

శ్రీరస్తు

భైరవకవిప్రణీత మగు

శ్రీ రీంగమహత్వము.

ఇది

ననపర్తిసంస్థానాధీశ్వరులగు

నవై రాజారామేశ్వరరావు

బహిగీబల్యగుతునుహాభూపాలరావుబహద్దరువారి

యాజ్ఞానుసాగముగా

మా. రామకృష్ణకవిగారిచే

బరిష్కరింపబడి

చెన్నపురి

హోతిప్రతిముద్రాక్షరశాలచుందు

ముద్రింపబడియె.

1912.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము గారడవురాజాంతగత మైనది. దీనిని గౌతమగోత్రుఁడును గౌరనామాత్యపుత్రుఁడు నగుభైరవకవి విరచించెను. ఇతఁడు శ్రీశైలముల్లికార్జునస్వామి దేవి యగుభ్రమరాంబిక కృపచేత సారస్వతసిద్ధిఁ బొందినవాఁడు. తుదిగద్యమున “శ్రీ సుద్భ్రమరాంబావగప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ గౌరనామాత్యపుత్ర...భైరవ” అని వ్రాసికొనెను. రత్నశాస్త్ర మనుచిన్నకృతిగో, “భ్రమరాంబికామహావర | సము దితనిగద్యహృద్యసాహిత్యకళా | క్రమవిమలప్రతిభాసం | క్రమబుడ మలికాలి యైన గౌరనసుతుఁడె” అనియు, “భైరవుడ నుభయభాషా | పారిజాట్ లోభిభవవభవ భూమవ్యా | పానసవికారదుష్కవి | ఘోషవికాచము లదల్పుకొనుభైరవుడె” అని చెప్పెను. కవిరాజగజాంకుశ మనుగ్రంథమున రత్నశాస్త్రములో నుండి నేనుదాహరించిన యెఱుఁగపద్యములును గలవు ; మఱియు, “శ్రీమత్సగమశివానన | తామరసవికాసలీలఁ దనరినభ్రమరాం | బామధుమ త్రభ్రమరిక | నామానససరిసహాయనక వసియింతు” అని యాలతీలగ్రంథమును బ్రారంభించెను. కావున నీమాఁడుకృతులకుఁ గర్త యొక్కఁడే యని నేను వేఱ చెప్పనక్కఱలేదు. శ్రీరంగమహాత్మ్యమున,

మ. కృతివిద్యాఖులీసరిశ్రమక శాశీలీలాసుం బన
స్తుతచారిత్రుని గౌతమాన్వయపరీత్రుం గౌరనామాత్యస
త్సుతుఁ గల్యాణకవిత్వలక్షణసమర్థున్ నూక్తియుక్తాఫలా
తతికాంతిస్ఫుటచంద్రికోల్లసితివద్వత్కైరవున్ భైరవున్

అని తనగోత్రాదుల జెప్పకొనెను. గౌరనామాత్యసత్సుతుఁ డనుటచే నియోగి బ్రాహ్మణుం డని కొందఱు చెప్పదురు. అమాత్యశబ్దము కేవలము నియోగులయందును భట్టశబ్దము వైదికులయందే ప్రయోగింపఁబడుచుండి ననునయితి నేటికాలపుకవిచరిత్ర కారులకే కాని శ్రీనాథభట్టాదులయందు వర్తింప దని నేను తలంచెదను. ఈభైరవుఁ డే కాలమునం దుండెనో గుఱ్ఱెఱుఁగవలసియున్నది. ఇతనిశ్రీరంగమహాత్మ్యములోనుండి యుప్పుకవియు ముద్దరాజగౌరవనయు వసంతర్నవస్థనపద్యములుదాహరించెదనూరు. మఱియుఁ బాండ్యభూపాలుం డగుముద్దళగిరిభూపాలునకు విద్యావతీదండకము రచించిన ప్రఖ్యాతుఁడు గణపవరపువేంకటకవి భైరవునిఁ జేర్చొనెను. తత్పాండ్యభూపతిని జయించిన కళు వెవీరభూపాలుఁడు తన వీరభూపాలీయనున భైరవునిఁ బ్రామాణిమనిగాఁ జెప్పెను. వీరందఱుఁ గ్రీ-శ 1660 ప్రాంతముల నుండినవారు. వీరిలోఁ బూర్వఁడు ముద్దరాజ గౌరవన్న. ఇతఁడు తనకవిసంజీవనిలోఁ గవిగజాంకుశములోనిపద్యములు గూర్చెను. మఱియు లింగముగుంట-తిమ్మకవి సులక్షణసారమునఁ గవిగజాంకుశమునుండి

పెక్కుపద్యము లుదాహరించెను. ఈలిమ్యుకవి (క్రీ-శ. 1600 వుం బూర్వమే యున్న వాఁడు. ఇతఁడు తెనాలిరామకృష్ణుని యక్కొనూరుం డని యొకరు చెప్పిరి గాని నిక్కము తెలియరాదు. అట్లుయినచో భైరవుఁ డంతకుం బూర్వమే యగును. పట్టుక్ర వర్తిచరిత్రను రచించినకామిసేనిమల్లారెడ్డి లనకవధర్మోత్తరఖండ మనుగ్రంథమున,
సీ. కడుగతాగతి యని కందు డింగుగ మోది శశికె గళాశాస్త్రసగణి దెలుపు

మందలు ద్విని యని ముందె చెక్కిలెగొట్టి కవిగజాంతుశ మింద్రకరికిఁ జూపుఁ

బసులకాపరి యని వెనఁ గోక గైకొని హలికి హలాయుధం బెలమిఁ గఱపు

అని శ్లేషవైచిత్రీ చూపుచుఁ గవిగజాంతుశమును బేర్కొనెను. ఈయట్లగొట్టియన్న యగుకామిరెడ్డి.

కా. శ్రీరాజత్సులుతానసంస్థితమహాశ్రీకృష్ణి జాంశాదర

స్ఫారాజేదులఖాసరాడఖబరుత్పాపాలసింహాస సూ

దారాశ్రాంతనితాంతసన్నతచరిత్రప్రాభవోద్దామకా

మారెడ్డిశ్రీలి నాథహృజ్జలజధామా సిద్ధరామేశ్వరా.

అని శివధర్మోత్తరఖండమున ద్వితీయాశ్వాసాంతపద్యమున సూచింపఁబడినట్లు లఖబరుకాలమునను ఏమిలఖాసకాలమున నున్నచో మల్లారెడ్డియుఁ దత్కాలము వాఁడే; “అఖబరుత్పాపాలసింహాస సూదారాశ్రాంతనితాంతసన్నతచరిత్ర” యనుటచే; నక్కగు చక్రవర్తి కించుకనహాయ మొసఁగి యుండవచ్చును. అట్లును క్రీ. శ. 1556-నుండి 1605 వఱకుఁ బరిపాలించెను. వైఁ బ్రస్తావించిన కామిరెడ్డితమ్ముఁ డగునెల్లరెడ్డి కంకిత మీఁబడిన బ్రహ్మోత్తరఖండ మనుకృతిలోఁ దత్కర్త యగుపట్టమెట్టసోమ నాథకవి కామారెడ్డిని వర్ణించుచుఁ దదాస్థానకవులు తత్కాలపుశాలివాహనశకవర్షము లెన్నియో యందఁ అని జిత్రముగాఁ జెప్పెను. “కలిమి బిక్కినవోలి శ్రీకామిరెడ్డి । భూమివిభు నాశ్రయించిన బుధులు నిజము । శాలివాహనశకవర్ష సంఖ్యఁ బదియు । వైది.నూరైనన ర్తమానాబ్జము లుగ.” ఈ బ్రహ్మోత్తరఖండమునకుఁ బూర్వమే పట్టుక్రవ ర్తిచరిత్ర మల్లారెడ్డి రచించె నని తానే చెప్పకొనెను. వైయంశము లాలించించి చూడ క్రీ. శ. 1570 వఱకును భైర వునికాలము నిశ్చయ మగుచున్నది. భైరవునితండ్రి గౌంస; వీరు గౌతమగోత్రులు గదా. గౌరన యనుకవి గౌతమగోత్రుఁడు హరిశ్చంద్రకథాద్వీపదయు నననాథచరిత్రయు నన గ్రహస్తులియు రచించియున్నాఁడు. ఈకవిని గూర్కపురాణము విరచించినరాజలింగకవి పూర్వనిగా వర్ణించెను. ఇతనితండ్రిపెదతండ్రులు రాజన్నపోతన్నలు రేచన్ల సింగభూ నాయకుని యొద్ద మంత్రులుగా నుండిరి గౌరన యాగ్రధకావ్యములు గాక సంస్కృత

మున లక్షాదీపిక యనుచందశాస్త్రమును రచించెను. దానిలో సంస్కృతాంధ్రములఁ బ్రఖ్యాతము లగుచందోగ్రంథము బుదాహరింపఁబడినవి. శ్రీధరచ్ఛందమును ధర్మసూరి ప్రణీత మగుసాహిత్యరత్నాకరముగూడ నుదాహరింపఁబడియున్నవి. ఈ గౌరవ భైరవుని తండ్రి యా యనుసంజేహము కలుగుచున్నది. గౌరవ సింగభూపాలునిపుత్రుఁ డగుమాధవుని కాలమున నుండెను. లక్షాదీపికలో, “అస్తి ప్రశస్తావనిపాలమాలి రత్నాశీరంజిత పాదపీఠః రేచక్లవంశాన్లవపూర్ణగంధ్రో మహాబల స్సింగయ మాధవేంద్రః” అని చెప్పఁ బడియున్నది. ఈ మాధవుని తాత యగుమాధవేంద్రుఁడు శ్రీమద్రామాంగణవాణ్యఖ్య రచించె నని యీక్రిందిచాటు శ్లోకమునందున్నది.

శా. శాకాభ్యే నిధివార్ధి రామశకగేఽప్యజై ప్లవంగే శుభే
మాసేప్యాశ్వయుజే రఘూద్వహపదే యో రాఘవీయాహ్వయాం
టీకా మగ్ధపటుప్రబోధఘట నామాణికృపుష్పాంజలిం
కృత్వా రాజతి రావుమాధవనృపా రామాయణస్య క్రియః

అనఁగా నీమాధవేంద్రుఁడు క్రీ. శ. 1427 లో నుండెను. అతనిమన మఁడు 1500. లలో నుండుట యాశ్చర్యము కానేరదు. కావున గౌరవ 1500 లో నుండియుండును మఱియు, మల్లారెడ్డి శివధర్మోత్తరఖండమున :—

సీ. మానితవగధ రామరఘలలిలకంబు గౌతమగోత్రాద్ధికల్పశాఖి
మల్లికార్జునపండితోల్లసద్వంశుండు గౌరనారాధ్యశేఖరసుతుండు
శ్రీమల్లమాగ్ధసింధుశీతకరుండు గంగమాంబామనఃకంజభాను
సకలాగమజ్ఞానసారథా రేయుండు పరవాదిదుగ్ధతృభంజనుండు
సలగ గురుదక్షిణామూర్తిసద్గురులను | గౌరనాహ్వయదేశికుఁ గన్నతండ్రి
ప్రసిమిలాస్తత్తుల్రోడ్ధరాధ్యక్ష బుణ్యా రణ్యక రసాధ్యలింగనారాధ్యుఁ డలఁతు.

అనిచెప్పటచే లింగనారాధ్యుఁడు గౌరనపుత్రుఁడఁట. వైచెప్పినగౌరనయు నీ గౌరనయు విద్వాంసులు, గౌతమగోత్రులు ననూదానసంతానులు మల్లికార్జునపండితాదులు వసించియుండినశ్రీశైలప్రాంతములవారు. రేచెల్లభూమిపాలు రేలినజటప్రోలు మొదలగుసంస్థానములు శ్రీశైలప్రాంతములలోనివే. ఈయంశము లిందుక దీర్ఘముగా నాలోచింప నిదగ్గుగౌరవలును నేకపురుష నామములే యనియు క్రీ. శ. 1500 ల కాలములో నతఁడుండె ననియు నూహింపవచ్చును. భైరవకవిఘటగోత్రములును గౌరవఘటగోత్రములును వాసస్థానములును గాలమును సరిపోవుచున్నవి గావున భైరవుఁడు లక్షాదీపికాదిగ్రంథములు రచించిన గౌరవపుత్రుఁ డని తలంచవలెను. అట్లయినచో నితఁడు క్రీ. శ. 1530 లో

నుండవచ్చును. ఈసిద్ధాంతమునకుఁగూడ నొక బాధకము గలదు. ఏదనఁగా, గౌరవ తన లక్షణదీపికలోఁ గవిగజాంకుశముననుండి నాల్గవద్యము లాంగ్రము లుదాహరించెను, పుత్రునిలక్షణగ్రంథమునుండి యుదాహరించెనా యనునదే సందియము. లక్షణదీపికాప్రతులు నాయొద్దను బ్రాచ్యలిఖితపుస్తకభాండాగాఁగమునను గలవు. కవిగజాంకుశప్రతులు భిన్న దేశప్రతులు నాయొద్ద నాల్గవలవు. చెన్నపురియడయారుసంస్కృతపుస్తకశాలలో నొకటి గలదు. లక్షణదీపికలో నన్నప్రతులలో నా నాల్గవద్యములు గవిగజాంకుశములోని వనియే యున్నవి. కవిగజాంకుశప్రతులలో నా నాల్గవద్యములలో నేదియుఁ గానరాదు. ఈయంభయగ్రంథములను బ్రతులన్నియు సంపూర్ణములై శుద్ధములుగా నున్నవి. కావున లక్షణదీపికలో నుదాహరింపఁబడినకవిగజాంకుశము ధైరవప్రణీతము గాక మఱియొక ప్రాచీనకవిరచితమై యుండు నేమో, ధైరవఁడు గ్రంథాంతమునఁ గవిగజాంకుశమని నామ మిచ్చెను. అవి ధైరవునివే యయిన క్రీ. శ. 1500 లకుఁ బూర్వముఁ జేయగును. ఇతఁడు గొప్పలాక్షణికుఁడు. ఇతఁడు తనకవిరాజగజాంకుశము కేవలము సూత్రిగ్రంథము గాఁ గూర్చెనుగాని పూర్వకావ్యలక్ష్యము లిచ్చినవాఁడు కాఁడు. ఇతనిశ్రీరంగమహాత్మ్యమును లాక్షణికు లందఱుం జదివియున్నట్లు దాహృతపద్యములే ఘోషించుచున్నవి. ఈకృతి మనూహరమై శైలిపాటవముగలదై “మన్మథవిఘ్నోరషశాచముల” నదల్పునట్లున్నది. ధైరవునిపదబంధము ప్రాశస్త్యమై యొక్కొకఁడుడ శ్రీనాథస్వస్వలఁ దలపెంచుచున్నది. రెండవయాశ్వాసములోనిఋతువర్ణనమును నాల్గవద్యదన కూశ్యాసములఁ గూడ వర్ణనమును గవప్రతిభారచితములుకాని మూలమునఁ గానరావు. ఈభయభీషాసాండిత్యము చూపుచున్నయాపట్లు స్వరచితార్థసంపత్తిమై మెఱయుచున్నది. దీనిలోనిపద్యములు 1600 క్రీ. శ. లో నుండినజగన్నాథకవిచే రిత్నాకరమునను బ్రబంధమణిభూషణమునను దత్తతత్త్వాభాగములకు ననుకూలముగా నున్నవి గ్రహింపఁబడినవి.

దీనిలోని కథ ప్రఖ్యాత మగుశ్రీరంగక్షేత్రమహాత్మ్యము. ఇది మూలమున నూఱుద్యాయములగుటచే. ఈదివ్యచరిత్రమును బెక్కండ్రుకవులు రచించి తమభిక్షునిగఁబ్రాంతిస్థాయినిగా లోకమున నెలకొల్పిరి. అనేకదివ్యక్షేత్రములలో శ్రీరంగము చాల ముఖ్యమైనందున నాఱుయకవులు దీనిఁ దెలిగించిరి. శ్రీనాథుని కాశీఖండభీమఖండములను విదవక్షేత్రమహాత్మ్యముల నింతప్రాశస్త్యము గాఁ దెలిగించినకవి యన్యుఁ డెవ్వఁడు గానరాఁడు. వేంకటాచల సింహాచల కాళహస్తి హాలాస్య మంగళగిరి గోకర్ణ శ్రీశైలాదిమహాత్మ్యము లింత ప్రాశస్త్యము లయినవి కావు. శ్రీరంగమహాత్మ్యముఁ దెలిగించినవారిలోఁ గందాళము పురాచార్యునిశిష్యుఁ డగుమకుందయోగి ద్విపదయాపమున రచించె నయ్యది శ్రీబాలక జనబున కత్యంతోపయోగి యని తలంచెదను. కొంగువాటిలో రాజయంత్రగా నుండిన

వగమల నగసాత్యునిచే గండపద్యములలో విరచిత మగుశ్రీరంగమహాత్మ్యముగూడ నప్రా
ప్తమైనదే. ఇతఁ డక్కినవానిలో భైరవునికవితతో నిండుకవానికి వచ్చునది కట్టా
వదరాజకవిప్రణీత మగుకావ్యమే. అతఁ డభియ రామ రామల పెదతల్లిమారుఁడు.
అతఁడు దీనిని పదియాశ్వాసములలో మనోహరముగాఁ దెనిగించెను. అయ్యది మృదు
పదనిన్యాసమై వైదర్భిరీతి నెలకొనుచున్నది. వీ రిరువురును మూలమును కొఱవడనీయక
గసపోషణమునకై యుచ్చటచ్చట వర్ణనలఁ జేర్చుచు దమవిద్యావిలాసమును నెలకొ
ల్పిరి గాని యఖండమహాప్రవాహిని యగుభైరవునితైలికి సుఖమార పదబంధము గల
పదదునికవిత యాకాశగంగకును సమతల ప్రవాహిని యగు కావేరికిఁ గల యంతర మేమాపు
చున్నది. భైరవుఁడు వేదాంతశాస్త్రమునఁ జక్కఁగాఁ బరిశ్రమించినట్లు తద్గ్రంథపఠనము
వలనఁ దెలియుచున్నది గాని కృతిపతియగురాసువయ్యితి వైష్ణవుఁడో లేక మాధ్వఁడో
కావున నతఁడు విష్ణుభక్తాగ్రేసరులు త్రేతరాజ మగుశ్రీరంగమును హృదయ సన్నిధాన
మున సదా కొలుచుచుండుటకై భైరవునిచే దీనిఁ దెనిగింపఁజేసెను. వరదరాజు వైష్ణ
వుఁడు; భైరవుఁడుకైవుఁడు; అయినను దీనిలో శివపక్షపాత మగు నంశములేవియు లేవు
భైరవునిశ్రీరంగమహాత్మ్యములోని దని లాక్షణికులచే నుదాహరింపఁబడినక్రింది
పద్య మందులోఁ గానరాక భోజరాజవిభూషణ మనునీతిగ్రంథమునఁ గలదు.

ఉ. ఆనలవృత్తి రాసువుశరాగ్రమునందుఁ దృణాగ్రలగ్ననీ
రాకృతి వార్ధి నిల్పుట దశాననుఁ డీల్గుట మిథ్య గాదె వా
స్తీకులు చెప్పకున్నఁ గృతిలేనినరేశ్వరగవర్తనంబు ర
త్నాకరచేష్టితావని విసంబడ దాతఁడు మేరు వెత్తివత్.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము గారుడపురాణమున నూఱధ్యాయములుగా బ్రహ్మాండపురా
ణమునఁ దొమ్మదియధ్యాయములుగా నున్నది. భైరవుఁడును వరదరాజకవియు గరుడపు
రాణాంతగ్రథ మగుకృతివే తెనిగించిరి. భాగవతుల- రామకవి ముకుందయోగి మొదలగు
వాని బ్రహ్మాండపురాణాంతగ్రథకథనే యనువదించిరి. వరదరాజకవనధోరణి తెలియుట
కై స్వగవకృతిలో మూడవయాశ్వాసమున 729-ర పద్యమునుండిగల కథాభాగము
ననుసరించి వరదనికృతిలో నుదాహరించెద; సహృదయులు కవననైపుణవిశేషమును
గ్రహింతురుగాక.

ఉ. మేళము ఘుమ్మనకృత్తుతి సమేళముగాఁ జతగూర్చి మద్దెలల్
తాళము లావబంబులును దండెలుఁ జెంగులు నొక్కప్రాంతగా
నాలతి నేనీ దృష్టిపరిహాగితకై మును తుంబురుండు దా
గౌళవగంభినాటలమ గాయనరూఢికిఁ బాడి మాపినకృ

- క. గాంధర్వమేళసంగతి । గంధర్వవరుండు వీణ గైకొని దివిషు
ద్గంధేభ గామినీమణి । సంధించినసుసకత్తి త్తి జత రాణింపజ్.
- సీ. ఒక రాగమునకంటె నొక రాగ మందమై బయకారులను సిగ్గుపఱచుచుండ
నొకతానమునకంటె మొకతాన మొలుపులు వెదచల్లీ వీనులవిందుసేయ
నొకగీతమునకంటె మొకగీత మతిచిత్రగచ నావిమర్శన గంగమీఱ
మొకతానమునకంటె నొకతానమున శుద్ధభరతవేత్తల కుదాహరణములుగ
నొక్కతాళంబునకు మీఱ నొక్కతాళ । మొకప్రబంధంబునకు మించ నొకప్రబంధ
మొక్క నానూపలికి మీఱ మొకటి గాఁగ । వీణ వాయిచె వేలుపు గాణ యపుడు.
- క. ఆవీణ యొకనిచేలికి । నావల నందిచ్చి దండె యందుక పాడెజ్
రావణశంకర నారిద । పావనిముఖ్యులకు నోజబంతి యసంగజ్.
- క. ఘనదేశశుద్ధజైఖరి । వినిపించిన చిత్రసేనువీణానాదం
బున మూర్ఛనల మునింగిన । జనుల నచేతనులు గా నిజంబునఁ బాడెజ్.
- సీ. ఘనవిధింబులఁ బాడ గారుడ స్తంభంబు తొగరుఁజూయలఁ గ్రొత్తచిగురు లొత్తె
బంతుమార్గంబునఁ బాట వాడినఁ గుడ్డ్యమణిపుత్రికలకుఁ జెప్పటలు వొడమ
దేశజైఖరిఁ బాడుచో శిరోవళము కే లెత్త శయ్యాభోగి యొత్తగిల్లె
దగుమోరంగములు వింతగా పాడఁ గాంచనకలశాంబుపూరముచో కఱడుగట్టె
బదము వాడెనుచోఁ దిరునకముఁ పాడు । చోట నాల్వారులకుఁ జొక్కుచూపునడియ
మాపు నెమ్మోము గలవాఁడు మధుగగాన । రీతిరంగేళుఁ పాడుసంగీత సగణి.
- మ. ఎకతాళంబున వీరమద్దెలరవం బేకఁబు గా నట్టువల్
ధికతొంత్ర త్తక యుంసియుంకుకీణతాంగి తాంగినల్లోధికు
ద్ధికుత తైయ్యధిమిక్కితక్కిధిగడ్డోంసి తాత్తతాళంబులజ్
గనుబంతంబులు మాటువల్కఁ గొనకో ల్పిన్నట్లు ము న్నాడఁగజ్.
- ఉ. దేవీవిధంబు గట్టణము దివ్యకళాసియఁ గోలచారి కై
లాసికి వేరిణీవిధము లాగులు జక్కిణి చిందు కొల్వణుల్
బాసలు కోపు మాపులునుఁ బాట పదాభినయంబు లేకయుజ్
వాసిగ మీఱ నాట్యకలనం బ్రకటించెను హావభావముల్
- క. పాడిన కైవడెఁ బాడుచు । నాడినయటు లాడుచుండు నలరంగములూఁ
గ్రీడామృగ శుకశారీ । నీడజముఖలిర్య గాత్తనిచయంబెల్లజ్.
- మ. కవితాధోరణి యక్ష గానరచనల్ గంధర్వగాంధర్వముజ్
హుణింపం గనకప్రనూనముల కత్యామోదసంపక్కమై

మిథులకు మెచ్చుగఁజేసి శేఖరుల (?) భూమికు సత్కృతావంతులకు
భువంబెల్లను ముంచె నద్భుతరసాంభోరాశి నుల్లాసియె.

ఈ భాగమును జదివినవారెల్లరు వరదునిక వితయు భావప్రాధిమ్యగల దనియు త్తరపు
నికవనముకంటెను మిగులు సని తలంతురు గాని యది కొన్నిచోట్లఁ జేఁపలబుట్టి యల్లినట్లు
నీరసపదభావభూయిష్ట మయి రుచికొలుపదు. భైరవునియన్దేశకపితాధారయు రసభావ
గతివిశేషములు భాగ్యుతరములు గావున నీరెంటిఁగో ప్తవక్రతి నే ముద్రింప దొరకొంటిని.
తాళీదళసంపుటకాంతారమునఁ దిరిగి ప్రమాదకంటకములఁ దొలగించుకొనుచు సహృద్
పదార్థవివేచనంబు నేయుచుండువారియవస్థ తత్తుల్యలకుఁగాని యన్యల కెఱుంగరాదు.
వాగ్విస్తాకోశము విర్చర్యదము; ప్రతిభ నవనవోన్దేషిణి; కాలము విస్తృతినిదానము;
సామాన్యలోకము జీవయాత్రైకపరాయణము; ఆయోగి యింక మృతిచెందుచున్నపురాణ
కవిబ్రహ్మగతి యెట్లు? అని యనుతాపమాత్రంబున సముద్రజలమనకేతము గట్టిన ట్లీకావ్యో
ద్ధరణక్రియకుం బూనితిఁ గాని వైదుర్యదగ్ధమునం గాదు. వ్యయప్రయాసములమాటఁ
బోనిచ్చి శతచ్చిద్రవ్యావలం బగుతాళీదళపరిశోధనం బభ్యాసవశంబున జగుష్పారహితం
బుగ నలవఱుచుకొని కార్యము నెట్లో నిర్వహించుచుండుటయుఁ గొందఁ జీర్ష్యాగ్రహగ్రస్తులు
చూచి యోర్వక పరిపరివిధముల ననుఁ బాటుపఱుచుచున్నారు. అక్కటా, యాయల్పకా
ర్యారంభమునకే జ్ఞాతిత్వము లేకయే యీర్ష్యావిద్వేషమునఁ గన్నుపొడుచు వారందఁగా
భగవంతునియనంతగణములం జూచి యోర్వక తామసులై యతినితోఁ బోరఁగడంగు
రాక్షసులయవిద్యా ప్రభావమును సహస్రముఖముల వర్ణించినవ్యాసాదులవిజ్ఞానము తప్పక
కొనిగూడఁదగినదే. విద్యాసంస్కారము చాలని నాయటటివాఁడు నేయుపరిశోధనమున
గోష్ఠింధ్రములు గలుగుట నిశ్చయము. వాని నన్వేషించి చూపినమాత్ర వివేకి యాగ్రహ
స్థానము గానేరఁడు. విద్వత్కల్పలు చేయుకొటిల్యముమాత్రము నిరసనీయమే. భగవ
చ్ఛాసనానుసారమంబుననె నాయల్పనోగము నెఱవేఱుంగాక యని పరమవిద్యాసమున
దీని నింతటితో విరమించుచున్నాడను.

భైరవుడు గొప్పలాక్షణికుఁ డని ప్రఖ్యాతి వహించియు నాంధ్రవ్యాకరణ దోష
ములు పెక్కులు పరిహరింపఁ జాలడయ్యె. “తలమా వులుకక” యిత్యాదిస్థలముల య
దాగమమునకు మాఱుగా ద్రమిశభాషలోవలె వకాంకమంబు వచ్చుట వ్యాకరణ
నిద్రమగాదు. “స్వగ్ధముకు” మొదలగుచోట్ల నగాగమంబురామి శ్రవణశుభగము గాదు.

“భరద్వాజమునికి నెఱింగించిన యీ వినుతేలిహాసపతనము,” 1001

ఇట్టి ప్రయోగములు దీనిలోఁ బెక్కులు గలవు. ప్రాథవ్యాకరణములో నుదా
హరింపఁబడిననన్నెయభట్టారకప్రయోగములకును వీనికిని జాలభేదము గలదు. ఆంధ్ర

మన లాక్షణికులే లక్ష్యైకమేమి లగుకవులకంటె నెక్కు డపప్రయోగములు కూర్చి వానికి సాధుత్వ ముద్ఘోషింపఁ బ్రయత్నించిరి. ఇట్టికోషముల సూచించుట కర్తవ్యమని మాపించి గాని నేటికాలమునఁ బాణినిపతంజలుల యంతరంగమును గుఱ్ఱించి విచిత్రవ్యాఖ్యానవైఖిప్రభావంబున మునిత్రయమును మునిసప్తకంబుగాఁ జేయఁజాలిన గ్రామ్యభాషోద్ధారకుల కివి హాస్యభాజనములు గాక తక్కువు.

ఈకృతి నాకు రెండుప్రతులు వనపర్తిసంస్థానాధీశ్వరుల తాళపత్రలిఖితగ్రంథములలో నే లభించినవి. అందులో నొకటి 186 సంవత్సరములకుఁ బూర్వమునను దానికి బుత్రిక యగువేణికటి 96 సంవత్సరములకుఁ బూర్వమునను దత్సంస్థానాధీశ్వరుల ప్రేరణంబుననే లభింపఁబడినవి. నేను దత్సంస్థానాధీశ్వరాశ్రయము వొందనికాలమున గ్రంథాన్వేషణమునిమిత్తము గద్వాలవనపర్తిసంస్థానాదులఁ గొంతకాలము సందరించి వాని వారియనుగ్రహంబునకుఁ బాత్రుండనై గద్వాలలో భోజగృహీయాదికృతులు సంపాదించి వనపర్తిలోఁ బుస్తకముల శోధించుటకు ననుజ్ఞవడిసి వానియెదుటఁ గూర్చుండి తాళీదళసంపుటములు విప్ప దొరకొనుసమయమున నకస్మాత్తుగా నప్పుకవి యుదాహరించిన “ గందపుగొండనెత్తముల ” యనుభ్రగవునిపద్యము మనస్సునను స్ఫురించినది. అంత నయ్యా మన కేల యీకావ్య మీగ్రంథసమితిలో లభింపరా దని ముట్టి మొదటిపుస్తకము విచ్చి కొన్నియాకులు ద్రోచి చదువఁగాఁ బ్రప్రథమమునఁ బైపద్యమే దృష్టిగోచర మయ్యెను నాకుఁ గలిగినయమందానంద మిట్టి దని చెప్పఁజాల. కుమారసంధవాదిసత్కృతులను నిది తీసిపోయినను నేనుత్సుకుండనై పెదకిక్పణిగోఁ బైపద్యమే మొదట గోచరించుట వైచిత్ర్యవిశేష మని తేలియఁబడితిని. నాడుముదలు తత్సంస్థానాధీశ్వరులగుశ్రీమంతుసవైరాజు రామేశ్వరరావు గారిబల్యంతు మహాధూపాలరావు బహద్దరుగారు దీనిఁ బ్రయత్నించి మని సర్వవిధముల నన్నుఁ బురికొల్పి యుద్ఘోషించినను గారణాంతరములచే నేనే కాలవిశంబము చేసితిని. ప్రత్యంతరము లభింపనుండుటచే ననివార్యము లగుదోషములు కొన్ని నిలచినవి. గ్రంథికంటె మెల్ల మే లందురుగదా. దీనిం బండితలోక మనుగ్రహపూర్వకముగా గ్రహింతు రని నేను షిశ్వసింపుచున్నాఁడను.

చెన్నపురి.

5 జూలై 1912.

}

మా. రామకృష్ణశర్మ,

శ్రీ రంగమహత్త్వము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీమన్నార్జునుచు తటిద్యుఃఖుఁడశ్రీ నామతీంసకఁ గట్టి
సీమకఁ - చామకరంబు సాంచి వలచే శీర్షోపధానంబుగా
రామం దైత్యసేనీంద్రవల్మీకున శ్రీరంగంబునం దాశ్రిత
శ్రీమన్మమతికఁ - నుగించుహరిఁ గూడింతుకొ దయాంభోనిధికొ.

1

ప. శయనంబై యుపధానమై నిలయుమై సచ్చత్రమై పాదుకా
ద్వయమై నుంగళపీఠమై స్పృకులవస్త్రంబై సమస్తోచిత
క్రియలం జక్రికి నిత్యసంసిహితమూర్తికొ బొల్చు శేషహి న
రాయమేధానిధి గావ్యలయకళాచార్యుకొ బ్రశంసిం చెదకొ

2

ఆ. ఆయతచండతుండనిహతాహినికాయునిఁ దప్తహోటక
చ్చాయుని సర్వవేదమయసన్నతకాయుని దేవదానవా
జేయుని సప్రమేయుని సశేషవిహంగమూనిధిపత్యధౌ
రేయునిఁ బ్రకృతింతు సుచక్రిత్రవిభయుని వైసత్తేయునికొ

3

క. శ్రీరమణచరణసేవా | చారనిరూఢావధాను సత్ప్రీతిజయ
శ్రీగానమాను దాసవ | వీరఖగస్యేనుఁ దలంతు విష్వక్సేనుకొ.

4

ప. పినుతింతుకొ హరిభక్తిపెంపున జగద్విభ్రాతులై పుణ్యకీ
ర్తనులై సట్టిపగాశయం గపిలు వేదవ్యాసుఁ బ్రహ్లాదు న
జ్ఞులు రుక్మాంగదు సంబరీహుని వసిష్ఠుం బుండరీకుకొ మరు
త్తనయొకొ శీఘ్ర విభీషణుకొ సురమునిం దాల్పియొకొ శుమకొ శాసకుకొ.

5

ప. ఆసి సమలచ్చదంబుగా సభీష్టదేవతాభివందనం బొనర్చి.

గీ. అఖిలభవన్తైకపావనం బగుచు శ్రవణ | మంగళం బైనరఘునాథమహితచరిత
మసమవాక్సప్రీతి కరచించె నట్టియూద్య | నుకవిశేఖరుఁ బ్రాచేతసుని భజించి.

6

- చ. లలితకవిత్వరేఖ సఫలత్వము నెంద సశేషకల్పిషం
బులఁ దొలగించి నిత్యనుఖమాలములై హరిభక్తిదంబులై
వెలయుపురాణసత్కథలు వేడ్క. రచించి జగత్ప్రసిద్ధులై
పాలుచుమహాత్ములకా సుకవిపుంగవులం బ్రణవించి వెండియున్ 7
- క. రహి నిక్కినకవితలఁ దదహా | తహాఁ జొక్కిననృపులచేతఁ దగ సత్కృతులై
మహిఁ దక్కినకళలందును | మహా నెక్కినకవుల నేటివారలఁ బ్రీతిన్. 8
- క. నుతిసేసి వాకరుణను | శతముఖములఁ బరిధవించు సాహిత్యకళా
ప్రతిభాసంపదవెంపునఁ | జపరుడ నగు నేను హృదయజలజములోనన్ 9
- క. నుతుఁడును గృలియును దేవా | యతనము నట్లెల్లఁ జెలుపు నారామును నూ
ర్జితననిక్షేపము నన | సతతము ధరఁ బరఁగు సప్తసంతతు లందున్ 10
- క. కలుగు ధన మఖిలదిశలను | వెలుఁగు యశం బతిశయించు విద్యలు ప్రీతిన్
జెలఁగు సుధీతతి యెడనెడఁ | దలఁగు శివేతరచయంబు దగుకృతిఁ జెప్పన్. 11
- వ. అదియును.
- సీ. శబ్దార్థరూఢిరస్థితిబహువిధవ్యంగ్యభేదములు భావములు గతులు
శయ్య లలంకారసరణులు రీతులుఁ బరిపాకములు దశప్రాణములును
వృత్తులు వస్త్రవివేకంబు గుణములుఁ గవిసమయముఁ జమత్కారములును
వర్ణనంబులు గణవర్ణనలంబులుఁ దత్కులంబులు సద్ధిదైవతములు
గ్రహములును శత్రుమిత్రయోగములు దశలు | సంశయేదయు భూతబీజాక్షరముల
పాత్తువులుఁ దెప్పి శాంతవిస్మరణఁ దనరు | సత్క-వీంద్రునికృతి బుధసభల వెలయు. 12
- వ. అట్టిమహాకావ్యసముదయంబునందు.
- క. లోకోత్తరగుణపుణ్య | స్లోకకథామధురిమధురశుభవాఞ్మయర
త్నాకల్పం బగుకావ్యం | పాకల్పం బగుఁ గృతానుఁ దగుఁ గవివరుడున్. 13
- శ. కావున భువనైక కథాసంబంధబంధురంబుగా నొక్క ప్రబంధంబు రచింపవల

యు సని విత్కెంచు సమయమున నతిప్రసన్నవదనండును నాకారవిజితమదనం
డును ననుపమగుణభూషణుండును నతిమధురప్రియభాషణుండును సవికృతవేషం
డును సపగతదోషుండును సకలంకముణికుండలమరీచిమంజరీరంజితగండమండలుం
డునునై ప్రతాపసమగ్రుండై, రాజశేఖరుండయ్యును గృతలక్ష్మీ పక్షిగమంజై,
రాజీవాక్షుండయ్యును దుర్గాధీశుండై, పద్మినీవల్లభుండయ్యును గువలయానంద
కరుండై, కళానిధియ్యును నిత్యప్రవర్ధనూనుండును, వజ్రధరుండయ్యును గోత్ర
విరోధిగాక, ససమాంబకుండయ్యు ననంగుండుగాక, భోగీంద్రుండయ్యును గుటిలప్ర
చారిగాక, భీమసేనుండయ్యు దుశ్శాసనాభిముఖుండు గాక, విజయుండయ్యు
గర్భకంటకుండుగాక, నారాయణుండుంబోలె నరప్రియుండును, సదీనాయకుండుం
బోలె ఘనసత్వ సమగ్రుండును, నాకేశశైలంబునునందోలె నువర్ణకటకోజ్జ్వలుండు
ను, నై యనురాగిలుచుఁ జాగయామాత్యసాగరసంపూర్ణ సుధాకరుం డగురాఘవ
మంత్రిశేఖరుం డొక్కదివసంబున, నవసరసముస్పృణమలముజాభిషిక్తప్రదేశంబును,
సద్యస్సమర్పిత బహురూపధూపధూమగంధానుబంధిగంధవమానానీతాశావకాశం
బును, విలంబిత కుసుమమాలికా విసరపరిమళవిలోలరోలంబ ఝుంకారముఖ్యతంబు
ను, బంకజోదరపర్యంక ఫణినిర్మలనిర్మల దుఘాబితాన వితతవితానాభిశోభితం
బును, బ్రభౌతప్రభాకరబింబవిడంబిత జాంబూనదశిఖరరాజివిరాజితంబును ము
క్తాఫలముకురతలవిమలభిత్తీభ్రితహరిలీలాపతార విహారంబును, నై వెలయుస
ఖాగారంబున నశేషనయవిద్యావిశేషస్వతంత్రు లగు మంత్రులును, సకలకర్తప్ర
యోగచాతురీమహితు లగుపురోహితులును, అవకబలవరాక్రమవంతు లగుసా
నుంతులును, అశుమసంగ్రామ రంహవిహారవీరావేశసముద్వృత్తు లగు బిరుదరాఘ
త్తులును, బహువిధనాటకాభినయపాటవసముద్భటు లగునటులును, శ్రుతిసంధా
యుక గాన విద్యానుసంధాయకు లగుగాయకులును, సచమత్కారకారణ గుణాను
బంధబంధురప్రబంధవచనానిష్ఠుండు లగుకవీంద్రులును, నిజశేముషీ విశేషానుక్య
తశేషు లగు మనీషులును భారతరామాయణాదికథాకథనచతురవచనామృతేష
రిద్వేణికు లగు పౌరాణికులును, సలసమాషన్యగభగీరథాది రాజన్యధన్యగుణక్లాఘా
ముఖరం బగుపాఠక ప్రకరంబును, సమంచితలీలాసంచితానూసవిటమానధనం బగు
విజాస్సీజనంబును, గొలువగొలుపుండి సకలశాస్త్రసారంబగు హరికథామృతపూ
రంబు వీను లలరం జవించుచు నందు గారుడపురాణ ప్రసిద్ధంబై సిద్ధమునిగణస్తో
తపాత్రం బగు శ్రీరంగ శ్రీప్రభావంబు భావంబునకుఁ బ్రమాదం బాపహించిన. 14

క. శ్రీరంగమహాత్మ్యము ప్రియ | మారంగఁ దెనుగుపాస నతిమృదులవచః
శ్రీరచితత్వంబుగఁ దన | వేర రచింపింప నాత్మ బిఁగొనువేడ్కన్. 15

ఉ. తొట్లఁటిసత్కవుల్ కృతులు దొంతులు వేర్చినమాట లూతగా
జల్లిపదంబు లూచుకొని సంఘలు దూఱుచు నొక్కజొడుగా
నల్లినకబ్బముల్ సభల నార్యులు నవ్వఁ బఠించుడుమృదువుల్
మొల్లము వారివేతఁ దుదముట్టునె భవ్యము వైనకావ్యముల్. 16

ఉ. పుట్టకుఁ బుట్టితోమలికిఁ బుట్టిసప్రాంగవు లాదరించి చేఁ
బట్టిన గాదె రాఘవనృపాలకధర్మజకీర్తిచంద్రికల్
నెట్టిన సర్వలోకములు నిండిన విష్ణుడు నిందు నందులక
ముట్ట నఖిర్వసర్వసుఖమూలము కావ్యమ వో తలంచినకన్. 17

మ. కృతవిద్యాఖురశీషశ్రమకళాకేళీవిలాసం జన
స్తుతచారిత్రుని గౌతమాన్వయపవిత్రం గౌరనామాత్యస
త్పుత్రుఁ గల్యాణకవివృత్తలక్షణసమగ్ధన్ సూక్తిముక్తాఘ్న
తతకాంతిస్ఫుటచంద్రికోల్లసితవిద్వత్కైరవున్ భైరవున్. 18

చ. ననుఁ దనసముఖంబున మనం బొరం బిలిపించి యాదరం
దెనయ విచిత్రవస్త్రమణి హేమవిభూషణదర్శసారచం
దనహిమవాలు కాదివివిధస్తతేనిస్తులవస్తుసంపదల్
దనియఁగ నిచ్చి వక్తృకమలంబున లేనగ వామతింపఁగాన్. 19

క. లలితమరుసమయసముదిత | మలయానిలచలితమధురమాకందసము
జ్జ్వలతునుమవిసరసారథ | కలితవచస్సురణ వెలయఁగా నిట్లనియెన్. 20

శా. వ్యాసప్రోక్తమహాపురాణములు ముయ్యఱింటియందుం జగ
ద్వాసుం దై నరమామనోహరుమహాత్మవృక్తిమూలంబులై
భౌసిల్లుం దగు నాలు గందును బహూపాఖ్యానవిఖ్యాతమై
యాసౌపర్ణపురాణ మొప్పు జహువేదాంతార్థగంభీరమై. 21

ప. అందుఁబురాణసారంబై శ్రవణమంగళం బగుశ్రీరంగమహాత్మ్యంబు మదంకితంబుగా

నాంధ్రభౌమకౌశలంబు పచరించి రచియింపవలయు నని యభ్యర్థించిన నయ్యర్థి పారిజాతంబునకు నభిమతం బాదవ నిట్లంటి.

క. శ్రీరంగరాజమహిమో | దారం బది కృతి దలంపఁ దత్పతి సుగుణో
దారుఁడు రాఘవుఁడఁటె శుభ | కారణ మగునిట్టిపాండు గలనే యెంబుకొన్. 22

క. నెన్నెదఁ గావ్యము రసములు | చిప్పిల వగ్గనల నింపు చిలుకగఁ పాకం
లుప్పతిలఁ జిత్రరచనలు | చొప్పడ శబ్దార్థఘటన సుకవులు మెచ్చకొన్. 23

స. అని యమ్మహామంత్రిచింతామణిచేత నత్యంతబహుమానపూర్వకంబుగాఁ గర్పూ
రసమేతం బగుతాంబూలంబు నైకొని సమృద్ధంబున నిమ్మహాపురాణకథ రచి
యింప నుపక్రమించితి నిట్టికృతినాయకునన్వయక్రమం బెట్టిదనిన.

మ. జగముల్ మూఁడు తలంపులోపల జనించం జేయువాగ్వల్లభుకొన్
మిగులం గూర్చితనూజుఁగాఁ గనినలక్ష్మీనాథుఁ డెవ్వనికికొన్
బొగ డొందకొన్ సుతుఁ డయ్యె నట్టినుమహాత్ముఁడై బ్రశంసించఁగాఁ
దగదే కశ్యపసప్తనీంద్రుని విశుద్ధజ్ఞానని స్తంద్రునికొన్. 24

క. ఆమునివంశసుధాంబుధి | సోమునికరణికొన్ జనించె సురుచిరలక్ష్మీ
ధాముఁడు కేశవదేవమ | హమంత్రీశ్వరుఁ డుదారయశుఁడై వసుధకొన్. 25

క. అతని కతి భాగ్యలక్షణ | వతి మాదాంబికకు నుద్భవం బయ్యె జగ
న్నతచరితుఁ డబ్జమిత్ర | ప్రతిమానుఁడు మాయినేవవండితుఁ డెలమికొన్. 26

క. అమృంత్రమణికి బొమ్మ | యచ్చకు సుతు లిరువు రుదయ మై రఖిలజగ
త్సమృద్ధ కారు లుదారులు | సమృద్ధితచటులకుఁ బిలకాత్రవవీరుల్. 27

స. వెలయుచుండ,

సీ. ఈప్రధాన శ్రేష్ఠ కేనవచ్చు గనకాద్రి భవునిచేఁ దలవంపు పడకయున్న
నీసచివాగ్రణితో సమం బగు వార్ధి యటచేలిమాత్రలో నడఁగకున్న
నీయమాత్యునిరహి కెక్కుఁ గల్పకాఖి భూలోకమున నీటిఁబోకయున్న
నీమంత్రిమణికి జో కా మిసశేననుఁ డంగ వైకల్యంబు నందకున్న

దైర్యగాంభీర్యదాససౌందర్యములను । ననఁగ నాశ్రితవిద్వద్ధాగ్నిబంధు
మిత్రసంతతభాగ్యలక్ష్మీచిలాస । బంధురుం డొప్పుఁ జూగయప్రభువరుండు 28

చ. ఆతులధృతిం దసర్పి విబుధాశ్రయమై త్నమఁ బూని భూమిభృ
త్తతి కతిమాన్యమై యచలతామహిమకొ వహి కెక్కియొకొ జన
సుతుఁ డగుచాగయప్రభువుతో సరిగాదు సుమి సుపర్యవ
ర్వతి మురుధర్మ కార్యమున వక్రత నొందుట దక్కఁకుండుటకొ. 29

వ. తదనుసంభవుండు.

శా. శ్రీవిభ్రాజితుఁ డుల్లసద్గుణమణిశ్రేణీసుధాంభోధి వి
ద్యావాణీపతి యన్యరాజసవివోద్యద్వంశవంశాటవీ
దావజ్వాలి ముకుందపాదకమలద్వంద్వార్చనోత్సాహి యా
గోవిందప్రభుఁ డొప్పు బంధుజనచక్షుః పూజామాచంద్రుడై 30

గీ. ఆయ్యమాత్యమణికి నంగనారత్నంబు । మాణికాంబకును సమగ్రబాహు
శార్యశాలి భాగ్యసంపన్నుఁ డుదయించె । బరఁగ విశ్వనాథపండితుండు. 31

నీ. లక్ష్మీపునీంహలీలావై భవధ్యానబద్ధానురాగప్రసిద్ధి బుద్ధి
శుంభద్విరోధిసంరంభసం స్తంభనత్నమతాసముద్యుక్తి శార్యశక్తి
బంధువిద్యత్ప్రవిప్రకరపాతకనిత్యఫలితకల్పకతాఖ భాగ్యరేఖ
చక్రవాళోపరిసానరంగధర్మన గ్రన్థోల్లాసవిన్యాది కీర్తి
గాఁగ నేమంతి మెఱయు నఖండితప్ర । తాపసాభాగ్యగాంభీర్యధైర్యమహితుఁ
డతఁడు గోవిందపండితసుతుఁడు ఘుఁగుండు । విశ్వనాథుండు శుభగుణశాశ్వతుండు. 32

మ. హరి దుష్టాంబుధికన్య జంద్రధరుఁ డయ్యదీంధ్రపుత్రిక బరం
దరుఁ డింద్రవాణిని బెండ్లియైచగతి నుద్యుద్వైభవం బొప్పఁగా
వయించెం దగఁ జూగయప్రభుండు శశ్వద్భంధుసన్తానత
త్పరతాయాభవతివ్రతాగుణకదంబకొ బ్రేమ దేహాంబికకొ. 33

ఉ. వారలు మువ్వురం గనిరి వంశవివర్గసులకొ మనోహరా
కారుల నిర్వికారుల జగన్నుశనిర్మలధర్మమార్గసం

చారుల సప్రతిపభుజసారుల శూరుల సర్థిలోకిమం
దారుల వైరిదుర్మదవిదారుల ధీరుల సత్కుమారుల౯.

34

వ. అందుఁ గ్రమంబున.

గీ. భవ్యచరితుండు సరసింహపండితుండు | భాగ్యవంతుండు విశ్వప్రభువగుండు
రాజ్యలక్ష్మీవిరాసుండు రామదేవ | మంత్రిమణియును సన నొప్పు మానధనులు. 35

క. అం దగ్రభవుని సురకరి | చందసమందారకుందశశభరపురభి
స్తందిరసిర్మలయశుం జె | పుం దగు సరసింహదేవపండితు నెందున్

36

సీ. అమలీతైశ్వర్యరూపాతిశయంబుల నసమాంబకభ్యాతి నంద మొంది
సుమహాత్ప్రీతాపతేజోవిశేషంబులఁ జిత్రభానుస్ఫుర్తిఁ జెన్ను మిగిలి
పిశ్వసంరక్షణవిఫులదై ర్యంబుల నవనీధరస్థితి సతిశయించి
యంచితదానమహాభాగ్యరేఖుల రాజరాజప్రాధి నోజమెఱసి
ధరణిఁ బెంపుమీతె సరసింహపండిత | ప్రవరుఁ డమృతమధురభాషణుండు
సకలసుజనవినుతసద్గుణమణిమయ | భూషణుండు వైభీషణుండు.

37

క. అతనినుతుఁ డభిలజనహితుఁ డతులబలాధికుండు మారిపదాంబుజసేవా
నిరతుండు మతిజితవాచ | స్పృతి గోవిందార్చుఁ డెన్నఁబడు బుధసభల౯.

38

శా. వాహరోహణచాతురీతురగరేవంతుం బ్రతివ్రాహవా
ర్వాహరోహపటుప్రభంజనుని శశ్వద్దానకేళీసము
త్సాహుల సాహసవిక్రమార్కుఁ గరిదంతక్షీరతారామరు
గ్గోహిరామలక్ష్మీర్తిఁ జెప్పఁ దగు నాగోవిందమంత్రీశ్వరుల౯.

39

క. అతనివినతండ్రి లక్ష్మీ | పతి నిత్యకృపాకటాక్షపరిణతభాగ్యో
స్తతుఁ డుభయవంశదీపకుఁ డతులితసయశాలి విత్తమామృత్యుఁ డిల౯

40

శా. దేవబ్రాహ్మణపూజనాభిరతు ధాత్రీగోపిరణ్యాదిదా
నావిర్భూతయశోవిశాలు జగదీశాభ్యర్చనాలాలస
ద్భావుల౯ బావనశీలు నాశ్రితహితప్రారంభనిత్యోర్జిత
శ్రీవిభ్రాజితు విఠలేంద్రసచివశ్రేష్ఠుల౯ నుతింపక దగుల౯.

41

మ. పటుధాటిమఖబృంభమాణకలహప్రాధ్వాసంఘాతివి
 స్ఫుటాంఖాపుటటోటిగుట్టనపరిక్షుణ్ణితమోద్యద్విశం
 కటఘాళీపటలప్రశోషితమహాకన్యాటనేనాసము
 ద్భటాపథోనిధి విత్తలేంద్రుఁబురణింపకొ మంత్రు లేరీ ధరకా.

42

సీ. చండవిగ్నేదండకాండధూర్వహమహిమండలోద్ధరణసమర్థ మగుచు
 దుర్వారపరిపంధిసర్వసంపద్ధర్వనిర్వాహక్రియానిపుణ మగుచు
 వేదాదివిద్యావినోదవిద్యజ్ఞనామోదాతిశయసముత్పాది యగుచు
 జంభజి వృక్షకుంభికుంభీనసాధీశశంభుభూభృన్ద్యుతిస్వచ్ఛమగుచుఁ
 బరంగు నేమంత్రిభుజబలప్రకటశార్మదానసత్వీక్ష్మలప్రతిమానమహిమ
 నాతఁ డివ్వుడిపైపఖానాధిరాజ్యభారధుర్యుడు విత్తబ్రభువరుండు.

43

క. ఆచంద్రిచంద్రునకు రమ | నీమణి లీలాంబకును జనించె నుదార
 శ్రీమంతుఁ డమితేనుగుణ | స్తోముండు బాబాజిపండితుండు మొద మొదవకా:

44

సీ. వినుతసత్వప్రభావిభవసత్కాంతుల భీము రుద్ధాము సుత్రాము సోము
 నైశ్వర్యచాపవిద్యానయోదయముల భవుని రాఘవుని భాగ్యుని ధృవుని
 సౌందర్యసంగీతచాతుర్యజయముల మరుని దుంబురుని వాగ్వరుని నరునిఁ
 జటులవిక్రమదానశక్తిరక్షణముల సహివైరి సౌరిఁ గ్రౌంచారి శౌరిఁ
 బోలుఁ బరిపంధిధారుణీపాలసచివ | ఫాలతలఘరితరభాగ్యమూలవర్ణ
 జాలనిరసకరణసంశీలచరణ | సరణి బాబాజి భద్రలక్షణవిరాజి

45

డి. శ్రీజయభోగభాగ్యకులశీలవివేకకృపాగుణంబులం
 దీక్షగతిప్రధాను లెనయే సురరాడిభరాజరాజతా
 రాజతనూజరాజతథరాతులకీర్తికి విత్తలేంద్రుఁబా
 బాజికి నాజిరంగపరిపాటితశాత్రవసైన్యరాజికికా.

46

వ. తత్పితృపుత్రుండు.

సీ. సతతప్రసన్నతానందనంబు వదనంబు వినుతసత్త్వామృతవేణి వాణి
 శరణాగతత్రాణనదయంబు హృదయంబు ఘనదానవై భవాకరము కరము
 గురుధర్మకార్యానుకూలంబు శీలంబు సంపాదితస్వామిజనుము నయము

- రసవస్తుఖ్యపదార్థజాలపరిపూర్ణం దైనయన్నంబు ను
ల్లసితానేకవిధాంబరంబులు ననల్పస్వర్ణనిష్కంబులున్. 52
- వ. అయ్యమాత్యవరునకుఁ దగినపత్నీత్నంబు. 53
- ఉ. సైరణ భూమి భాగ్యమున సాగరసంభవ సర్వమంగళ
శ్రీరమణీయతక్ష గిరిజ శీలమునం దననూయ నిత్యగం
భీరత గంగ సత్యపరిపేశలభాషల వాణి నాగ నొ
ప్పారె సతీలలామ లకుమాంబ సమ స్తుగుణావలంబయై. 54
- క. శ్రీలక్ష్మీయు నహ్లాతుండుఁ । బోలెడువారలకుఁ గలిగెఁ బుత్రుండు గుణర
త్నాలంకారుండు భాగ్యవి శాలుం డగునాగనాథసచివుం డెలమిన్. 55
- సీ. సతతప్రసన్నుఁ డాచారసంపన్నుండు వినయాన్వితుండు వివేకశాలి
సుజననేపితుండు భూసురకామధేనువు వితరణఖని జగద్ధితయశుండు
స్మితపూర్వభాషి లక్ష్మీనృసింహాగ్నివారతుండు సమ స్తకాప్రసవీణుఁ
డార్యసమృతుండు నిత్యైశ్వర్యకలితుండు సంభృతగాంభీర్యశౌర్యధనుండు
చండకోదండపాండిత్యసవ్య సాచి యశ్వరేవంతుఁ డసమబాహుబలుండు
ఘనుండు చాగయమంత్రి రాఘవునికూర్చి సుతుండు శ్రీనాగ నాథపండితవరుండు. 56
- క. ఉరుతరవితరణగుణముల సరి యగుదురు నాగనాథసచివునకు మరు
త్తరుసురభిధనదసురమణి తరణిజకలిశరధిసలిలధరబలిఖచరుల్. 57
- వ. ఇట్టి పిశుద్ధవలదుద్ధావ్వంబునకుఁ బూర్ణసుధాకరుం డగురామదేవపండితమహాప్రధా
నరత్నంబునకును. 58

పప్యంతములు.

- క. శ్రీనిత్యవిభవునకు ఘన దానవిప్రభవునకును దామరసాత్మ
ధ్యానానురాగరంజిత మానసపద్మునకు విమలమణిసద్గుణకున్. 58
- క. చాతుర్యభోజనకు బహు మాతనభియవధూమనూజానకు జగ
ద్గీతరణదివ్యబిరుద ఖ్యాతునకును విత్తలేంద్రుననుజాతునకున్. 59
- క. సింహతలాటాంకన కుప సుహృతకర్ణాటకటకజననాథచమూ
రంహునకుఁ జారులక్షణ సుహృదునకు నమితభాగ్యసంపన్ను నవత్. 60

- క. బాహుబలభీమునకు ను | గ్రాహవరామునకుఁ బటుజవాధిక తురగా
రోహణరేవంతున కతి | సాహసపంతునకు నమితసామంతునకుఁ. 61
- క. మాఘవసతులితునకు శర | లాఘవపటుతావిశేషలక్ష్మణునకు దూ
తాఘవరమతికిఁ జాగయ | రాఘవసచివాగ్రణికి నిరతసద్గుణికిఁ. 62
- వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నారచియింపం బూనినయిప్పురాణకథకుఁ బ్రారంభం
బెట్టి దనిన.

కథారంభము.

- గీ. త్రిభువనైకపుణ్యదేశాగ్రగణ్య మూ | ర్జితపయస్సిరోవశేణ్య మసమ
బహులసుకృతరత్న పూణ్యము నైమిశా | రణ్య మొవ్వు మునిశరణ్య మగుచు. 63
- వ. మతీయు నప్పరమపవిత్రత్రేత్రం బలివిచిత్రకిసలయకుసుమఫలపలాశరచిరరుచకచినుళ
కరకఙ్కరునకవకుళలికుచపురఫలఫలినీతమాలకృతమాలదేవదాళహింతాలనారికేళపారిధి
ద్రభద్రదారుకారంభారంభామలకతిలకత్పణరాజరాజధనపున్నాగనాగకేసరపాటలా
గ్నూటలాశోకమధూకకదంబాదితరుకదంబశిఖర సుఖాసీనకలకంఠకాలకంఠకలాపిక
లాలాపకలితంబై లలితమాలతీలవంగ ఫలితావలీవలయితనికుంజపుంజపరిధిమద్భ్ర
మర మిధున మధుర యుంకార ముఖరితంబై సకలకాలసంపుల్లహల్లకకమలకువలయ
కుముదసముదయా నమేయతోయస్వచ్ఛజలాశయశతసతతకేళీవిలాసమదకలకలహంస
చక్రివాక బకబలాకాదికానేకజలవిహగజాలకోలాహలవాచాలితదిక్పక్వివాళంబై పు
ణ్యజలపూర్వమాణమాణనకకరకరకాముఖప్రభవఘుమఘుమధ్వనిమనోహరంబై స
మిత్కుశకుసుమఫలపలాశభారవహనపటువటుకానుగమ్యమానాధ్యాపకపదక్రిమపవి
త్రేతలంబై విశాలపర్ణశాలాభృగ్లక్ష్మీగ్లవన్యధాన్యచర్వణగర్వితశాఖామృగచంక్రిమణక్రి
మాలోకనాలోలమునికన్యకాకటాక్షకాంతికల్పితానల్పకువలయతోరణాలంకృతంబై
పుష్పలవీనభారమంధరరోమంధబంధురహోమధేనుస్తన్యపానసముత్పక్వవత్సవదనవి
గళితపయఃఫేనబిందుకాడ్వలస్థలవిడంబితతారకాంబరతలంబై ద్యుమణిమణిశిలాతలర
క్తచంద్రనోపలిప్తసప్తాశ్వమండలసమర్పితారుణకరవీరకుసుమవిసరాభిరామంబై యుప
జాతిపరిచయపత్రప్రవతత్రప్రవనప్రజ్వలితజ్వలనమాతాజ్యధారాదశవితరతపుణ్యగంధాను
బంధధూమధూపితాంతరిక్షంబై నికటకుంజకుటీరకుక్కుటసుగోపయజ్ఞమానవైశ్వ
దేవబలికబలౌవశిన్వపులకాంకితప్రదేశంబై హరిహరపూజాసమయరణితఘంటాఘణఘ
ణారవశ్రవణహరిణార్ధకీలితగళితఘాసశకలంబైప్రతిశాఖాగ్రలంఘనచటులశాఖామృగ

నికరకరపాతితపరిపక్వ ఫలరసపూర్ణాలవాలతరుమూల శీతలస్ఫటికశీలతలాస్తీగ్రవిస్తీగ్ర
మృగాజినాసీనమునిముఖ్యవ్యాఖ్యానమాననానాశాస్త్రవిస్తరంబై నందనారామం
బునుంబోలె సురసాలోపశోభితంబై బృందావనంబునుంబోలెఁ గృష్ణసారసంచార
పూతంబై నాకలూకంబునుంబోలె నమృతాహారస్థానంబై రాఘవవైష్ణవంబునుంబోలెఁ
బనసనీలనలగజగవక్షగవాక్షోపలక్షితంబై గాంధర్వంబునుంబోలె శ్రుతిస్వరసంపూ
ర్ణంబై సముద్రంబునుంబోలె బాడబాష్పదంబై వెలయు; నందుఁ గునునుంబులయంద
రజోవిజృంభణంబును భృంగంబులయంద మాతంగదానాథిలాషణంబులును నదుల
యంద ప్రతికూలప్రవర్తనంబులును గిరులయంద సానురాగోద్రేకంబును దరులయంద
శాఖాచలనంబును నాగంబులయంద భోగానుపాలనంబును శబ్దస్వరూపంబులయంద
ధాతువిపర్యయంబును గాని యొండెడల సరయక మెఱయు; నచట శిశిరకరకరనికర
విశదకేసరికిశోరకేసరంబులు సరసబిసాంసురశంక మెండొండెతుండెంబులఁ బుడుకు
శుండాంబులును శుండాంబులండెంబుల కంఠానిరసనమస్మృంబు లగునరాళకరాళ
నఖరశిఖరంబులంగలచిత్రకాయంబులును జిత్రకాయశంకుంబిసీతనుస్తనస్తనపానపరి
పుష్టాంగంబు లగుకురంగలూకంబులును గురంగడింభంబులంగూడి చెరలాడురేచులును,
రేచుగూనల నేచినమక్కువం బ్రక్కల డాఁచుబిడాలంబులును, బిడాలంబులపోరలు
సారెలం దెరలకమరగి తిరుగుగిరికలును, గిరికానికరంబులనిజభోగంబులంబొదివి యగు
రాగం బొసఁగు నాగంబులును, నాగంబుల కెండరాకుండ విరివిగలపురులు విచ్చి చేరి
వచ్చుబుష్పవర్ణన (?) మయూరంబులును గలిగి యుల్లసిల్లు నందు.

క. ద్వాదశవాన్వికసత్రిము మోదంబున శౌనకాదిమును లాసరింపజే
గాఁ దద్విలోకనోత్సుకు లై దివ్యక్షేత్రీననమహాచలవాసుల్.

64

సీ. పల్లవారుణజటాభారు లారచిత్రీపుండ్రాభిరాములు భూతిలిప్త
సర్వాంగు బుజ్జ్వలస్ఫటికాక్షనూతులు రుద్రాక్షభూషణరుచిరు లమరఁ
బుణ్యతీర్థోదకపూర్ణకమండలు లజి నొత్తరియు లత్యంతమృదుల
పరిధాతివల్కలపరిధాను లభినవదండపాణలు దీప్తదహనతేజ
లలఘుదివ్యతపశ్చక్తికలితు లఖిల వేదవిద్యారహస్యసంజేదు లగును
సవనకర్తలు సంయమిశ్వరులు వచ్చి రెలమి శిష్యప్రశిష్యసమేతు లగుచు.

65

చ. వనజభవానుభావు లగువారల నందఱఁ జూచుకొర్కి నె
మనమునఁ బిక్కటిల్ల బుధమాన్యుడు సాత్త్వికతేజుశిష్యసం

దనుఁ డగురోమహర్షణుఁడు దాఁ జనుడెంచిన నమ్మహాత్ముల
య్యనఘునిఁ గాంచి యిట్టులని రాదరమేదురసామభావలక్ష.

66

క. ఏకడనుండి యిపుడు నీ! రాక సుధీవర విచిత్రమణీయకథా
నీకప్రసంగ మేమే! నాకర్ణింపంగఁ గలిగె ననుదిన మింకన్.

67

చ. ఆనవుడు సూతసూతి వినఁతుంబున వారలతోడ నిట్లుం
జనకమహీతలేశ్వరునిసత్రమహాన్నులఁ జూచువేడుకం
జని యటనుంటి నిన్ని దినసంబులు తాగ్న శ్రుపురాణసత్కథా
వినుతసుధాసరిద్విపులవీచిక లల్లము నిల్చు నాఁగినన్.

68

వ. ఆమ్మహాపురాణంబునందు.

క. సారంబై మోక్షపదా! ధారంబై పుండరీకదళనయననిజా
గాగంబై మహిఁ బగఁగిన! శ్రీరంగమహాత్మ్య మలివిచిత్రము దలఁపన్.

69

గీ. అనిన హరిచరణధన్యదివ్యానుషక్తి! చిత్తజలజాతమును వికసింపఁజేయఁ
దనుఁ దదీయకథాంశవిస్తార మడుగఁ! జెలఁగి వాఁల కెట్లని చెప్పె నతఁడు.

70

చ. ఆమలచరిత్రులార వినుఁ డప్తిథిలాపురి నధ్వరోత్సవం
తమున మునీశ్వరానుమతుఁడై తను వేఁడెడినాగదంతసం
యమికిఁ బరాశరాత్మజుఁ డుదాత్తకథాపరిపాటిఁ బుణ్యతీ
ర్థములును బుణ్యభూములు ముదంబునఁ దెల్పఁగఁ బూని యిట్లున్.

71

చ. త్రిభువనధగ్ధరక్షణధురీణవిచిత్రచరిత్రుఁ డిందిరా
విభుఁ డెచటన్ వసించు దగువేళల నెందుఁ జరించు నేయడన్
శుభినుతి నాదరించు నెటఁ జూచుఁ గృపాన్వితదృష్టి నేమిటం
దభిరతి గల్గియుండు నివి యన్నియుఁ బుణ్యతరప్రదేశముల్.

72

క. హరిచరణకమలరేణువు! పరమాణువు సోఁకినంతఁ బావతరమై
కరము నుతికెక్కు సలిలము! తిరముగ నధికంబు సకలతీర్థంబులకున్.

73

చ. ముగహరపాదపంకజసముద్భతమై పెనుపొందెఁ గాదె శం
కరవిలసజ్జటాకలితకైరవబంధుకథామరీచులన్
వదనిజవీచులన్ నెఱయ వన్నియ కెక్కి త్రిలోకపావనీ
కరణధురీణతన్ గంగగంగ తరంగిణులందు మేటియై.

74

న. పుటియును.

సీ. కలుషపంకజకలికాతమి గౌతమి సకలసజ్జనమాన్య జహ్నుకన్య
జంతుసంతతమనశ్శర్మద నర్మద శమితతాప్రత్రుదమన యయున
శ్రితసాధుజనలబ్ధజీవిక దేవిక సత్యసంవిద్యోగ చంద్రభాగ
సతతజన్మాచలాశని భవనాశని దూరీకృతక్షుద్ర తుంగభద్ర
బహులసౌభాగ్యదానసంపన్న పెన్న. భగ్నదుర్నోహపాశ విపాశ యనగ
భువిబ్రసిగ్ధికి నెక్కినపుణ్యనదులు హరికి లీలావిహారయోగ్యములు గావే.

75

మ. విను మీమాటలు వేయు నేటికి దపస్విక్రేష్ట గోవిందశో
భనలీలాచరణక్రియాకలితసంబంధానుసంబంధబం
ధ్యనుబంధిక్రమయోగయోగ్య మగుభవ్యద్రవ్యలేఖంబుతో
నైన గా వన్యపదార్థకోటులు నసంఖ్యేయప్రభావంబునకొ.

76

సీ. హరిదివ్యనామధేయామృతం బింపారఁ జెలంగి యాస్వాదించుజిహ్వా జిహ్వా
గోవిందకల్యాణగణానిశేషంబులు పలుమాఱుఁ దలపోయుతలఁపు తలఁపు
కమలాక్షునిత్యమంగళమూర్తివిభవంబు సాంపార వీక్షించుచూపు చూపు
ఫణిరాజతల్పుక్రిపాదపద్మంబులు చేరి యర్చనసేయునేత సేత
వాసుదేవప్రియం బైనద్రుతము వ్రతము దైత్యభేది నుపాసించుతపము తపము
శౌరి నారాధనము సేయుజపముజపము విష్ణుపదభక్తి సమకొల్పువినికి వినికి.

77

సీ. పటుతరభవరోగపరితాపముల బాఁచ నబ్జాక్షునేవ దివ్యాపధంబు
అంచితజ్ఞానమహానిధానముఁ జూప నద్యుతభక్తి శుద్ధాంజనంబు
దుర్వారభయములు దొడరసండుగఁ జక్రపాణిసంస్తుతి వజ్రపంజరంబు
ఇష్టాన్వళినిద్ధు లెసంగింప హరి నామపఠన మంగళకల్పపాదపంబు
విపులదుర్నోహాతిమిరంబు విరియఁజేయ సురగళయనునిపూజ మార్యోదయంబు
అనిమిసానందలీల నునిచి మనుపఁ గమలనాభనిపదతీర్థ మమృతసరము.

78

క. కరణత్రయకృతపాపా వరణముల హరింపఁచేయువారికి మురభి
చ్చరణసరోరుహసతత స్మరణయ కా కరయ సెందుశరణము గలదే.

79

గీ. అఖిలలోకములకు నక్షయనందనం భూతికారణంబు పుండరీక
నయననామకీర్తనంబ యీ మర్దంబు నిఖిలవేదకాస్త్రనిశ్చిశంబు

80

- క. కావున ఘనదురితావిల । భావుల కెందును ముకుందపరిచితతీర్థా
 ప్లావము దక్కఁగఁ జక్కన । పావనత ఘటింప నొండుపాయము గలదే. 81
- గీ. అనిన నాగదంతుఁ డనఘ తీర్థప్రభా । వమునఁ దలంచి చూడ వానివాని
 కవియ యెక్కు వైనయ ట్లుండు నిం దెద్ది । సకలపుణ్యతీర్థసారతరము. 82
- శా. ఏతీర్థంబు దలంచినకొనిన నశ్వేషించినకొ జూచినకొ
 బ్రీతిం బేర్కొనినకొ దురంతదురితాపేతాత్మలై నిగ్గర
 వ్రాతప్రార్థితనిత్యసౌఖ్యయుతులై వర్తింతు రత్యంతివి
 ఖ్యాతికొ మానవు లట్టితీర్థ మెఱుంగంగాఁ జెప్పవే నావుడుకొ. 83
- వ. పరమజ్ఞానపరిపాక పరిచితపరాపరవివేకపారాయణుం డగుబాదరాయణుండు నత్త
 పోధనసత్తమున కిట్లనియె. 84
- క. శుభగుణనిధి యగురఘుకుల । విభుకృప ననపాయుఁ డగుచు వెలసినదితిజ
 ప్రభుచే నానీతుండై । త్రిభువనసంస్తుత్యనిత్యనివ్యన్సూర్తికొ. 85
- శా. రంగ తేజ్ఞులువిచిత్రతోరణమణిప్రాసాదవప్రపృథల్
 నింగిం బర్య భుజంగతల్పనకుఁ గేలీసదృమై యొప్పునీ
 రంగం బేతటిసీతటికొ మెఱయఁ దా రమ్యోత్సవశ్రీనటీ
 రంగంబై యది వో జగంబుల నదీరత్నంబు చర్చింపఁగొకొ. 86
- సీ. ఏయేటినడుండున్న నేప్రాద్దుఁ జలిగొన్న సికతాతలంబులఁ జెలఁగి చెలఁగి
 యేతరంగిణి నిండుకిండుక వికసిండుక్రొత్తమితావులఁ గొసరి కొసరి
 యేనదీక్రిడల నెసఁగురాయంచలకలకలంబుల కాత్త నలరి యలరి
 యేసరి త్తటమున నేచినకల్పక మేదురచ్చాయల మెచ్చి మెచ్చి
 నేడు సొకనాడుఁ బాయకున్నాడు కొరి । యతిమనోహరి నిశ్చేయసానుకారి
 వివిధతాపనివారి భూవినుతవారి । కలితకావేరి భవకరికలభవైరి. 87
- వ. మఱియు నన్నదీప్రవాహరత్నంబు నాయతనప్రగర్భమానసుధాసమానపానీయపూర
 సారంబు లగునారీకేరంబులును, గమలభవకామినీకపోలపాలికాసవర్ణపరిపూర్ణరాగ
 కరనాగవల్లీవేల్లితాభోగంబులగుపూగంబులును, మృదుముగిలపరిమళపరిజ్ఞానసంకేత
 కంబు లగుకేతకంబులును, జగజ్జయప్రయాణప్రేషణపంచబాణప్రబలబలధూళీధూసరం
 బు లగుకేసరంబులఁ గలనాగకేసరంబులును, గుఱలయాకుటే విలీనమదకలకలవింక

కలకలముఖరశ్మిరశోవళనటినారంగంబు లగునారంగంబులును, ధారాధగసమయ
 ధారాశమధుగమధుగసధారాసారకలికాకదంబంబు లగుకదంబంబులును, వనదేవ
 తాచరణమణిమంజుమంజీరపుళపుళధ్వని మగ్ననూచకశ్రవణశర్మరీమర్మరస్వనసము
 త్తాలంబు లగుతాళంబులును, బరిపక్వఫలరసమాధురీరమాధురీకృతసురసాలంబు లగుర
 సాలంబులును, దరుణతరణికిరణప్రసరణ భయపలాయితబంధురాంధకారసందేహమూల
 బాలప్రవాళీరుచిచయరచితకృతజీమాతమూలంబు లగుతమాలంబులును, మేదురా
 మోదముదితాయమానమానసమానవనికాక్రమేయ (?) ప్రవర్ధితపులకంబులై వనీముఖితిల
 కంబు లగుతిలకంబులును, బ్రచలితపరిస్ఫుటితఫలపరిమళప్రళంసాధరాధికవాఙ్మన
 సంబు లగుపనసంబులును, సుధారసపూరంబు లగుతీరంబులును, దళితసౌగంధికమణి
 బంధురప్రభావటలపాటనపాటన్మరచటులచందూపుట పాటితమృదాశనాళమరాళ
 తరళతరంగరుదుదితసమీరసమీరతంబులై రంగరమణమంగళపూజాసమయసముచితచ
 తురజలదేవతాంజలిపుటసముత్ప్లిప్తపుష్పావహాళుభాకరంబు లగుశీకరంబులును, బరస్పర
 సంపాతకంపమానసంపుల్లహల్లకవిసరదున్నదభృంగంబు లగుభంగంబులును, సేవాప
 రిణితవరుణకన్యకాగ్రసరోజవీజ్యమానవిస్మయరచమరవాలశంకాలవాలంబు లగుకపో
 లంబులును, జలకేళీహలబాలామచతటిపటీరపంకప్రవర్ధమానంబు లగుఫేణంబులును,
 ముహూర్తముహూర్తజ్వలప్రవణఫణిఫణాముక్తాఫలానుగుణగణనాత్మిద్భుతంబు లగుబుద్ధు
 దంబులును, నిజాంతకకృతావగాహపావనదేహజనసందోహనివర్తితభావిభవవర్తంబు
 లగునావర్తంబులును, వారిప్రసారతీరగారుత్మతమత్తమయూరరేఖామతల్లిక లగుశై
 వాలవల్లికలును, శశికలవిశదవిశాతవనరాహదంష్ట్రముఖివిఖండితపర్వస్యము ప్రకోశీ
 రపరిమళప్రాయంబు లగుతోయంబులును, నిరంతరనిరంతరాయనారాయణనితీతిధ్యాన
 పాంయణవరమయోగంద్రపరిచితంబులై యనల్పకర్పూరపరాగపూగనిర్మలినంబు లగు
 పులినంబులును, సమీపాశ్రమనివాసితాపసకుమారపరిక్షాళితమ్మృదువల్మలకషాయగ
 సపాటలంబు లగునికటస్ఫటికశిలాతటంబులును, దంతావళికలభదంతకాంతిదంతురి
 తళశికాంతసోపానసులభప్రవేశంబు లగుజలావతరణప్రదేశంబులును, గలరవానుమే
 యకలహంసకులకువలయంబు లగుకువలయంబులును, ఘనఘనాఘనఘనరసపానగమ
 యసముద్గమఘమఘమధ్వనిమమృదేపంబు లగుఘోషంబులును, సంతల్పభవనుఖాను
 భవసంకల్పనిలింపదంపతికల్పితకల్పకిసలయానల్పతల్పమంజులంబు లగుమంజులమంజులం
 బుగలిగి కలకాద్ధియునుబోలె నమృతానందకారణంబై, రణరంగంబునుంబోలె నశేక
 శతప్రతీవసరంబై, సరసిజాసనాకపోలంబునుంబోలె దర్పసారమకరీకాంతంబై, కాంతా

రంబునుంబోలె నుద్దండపుండరీక భాసురంబై, సురాచలశరాసనురేఖయుంబోలె నిర్హ
లితానేక పురిసాలపలాశబలంబై, బలానుజీవిక్రమంబునుంబోలె నపసయితనరకవిగ్రహంబై
గ్రహప్రచారంబునుంబోలె గృతతారకోల్లంఘనంబై, ఘనాగమనంబునుంబోలె నుదంచ
తలాపాతంబై, లోహితాంశు తేజంబునుంబోలె నపహృతతమావాసంబై, వాసవాగ్ని
లాసంబునుంబోలె నభివ్యాప్తిసుధీవరజాలంబై, జాలపాదంబునుంబోలె నకటపమాన
సభాసమానంబై, మానవపంచాంగన నాననంబునుం బోలె సహస్రదంష్ట్రోజ్వలంబై, జ్వల
నజ్వలితంబునుంబోలె సంతర్పితగోచరంబై, చరమాచలంబునుంబోలె నవక్రాంతవేగా
క్రాంతకటకంబై, కటకంబునుంబోలె గలితసువర్ణపద్మరాగంబై, రాగంబునుంబోలె
శ్రుతిప్రసిద్ధంబై, సిద్ధరంబునుంబోలె శమితహోరతాపంబై తాపశాశ్రమంబునుంబోలె
దూరీకృతౌషణ్ణంబై, షణ్ణవాక్సీంబయ్యును బరమహంససేవితంబై, సముదితాబ్జంబయ్యును
ఘటితచక్రంబై, తగణిమండలమండితంబయ్యును బ్రవృద్ధకుసుమంబై హరివిహంగులంబ
య్యును సమదనాగంబై, లక్ష్మణానందంబయ్యును మేఘనాదాభ్యుదయంబై, యీశాను
వర్తియయ్యును సుకృతిస్తుతిపాత్రంబై, యతులస్పర్శంబయ్యును బహువారాగతమీ
ప్రకరకలితంబై యర్జునశరపాతభయంబయ్యును సింధురాజప్రీతికరంబై విలసిల్లు వెండియా.

- ఉ. ఉన్నతరంగధానులనిశోభయపార్శ్వములం బ్రసన్నయై
యన్నది యుద్భిషాటుఁ గలితాయతకంకణ మౌక్తికద్యుతి
చ్చన్నమృదుప్రవాహములు సాచి చిరాగతుఁ బ్రాణనాయకుం
జెన్నుగ నిందుకాఁగిఁటికిఁ జేర్చి చెలంగుమృగాక్షిక్రవడికొ. 89
- చ. అనుపమదివ్యబోధనుహితాత్ములు తత్తటిసీతటంబులం
దనిశము నిశ్చలస్థితికినై చరయాపము లుజ్జగించి నే
ఘన వివిధాచరాకృతులు పూనఁగఁ గోరయ రంగధామముం
గానొని పుట్టు చుందురు ముకుందపదార్పితమానసాబ్జు లై. 90
- క. ఈవసుమతిఁ గలతీర్థము । హ్రవాహిని నెల్లప్రాద్దు ననుకూలమునై
సేవింపుచుండుఁ బ్రవిమల । భావంబున నంబురాశిపర్వంతముగాక, 91
- క. సురనరయతాసురముని । గరుడోరగ సిద్ధసాధ్యఖచరాదులు త
ద్వరతీర్థసార్థసేవా । పరులై కనిరభిమతార్థఫలసంసిద్ధుల్. 92
- సీ. అవి విను సంయమిప్రపర స్వర్గద్వార మనునది దేవగణైకసేవ్య
మాప్రదేశమునఁ బిండప్రదానాదులు పితృకోటి కక్షయప్రీతిదములు

తిలధేనుదాన మతిప్రశస్తము హరి నేవ కైవల్యలక్ష్మీకరంబు
తత్సరమునఁ బ్రసిద్ధము పుండరీక మచ్చో నొప్పు ఘనవటుక్షోణిబాత
మదిహృషీకేశునావాస మాసమీప
మందుఁ బెంపొందుఁ గుశలాఖ్య వై నశైల
మచటఁ దప ముండి కాదె మున్నాకపాలి
బ్రహ్మహత్యాచుహోఘంబుఁ బాసి వెలిగె

93

మ. కల దయ్యద్రక్షిం దూర్పుచక్కి వసుకౌఖ్యం బై నతీర్థంబు ము
న్నలజంభారి సురాధిపత్యహరితుండై తత్రుతీరంబునం
బలివిధ్వంసిగుఱించి భక్తిఁ దప మొప్పుండేసి యాకల్పని
శ్చలలోకత్రయరాజ్యలక్ష్మీఁ దనరెక్క సఁప్రీతచేతస్కుండై.

94

గీ. అనిన నాగదంతుఁ డనఘశ్రీరంగంబు దిలిపిలోద్భవుండు తెచ్చె నంటి
వదిక వేరకన్య కాభ్యర్థనంబున నెడట నునిచె నానతిమృతాను.

95

క. అనవుడుఁ బరాశరాత్మజాఁ । డను నతనికి వసుశతీర్థ మని యిప్పుడె చె
ప్పినయచటికి దక్షిణమున । ననఘ కల దనంతేశయన మనుతీర్థ మొగిలె

96

సీ. ఎయ్యెడ లక్ష్మీసమేతుండై వసియించు నాదివారాయణం డెవరతంబు
నెచటిఁదోయస్సుగ్ధ మింత శల్లిసమాత్ర నరులు పాపశ్రేణిఁ బరిహరింతు
రెచ్చోట నొకదివంబేని నిల్చినవారి కపున్నరత్యమహాత్మ్య మొదవు
నెందుఁ దపస్థితిఁజెందిసిద్ధులు బహులతాగుల్లరూపముల నుందు
రేగెలవునందు దళమాత్ర మైనఁ దునుమ । బ్రహ్మహత్యసమం బగుపాప మొదవు
నేస్థలంబునఁ గీటాదిహింస నేసి । పతనమొందుదు రతిపుణ్యభావు లైన.

97

మ. సహజజ్ఞానయంతంబులై సరసభావల్ ప్రీతిఁ జేతస్సుఖా
వహముల్ గాఁ దగఁ బల్కుచుకొ మెలఁగు సత్వస్ఫూర్తి నెందేని న
య్యహిమాద్జాలవృషప్లనంగనకులవ్యావిశ్వవిద్విట్కురం
గహరివ్యాఘ్రమదేభశల్యరురుఖడ్గకూడ భేరుండముల్.

98

క. ఎందు వనించును జేతన । బృందం బాధ్యాత్మికాదిపీడావశులం
జెందక యాపద నలజడిఁ । బొందక యాఁకటఁ గృశించిపావక రెయలమిలె.

99

సీ. గతనర్తమానైవ్యకాలజేదులు సర్వకామకంతులును సంఘటితభూత
హితులు సర్వజ్ఞులహీనసత్తులు దుఃఖరహితులు జ్ఞానవైరాగ్యయుతులు
బ్రహ్మజ్ఞు లధిగతబ్రహ్మతేజాలు పరస్పరమిత్రు లలిపుణ్యపరులు సములు
నిత్యశుద్ధాత్ములు నిర్మలుల్ నిత్యులు నిర్మముల్ సత్యులు నిత్యతృప్తు
లనఘు లనికారు లద్వంద్వ లనుపమాతులు సుప్రసన్నులు సుముఖులు శుభవచనులు
నైచిరిపుదు రెందు నరామ రాసు. రాదు లిచ్ఛావహాకృతు లగుచు నెపుడు. 100

మ. విన నేర్పుం జెవిమైన మూఢుం డయినకా విద్వాంసుం డౌ వెట్టియై
గను విజ్ఞాని యగుకా ఖలుండు నలికాంతస్వాంతుం డౌ వక్రుండై
నను సౌమ్యాకృతిఁ దాల్చు బాపకరుండైనకా దోషనిర్మత్తుం డౌ
ఘనపుణ్యం బగు నేప్రదేశము చొరంగుఁ గల్గుమాత్రంబునకా. 101

న. అట్టిసకలకల్యాణకారణంబై తీర్థకల్యాణం బైన పుణ్యక్షేత్రంబున దైత్యవలపవ్రతుం
డైన విభీషణుం డాదివ్యధామ మందు నిలిపె నాటనుండియు 102

క. శ్రీమెఱయునుభయకావే । రీమధ్యమునం దనర్చు శ్రీరంగము లే
శోమహిమచంద్రపుష్కరి । జీమహితటంబునందు నిగమిస్తుతమై. 108

కా. ఏపుణ్యాయతనంబుఁ బొచ్చి నియతికా వీక్షించుపుణ్యుల్ మహా
సావత్రేణి జయించి నిర్మలమతిం బ్రాపించుసుజ్ఞానులై
తాపంబుల్ పెడఁబాసి దండధరదూతవ్రాతముం దోలి య
వ్యాపన్నం బగుసత్పథంబునఁ దుదికా వర్తింతు రత్యున్నతికా. 104

క. కృతనిష్ఠీవనపతిత । ప్రతిభాసానృతదురుక్తిపతనాదుల న
న్నతి శ్రీరంగముఁ జేర్చెను । నతఁ డఘములఁ బాసి పొందు నమృతపదముకా. 105

గీ. అలివిదేశవాసులైన నన్యద్యీప నిలయులైన భక్తి నివృటిల్లఁ
జేతు రెత్తి మ్రొక్కి శ్రీరంగమునకదులై భజించి కాంతు రభిమతముల. 106

మ. ఆరవిందాక్షుడినోపవాసము తులస్యాస్వాదముం జంద్రపు
ష్కరిణీస్నానము రంగమందిరలసత్సందర్శనానందముకా
వరగీతాపతనంబు గల్గునెకజన్మం బందునెవ్వారి క
స్వయంభుల్ ప్రాప్తనమ స్థకాములు జగత్సుజ్ఞుల్ ముకుందాకృతుల్. 107

- క. చాతుర్వాస్థస్థితిః బ్ర | భ్యాతశ్రీరంగసీమః గల్గిననుకృతం
బాతలఁజెఱితిర్థంబుల | నేతెఱంగున సంభవింప వెన్నాళ్లున్న్. 108
- క. శ్రీరంగభవనమున ముద | మారంగ నొకరాత్రి యున్నయట్టిఘనములు దు
ర్వారమహాపాతకశత | పారంపర్యములవలనఁ బాయుదు రసఘా. 109
- క. గురుమతి శ్రీరంగునను | నరిగిననుజునుండు భక్తి సతనికి నన్నం
బరసి యిడునతఁడు లోకో | త్తరచరితులు దుహినబింబదళనస్ఫురితుల్. 110
- క. ప్రతిదినమును దిలపాత్ర | త్రితయము దానంబు నేసి ధృతిఁ బొందునముం
చితసుకృతఫలము సమకొను | నతులశ్రీరంగమందిరాలొకమునన్. 111
- వ. అందు హేమదానం బతిప్రళస్తంబు భూదానం బంతకంఠై నధికంబు గోదానవస్త్ర
దానంబు లత్యుత్తమంబు వివియన్నియు 112
- క. తమతమపట్లన నిత్య | త్వమునకు మది గలిగి దేవతలు రంగజే
త్రమునందుఁ బొందుమనుజ | త్వముఁ గోరుదు రందు ముక్తిధామం బగుటన్ 113
- క. రవి కన్యాగతుఁ డగున | య్యవసరమునఁ గృష్ణపక్షమందులఁ జేవో
భవతిథిఁ బితృకృత్యమునకు | నవుముఖ్యవ్రతము మాఘమందును జెల్లున్. 114
- నీ. తమయన్వయమున నుత్తమఁ జొక్కఁడైన జనియించి శ్రీరంగమునకు నరిగి
యఁచటఁ గావేరిజలావగాహ మొనర్చి యగ్రజన్మలకు నాహారమైన
సత్యల్పదక్షిణ యైనఁ దిలొదకమైన ధేనుగ్రాసమైనఁ దనకు
గలిగినరీతిఁ దక్కుక హరిసన్నిధి ముప్పు నుద్దేశించి నెమ్మిసంగు
వాఁడు గల్లునొకో యని వారివారి | నెదురు చూచుచునుండుదు రెల్లప్రాద్దు
నమరలోకసుఖంబులహానిఁదలఁచి | పితృసమాజంబు లత్యుత్తమతలకొఱుకు. 115
- గీ. ఒక్కనదిఁ గ్రుంకువేళ వేఱొక్కనది ను | తించు టఘికారి శ్రీరంగతీర్థవరము
చంద్రపుష్కరిణీజహ్ను జలము సకల | నదులయందును దలఁపబుణ్యము ఘటించు. 116
- వ. విశేషించి మాఖమానంబునఁ జంద్రపుష్కరిణీస్నానంబును, శ్రీరంగదర్శనంబును
జేత్రోపవాసంబును నతిదుర్లభంబులు. ఈ నదీసరోవర జేత్రదేవతాప్రభావంబుల
యందెవ్వరు సందేహింతు రట్టిదుష్కర్తుల ధర్మనిరతుం డగుభూపాలుండు చం
డాబుగనంగతి మనుపవలయు నని మాటయును, 117

ను శ్రుతివోటిం బ్రజవంబు వైష్ణవమస్తోత్రంబు లం దంబికా
పతి పెన్నేలుల గంగ వేల్పుగమిలో బద్ధాత్తుఁ డెబ్బంగి ను
న్నతేర్తిక్కి విలసింతు రట్టు మహిఁ బుణ్యక్షేత్రజాలంబులో
గతనానాఘనికాయమై వెలయు రంగక్షేత్ర మాకల్పమై 118

క. శ్రీరంగమునకు నయగుండు | శ్రీరంగం బయచ జపము సేయుఁ డు మదిలో
శ్రీరంగముఁ దలఁపుండు భవ | భారముల హరింపఁ నొప్పుఁ బగులును రేయున్. 119

ఉ. అంచితరంగమండలమహత్త్వము వైష్ణవకోటి కింపు రె
ట్టించ లిఖించి యిచ్చినఁ బఠించిన విన్న భరించినకొ జయన్
సంచితపుణ్యులై సకలసంపదలం బెరుపొంది కీర్తి దీ
పించి సుఖించి పొందుదురు ప్రీతి ముఖందపదస్థితిం దుదిన్. 120

చ. అనవుడు నాగదంతుఁడు ప్రియంబున సాత్యవతేయుతోడ నొ
మునివర దివ్యదేశముల ముఖ్యతరం బగురంగమండలం
బునఁ గడు నద్భుతంబు లగుపూర్వకభో విస వేడు కయ్యెడున్
ఘనదయ నట్టిజెల్ల సెఱుగఁక రచియింపుండు నామ నావుడున్. 121

క. నిగమవ్యాసవిశారదుఁ | డగుముని నీయడిగిన్ ట్టి మాశ్చర్యకగం
బగునిలిహాసము గల దగితగ విను మని పలికె నాగదంతునితోడన్. 122

చ. కలరు సుబోధసత్త్వ లనఁగా మును లిద్ద అచారకర్మి
ర్మలచరితుల్ చతుర్ముఖసమప్రతిభుల్ బహుధర్మమగ్నవే
దులు ఘనదివ్యబోధసహితుల్ మహితుల్ గజనీముఖస్వల
జ్జ్వలనవిశాలనేత్రు లనివారితభూతిపాఠబలాధినుల్. 123

క. వారఖిలభువనవిస్తయ | కారణద్వైతభూరనిష్ఠఁ గడలక గుఱా
ద్వారమునఁ దప మొనర్చి బ | లారాతి దరాతికింపితాత్మనఁ డగుచున్. 124

చ. నిరంతరంబును దదంతరాయంబునకు నుపాయంబు లాచరింప నానిలింపవలెతోడ
రాయడింప నొల్లక యెడఁబాసి వాసిగలతీర్థంబు లాడువేడుక నిలావలంబు గలయం
జరింపుచు వచ్చి వచ్చి పురోభాగంబున. 125

మ. సతతా నేకమునీంద్రబృందకృతపూజావందనం జడనా
గతమందానిలకందలీకృతరంగస్యందనక దీగనం

గతమాకందమరందబిందు సహితార్కస్యందనం గాంచి ర

య్యతు లింపొందఁ గజేరనందనఁ ద్రిలోకానందస్థానందనఁ 126

క. కవి తదవేక్షణలోలత | ననిమిషత వహించి యడ్భుతానందంబుల్

మనమునఁ బిరిగొనఁ బులికిత | తమలై ప్రణమిల్లి భక్తితాత్పర్యములకై 127

సీ. గురుభర్తృచరితానుకూలంబు కూలంబు సంక్షాళితాఘకజ్జలము జలము

ఘనముక్తిస్సత్తరంగములు తరంగములు వినీతకుజనభైరవము రవము

విహతతాపత్రయోద్వేగంబు వేగంబు లలితభక్తానందలహరి లహరి

వశల్పప్రసానుగుణములు కణములు విధ్వస్తదుగ్ధవనీచి వీచి

నిరుపమజ్ఞానసంపద నెఱపు నెఱపు

భరితబహుమోహపటలిఁ బో నులుపు నులుపు

గాన నెన గాన మీనదితో ననూన

మహిమ వహి కెక్కుత్తిగ్గసమాజములను. 128

క. అని మఱియుఁ బలుదెఱంగులఁ గొనియాడి తదీయవారిఁ గురుకంబున ము

స్కొని యాడి దివ్యతేజోఁ ఘనులై ఘనవిరహాతాపఘనులై రెలమికొ. 129

క. క్షీతిఁ గలనదులందలివి | శ్రుత యగుకావేరినీరు సోఁకిన మాత్రక

ధృతి సద్గతిఁ గనుఁదిర్య | క్తతి యయినను శిష్యునేల తక్కినవారికై. 180

గీ. ఆవిధంబునఁ గృతకృత్యులై తదీయ | తీరవనభూము లొకకొన్నిదినము లుండి

వార లొకనాడు సంధ్యాభివందనార్థమై నిశావధిఁ గావేరి కరుగుటయును 181

వ. అచ్చహావాహినీప్రభావం బెడనెడఁ బొడవడినయెడలఁ బొడవడునినును పిదపిదని పదనెగసి కూలుదరులును, దరులుగూడినఁ బెల్లకొనఁ దాఁకుతల్లెన మొదల్లె బలుచదలు వదలుములంబుల తెఱపుల నఱముఱి బయఃపూరంబులు దోరంబులుగా నేచి పూచి తోచినం బెకలి తలకడవై వడికడ వెంబడి బొరలి పోవుతరులును, దరుతండంబులగం డికడల నడ్డంబు దగిలి దట్టంబులై కట్టవెట్టినలాగునఁ బాఁగనీక వేగం బాఁగిననీగి నులసి యెదురుదన్ని మిన్నల కప్పంబులై వచ్చుచై యేఱులబలిమికలిమిం దొట్టి నెట్టివొడిచిన నెట్టుకొని తఱమినం దఱము లిడి నిబ్బరంపు బిరుసునం దెరలద్రొబ్బినకడకం బడఁగుల నెల్లదరి యురులు గిరుల చఱుల ప్రచండరవంబుగా దొల్లగండైలంబులును, గండైలంబు లాంధోండ గుభులుగుభుల్లనం దొడఁగురభసంబున నభిశ్చరులు తల్లడిల్లి నెల్లదలం బెల్లగ

యుక్తలైడలును, కలైడల మొల్లంజేరి మేదిసీమహరంబుల హరనటనటనపాటహనుమహాభైరవ
 త్వేదారవప్రతిభిటకటధ్వనిబంధురంబులై దిగంబడు కబంధంబుల బహులావర్తంబుల
 క్రందునం దెగి నిగడ మగుడ వెఱగవడి తిగురుడువడుజలగ్రహంబులును, జలగ్రహంబు
 లాండొండ నంటునంటుగ మెరసి గంటికంటికొనల నలనుస్ఫులిగంబులు చెదర నడరి
 కలహంబునకుఁ దిమరుచు నమురుగవిసి యపుటపుటికి జిజిజిం ద్రిప్పి వేయచటుల
 వాలఘాతంబుల నుధూతంబులై మనరుకొని వినవిన వినరు గాడ్పుల దూలి వెడగువడఁ
 జల్లుజలకణంబుల నిల్లుతఱచున దఱియరాని సమీపదేశంబులును, సమీపదేశవాసి
 నీజనంబు భయావేశంబునం బాసి చనఁ దోడన జలంబు వెడవెట్టి నివ్వగిలినజావ్వన
 నెగయుమందిరంబుల పొందు దప్పుక తెప్పలగతిఁ దేలి పోవుపురనగరగ్రామసమూహంబు
 లును, సమూహంబులై నింగి చెంగటం దలఁగి నివ్వెఱపడి చూచువేచరులుఁ గలిగి వ్యవహా
 రసమధుర డిగుసార్థవాహునగ్ధసమితియుం బోలె మితుల కల్గలంబై బహుముఖంబులం
 గూడుచు, నతిగఢపటిష్ఠనిష్ఠరభాగశ్రేణియుంబోలె ముంపుదప్పుక యొడ్ల భేదింపుచు,
 నుహవదాన్యుని యసామాన్యకీర్తిస్ఫూర్తియుంబోలె బలువంకల నుల్లసిల్లుచు, గరాలకర.
 వాలధారయుంబోలె నొరసిన మేనిఁ ద్రెంపుచు, నయసంపన్న సంపదయుంబోలె ముంపు
 దప్పుక, వసంతసమయతరుసంతతియుం బోలె బలుమోసులెత్తుచుఁ, ద్రివిక్రమదివ్యదేహ
 స్ఫురణయుంబోలె నడుగులఱలఁది గానంబడక, హరిమాయయుంబోలె సావలం బెఱుమతం
 లం గడన నశక్యంబై, పెన్నిధిఁ గన్న పేదయుంబోలె సంతకంతుబుచ్చుచు, తగవరి యగు
 చుట్టంబునుంబోలె నెఱుసులు దోపకుండ వర్తింపుచు, వీరిభటవితితియుంబోలె మిగుల
 వడిగలిగి, సన్నద్ధహయపంక్తియుంబోలె బల్లంబుల నేపుదీపింపుచు, నద్భుతవార్తయుం
 బోలె నతిదూరంబుగామ్రాయుచు, నభేద్యకవంబునుంబోలె నాటఁజిక్కిక, యధ్యాత్మ
 విద్యయుంబోలె నెల్లవారికి వితర్కింప నక్కజంబై, మెఱిసి పెన్నఁ జిన్న చేసి, తుంగ
 భద్రను భంగపఱచి, కృష్ణఁ దూష్ణీకరించి, సరస్వతీతరస్వి నిత్యంబు దెగడి, నర్తద నిర్తదఁ
 గావించి, భాస్కరిం దిరస్కరించి, జాహ్నువి నిహ్నువించి, గౌతమి లోతమి యడచి, సార
 వంబు గౌరవం బుఱిచి, యన్యసరిన్నివహంబు నవహరించి, సంవర్తసమయసముజ్జృంభ
 శుంభదంభోభరానగ్ధశత్రాండ్రపకాండతాండవిరసంఘసమున్నిద్రంబు లై సముద్రతో
 యంబు లుద్రేదించి లోకంబు లేకాగ్ధవంబుగా నందంబ యరవడించు చందంబున
 చూడ్పులకు వెక్కసంబై యుప్పలిల్లి యేపుదప్పుక కనుగొనుసంతలోన

182

క. ఇరవుగ దొలునా డన్నది । దరి నొకచో వార లిడినదండాజినస

త్కరణన్నానపటాదులు । పరుగడి యయ్యేటిసీటఁ బడి వడి నరిగె

183

ఉ. అంత ననంతధర్మమహిమాంచితకృత్యుడు సత్యుఁ డాసరి

త్వంతతఃప్రభుభణోదయవిచారవికారత బుద్ధిఁ బూని భా

గ్వంతము విష్ణుసంజ్ఞకము సత్యము సర్వశుభప్రదంబు శ్రీ
మంతము నైనదైవము నమానపల్లీల దలంచు చున్నెడన్.

134

క. కల్పంతతీవ్రబాడబ | కల్పసమానప్రతాపఖని యవితథసం

కల్పుడు సుబోధుఁ డట్టియ | నల్పజ్ఞోభంబు గని మహాదుభృతమియై

135

శా. కాలాఛోధగర్జితప్రతిభ మోగ్రధ్వానగంభీరమున్

పాలాదర్శవిజృంభణస్ఫురిం గి క్లేలా యవేళన్ సము

ద్వేలంబైనది యీగదీమణి కడున్ వేగంబె యీవేగ ము

ల్లోలదీప్తిచివరంపరల్ పాదువదే లోకంబు లేకంబుగాన్.

136

గీ. కాన దీనికిఁ బ్రత్యపకార మింక | నెద్ది గల దట్టి దిష్ట డూహించి చేయ

కొకనిమేష ముపేక్షించి యున్ననైన | బ్రతుకఁబోలునె విశ్వప్రపంచమునకు

137

సీ. చటులదిక్కరికర్ణపుటపాటనప్రాధి నొదవునిగ్భరఘోషమదము ముడుంగ

పాథోధిచుండలపాణింధముము లైన కల్లోలవితతుల త్రుళ్లడంగ,

మకరనక్రగ్రాహయత్స్యకచ్చపకోటు లారలుచు నొండొంటి మఱువుకొదుంగఁ

జక్రటిట్టిభసారసక్రాంచముఖజలవిహంగజాలము గమివిచ్చి పఱవ,

నారసాతలనిమ్నంబు లైనమడువుఁ

బట్టు పంకావలంబులై బయలుపడంగ,

శిలలు గుల్లలు నిగుచు చిప్పలును దక్క,

శిసంగి యీతోయ మీతోయ మేగ్రహింతు.

138

క. అని సురంభవిజృంభణమునఁ దత్సలీలంబు సకలమును బాణితలం

బున నిలిపి లీల నాపో | శనముగఁ గొనఁబూని దశదిశల్ గనుఁగొనినన్.

139

మ. జలధుల్ పిండలివండుగాఁ గలగె భూచక్రంబు వ్రుంగెన్ దిశా

వలయం బల్లనాడె గోత్రశుభద్రాతంబు గంపించె ను

ల్కలు డుల్లెన్ గగనంబు చిట్టదలె సర్కన్నూర్తి మానెన్ముదిం

దలఁకెన్ వజ్ర విరించి వంచె గృతచింతన్ వక్త్రపంకజముల్.

140

- వ. అహ్యవసరంబున. 141
- గీ. వలవ దుడుగుము భూసురవంశవగ్య | యిట్టియనుచితకృత్య మూహింప నీకు
దగునె యనుచు ధారాధగధ్వానధీర | మైనవాక్యంబు వీలెంచె నంబరమున. 142
- క. ఆపలుకు తేటపడ విని | యేపున మును గ్రోలఁ గేల నిడి పూనినత
ద్వీపవతిజలము చలమునఁ | దాపసవర్యుండు వదలఁ దత్ తూణమాత్రక. 143
- వ. అప్పుడు మఱియు నంతరిక్షంబున నంతర్జ్మితం దైనదివ్యపురుషుం డతనితో నీకకాదు
కవేకనృక సకలభువనమాన్య దీని సామాన్యఁగా దలఁపవలన దమృతప్రాయంబు లగునీ
తోయంబులు ప్రజాజీవనోపాయంబులై ప్రస ర్తిల్లెడు నదియునుం గాక పుండరీకమండ
లమధ్యమండనాయమానలై దురంతదుర్గురారతపసంత ప్తజంతుసంతానంబునకు నిరంత
రచ్ఛాయానోకహంబై సనకసనందనప్రముఖప్రసిద్ధసిద్ధమునికుద్ధాంతఃకరణసిద్ధాంతీకృ
తసుకృతవస్తుసారంబై రామాభిరామహేమదామాకలితహరినీలమణికరండంబై శేవశ
యనంబు శ్రీరంగంబు శ్రీరంగధర్మం బను నామంబుల భవ్యంబైనదిగా నవ్యయంబైనదివ్య
ధామంబై తదభయప్రవాహపరిపాలితంబై మెఱయునది గావున నీపుణ్యతరంగిణి సర
సభాజనంబైనది గాని విరసభాజనంబు గా దని చెప్పి యూరకుండె వెండియు. 144
- క. ఆదివ్యపురుషవర్యుం | దాదరమున నతనితో మహామునివర యీ
భేదమును మాని మది నీ | నీది ప్రియం బదియ వేడు మిచ్చెద ననినక. 145
- ఉ. అచ్చెరువంది సంఃఘమిగులైకవిభూషణుఁ డీక్రియం బ్రియం
లిచ్చుఁ దలిగ్గుఁ బల్కునతఁ డెవ్వఁడు తద్వచనంబ కాని యా
వెచ్చటఁ గానఁ బోల దిది యంతయునుం గలయో యథార్థమో
చెచ్చుగ నాదుపూన్కి పృథనీయఁగఁ బన్ని నవిష్టుమాయమో. 146
- వ. అని యివ్వధంబున. 147
- క. చింతింప మఱియు నంతట | నంతర్జ్మితం దైనదేవుఁ డాతనితో నీ
కింత దగుదాయమేటి క | నంతిగుణా వేడు మిచ్చ మని పల్కుటయుక. 148
- గీ. ఆసుబోధుఁ డలరి యభిలీత నీవు నా | దెసఁ బ్రసాదబుద్ధి యెసఁగఁగ నేని
నిన్ను నెఱుంగఁ జెప్పి నీదివ్యరూపంబు | సొంపుమీఱ నామఁ జూపవలయు. 149
- వ. అనిన నపురమేశ్వరుం డతని కిట్లరియె. 150
- క. దేవాదిచతుర్విధభూ | తావరి బాడమింపఁ బెంప నడఁపం బతిన్
యూనిశ్వము నాధాఁ | బై కెలయుదు నిత్యసుఖపరాయణలీలక. 151

- చ. నినుఁ జరితార్థుఁ జేయుచుతి నేఁడు ప్రసన్నుడనై మదీయమై
యొనరినదివ్యరూపమహిమోన్నతిఁ జూపితిఁ గాని సాచసా
సనపురకాసనాదులునుఁ జాలరు గానఁ బ్రపన్నులైనస
జనులనుఁ దక్క నన్యులకు శక్యమై నిక్కము నన్నెఱుంగఁగాక. 152
- వ. అని యాక్షణంబు. 153
- మహాస్థగర. బహుభాస్వద్భాసమానప్రభలు నభయునం బర్య వార్వాహగర్వా
సహనీలాంగద్యతుల్ భూపణమణితతి మించక లసద్వైజయంతీ
సహితోఽకాస్తుభాంతుల్ జడిగానఁ గనకాచ్ఛాదనంబొప్ప శౌర్యా
వహచంచద్ధోస్సహస్రావలి మెఱయ బలిధ్వంసి ప్రత్యక్ష. మయ్యెక. 154
- ఉ. అప్పుడు తన్న మోహరభయానకదివ్యవపుర్విశేషముం
దప్పుక చూడ నొడి ప్రమదంబు భయంబును విస్మయంబు లా
ముప్పిరియై వెనంగొన సుబోధుఁడు దీపితసుప్రబోధుఁడై
యప్పురమేళు నిట్లని సమంచితభక్తి నులించె నమ్రుఁడై. 155
- శీ. సర్వేశ సర్వజ్ఞ సర్వభూతప్రియ శరణాగతార్తిసంహరణనిఃత
మధుదైత్యదుగ్ధమథన సమస్తకళ్యాణస్వరూప పరాపరాత్మ
భవదీక్షుముఖునఁ బావకుఁడును దృష్టిఁ జంద్రనూర్యులును భుజముల దిశలు
కళలు శ్రోత్రంబుల గగనంబు నాభిఁ జరాచరాత్మక మైనయవని పదము
- తే. లందుఁ బెంపొందుచుండు ధరాదిపంచభూతములు బుద్ధ్యహంకారములు మహాత్ము
ప్రకృతిపురుషులు దగముక్తిపరము మగుచు నెగడు నాపరంజ్యోతియు నీవ దేవ. 156
- చ. నెఱవగుభక్తి నొండొకటి నేరక సర్వశరణ్య నిన్నుఁ బ
ల్లఱు ననులించుచుకొ మదిఁ దలంచుచు మ్రొక్కుచు నుండు రెవ్వ రె
త్రైజంగునైన నట్టిసుకృతిప్రకరంబునకెల్ల మెట్టులం
గిలుతలబంటిగాదె పరికింప భవాంబుధి సత్కృపానిధి. 157
- క. దివసాగమవికసితసిత | నవసారసదశవిశాలనయనంబుల దా
ననసానుజపచానన | భవసాగరమగ్ను నన్నుఁ బాలింపు హరీ. 158
- వ. అని ప్రస్తుతించి యప్పుండరికాత్తుతో నతండు దేవ. నీవునాయెడఁ బ్రసన్నుత వహించు
చిత్రతేనియు నిఖిలకరోధం బైనమదపరాధంబు సహించు సహించు మాచక్రవాళుచలా

చక్రవాళంబులై సుకృతాలవాలంబులై దురంతదుష్కృతగంహణసమర్థంబు లైనతీ
ర్థంబు లెల్లకాలంబు నీసరితూలంబులఁ గలసి మెలసి చరింప నమగ్రహింపు మీధు
నీవారిం జేరినయ నాధునీవారిగఁగలపి యనుగ్రహింపు మీప్రదేశంబున నొసర్పుజపతపో
హోనుదానంబు లత్యయసుఖినీదానంబులుగాఁ బ్రసాదింపు మని వినయవినమితోత్త
మాంగుండై యూరవన్న నన్నలిమోదరుండు సాదరుండై యతనియమోదంబు లవి
తథలబులుగా నొసంగి మఱియును. 159

క. భగణీసుర న న్మైలుఁగము । పరాత్పరుఁ బ్రధానపురుషుఁ బరు నామ్యుఁ జరా
చరభూతజాతభియసం । హు నారాయణు నమేయు నవ్యయుఁగాఁగన్. 160

గీ. నిఖిలకర్తయు భోక్తయు నేన కాక । లేదు నాకంటె బర మొకలేశమైన
సౌతనామ నాతెఱఁ గెఱుఁగలేరు । సకలలోకనియంత్ర మత్సహజశక్తి. 161

ప. అని యఖిలభక్తనుసంగి ధానుసంధాయకుఁ డగుశ్రీరంగ నాయకుండు తానగుట తేట
పడుటకై యతని కాత్మనతాగకధావృత్తాంతం బాద్యంతంబును దెలియ నానతియు
చ్చ నత్తెఱంగఁజేరించెద నాకర్ణింపుము. 162

క. ఏలావనహరిచందన । బాలాభినవప్రసూనసౌరభవిలస
ద్బాలనిలవృద్ధలీలాం । దోలితకల్లోల మైనదుష్కాభిపయిన్. 163

మ. అఖిలప్రాణిహితైకబుద్ధి నురగేంద్రానల్పతల్పంబునన్
సుఖలీలన్ శయనించి యున్నహఁగ దేజోమూర్తి నాతాపనో
న్యఖుఁ గళ్యాణకరుం గుఱించి దివసంబుల్ నెక్కు భక్తిం జతు
ర్ముఖుఁ డత్యుగ్రతపం బొనర్చిన గృహాపూర్ణప్రసన్నాత్ముడై. 164

క. ఆలోకపితామహునను । నాలోకనసమధికోజ్జ్వలాకృతిపటుభూ
సాలోక మెసఁగ నవ్యభుఁ । డాలోక బాడచూపి వేడు మభిమత మనినన్. 165

గీ. లీలఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి కంఠేలుఁగవల । ఘోరభాగంబునందలి గీటుకొలిపి
బహువిధంబుల వినుతించి పద్మభవుండు । వేష్మఁ దనకొండ్రి యిట్లని విన్నవించె.

ఉ. నేరదుపండుచాయ తరణించెడుమేనఁ బచాటువన్నెబం
గా రొఱఁబట్టుపట్టుఁ బసగందనితామరశేఖ మైసిరుల్
దోరణగట్టి యేలుకనుదోయును బొందుకు నుద్దిష్టు మెఱుం
గారున్మరంబుకెంపు దయ నానినయల్లుము చల్లచూపులున్. 167

- క. ఆలసినలలితాకృతి నా | తలఁపున నెలకొల్పినట్లు దైత్యాంతక యి
ముల్ల సెల్లెప్పడు కనుగవ | లలరఁ గనుంగొనెడిభాగ్య మంటింపఁగదే. 168
- చ. అని ప్రార్థించిన నాశ్రితవత్సలుం డగుశ్రీవత్సలక్షణం డతనిదెస నెసఁగుదయావిశే
వంబున నట్లకాక యని యానతిచ్చి యంతస్థితుం డయ్యె ననంతరంబు. 169
- సీ. ధ్వజగరుత్మజ్జేహాధగధగదుత్సులు లోకాలోకచరమాంధకార మణింప
స్వచ్ఛముక్తతపత్రచ్ఛాయ లసమయచంద్రికావిలసనోత్సవముఁ జూపఁ
బటుశాతకుంభశుంభతూస్సర్ప లంభోదపథమునఁ గుంఠమప్రభలు నెఱప
మహానీయతోఁగమణిమయస్ఫూర్తియు గోచరప్రతిభామృదులు మదల్ప
సుదధి నావిచ్ఛవించె సముద్రదధిక | దివ్యతేజోవిశేష దేదీప్యమాన
పద్మగర్భాండభాండప్రచండ మగుచు | మంగళం బైనశ్రీరంగమందిరంబు. 170
- కా. ఆదివ్యాయత సోపజీవు లయి దుగ్ధాంభోధిమధ్యంబునక
బ్రాదుర్భావము నొంది రచ్యుతదయాపాత్రత్వమిత్రుల్ భవ
చ్ఛేదావాప్తనదాసుఖోదయులు రాజీవప్రభూతేంద్రము
ఖ్యాదిత్యప్రక రార్చనీయు లగు నందాదుల్ మ సూక్ష్మాకృతుల్. 171
- గీ. వారితోడనె వైకుంఠవాసులై ప్ర | సిద్ధు లైననందాదిసిద్ధమునులు
నమరగంధర్వకింపురుషాహియుత్ | గరుడవిద్యాధిరాదులు గానఁబడిరి. 172
- చ. ఆయ్యవసరంబున. 173
- సీ. రావించె నిరవద్యరావనారదవాద్య కలితతుంబురుహృద్య గానవిద్య
మెఱసెఁ గింకిటిరావమిళితమై దివి దేవసుతులనైన భావగతులైన
బలసె దివ్యానేకభవ్యస్తవశ్లోకముఖరమై యెడలేక మునులమూఁక
తోరఁగఁ బైవై బెల్లుతోలువాసనలఁ జల్లు పరువమై వికసిల్లువిరులజల్లు
పారనె నమృతాంబునిధిఁ దేలి పుష్పకాలి | సైవతోద్యానవనకీళిఁ దనయ గారి
యభిలకల్యాణమూలమోక్షాలవాల | రంగజననాతివేలసంరంభవేళ. 174
- చ. అప్పుడు. 175
- సీ. భరియించె దద్దివ్యభవనంబు ఖగరాజు కతినబంధురతరస్కంధపీఠి
బట్టె దర్శికిరప్రభుఁడు శ్వేతచ్ఛత్రమురుఫణామండలస్ఫుగణ మెఱయ

నిదిరి వింజామగలిరుగెలంపుల జోక యై సుధాకరుండు సహస్రకరుండు
బకలంబు నేసె హోటక వేత్రపాణియై తఱమి వివ్వక్సేనదండవాగుఁ
డలికఘటితహస్తాబ్జులై యంతినంత । బలసి కొలిచిరి సకలదిక్పాలనరులు
వచ్చె శ్రీరంగధామంబు నచ్చె ననుచుఁ । బదలఁ గొదలేక కామాశస్వనము లెసఁగె.

ప. ఇవిధంబున స్వయంవ్యక్తంబును, దేజోమయంబును, బ్రణవస్వరూపంబును బ్ర
భూతవైభవాభిరామంబును, నగు శ్రీరంగధామంబు దృగ్గోచరం బగుటయు దిగ్గున గ్రమ్ము
సమ్మనామృతగంబునఁ బులకాంసురంబులు దలఁకొనఁ గనకనికషసుషమావిశేషంబున
వపమేయం బగుఞ్చాయం బొలుచుకాయంబు భూభాగంబునఁ జాఁగిల్లఁ బ్రణమిల్లి
శాగదావల్లభుండు యుగపదుల్లసితచతుశ్చుత్రిప్రయుక్తంబు లగునూక్తంబుల సభిను
లింప నంత సభిలగుణగణప్రశస్తంబును వేత్రహస్తంబును నగుచు నందుం డాశతా
నందునకు నమ్మహానీయగుండిగంబుఁ జూపి యిట్లనియె.

177

మ. అరవిందాసన నీతపంబు సలితంబై లోఁచె లక్ష్మీమమో
హయగోపం బిదె చూడు లోఁచనము లింపారంగ నీగంగమం
దిగ మయ్యిందిగిలోడఁ గూడి యనురక్తఁ యోగనిద్రాశుండై
హరి యున్నాఁడు బగత్తున్నుంబపగత్తుయ న్నీచిత్తంబునన్.

178

ప. అని నిర్దేశించిన గనకగన్బుండు నిగ్భరాందింబునఁ దత్ప్రదేతంబు దాయంబుననప్పు
డూర్ధ్వస్థస్థులంబులఁ గనకసమీపండులంబులును మధ్యభాగంబున క్రిదేవియు
సభ్యంతరంబున ననంతభోగియుఁ బ్రతిహారాంతికంబున జయవిజయులుఁ బాగ్భ్యం
బుల దుగ్ధాహారంబులును శిఖరంబునఁ బ్రణవస్వరూపిణి యగుభారతియును, గనక
కలశంబుల నామ్నాయసముదాయంబును నాసాముఖంబున రహస్యజాతంబును బాద
తలంబులఁ గ్రతుప్రతితియు నంగుళీసంచయంబుల యజనంబును నుదరంబున హవిష్
లంబును, నుతీయు సెడనెడఁ బాకశాసనపరేతరాజ పలలాశనపాశపాణి పవమాన
పౌలస్త్యపాశుపతలంబు సాదిత్యగుద్రమరుదశ్వనివిశ్వదేవసిద్ధసామ్యులును సప్తర్షులు
నక్షత్రగ్రహతాండంబులు నాదిగాఁ గలచరచరభూతబాలంబులెల్లను దోచినఁ బరమా
ద్యుతసంధ్రమంబులు డెందలంబున సందడింప నద్దివ్యమందిరంబునఁ బదక్షిణాభి
వందనంబు లొనర్చి యభ్యంతరింబుఁ బ్రవేశించి యందు.

179

సీ. తలగడగా నిది తల మూడి వలచెంపఁ గుడిహస్త మెత్తుగా నిడినవాని
మేలిచేదోడవుల మెఱుంగుదాపలు మించునెఱకేలు కటిఁ బాచి మెఱయువాని

సిరి మేనిపాందునఁ జిత్తంబు సొగయింప నరమోడుంగన్నుల నమరువాని
నానంచితోన్నతం బగువామపదమున బిరుదునూపురము శోభిల్లువాని
మొలకనగవులఁ దెలివొందుమోమువాని । మెఱపు గలమేఘరుచిఁ బోల్చు మేనివాని
సురగళయ్యవై నొదికిలి యున్న వాని । సకలశుభ దాయి శ్రీరంగకాయఁ గనియె. 180

ప. కిని యప్పగమేశ్వరునిత్వనిరతిశయనిరుపమనిగవధికలావణ్యసౌందర్యసౌకుమార్యచాతు
ర్యదైర్యగాంభీర్య సౌశీల్యవాత్సల్యతేజః ప్రభావసౌభాగ్యసౌహృద్దయాద్యనంత
కల్యాణగుణామృతసాగంఁకెర్పి మజ్జదభిలాషయవసుఖానుభవసముత్కటానంద పరి
పూర్ణమానసుండై పునఃపునఃప్రణామంబు లాచరించి నితాంతభక్తివిసయవినమ్రదేహుం
డై యిట్లని స్తుతించె.

181

దండకము. జయజయజగదేకకల్యాణభావానితత్రాణసారీణనిస్తాగణాపారకారణ్యరత్నా
కరా శ్రీకరామ్నయసారాభిధానామృతాసారశాంతాఘ సంతాపయన్
తాపసౌహృద్దప్తాభి గృజంతే యజంతేచ నిశ్చేయసోద్యోగినోఽప్తాంగయో
గాంచితజ్ఞానయజ్ఞైః ప్రశంసంతి వేదాగమాస్తావక భూయభూయః ప్రసాదాభి
లాషీ సదా సేవతే దేవతానాంగణ స్తం సమస్తప్రతీతం గుణాతీత మాధార
భూతం ప్రకృత్యాః సమానాధికోపేత మాద్యంత మేకం భవంతం భజేఽహం
ప్రసన్నః సువర్ణధ్వజః ప్రత్యుపచ్ఛిత్రభానుప్రభాజాలజాజ్వల్యచచ్చక్రధారా
లిభిన్నా రివతుఃకరః కుల్యకైవల్యసామ్రాజ్యలక్ష్మీసమర్థక మూర్ధాభిషిక్తప్రణామ
త్పదాబ్జావనాం విశ్వ మావర్తతే శాశ్వతం జ్యోతిరాకారలంకాత్కరం తత్త్వ
సంకల్పమాత్రప్రభూతాలిసాభూతభూతావకాశ్యం దిశానాథతేజో ముఖం
మిత్రరాత్రిశ్వరా సేత్రయగ్మం దిశః శ్రోత్ర మేషా ధరిత్రీ పదా మాతరిశ్వా స
నిశ్వాసభూతో నభో నాభి రావాసభూర్మస్తకం, శ్రీః కళత్రం మమో
ర్భూర్న మోఽహశ్చ రాత్రిశ్చ పార్శ్వ నిలిపాః ప్రతీకా స్త్వ మేవాంత
రాత్తా పడంగాని వేదాశ్చ ధర్మాణి శాస్త్రాణి సర్వాగమాః పాంచరాత్రం
తథా సాంఖ్యయోగం తవాజ్ఞాహి వేదాంతవేద్యస్తవ మేకప్రసాదోఽహ ముగ్ర
స్త్వదీ ముతిరోప స్త్వదన్య త్వరం నాస్తి సేవారభానూబృహదాబ్జాను రంభోజినీ
బాంధవోఽంధవాహః ప్రమత్తా భవంతే ప్రభీతాఃప్రయంతి ప్రబావస్వనవహం
మృత్యు రిశ్యేతి మత్తే యుగాలేజనిష్వత్వమేవాభిలం వా భవంతం భవచ్ఛాస్య
బాహూయపాదప్రభూతం మహీదైవతత్వప్రవిటూప్రద్రవాతంసర్వశ్రమాచారధర్మ

స్వమేవత్వమేవక్రతుర్విశ్వమూర్తే సుధీనాథమీనాకరాధీనమీనాసురాధీనమా
 నాధికానూననానాగమాదాననూరాయ, మత్స్యైవతారాయ, ధీరామృతాహార
 వీరాల్లవక్షీరపూరార్పితోదారభారాచలాధారరూపాయ కూర్మస్వరూపాయ
 సర్వంసహాఖర్వదుర్వారదోగ్ధగర్విర్వాహవత్పూర్వగీర్వాణభూతోద్వరోధార
 లోలాయ లీలాధికోలాయ కాలానలాలోలకీలాసముత్తల ఫాలాక్షుగోః స్థూల
 శూలాధికాభీలభాస్వన్నభాలీఢతారాచిదేహాయ లక్ష్మీస్పరింహాయ ధీమన్సుని
 స్తోమసామస్తుతవ్యోమ భూమర్త్యభుగ్ధావసీమక్రమస్థేమ రాజత్పదాబ్జాయ
 మాయావిషుబ్జాయ పుత్రాప్తసన్నిత్రగోత్రాన్వజక్షత్రగాత్రావలిచేత్పవత్రావలి
 చిత్రబాహోమతారాచిభీమాయ రామాయ చండాభ్రవేదండశుండాభదోద్దండ
 కాండాసనాఖండకాండాహృతోద్దండపాలస్త్యైకంతప్రకాండాయ కాకత్
 స్థనంశప్రకాండాయ కోపానమానాపలేపామరితేపతాపారికృత్వాపరూపావ
 నీతాపకేలీసత్పస్థాయ కృష్ణాయ వైహాయ వూహ గోహరినన్నాహబాహ
 బలాత్సహసీహరరుగాహద్యుగ్ధక్ష్యుగ్తూః పురతోభిక్తగృప్రబుద్ధాయ బుద్ధాయ
 గోహగసుద్వేషభానాలిమత్వేషమూహవధాతోపమేషది యద్రోషశీఘ్రద్గమ
 సంస్థాపమోల్కాయ కైట్యహయాయాప్రమేయాయ కింఛామితానంత
 లీలావతారాయ తుభ్యంసమోదేవ తుభ్యం నమః; కలశజలధిమధ్యచంద్రుతద్వీ
 పరత్నాగ్రవైశంతపూరుజ్వలద్ధివ్యసాధాతికాంతే నభాంతే భవంతం నిశారంభ
 సంఘల్లనీలోత్పలశ్రీవిశాలాంగలామణ్యః భ్రాజమానం నతామర్త్యదైతేయ నాగా
 వతంసప్రతానస్సత్సీవభాగోచితాభ్యాంసరోజధ్వజచ్చత్రచక్రాదిచిహ్నైఃపదై
 రంకితాభ్యాం ప్రభాసంపదాభ్యాంపదాభ్యాం మమోజ్జయనోజ్జస్వరామ్నయ
 మంజీరపాశీకసత్పద్మరాగప్రకాశావృతాంసం తటిన్నూతనదోళితధారాంబరాం
 చత్కటిమండలాబద్ధకాంఠికలాపం సుధావర్తగంభీరసుస్నిగ్ధనాభిర్రథాతా
 యతశ్చేతవద్రాభీరామం లసత్కంస్తుభశ్యామలశ్రీతులసామిశదైవజయంతీ
 సమేతోదయత్యుస్థికం వరాస్సన్నకేయూదశశ్రోర్మికాదైవ్యః పరిభ్రాజితాజాను
 బాహుప్రకాండం గమలింగసూతీర్లగత్సంగదాంకక్రమై రుల్లసత్కంబు
 కంఠప్రదేశం శరచ్చంద్రబింబప్రసన్నస్థితాస్యం లసత్కుండలాలోక చంచ
 త్కపోలం పదంపశ్యతింబప్రభాపాటాశ్చంద్రదోళితస్వచ్ఛదంతాంశుజాలం
 నవామోదినీశ్వాసనానావిలాసం దివాజృంభితాంభోజద్గ్ధివలూకం సలీలానత
 ధ్రూవిలాసం సుఫాలం చలత్కుంచితానీలసత్కుంతలాంతం సముద్భాసికోటిర

చానూత్తమాంగం సమస్తైకసాందర్యసంపన్నధానం మహాభోగికో భోగమభ్యే
నిష్ణం సహృదయ సర్వసౌభాగ్యవత్త్యా మవగ్లాదిభి ర్నిత్యశుద్ధై రనంతై రు
పాస్యం సనందాదియోగీంద్రబృందై శ్శరణ్యం సదాసత్యసంకల్ప మీశం పురాణం
విభుం విశ్వభూతాంతరస్థం వినాన్యాశ్రయం వేదవిద్యావయిత్యా మనస్సర్పయే
ద్భక్తిమాన్యం ప్రసంశంతి సంతస్తమే మోహరం తేన తస్మై శుభం జాయతే
కిం బహూక్తైశ్శతస్తేనభావానువర్తి భవాన్; పరమపురుషతత్వస్త్వాంస
జానాతి కష్పిత్రంధం విస్తరణ స్తుతిం కర్తు మీశో భవిష్యత్కుదంచన్ననీషః
సహస్రామృతభోగిం పుంభానుపుంభాగతాశేషభాషావిశేష స్స శేషశ్చ శేషత్వ
మాపవ్యతీశేషిణస్తే వనోగమృభావం విచార్యాసనచ్చత్రశయ్యాదిరాక్షేణ
వాచాలతా పంచవక్త్రాంచితోఽనాతతై ర్నరకహారైః ప్రభిన్నప్రమాణైః
ప్రకారైః పరిభ్రాంతిమూలై ర్వికల్పాలవారైః పరాభూతసంపాదితాతీతభేదై
ర్మహాశాస్త్రసిద్ధాంతవాదై రలం కింతు తాపత్రయోర్నిచ్చటాసంపదే శోక
మోహాదిదృష్టగ్రహేద్ధిష్టితే మోహకామాదిభోధాదికావర్జజాతే మహాదగ్ధ
వాంభోనిధౌ మజ్జితాం సారితైకాగతిస్త్యత్పదాంభోరుహైకాంతభక్తిగ్న
కగ్మప్రసక్తిం పరస్యానిరక్తిం ఖలూత్పాదయ త్యేకనిష్ఠాగరిస్తామి మాయాంతి
రంతిద్వితీయ్యా మలంఘ్యాసదాస్మాభి రేషా హృషీకేశవిశ్వాతిశాయీన్ త్వణం
పశ్య మాముల్లసత్కుంభజాతోదయారంభసంభూతవైమల్యగంభీరనీరస్సగత్పం
డరీకచ్ఛదాకాసౌభాగ్యశోభావహాగర్వసర్వస్వహోరై రుదాగ్రప్రచారైర్నతా
రూఢరాగానుబంధై రివోపాంతరక్తైర్దయాసంప్రయుక్తై ర్మరహస్వానీనీమంగళా
కల్పరజ్జాధికారై కపుణ్యాతిదురై రపాంక్షై ర్మమత్వంపితా త్వంగురుస్త్యం
సఖా త్వం సమస్తం జితంతే ముఖందప్రసన్నాస్తిహంత్రేజితంతే జగన్నాథ
గోవిందవిష్ణు జితంతే శ్రీయః కాంత రంగాధికాయీన్ జితంతే హరే వాసు
దేవాదిదేవప్రసిద్ధప్రభో పాహి మాం పాహి మాం పాహి మాం.

182

శ్లోకం. శ్రీ రంగే రుచిరా యస్య । శ్రీరంగే రుచి రాయతా

స జైవతః శరణోన్య నః । సజైవ త ముపాస్తపే.

183

చ. అని వినుతింపినకొ గదయుండై మురవైరి దయామృతంబు నిం

దినకడకంటిచూపు నిగిడించి పెరించి భవద్యుచఃసను

ర్చనమున జాల నీదెసఁ బ్రసన్నుడ నైతి వరంబు లెవ్వయై

నను నను వేడు మిత్తు ననినకొ బ్రమదంబున నాతఁ డట్టునుకొ.

184

ఓ. అవధరింపుము నీ విప్పు డవతరించి । నట్టియివిగ్రహంబు నే నహరహంబు
నెలమిఁ బూజింపఁ గోరెద నట్టి యొసఁగి । మఱుంగులే కానల్చి నీ తెఱఁగు నాకు.

క. నావుడు హరి యిట్లను నీ । భావమ్ము నెఱింగి కాదె పద్మాసన యి
ట్లావిర్భవించితిని ది । వ్యావసభముతోన కొలువు మభిమతభంగికా. 186

క. ఏనరుఁడు పంచకాలని । ధానంబున నన్ను శాశ్వతముఁ బూజించుకొ
వానికి నెఱుంగుదు నమృత । స్థాన మనిన నెన్న నేల తక్కినపదముల్. 187

క. ఈనాళీక భవాండము । మై నావరణములమీఁదఁ బరమవ్యోమ
స్థానంబున నుండుదు నెపు । డే నప్రాకృతశరీరహితవిస్ఫురణకా. 188

సీ. దేవతిర్యజ్జ్వలనావరాత్మకభువనావలి లీలార్థమై రచింతు
నవి చేతనించుటకై సమస్తమునందు జీవరూపమున వసించియుండుఁ
గర్వంబులకు లోనుగాక భూతావలిఁ బ్రసరింపఁ జేయుదు బహువిధములఁ
దదనుగ్రహార్థ మాత్మగతుండనై యుండి జ్ఞానరూపమున విజ్ఞాన మడఁతుఁ

తే. దల్లిగలి పితకాశినై తనరి తిలలఁ । దైలమునుబోలె వ్యాపించి తమ్ముఁగూడి
యున్న నైనను సురలు నాయోజ యిట్టి । దని యెఱుంగరు విపులమోహంధు లగుచు.

క. దివి నౌపేంద్రస్థానము । రవిమండలమును సుధాంబురాశియు నన నే
నివసించుకండువలు మూఁ । డవుటఁ ద్రిధామాఖ్య ముఖ్య మయ్యెను నాకుకా. 190

వ. తత్ప్రసాదములందును రాజసతామసాత్మకము దుర్విభావ్యుండనై యుండుదు వెండి
యు లోకానుగ్రహార్థం బొక్కొక్కయెడల నావిగ్భవించియు నొక్కొక్కనిభా
వంబునం దావేశించియు నొక్కొక్కతావుల జన్మప్రసంగంబు లంగీకరించియుఁ బ్రతి
కల్పంబున నవతారసహస్రంబులు గైకొందు సత్వాయత్తులై మదేకచిత్తులయినయత్త
ములయెడఁ దద్గణకర్మాభివృద్ధ్యర్థం బత్యంతరాగాసత్తుండనపోలె సకలంబు నను
సంధింతుఁ ఓత్తిపుత్రతాత్ప్రయంబులనైనను మిత్రామిత్రంబుల నొదవురాగాపరాగంబు
లనైనఁ బ్రాణిస్తోమంబు నామీఁదఁదలంపు గలిగి యేవిధంబున వర్తించు నావిధంబున
కనురూపంబు లైన రూపంబులు ధరియింతు నవియునుంగాక ద్వీపవర్షతీర్థాయతనంబు
లందుఁ బ్రతిగ్రామగృహంబుఁప్రతివర్షంబుల దారులోహశిలామయంబు లగునర్చా
భేదంబుల నుల్లసిల్లుదు నట్టియర్చితారంబులు స్వయంవ్యక్తదివ్యవైభవానుపంబు

లనఁ జతుర్విధంబుల మెఱయు నందు శ్రీరంగ శ్రీముష్ణ శ్రీవేంకటాచల సాలగ్రామ
వైమిశ తోతాద్రి పుష్కర నారాయణాశ్రమంబు లనునీయెనిమిదిస్థలంబులం గలమ
దీయ మూర్తులంస్వయంవ్యక్తంబులు, హస్తాగిరివృషపవృతత్రైతీర్థాదిప్రశస్తదేశంబులు
భవ భక్త్యశతముఖప్రముఖదేవప్రతిష్ఠితంబులైనయవి దివ్యంబులు, భృగుత్రిగమందర త్రేత్ర
చిత్రకూటప్రభృతిపుణ్యస్థలంబులు భృగుమరీచిమతంగ జమునీసిద్ధసంస్థాపితంబు లైన
యవి వైధవంబులు, విశిష్టాగమోక్తప్రకృప్తశుభలక్షణలక్షితంబు లయి శుచిద్రవ్యగది
తంబులయినయవి మనుష్యస్థాపితంబులై యున్నయవి మానుషంబులు వీనిలో స్వయం
వ్యక్తంబులై యున్నయవి వికృతిమయంబులైనను వానియందఁ బ్రతిష్ఠాకతపోయో
గంబునను బూజాతిశయంబునను బింబాభిరూప్యంబునను బ్రసన్నుండవై సాన్నిధ్యంబు
దహింతు మత్ప్రభావంబున నీ స్వయంవ్యక్తాదులకుఁ గ్రమంబున ద్వేతార్థ (?) పాద
యోజనమాత్రత్రేత్రంబు పరమవిత్రంబునై యతిశయిల్లు.

191

క. శ్రీమెఱయ నెచట సాలఁ గ్రామశిలాచ్ఛనము గల్గఁ గల్యాణకరం
లై మహి నన్పొటికి మూఁదామడ పుణ్యప్రదేశమై విలసిల్లుక.

192

గీ. తక్కులగుగృహశీకిఁ దద్గృహంబు | పావనము పను పురిపల్లె పదియుఁ రెండు
నొక్కటన మద్విమానము లందె నేని | సాటి యచట సాలగ్రామ వైలమునను.

193

క. ఇల నెచ్చోటు మదన్చన | విలసితపూజోత్సవాదినిరహిత మగునా
నెలవు వెలివాడఁబోలెక | దలఁపఁ గనుఁగొనఁగ ననుచితము సుజనులకుక.

194

మ ఇపు డేజెప్పినయీస్వయంభువులయం దెల్లక గడునైతిమై
క్షుపితాశేషదురంతదోషచయమై కల్పాంతరస్థాయీ
యపవగ్గప్రదియోజనద్యయయితంబై భవ్యమై దివ్యమై
విపులశ్రీకరంగధామ మమరుక వేదాంతవిఖ్యాతమై

195

మ. నరులైనక సురలైన దైత్యవరులైనక సన్నతద్వాదకా
క్షురముఁత్రైకపరాయణత్వమున నక నదృక్తి నేపించినక
బరమైశ్వర్యసమగ్రభోగవికలిక బ్రాపించి సర్వోత్తర
స్థిరవైకుంఠపదంబుఁ జెందుదురు ప్రీతిక గగ్గవిరుక్తులై.

196

క. పరమ మిది యొకరచ న్యం | బరవిదజ విదము మత్పరాయణ లెందుక
ధురితములు పెక్కునర్పియు | నరుగరు పటుఘోర నారకాఘోగతులక

197

క. గోవధ మాదిగఁ గలనా । నావిధపాతకములను దినము మధ్య క్షుల్
గావింపుచుందురేనియు । నీవలఁ దద్దోషచయము నే వారియింతుకొ, 198

గీ. తుది మదీయభక్తివదలనిజను లనా । చారులైన హీనజన్ములైన
వారి నితరబుద్ధి వారక నిందించు । వార లట నికృష్టవర్ణసములు 199

మ. ధర్మ బెంపొందినమత్స్యపక్షుల మదు క్తంబైనశాస్త్రంబు మ
త్సరమాధం బగుమంత్రరత్నమును మత్స్యప్రతీకాశమై
నిరపాయం బగురంగధామమును దుర్మితక విచారించి యె
వ్వరు దూషించుచునుందు రాఖలులు జిహ్వచ్ఛేద్య లుద్యగ్గతికొ. 200

క. మఱియు శ్రీరంగంబున । నెఱుంగనియట్లు నమూఁడు లెవ్వరు గల రా
మొఱువల కిడునశ నామలఁ దఱిగొనిశునకమున కొసఁగఁ దగుననిశంబుకొ. 201

క. వారక సకలజనఁబులు । శ్రీరంగంబును సుస్మరింపుదురేనికొ
వారక నాకము లనియెడు । నారెండును భిలముగావె యరవిందభవా. 202

గీ. మర్త్యలోకంబునంబు నంబరమునందు । నొప్పు డెచ్చట శ్రీరంగ మొప్పియుండు
నప్పుడాదిత్యునకు భక్తి నభియభింబు । గాఁగ నిలిచి నమస్కృతాకారి వగుము.

మ. అని యానతిచ్చి యాశ్రితనిస్తావకుం డూరకుండెఁ దచ్చాసనంబున వారిజాసనండును,
నిశ్రేయసనిదానం బగునద్వివృతమానంబు గొని సత్యలోకసీమాంతంబున విరజానది
ప్రాంతంబున విశ్వకర్మనిర్దేశంబునఁ బ్రతిష్ఠాపించి నిరంతరామర క్షదివ్యోపచారవిరాజిత
పూజావిధానంబున నడ్డేవుని నారాధించుచు, నారాయణతీత్రంబునం బరమహంసం
బున బ్రహ్మర్షి సహాయుండై మహాత్మనం బొనర్చుచునభృథానంతరంబున నింద్రాదిబృం
దాగకబృందపరవృతుండై, వందారుమందారం బగునానందకపాణిసందర్శనంబు గా
వించి, యాజేత సుదారస్వాంతుం డగువివస్వంతునకుఁ బాంచరాత్రంబు సమంత్రం
బుగా నుపదేశించె నతం డౌరసుం డనువైవస్వతమనువున కొసఁగె, నాఘసుండు
తనతనయుం డగునిత్యోకున కెఱింగించె నాభూభుజాండు చతుర్ముఖానిఁ దపోవిశే
షంబున మెచ్చించి కమలభవభువనసీమామందిరం బైనరంగమందిరంబు గొనివచ్చె
నివిధంబున నిజాన్వయపరంపరాప్రాప్తం బైనయాదివృథామంబు రామభద్రుండు
గుణసముద్రుం డగునిభీషణున కిచ్చె, నతనిచేత నది కావేరీతీరంబున నునుపంబడియె
నని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివరున కెఱింగించిన తెఱంగు. 204

కా. బంధుప్రాంగణకల్పపాదప భూఃపాండిత్యకాంతేయ ద

ర్వాంధారాచివసుంధరారమణదృష్టామాత్యనీలిక్రియా

సంధానప్రబలాంధకారపటలీసప్రాశ్వ శశ్యన్నభి

స్సింధుక్షీరపటీరనిర్మలయశశ్రీవాసితాశాంతరా.

205

క. పన్నగశయనవరప్రతి । పన్నగజప్రకరతురగబహుధనమణిసం

పన్నగతకలుష సుజనవి । పన్నగసుత్రామ సుజనపావననామా.

206

మాలిని. నమదవనవిజ్ఞాలా నవ్యశృంగారజాలా

ప్రమదకరకలాసా భౌగ్యలక్ష్మీనివాసా

శమదమయతభవ్యా చారువిద్యన్నిషేవ్యా

సమదరిపువిరామా చాగయామాత్యరామా.

207

గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భ్రమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ గౌర

నామాత్యపుత్ర సుధీవిధేయ శైరవనానుధేయప్రణీతం బైన శ్రీరంగ

మహాత్మ్యం బను పురాణకథయందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహాత్మ్యము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీపతికిల్యాణగుణా | లాపసమున్నద్ర భద్రలక్షణవిలస
ద్రూప శశివిశదకీర్తి | వ్యాపితదిక్ష్మిమ చాగయప్రభురామా. 208

వ. అకథరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితజనరోమహన్నాటం డగువ్యాసశిష్యునంద
నుండు దివ్యబోధను లగుశౌనకాదితపోధనులకుఁ జెప్పినట్లు శ్రీగంగావతారప్రసంగంబు
తెల్లంబుగా విని యెల్లం బనురాగిల్ల నాగదంతమునివ్యూండు పా రాశర్యుతో మహా
త్మా సత్యలోకంబున లోకపితామహునను నిలువే ల్విగుభుజంతల్పుం డేకారణంబున
నిష్కృతుచేత నానీతుం డయ్యె దద్వృత్తాంతం బంతయు సవిస్తరంబుగా నెఱిం
గింపు నునిన నాసంయమింద్రుం డెరివి కీట్లనియె. 209

క. వైకుంఠాంధ్రుసమగ్ననాకలనహేవాకుండు లోకోత్తర
శ్లోకుం డార్చజనావసూదితదయాలోకుండు ప్రత్యర్థిలుం
తాకుం డధిపాతాధిదానగుణాణ్యశ్రీకుం డేపార ని
ష్కృకుం డగర్భకులామృతాంబునిధిరాకాచంద్రికాలోకుండై. 210

వ. ఆరాజశేఖరం డాత్మగతంబున. 211

క. దైవవ్యాఖిలాత్తులై విషయచింతామగ్నులై రోపమో
హావేదాలచిత్తులై భవదవిద్యామత్తులై దుర్భుజ
వ్యావృత్తికొ బ్రసరించుమానవులభావం బింద్రియాగ్ధంబులం
దా వైరాగ్యము పొంది మోక్షపదవీధర్ముం బపేక్షించునే 212

వ. యున్న మత్పితృపితామహులైనవైస్వతవివస్వంతు లమితానుభావు లగుటం గమల
భవలోకంబున కరిగి యురగగణార్చితుండై యుగగరాజప్రకంబున వెలుంగురంగ
ముందిరసందర్శనంబు గావించి నిరర్థశ్రభోగావగ్ధంబులం జెంది రెండు మార్గంబు నాకు
దగ్ధమందై యున్న దనిన నస్మత్కుత్రపాత్రాదుల నెన్న నేల యిదిగావున నానిమి

- త్తంబునఁ బ్రాణిజాలం బెత్తెఱంగున ముక్తి వడయు నాత్తెఱంగు పొందుపడునంతకు
ననురాంతకు భజియింతు నని చింతించి యనంతతపోనిష్ఠుం డగువశిష్ఠునకంతఁ దద్వృ
త్తాంతంబంతయు నెఱింగించిన నమ్మునిసత్తముం రాన్యసోత్తమున కిట్లనియె. 213
- క. ఈతలఁపు మేలు జనవర | నీతపమున సంభవించు నిజ మెంతయుం బ్ర
భూతపురాతనమునితతి | చేతకొ మును వింటి వినుము చెప్పెద నీకుకొ. 214
- చ. జగదుపకారబుద్ధి గరితాసన నీవు తపం బొనర్పఁ బ
న్నగపతిశాయి దివ్యభవనం బజుఁ డప్పడు తాను దెచ్చి నీ
కగణితభక్తి నిచ్చు నదియాదిగ నీపురి నుండు భగ్గపా
రగు లగుయొన్న దన్వయధరావరులెల్ల భజింపఁ బెంపునకొ. 215
- క. అటుకొంతకాల మరుగఁగఁ | బటుఁక్రమశాలి రామభద్రుఁడు గూఢం
పటుఁ డగువిభీషణున కా | దంట నొసఁగిననిజపురమున కదిగొని చనుచుకొ. 216
- గీ. నడుమఁ గావేరికడ దృగానందమైన | యిందుపుష్కరణీతటి నిడి కదల్చు
నలవి గా కేఁగఁ గల్పాంత మంపు నుండి | బ్రహ్మహోకంబునకుఁ బోవు పార్థివేంద్ర.
- క. ప్రతికల్పము నీగతి నా | గతుఁ డగు దివినుండి భువికి గమలాదరుఁ డా
శతధృతిశివములు దఱిగిన | నతులితనిజపివ్యపదమునందు వసింతుకొ. 218
- క. కావేరీతీర్థస్థితు | లైవెలసినదాక్షిణాత్యులం దనిశము ల
క్షీవరుఁడు రంగశయనుఁడు | దా వదలఁడు కరుణ వారితప మెట్టిదియా. 219
- క. ధారుణిఁ గలనానావిధ | దారుదురితము లానర్పతామసులైనకొ
క్రింగఁగివ్యదేశము | దేశఁగఁ గలిగినను ముక్తిఁ జెందుదు రధిపా. 220
- క. క్రిమికీటపహగమృగతిమి | కమలాశిఖగోరగములు గనుతమతిగ్న
క్త్యము దొఱిగి శాశ్వతస్థితి | యమితశ్రీరంగమందు నావాసమునకొ. 221
- క. హరికృపగలఘనులకుఁ గడు | నిర వగునానెలవు నిలువ నితరులకెల్ల
బురహాజలజభవాధిక | సుగకృతవిఘ్నముల నచటఁ జొరరా దెప్పుడుకొ. 222
- మ. ననజాతప్రియవంశభూషణలనద్యన్తాశ్రమాచారవ
ధునై ధీధనులై ముకుందపదన క్తస్యాంతులై శాంతులై
ఘనులై నజ్ఞులైనసాత్వికులు రంగక్షేత్రమం దెన్నఁ దెం
దును గ్రందె చరియింతు రప్ప డవఁగుకొ దుర్వారవిఘ్నావళుత్.

క. ఆదిగావున.

224

ఉ. దక్షుండవై జగజ్జనహితంబుగ నిప్పుడుఁ బూని శ్రీమద
స్తోత్రురయత్రచింతినపరాయణచిత్తుండవై భజింపు మ
జ్ఞాతుఁ బయఃపయోధితనయాభినయాలసచారుచంచల
ద్వీక్షుణచంద్రికారుచుల వేడుకఁ జొక్కచక్కొల్లభుకొ.

225

ప. అని నిజకులగురుం డగునయ్యతివరుం డుపదేశించినహ్నించి యతని కభివందనం బొనర్చి
వీడ్కొని యమ్మహికాంతుండు సకాంతుండై కాంతారంబున కరిగి యదిట నిర్ద
ద్వండును వశిష్టాశ్రమసమీపంబునఁ దనదేవి పరిచయ్య లొనర్చ నిప్పరిగ్రహిండును,
నిశ్చలుండునునై తపంబొనర్చునంత.

226

ఉ. తా ఘన మయ్యె నెల్లడ నిదాఘము దూరనిగ స్తవైత్రిక
శ్లాఘము మార్గ గాభిమతచండమయూఖనిగోధవిస్ఫుర
స్తేఘము తోయదానపరిమృష్టమహేఘము శుచ్యదంబుమా.
ర్దోఘము సర్వజంతువపురుగ్దధూరినిదాఘ ముగ్ధకొ.

227

సీ. ఆతిమరుద్ధూతశాఖామోన్యనృసంఘట్టమోధాగ్నిదగ్ధదావోత్పలంబు
చండభానుప్రభాసహసముజ్జ్వంభణాటోషప్రభిన్నగండోపలంబు
మృగత్పశ్చికాసమున్మిషదంబుధిస్ఫురదవిరతోదన్యనానాధ్వగంబు
తప్తతోయాశయాంతర్దురతాత్పతీనకమంత్రక్రూపాససుదయంబు
ఓటపకోటరసంలీనపహగకులము । నగలతాకుంజవిభ్రాంతమ్మగచయంబు
కాదనిగ్నగ్నభూదారపైఠభంబు । నగుచు మించె నిదాఘసమాగమంబు.

228

శ. ప్రాణికిఁ దను వొసఁగు జగ । త్రాణపయఃపాదపములు పటుఘ్నపరి
క్షీణమునై కోర జగ । తస్మింపయఃపాదపాంతరంబులఁ దమకొ.

229

క. మునిక న్యార్చితజలములఁ । తను పగుతమపాదులందుఁ దరువులనీడన్
గనుపట్టి నిలిచె దినకర । ఘనతరపరితాపభీతిఁ గదలినకరణికొ.

230

ఉ. అట్టి యనేహముం గడపె నాన్యకీసరి నాల్గదిక్కులకొ
బిట్టుమిడుంగురులో చెదర భీకరహమ్నలు మండుచుండఁ గా
నెట్టన మధ్యభాగమున నిల్చి పదాగ్రము నేల నూడి మా
రెట్టనిమాపు లుగ్రకరబింబమునై నిడి యూర్ధ్వబాహుండై

231

వ. తదనంతరంబ.

282

మ. జలదాటోపవిశాల మింద్రధనురంచ ద్వారణీకూల ము
త్కలికాలంబక దంబసాలవసమధ్యస్సారసవ్యావశీ
కలనావాల ము వారకేతకపరాగవ్యాళ ముర్విధర
స్థలనృత్యనృతకేకీజాల మగునన్నాకాల మొప్పెం గడుకొ.

283

వ. వెండియు

284

సీ. శుభదంభోధరస్తోమభీమానంభగంభీరగజ్జావిభ్రాభణంబు
దృగసవ్యాచటలదీధితిమత్సయద్దామసంకులశీమాతసంకరంబు
జంఝామగుద్ధతస్సాధారాసాగనీరంద్రతమధరణీనభంబు
రోధోనిరోధకాగాధపాథః పూరవాహినీ వృత్తవార్ధిజలము
కర్దమస్థలచంద్రమక్రమసగర్వ । దస్తరోత్తరవికటపుభగ్విప్ర
భూతనిస్సోపబధితాకాతటంబు । నగుచు మించె నభోనభస్యాంతరంబు

285

కా. ధారాశంబుదబృందనిర్భరనిరోధవ్యాప్తి నాకాంతముల్
భూరిధ్వాంతమయంబు లైన జను లేప్రాద్దుర్గ రవిం గానమిం
దా రూపించుచు నుండు రాకొనుట మధ్యాహ్నంబు నుద్దామని
ద్రారంభంబున రాత్రిటం బగట బోధావాప్తి బత్వామముల్.

286

ఉ. ఆసమయంబునక విరహితావరణం బగుచోటఁ బ్రాథమ
ద్వాసనబద్ధవిస్ఫురితుడై బహులాశనిజాతపాతసం
త్రాసములేక భూరిజలధారల నెప్పుడు దొప్పఁదోఁగుచుకొ
జేసెఁ దపంబు రాజకులశేఖరుఁ డత్యుచైర్యశాలియై

287

ఉ. అంత నిరంతరంబును దురంతసమున్నతిమంత మయ్యె షో
మంత ముదారవిస్ఫురితమంజులహృత్కికజాలర్పుల్లరి
కాంతిలసత్తుపారకణికాపరిగుంభితభిల్లభీరుసీ
మంతము దుగ్ధమక్రమవివర్ధితపద్మవనాంత మెంతయుకొ.

288

వ. మఱియును.

289

సీ. ప్రత్యాపజృంభితప్రాలేమదుర్లత్యమాణపద్మభవాండమండలంబు
సంకులద్వాసరసమయమందిరభవద్యోతఖిన్యోతభానాత్మరంబు

వితతనిశీధినీ వేదాసహస్థితశీతరుగ్నింబవిజృంభణంబు

శీతాంశుదుర్దిశప్రాతసంచితకరీమగ్నిధూమావృతాశాంతరంబు

నగుచు నంతంత కెకసె నీహారధరణి । ధరసముదూతనిబిడశీతలసమీర

ణాభిసంపాతజాతమాయాతిభీత । జంతుసంతాన మగుచు హేమంత మంత. 240

గీ. హిమముచే నంబరంబెల్ల నిమరుగొనఁగ । నుష్కరుఁడును గరము లొయ్యెయ్య సాచి

తాను ననలాంశ ధరియింపఁ బూసె ననఁగ । నెంత యనవచ్చు నింక హేమంతమహిమ.

శా. ఆహేమంతదీపంబులకై ధనణిపాలాశ్రేసరుం డెద్దిహో

త్యాహోహోపమునం గ శబ్దయసపాథఃపూరమధ్యస్థుడై

యాహోరంబు జలంబ గా నచలదేహస్వాంతుడై నిజర

వ్రూహంబుల వెఱఁగండఁ గా మెఱసె నత్యుగ్రప్రకారంబునకై. 242

ప. అంత.

243

ఉ. సంతతపుష్పసౌరభి సుజాతిదిగంతము పాంథమర్మభి

శుక్లంత ముదాత్రమత్తపికఘోషితిమస్తధరాజ్యవైభవో

దంతము జంతుజాతసుఖదస్థితిమంతము దూరధూతహే

మంతము సంతతార్తిగసమగ్రతఁ జూపె వసంత మంతటకై. 244

ప. వెండియు.

245

సీ. కలకంతమగురవాగై వృథారీకారణమహితసారస్వతమంత్రవిద్య

నానావనీజాతనవయావనప్రదాంచితరసాయనయోగసిద్ధఘటిక

వసుమసాయకనిరంకుశరాజ్యసప్తాంగసన్నాహవైభవాస్థానసీమ

మందమందాగతమలయానిలాంకురవ్యాపారకులభ్రమంతూపథంబు

చేతనద్వంద్వసౌఖ్యసంజీవకరణి । విరిహిదశమదనావేశవిమమవేశ

శిశిరమదకుంభిసంరంభసింహమూర్తి । లీల శేతెంచె మధుమాసకాల మంత. 246

గీ. పసిమిఁ బాసి ముదిరి పసు రింకి పరుసనై । పఱపు మిగిలి తుదలు పగిలి తలఁకి

పండి తొడిమె లెడల నెండుచుఁ గారాకు । దుల్లెఁ దరుల రవము పెల్లు గాఁగ

క. కారాకు రాల లేచిగు । లీరిక లెడనడఁగి కాళి లేకవిధంబై

శేఖణుక పడక యుండెను । భూరుహములు కొన్ని దివసములు వనవీధికై. 248

ప. తిడనంతిరంబ.

249

- సీ. గమరై నయము దూహని మోసు లెడరి లేజిగురాకు వెట్టి కంజిగి దలిర్చి .
జొంపముల్ గొని జగజంపుగాఁ బొదలి క్రొన్న న లొత్తి మొగ్గల దనరి నిగ్గు
దులకించి మొగడలు ద్రోచి లోకేతులు బిగిసి తుద ల్విచ్చి నిగిడి వచ్చు.
పూవుగుత్తుల మించి పూవల నిండాఁగి పిందలై యొగ రెక్కి పెరిగి పులుసు
మిగిలి కరిగెట్టి కలఁగి దోరగిలఁబాటి । యారఁబండినఫలముల నమరుగలల
ప్రేకదనమునఁ గొమ్ములు విజ్జివీఁగి । పరగఁ దరువులు కన్నులపండు వగుచు. 250
- చ. గునియుచు గుజ్జమావిసెలఁగొమ్ముల నిమ్ముల వ్రాలి సోగలేఁ
గొనలు దెమల్చి కంజిగురుగుంపులు లంపులు మేసి క్రొవ్వి వీఁ
కను మెగరెక్కి డగ్గుపడుకుత్తుకలం గొదలేనినూతన
స్వనములు పంచమశ్రుతుల జట్టికొనం జెలింఁచె గోవైలల్. 251
- చ. మెకములక్రొత్త నెత్తురుల మించునునుంబులిగోరుబాగు సొం
పుకుం బసఁజూపు వాఁడికొనముక్కునఁ బక్వఫలంబు లొత్తి యం
జక వెనఁ గ్రమ్ముతియ్యనిరసంబులు కుత్తుకబంటిఁ గ్రోలి రా
ట్టుకములు పోతరించి రొద చొప్పుడ నెల్లెడఁ బల్కెఁ బెల్లుగక. 252
- చ. ఆరివిరికమ్మడమ్మివిరులందుల నెందుచు సోడుముట్ట న
బ్బురముగ నుబ్బు మేలివలపుల్ పసిఁగొంచు జెలంగి నూఁగి లో
గులుపులువాటి కర్ణికలఁ గొందల వాచపు లూసులేనె ము
మ్రురముగఁ గ్రోలి యన్న కొని మానక యుమ్మని మ్రోసె దుమ్మెదల్. 253
- చ. మిలమిల మంచు మించు చలిమించుల ముద్దులనందహాసు కాం
తులఁ దులఁదూఁగుక్రొమ్మెలకతూఁడు గొనం గబళించి త్రుంచి ని
చ్చలవిడి మేసి గబ్బుఁగొని సమృద్ధనాదము లొప్పఁజేసి లీ
లల మలసెక గొలంకుల కెలంకుల రాజమ రాశ్చదలపతుల్. 254
- సీ. తరుకుసుపాణిముత్యాలమించుల మించి మెలయుచుక్కలమేని మెఱుంగు దటిమి
కలికిరాయంచతుక్కలలేవ గిలుమాడి విరిమల్లెగుత్తులమురువు డెగడి
చదువుతోయ్యలిమేనిచాయ నల్లసమాడి వెలిదమ్మ మొగడలతెలివి గలిచి
జిగిమిఱుతోగరెక్క సిరులకు నస మిచ్చి పాపరాయనివన్న కేపుమాసి. 255
- తే. పాలమున్నీటికరఁగలపసల నంపి । కొండయల్లునిమైఁబెల్లు కొంచపఱచి
విప్పుతిలుచుట్టుగొండవైఁ గొనలుసాగి । వెలచివెన్నెల లెల్లెడ వెల్లివిరిసె. 256

ఉ. సారపుఁదేట వెన్నెలరసంబులు మేలిమినల్లగల్వపూఁ
గోరల నించి చందనపుగుబ్బలివై జనుదెంచు గాడ్పులకై
సారెను జల్లజేసి మృదుచంచుపుటంబులచే జకోరముల్
కోరిక నిచ్చె మచ్చిగఁ జకోరిక లింపులఁ గోరింపఁగన్. 257

ఉ. గందపుఁగొండ నెత్తములకందువ నేలకితీవయిండ్లలో
గెందలిరాకుఁ బాన్పుల సుఖించి నితాంతరతిశ్రమంబులకై
జెందినచెంచుగుబ్బెతలచెక్కులఁ జిమ్ముజవాదిచాసనల్
విందులు సేయుచుకై మెలఁగె వేమఱుఁ గోమలగంధవాహముల్. 258

వ. అట్టివసంతసమయంబున నవ్వనంబున దపోనిరతిశయంబున వర్తించు నమ్మరాండకుల
మండనులేనోనుభావంబు భావంబులు గలంప నిలింపు లాత్మపదధ్రంశనాశంక నం
దఱు పురందరుపాలికిం జని యత్తైఱం గెటింగించినఁ గించితానతముఖుండై శతమఖుం
డంతరంబున తద్వ్రతవంగలబునేయ నుపాయంబు విచారించి పంచశరసంచలితజగద్ధీ
గతావైధవుం డగును సూర్యుం దలంచినతత్క్షణంబు. 259

సీ. కప్పారు నెఱివెండ్రుకలకొప్పు కొప్పుగాఁ బారిబాతంపుఁబూబంతి మెఱయ
రతిపదాలక కాంకిత మైనమెసలివై నిలువుఁగన్తురిబొట్టు చెలువుమిగుల
శేయురముద్రలు గీల్కొన్న గళమున మౌక్తికంబులకంతమాల యమఁగఁ
జెదరుగంధపుఁబూత జెన్నొందురురమునఁ బద్మరాగం లపదక మొలయ 260

శే. సరససంభోగశృంగారసహజమహిమ | లలితయావనలావణ్యలక్ష్మిఁ బెనుప
ననుపమానజగన్సాహనైకమూర్తి | దగ్ధకుండు వచ్చె నింద్రునాస్థానమునకు. 261

క. వలరాజురూపరేఖా | విలసనములు దనివిసనక వీక్షించెడివో
నిలువెల్లఁ గన్ను లగుటకు | ఫలమెల్లను గలిగె నమరపరిపాలునకున్. 262

ఉ. అప్పుడు పుష్పబాణునిచిరాకృతి దప్పక చూచి చిత్తముల్
ద్రిప్పఁగ లేక కోర్కి తఱితిపులఁ బ్రేమ లెలర్చ మానముల్
దప్పి చలించి ఘర్షసలిలం బెసఁగక బులకించి నివ్వెఱల్
గప్పి విచిత్రరూపములకై వడి నిల్చి రమర్త్యభాషిమల్. 263

వ. ఇట్లు వచ్చినభావసంభవు బహువిధంబుల సంభావించి జంభారి నిజకార్యరంభం
బెఱింగించి నుఱియు నారమాకుమారున కిట్లనియె. 264

౪. ఆమరులదివ్యబాణనిచయంబులపెల్లు దృణీకరించి ద
 గ్వమునఁ జరించుపోటరులు భామలకోమలహాసద్వర్ణిలూ
 సముల ధృతుల్ గలంగి వివశత్వము నొందుట విశ్వలోకదు
 ద్దమభవదీయకోరకశరంబులబల్లి గదా మమోభవా. 265

ఉ. ఏకమనస్కులై తగుల మెందును లేక విరక్తభక్తి
 డొకరు లైనవారి నెకసండున డెందముఁ జూచి చించి బ
 ల్కాకలు సేయు నీకు మహిళాసహచారదృఢాభివేషుని
 డ్వౌకుఁ బరాభవించు టనఁగా సరకా నరకాంతకాత్మజా. 266

వ. అని యగ్గించి తత్కాలసముచితసత్కారంబుల నతనిఁ బ్రీతునిఁ గావించి వీడ్కోలిపి
 తత్కార్యసహాయంబుగా సురగణికానికాయంబును బంపిన నయ్యచ్చరలు వియ
 చ్చరేంద్రుపంపునఁ గందర్పునకు ముందట నిలచి యమ్మహీపాలుండు తపం బొనర్చువ
 నంబుఁ బ్రవేశించి యందు. 267

నీ. కొమరారుచెంగల్వకొలఁకులకెలఁకులఁ బూఁడేసెఁ దనివొందుపాదల మొదలఁ
 భారతెత్తుకర్పూరతరువులమటువుల మదికింపుగలయేటిమడలకడల
 విలసిల్లుశశికాంతవేదులవీదులఁ గేలి కిమ్మగుమేటిగిరులతరుల
 నింపుగాఁ బండిసయ్యాడలనీడలఁ చెలువైనసురపొన్నచెట్లపట్లు 268

తే. నాకు దీవలక్రేవల సతిశయించు । పోకప్రూఁకులజోకల వీరక నెగఁగును
 ఘనపరాగంబు రాగంబుఁ బెనుప నెసఁగు । మొగలివనముల మనముల ముద మెలర్చు.

క. మెలఁగుచు మధురసములజడి । కలఁగుచు లీలాభినయసముచితగతులక్ష
 మెలఁగుచు నవసరసోక్తులఁ । జెలఁగుచు నృపుఁ జేరి జేల్పుచేడియ లవటక్ష. 270

నీ. పాడిపల్లవమృదుస్పృగుఁ జూతంబుల సుకరాంధ్రహితుల నశోకములను
 గలభావణంబులఁ గర్ణికారంబుల వదనానవంబుల వశశములను
 బరిరంభణంబులఁ గురువకప్రతతుల దృగ్విలాసంబులఁ దిలకములను
 దరహాసకాంతిసంతతి సురపొన్నల సమదరాగంబులఁ జంభకముల 272

తే. నననుసమగీతలహరిఁ బ్రియారములను । జారుముఖగంధముల సింధువారములను
 బ్రాహ్మనఖరాంకురక్రీడఁ బాటలముల । నాదరంభార నందందఁ ప్రోదిచేసి. 272

- సీ. అతివ చందనతిలకాంచితం బీవనం బిడి యే నీమోము నిట్లు కాదె
పల్లవోల్లాసిని పడఁలి యీతరుకాళి నీజాడ లదియును నేఁబోలు
లలితాంగి మాధవీలతిక పుష్పిణియైన నంటఁ గారాదు నీ వండుఁ జగము
వనజాక్షి కాంచనావలి కాససేసెను జగమంతయును దద్యశంబ కాదె. 278
- తే. మెలసి లోకొత్తరంబై సమీరణంబు దక్షిణం బాట యెఱుంగవా తరుణి యిపుడు
బాల సీసామ్ము రాజీవజాల మెల్లఁ | దలఁప మాకేల కైవఁ రతతికిఁ గాక. 274
- క. ధవళేక్షణ లీలాగ్ధం | బవతంసముగాఁగఁ గువలయుముఁ గాల్చెఁ జెలి
చెవి నమన సత్యవతిగా | భువి నిక దలఁమోపు మాసెఁబో ఫణిపతికిఁ. 275
- ప. అని యివ్వధంబున నిచ్చారూపచతుర స్థూపంబులుఁ బ్రమోదంబునొంది వినోదించుచు.
క. ఓసరసిజాక్షి యిది గడు | మోసర మని యేల దవుల మోసరిలెదు నీ
కేసరములు వలసిన నీ | కేసరములు గూర్పు లలితకేసరములుగాక. 277
- చ. తలఁపులు నిక్క నిక్కపుముదమ్ములఁ దమ్ముల సంచలించున
య్యలులకు లోఁగి లోఁగినుక నందెద నందెద వేల చంపు కా
వలి వలినున్న మొగ్గలనివారణ వారణయాన కోయు మిం
పలరఁగ దానఁ దేటి రస మానదు మానదు లేతపూవులక. 278
- క. ఎలమావుల వలరాయని | యలమావుల శుకపికంబు లాఁగిన వేల్పుం
బాలమావులవిరహోర్తుల | దలమా వులుకక * చరింపఁ దరుణి యిచటక. 279
- సీ. ఏపారువనలక్ష్మియిమ్ములు దమ్ములు తుహి సాంశునెయకండువలు దోవలు
గ్రమర నాయకు లేలపల్లెలు మల్లెలు కందర్పసిరులు చెంగలవ్విరులు
నెసఁగుపూ మొగ్గల రెమ్మలు మొల్లలు వలపుసంపదలు చేవంతిపాదలు
తొలునెయ్యములకుఁ బోదులు విరవాడులు నవవిహారములు నారదములు. 280
- తే. వేడుకల కామెతలు దురువిందలతలు | రసిక జనముల మెద్దులరచ్చ పచ్చ
యనుచుఁ గుసుమాపయికేలి కంతకంత | కంతరంగములన గుతూహల మెలర్ప. 281
- సీ. పదములకంజాయఁ బఱచినిల్చినచోటఁ జిగురొత్తు పఱచినచెలువు నెఱవఁ
దీక్ష వడిఁ గొను సాఁగనిక్కిన నీవి వెడజాఱ నతనాభిబ్రదఁగు దెలుపఁ

బరువంపునిరులపైఁ బచరించు మాడ్కులు మెలమెల్లనన్నులై తెలపుచూపఁ

గేలుసాచిన నివ్వగిలుకత్తు కాంతులు జీగిచన్నుఁగ్రేవల జీరువాఱ 282

తే. మలగి జఘనంబు వెనుకకు మూగ నిగిడి | వేళ్లవై ముద్రికలమించు వెల్లికొనఁగ

వాడివాలారుకొనగోళ్ల వలరుమెఱసి | కోర్కులచరింపఁజూపులు గోసె నూర్తు. 283

సీ. చెమటచిత్తడి చాలఁ యెలవొందునొసలిపైఁ గుఱుచక్రొన్నెఱులు గైకోలు నెఱపఁ

వెడఁదకన్నుల కెల్లుబెడయుచూపులు వాలురుపులిపించుగతి దళతళనఁ బొలయఁ

గదలు బింకపుఁజన్నగవ నిండుపఱపున నిఱువేదకొఁదీగ తరలఁబాఱ

ధట్టించితుదవేళ్లఁ దట్టుచో వెన నుం గురములకాంతులు బిత్తరములఁ దాఁటఁ 284

తే. గత్తురోయలు నెఱయ గంకణము లొరయఁ

దెరలి మెలనూలు మెలఁగ నందియలు సెలఁగ

సంతసము బెంప నూర్పులు సందడింపఁ

బ్రోడ యొక్కతె కందుకక్రీడ సలిపె.

285

క. కగతలరుచి నరుణంబై | ధరఁ దననఖకాంతిచే సితగలై దృష్టి

స్ఫురణ యిడ నసితర మై | కరమొప్పెను బంలిమూటిగతి నొక్కటియున్. 286

సీ. సరిలేనిబం గారుజలపోసనము వీణె మెఱుంగుదాచనుగుబ్బుమీఁద నిల్పి

తులలేని వజ్రకాంతులమెల్లు వెదచల్లఁ గొనగోళ్లతంతులు గూడ మీఁటి

నిగ్గులు డులకించునిడువారుగన్నులు తళుకు సారెలమీఁద దడఁబడంగ

గంకణంబులు ఘలుఘల్లున బహుతాళగతులు వాయించుసంగతులు నెఱపఁ 287

తే. గ్రమమతో మంద్రమధ్యతారకలశుద్ధ | మిత్రసాళగములరాణ మీఱ రాగ

వితతిఁ దగు మిత్రములు మేళవించి పాడె | దెఱవ యొక్కతె సంగీతదేవి యనఁగ.

క. నిరుపమవీణావాద్య | త్వరి నితిరకుచంబు గదలె దరుణీమంచాం

తరితోన్నతవామపయో | ధరసందర్శనము లేమిఁ దా వడఁకుగతిన్. 289

చ. మఱియును.

290

సీ. క్రీడామయూరంబు నాడించె గంకణక్వణచారుకరతాళగతుల నొకతె

కామతంత్రరహస్యగర్భోక్త లూఱపుగాఁ గలికిరాచిలుకవఁ గఱపె నొకతె

ముఱియును నటియించుముద్దురాయంచకు నెఱిమందయానంబు నేర్చె నొకతె

సుహనీయయావనోన్మాదంబు పెంపున దీగయుమ్మెల్ల వేడ్కఁ దూఁగె నొకతె 291

తే. ధవళశశికాంతవేదికాంతరమునందుఁ | చెలులతోఁ గూడి వలరాజుఁ గొలిచె మొకతె
లలితసహకారమాధవీలతల కెలమిఁ | బరియోత్సవలీలలు నెఱవె నొకతె. 292

వ. ఇట్లు బృందావనముందరీబృందంబు బహుప్రకారంబుల మదనవికారకారణంబు లగులీలా
విలోలసంధిభావంబులు పవరించెయ్యఁ గేళివిహారంబుల సంచరించెయ్య నసమత్వం గా
రభంగీన శేషంబుల మెఱయు నారాజతపోధనుచిత్తంబుఁ జిత్తజాయత్తంబు చేయం
జాలక. 293

ఉ. మేనక పిన్ననై నిలిచె మెల్లన మో మరవాంచె రంభ లో
నూనినవింత నివ్వెఱుగు నొందెఁ దిలోత్తమ గర్వహీనమై,
దీనత నొందె నూర్వశి మదిం జలియించె ఘృతాచి యన్యకాం,
తానిచయంబులెల్ల దవుదవుల నుండె భయంబు పెంపునక. 294

వ. అట్టియెడ ముక్కుంటిమగతనంబు సగంబుగాఁ బెనంగిన నెఱజోదు ప్రమాదంబున గ్ర
యాణసమయ సమచితసన్నాహసంరంభవిజృంభితుండై బొండుమల్లెబామిడికంబును
గొజ్జంగివ్రాంగియుఁ బొన్నగుబ్బెలరాగెవల్లులును మెఱయు హరినీలజాలంబులఁగాలు
నేలునలుపున బొలుపుమిగులుకొదమతు మైదగొనయం బెక్కించి మించుగాఁ దొడి
గిన యించువెల్లునం బెల్లునిగిడి పల్లవులయల్లంబులఁ గాఁడిపాఱుకొరచూపుట గలకళా
కతులకలికి కనుజీలుకడలధగధగలం బొలయు మెఱుంగులు గుఱిగొన బసనిమనుమర
సముం గులికి పులుగడిగి గఱులు దీర్చి వంకలొత్తిన గ్రాత్రై యున్న మదనమోహన
వశీక రణసంతాపనాభిధానంబుల నొప్పారుసహకారసారసాశోకకరీషకోరకప్రదదం
బులు నిలచి సవరించినకవదోనలు ధరియించి కట్టాయితంబై విడిదమైబండికండ్లును బిస
కాండపుటిరుసులును బొగడ మొగడలచీలును దొంగలనొంగలును మొగలిరేకులపలు
కయఁ గలువకాఁడియఁ గురువేరువాగంబులును సంతరించి వనంతసారథి తిన్ననై
యున్నక్రొన్న సమునిగోలఁ గదల్చి యదల్చిన గెరలి చెరలి కొట్టుచు మిన్నులపై
బాఱుచిలుక వారదంబుల రయంబున దళితళం బొలయుదిక్కులఁ బిక్కిటిల్ల వెన్నెల
వెదచల్లువెల్లియఁ గలిగి తనరుతనరథంబు రతిస మేతంబుగా నెక్కి మధుమధురసపా
నసఁద్రమద్భ్రమద్భ్రమరయుంకారకామాళారావంబులు చెలంగ నుధయపార్శ్వం
బులఁ గదలివచ్చుకలకంఠవీరభటపటలంబుల నంతకంతకు సంతసం బొలయు నేనా
ముఖంబునం గలయఁ బొలయుమలయానిలయంబుచేత నాఘాతంబు లగుతరువ్రాతం
బుల నెనఁగుకుసుమపరాంబు నభోభాగంబువఁ బర్వి సర్వంబు వదిలంపగునిజప్రతా

పాపలన్ముల్కింగజాంబు ననుకరింప నరుంధతీపతియాశ్రమంబు సాత్తెంచి యచ్చట
రిచ్చపడియున్నయచ్చరలఁ దెలిపి కలపికొని యామహిపాలుసమీపంబునకుం జను
నప్పు డప్పుచోతుండు. 295

చ. ఎనఁగినబాహ్యసంచరణ మెల్లను మాన్చి మరల్చి యెద్దెసం
దుసికలనీక నెఱ్ఱునముతోఁ బిరిగొల్పినచూపు దేవతా
విసరశిరోవతంస మగువిష్ణునిపై నిడి నిస్సమీరణ
ప్రసరణదేశదీపరుచిరస్థితి నిశ్చలయోగయుక్తుడై. 296

ఉ. ఉన్నతెఱంగుఁ చూచి రభసోన్నతి మిన్నదలంగ నార్పుచున్
బన్ని శుకాన్యపుష్టమధుపప్రస రామరకామినీతలిన్
మున్నిడి చందనానిలసముద్ధతమందమరుత్సహాయసం
పన్నతఁ బేర్చి యందఱకుఁ బ్రాపుగ నిల్చి యడల్చి బల్బిడిన్. 297

మ. సరిగెందామరమొగ్గనారస మలిజ్యోవల్లి సంధించి భా
సురమాణిక్యమయోర్మికారుచులు చక్షుష్కోగోణద్యుతుల్
బెరయం జక్రనిభాకృతిం దరువు శోభిల్లన్ వడిం దీసి ని
ర్భరముప్పిన్ వెనఁ దాసి యేనె మరుఁ డారాజన్యమాదామణిన్. 298

గీ. అట్లుపుంఖానుపుంఖంబు లగుచు నిగుడు | నతనుబాణపరంపర లాన్వపాలు
నిచ్చఁ దెరలింపఁజాలక విచ్చిసోయె | జగతిఁ బూవుల కది సహజంబ కాదె. 299

క. తా నసమాన్యుం డనియును | మానవపతి మానినీసమన్వితుఁ డనియున్
పూని మది దురభిమానము | మానక నటు వెనఁగి మరుఁడు ప్రాన్పడియుండెన్. 300

వ. అత్యవసరంబున. 301

గీ. అడఁగె మలయానిలుండు సాంపతె వసంతు
డలులు విభ్రాంతి నొండెఁ గోయిలులుఁ జెదర
జెదరి మోములు వాంచె రాచిలుకపిండుఁ
జిన్నబోయిరి దివిజరాజీవముఖులు. 302

వ. అంత నిత్యమభూకాంతుం డంతర్నివృత్తహృషీకవ్యాపారుండై యుదయదరణికిరణ
నికరవికసితసరనీరుహదళశోభావిడంబకంబు లగునంబకంబు ల్లలన విచ్చి పురో
భాగంబున. 303

- మ. కనియెత్ మారు జగద్విమోహనశుభాకారుక్ సమారూఢయా
వనశ్చంగారు శుకాలికోకిలపరీవారుక్ లలాటావళో
కనభూరివ్రతభంజనస్ఫుగదహంకారుక్ సముద్ధాతచే
తనసంకల్పఫలావతారు విగహోగ్రప్రాణిసంహారుక్. 804
- క. కని నిర్వికారగతి న | మృనుజవరాగ్రేసరుండు మరునకుమరు
ద్వనితల కతిథిసపర్యా | ఘనసత్కారము లొనర్చి కడువినయమునక్. 805
- క. సంతసమె వసుమశర వ | సంత సముల్లాసమే నుశలమే దివిష
త్కాంతాజనంబు త్రిభువన | సంతాపహరప్రచార పౌఖ్యమె పవనా. 806
- చ. అని మధుగోక్షు లొప్పం దమ కందఱకుక్ బ్రియ మాచరించున
మృనుజవరేణ్యధైర్యగరిమంబునకుక్ వెఱగంది యెండోరుం
గనుగొని సప్తదంబు మతికంపము విన్నదనంబు లజ్జయొక్
దెనగొన నంతరంగమునఁ బిమ్మిటి గొందు రహస్యభాషలక్. 807
- క. ఈతగు నీతెగు వీతెలి | వీతాలిమె యీవిరక్తి గుంటు గంటిమె యీ
భూతలవతి గలఁగడు మన | చేతల వ్రతసిద్ధి యుల్లసిలుఁగా కింకక్. 808
- వ. అని యగ్నించి గంతఁ గంటుం డమ్మహీకాంతున కిట్లనియె. 809
- ఉ. నీవు తపస్వి వెందు ధగణీవర యింద్రియముల్ చళంబు నీ
శిషిధీనీయుం గెలువ నెవ్వరు మోపరు మున్ను జంగమ
స్థావరముల్ మడకవిజితంబులు నా కగపాటు లేనిధూ
తావలి గల్గెనేని యిదియంతయుఁ గ్రోధముచే మాతం బగుక్. 810
- క. వెఱపింప వచ్చి వెఱచిన | తెఱఁగున నను గెలుతు నని మదిం బూని హరుం
డఱిముఱిఁ గ్రోధముచేతక్ | బఱివఱియై తపము విడిచి పాఱఁడె మొదలక్. 811
- క. మిక్కుట మగువలపుతమిం | గుక్కుటమై చనిన దేవమలనాయకునిక్
మిక్కువ తగవు దలంపమి | నక్కుమహాసనుని నెఱుంగ నా లోకమునక్. 812
- క. కామక్రోధవశంబు విశ్వమును దత్కామంబు క్రోధంబు నా
క్షామద్రాధరు లబ్ధనాభునకు నాసర్వేశునేవిందుటక్
భూమిశోత్తమ నీవు మత్సముఁడచే మున్నీకు లోనైతి మే
లా మాటల్ గయి కొందుగాక భువనాలంఘ్యాధ్యభావోన్నతుల్. 813

వ. అని ప్రశంసించి తచ్చాపభయంబున నచ్చోట నిమిషమాత్రంబు నిలువ శంకించి మగిడి
తనపోటువిధంబు నిజ్ఞాకునన్ని ధానంబున నైన నిజపరాజయంబును సురరాజున
కఠింగించి యథాస్థానంబున కరిగి చంత దురంతకార్యచింతాసంతాపితస్వాంతండ్లై
మరుద్వంతుండు. 814

మ. తటుచాహోబలదర్శితామరచమూపశ్రేణి గోల్వకొ సము
త్పటదీప్తానలవిస్ఫులింగవిసరోగ్రక్రూరధారాశత
త్రుటితగ్రావగరుద్వితాన మగునస్తో - స్త్రుముం బూని యు
దృటదానామలగండమండలమహాదంతావళారాధుండై. 815

క. అతిరయమున వాధరణీ । పతికడ కరుగుటయొక దనకుం బ్రభుసముచితన
త్పూతు లాచరింపక బూనిన । యతనితపస్సిద్ధి గని మహారోషమునకా. 816

క. గిరిభేది వైచె నన్నర । వరువై బటుకుటిలకఠినవైరివ్రజని
రభరగరభిమిరసముదయ । హరణది నారంభహేళి నాదంభోలికా. 817

వ. ఇట్లు ప్రయోగించినఁ బ్రపంచితద్విఘ్నోపశీషణంబై తనమీఁద నడరువఁజ్రాయుధంబు
బెడిదంపుటురువడి కిందుకయొక జంచలింపక యమృతనయండు సకలభక్తభయ
త్రాణపరాయణం బగునారాయణదేవునిచక్రంబు దలంచినతత్క్షణంబు. 818

సీ. ప్రళయమార్తాండమండలచండతరసముదూభ తభూరిప్రభాపుంజమగుదు
ఘనసహస్రారనిగ్ధతమహోగ్రానలజ్వాలావలీహదిగ్వలయ మగుదు
సహజతేజోవిశేషక్షణాంతరూభతసర్వదివ్యాస్త్రవిస్తార మగుదు
గఠిననిర్మలసంఘాతభీషణఘోషనిర్భిన్న రాక్షసిగర్భ మగుదు
సకలశుకముఖ్యమునియోగిజనసమగ్ర । మహితనిగమార్గసంస్తాయమాన మగుదు
వచ్చె మానసవేగమై వనజగర్భ । దాసభయకర్మనంబు సుదగ్ధనంబు. 819

వ. ఇట్లు వచ్చునమృహస్త్రరాజంబుతేజంబున దౌదౌలన దలితసంరంభంబై దంభోలి
పాడవడంగి పోయినఁ గని జంభారి సిగ్గుపడి బెగ్గడిల దిగ్గన కనకగర్భపాలికిం జని
తద్విధం బంతయుఁ జెప్పిన నపురమేష్టి యాశ్చర్యంబు నొంది వైభవ్యతనందనుమ
మోఁధమహాత్మ్యంబు దెలియఁగోరి నిమిలితాప్తనయవారవిందుండై యానందంబున
డెందంబున గనువిచ్చి మాచి యభూవరోత్తము చిత్తము శ్రీరంగశయనప్రవృత్తేం
బగుట యెఱింగి మెయెఱుంగక యెల్లంబోయి మెల్లన తెలిసి నిజస్వామి యగుశ్రీరంగ
ధామనిసన్నిధానంబున కరిగి శురగణసమేతంబు గా సాష్టాంగప్రణామం భాచరించి

కృతాంజలియై ముఖకంజంబులు పుంజంబులుగా నూరకున్నయన్నలువనై గృహ
కటాక్షంబు నిగిడించి పుండరీకాక్షం డిట్లనియె. 320

చ. జలరుహగర్భ నీదెసఁ బ్రసన్నుడ నేను విసాద మేల నా
తలఁ పెఱిగింతు నీకు నది తప్పదు విన్న మదేతదంచితో
జ్వలతుభయా ర్తితోఁ దరణివంశమహీధవరాజధానియై
వెలయునయోధ్య కేగెదను విశ్రుతరంగగృహస్థితంబుగఁ. 321

నీ అచట నిత్యోక్తుధరాధీశ్వరుఁడు మొదలయినతత్కులజనతాధిపతులు
గొలువ మహాయుగంబులు నాల్గు పరిపూర్ణ మగుదాఁక నుండి యనంతరంబు
చోళమండలమునఁ జూడ నొప్పారుకావేరిమహానవితీరమునను
జంద్రపుష్కరిణీలసత్పురేషేమున మన్వంతరంబులు రెండునైదు నిలచి
యంత భవదీయ మగుదివసాంత మైన । నేఁగుదెంచెద నీయున్నయెడకు మగిడి
యపుడు పూజించె దీనుగతాగతంబు । లిట్లు ప్రతివాసరంబును నే నొనర్చు. 322

ప. ఈక్రమంబున భవదీయ ద్వితీయ పరాధంబు సమాప్తం బైన నీకు ముక్తి యొసం
గెద సుకృతవిశేషంబు వినుము ప్రతిమాస మారాధనంబుచేసి యొక వాసరంబు లేక
యున్న మహాదోషంబు సంభవించుఁ బ్రాయశ్చిత్తంబును వలయు నాటునెల లెడపడినఁ
బునఁప్రతిష్ఠాపనంబు కర్తవ్యంబు తత్ప్రసాదకైంకర్యాదు లొదవినం బ్రతివిధానం
బకశ్యకర్తవ్యంబని తత్పరవేదు లెన్నుదు రిన్నియమంబు లన్నియు దివ్యసైధ్ధమానుసార్ప
నలయంద కాని భుక్తిమక్తినిధావంబై స్వయంవ్యక్తప్రధానం బైనశ్రీరంగంబందున
లేవు నీ వమదిసంబు నన్నుఁ బూజించెవు గాన నీకార్యం బంగీకార్యం బిత్యోక్తునకు
శ్రీరంగం బిమ్ము పొ మ్మనినం దెలివొంది శతానందం దాక్షణంబ. 323

మ. సురయతాసురసిద్ధసాధ్యభుజగస్తోమంబు గొల్ప న్మునీ
శ్వరవేదస్తుతి నాదముల్ సెలఁగ దార్మ్యస్కంధపీఠంబనఁ
బరఁగఁ రంగనికేతనం బిడి మహీపాలుండు నిత్యక్రత
స్థిరుడై యున్న తపోవనంబునకుఁ దెచ్చెఁ దివ్యచూర్ణంబునఁ. 324

క. కొనివచ్చి యమ్మహీశ్వరుఁ డనురక్తి సునర్ప బహువిధార్చనములు నై
కొనియిచ్చె రంగధామము । ఘనరవిభగధగితిక్షుభస్తోమంబుకొ. 325

మ. అటు శ్రీరంగమహావిమానము నిజైకాయత్త మైనకొ సము
త్కటహస్తంబునఁ దానె మోచుకొని యిత్వోసుండు సామంతులుకొ

భటులు మంత్రులు ద స్నే యొక్క స శుభప్రాధిక్ బ్రవేశించె ది
క్షుటచంద్రవ్యజతోరణం బగునయోధ్యాపట్టణోత్తంసముక్.

326

క. ఆపురమున కుత్తరమగు | గోపురమున కెట్టియెడుటల గ్రోశార్థమునం
దీపితసరియూతమసా | ద్వీపవతీద్వితయమధ్య దేశమున దగ్గ.

327

మ. సమభూమిక్ బరమోత్సవంబున బ్రతిస్తాపించె శ్రీరంగముక్
కమనీయాన్యతసారికేశకదళీఖరూరనారంగముక్
విమలాగ్ధప్రతివాక్యవిశ్రుతవనీవిశ్రాంతసారంగముక్
సమభూవార్యవిలోకితాభినవమోక్షశ్రీనటీరంగముక్.

328

సీ. పదపడి యద్విన్యధవనంబుచుట్టును గోటలు నట్టిళ్లు గోపురములు
బటుకవాటంబులు బందిళ్లు నరుగులు గాంచనమఃముములుగా నొనర్చి
పూజనాపరు లగుభూసురోత్తములకు బహుపరిచారికాప్రకరమునకు
విష్ణుధర్మరహస్యవిదు లయినఘనులకు జాబాలిమునికి గశ్యపశిష్ట
వామదేవాదు లగువారివారి కుదిత | మైన నెలపులు రచించి యందు నిలిపి
తదనుమలికాస్త్రుచోదితోత్సవములై | వివిధవిభవాన్వితముగ గావించె హరికి. 329

స. విశేషించి ఘల్లగామాసంబున బూర్వఫల్గుని నక్షత్రంబున బ్రత్రప్రత్రసహితుండై
యవభృథసహితం బగుమహోత్సవం బొనర్చి నివ్వధంబున బ్రతివర్షంబును జరుగు
చుండు సంత నయ్యుత్సాహవంశపారంపర్యంబున.

330

క. శశిమరుదశనదిశాకరి | దశనశరచ్చరదశారదాశరధరరా
ట్పశుపతివిశదయశోనిధి | దశరథుఁ డుదయించె నమితదమమోరథుండై

331

శా. ఆగాజేంద్రుండు పుత్రలాభనిరతుండై యశ్వమేధంబు పెం
పారంజేయగఁ దన్మహోత్సవదివ్యక్షాయత్తులై వచ్చి రా
పారావారవసుంధరాతలమునక్ బ్రఖ్యాతులై సంతతో
దారైశ్వర్యసమగ్ర లైసప్తపు లద్యైస్సన్యసంయుక్తులై

332

గీ. వసుధలోన భర్తవర్త సురుచిరవి | ఖ్యాతి నెసంగు చోశభూతలేశుఁ
దజితనూజవిరచితానందవిభవాభి | రాముఁ డైనరంగధాముఁ జూచి.

333

క. ఆదేవుడివ్యమూర్తి | శ్రీ దనచిత్రమున గదియఁ జేర్చి నితాంతా
మోదామృతమున బులకలు | జాదుకొనం జూడ్చి దివియఁబాలక మదిలోక్.

334

మ. అతులం బైనతపోవిశేషమున నీయబ్జాక్షు నిక్షావకుండీ
 గతి మెచ్చించి విరించిమందిరసురంగం బైనరంగంబు మా
 ర్జితశక్తిం గొనివచ్చె నిచ్చటికి నారీతికై మహావైష్ణవ
 వ్రతనిష్ఠారతిఁ బూని మత్సురికి రాఁ బ్రార్థింతు నిదేవునికై. 835

చ. అని తలపోయుచుకై దశరథాధిపుయాగము సుప్రయోగమై
 యొనరినదాక నరయ్యడచ యుండి యతండు దుపిం బ్రయంబునకై
 సునముగఁ జేయునత్కృతులు గైకొని క్రమమి నాత్మపట్టణం
 బున నగుదెంచి నిగ్భగతపోనియమోద్యమచి త్తవృత్తుండై. 836

గీ. ఇందుపుష్కరిణీతటి కేగి యచటఁ | దపము గైకొన నాన్వపోత్తమునిఁ జూచి
 తత్సమిపంబునందు నితాంతనియతిఁ | బాయవన్నమునీశ్వరప్రకర మెలమి. 837

క. ఓనదనాథోత్తమ నీ | మానసమున నేమికోర్కి మనలినదపముం
 బూనెద వది చెప్పఁగదగ | నేనియు నెఱిగింపు మనిన నృపుఁ డిట్లనియకై. 838

చ. హరి నతిభక్తిఁ గొల్చి యజాఁ డాదియుగంబునఁ గన్నరంగముం
 దిగము పయోజమిత్రసింహదీపకుఁ డప్పురుపుత్రుఁ డెట్లు చె
 చ్చురఁ గొని వచ్చె నాత్మపురిసీమకు నట్ల తదాలయంబు మ
 త్సురి కిటవీడ నేను గొనిపోవుటకై తప మాచరించెదకై. 839

న. ఏను లోకహితార్థంబుగా నీయర్థంబు సమర్థింపం బూనితి మీచేత ననుజ్ఞాతుండన
 కదా యనిన నమృతహత్తు లతని కిట్లనిరి. 840

క. ఏలా ప్రయాస మవనీ | పాలక నీతలఁపు మున్న ఫలియించిన దా
 కీ లిటిగి శీఘ్రమింకం | జాలింపు తపస్వివేప సంచారంబుల్. 841

చ. అని యట్లనిన. 842

ఉ. ఈన్నది యీప్రదేశమున వుత్తరదిక్కునఁ గ్రోశమాత్ర ధా
 త్రిన్నైవ మిపురాతనపురిస్థల మప్పరనాథుఁ గాదె రా
 ద్రోన్నతి మున్ను పుష్పశరు నుక్కడఁగించినలీల నీక్షణో
 త్పన్నకృతానుకీలముల భస్మము నేనె హరుం డుదగ్రుండై. 843

గీ. ఆపుగప్రాంతమునఁ గల దగ్నికల్పం | దైనధాల్మ్యమునీశ్వరునాశ్రమంబు
 నచటికొక నాడు మేము కార్యాభిలాష | నరిగి సుఖిగోష్ఠిమై మన్నయవసరమున.

చ. హరి చనుదెంచి చాల్భ్యముని యస్మదుపేతముగాఁగ భక్తిసు
స్థిరమతిఁ జేయుపూజనలు చేకొని సారదయాసుధారస
స్ఫురితకటాక్షవీక్షణరుదుల్ పొలముకొ మును జూచి మేదురా
దరమధురస్వరంబు జలదస్వనభంగిఁ జెలంగ నిట్లనుకొ.

345

ఉ. తాపసులార మీయభిమతం బొడఁగూర్చుటకై కవేరక
న్యాపులినస్థలంబున నిశాధిపపుష్కరిణీతటికొ జగ
ద్రూపితరంగమందిరముతోఁ జనుదెంచి వసించు వేగ మీ
లోపల నెందుఁదోక మదిలోఁ జలియింపక యుండుఁ డీయెడకొ.

346

వ. ఎ ట్లనిన.

347

ఉ. లోకభయంకరుకొ దశగళుం బరిమార్చుట కేను రామభ
ద్రాకృతి నన్యమోన్వయమునందు జనించి యయోధ్యలోనఁ బు
త్యాకర మైనరంగనిలయంబు విభీషణు కిత్తు నాబుధ
స్లోమఁడు దేర మీరు ననుఁ జూచెద రిడ ననంతకీకొకొ.

348

వ. అని యానతిచ్చి యప్పరమేశ్వరుం డరుఁగఁ దోడన కూడి నేను మును మార్తాండు
మండలపర్యంతంబును గొలిచి చని మరలినచ్చునెడ భవవ్యంశకర్త యగువికర్తనుండు
మమ్ముఁ గనుఁగొని యిట్లనియె.

349

సీ. మున్ను పద్మజలోకమున రంగశాయి వే నర్పించి మద్వంతు లైనవృత్తులు
దేవ నీచఁజాబ్జసేవ సేయఁగ నుండవలయు నీ వని మ్రొక్కి వరముగాఁగ
గోరిన గరుణఁ గన్గొని యయోధ్యాపురిఁ గావేదరిఁ జిరకాల మేను
వసియించి ప్రీతి భవత్కులీమలచేతఁబూజఁ గైకొనియెద భూరిదారు
జోఘకలివేళ గతిశూన్య మైనప్రాణి । తలికి సులభుడ నయ్యెద ధర్మరహితు
లైననాస్తికు లెపుడు క్రంచె చరింతు । రపుడు దుర్లభ మగునస్మదాశ్రయంబు.

350

వ. అని యానతిచ్చెఁ గావున శ్రేయోభిలాషంబు లగువారికిఁ గావేరంబునఁ జోళవం
శసంభవుం డైనధర్మవర్తోపదేశంబున నవశ్యంబును శ్రీరంగనామమండు వేంచేయు
నది తప్ప దని చెప్పిన లోకబాంధవుభాషణంబులఁ బరితోషంబు నిగుడ మగిడి వచ్చి
యచ్చట నున్నవార మచ్యుతుండును దాశరథియై యవతరించినాఁ డచిరకాలంబునన
యస్తన్న సౌనధంబు సిద్ధింపు నగునాధదయాభూషణం డగునిభీషణం డెప్పు

డిచ్చటికి గంగధామంబు దెచ్చు నప్పుడ నీ కెఱింగించెద మంతచాక భవద్రాజ
ధాని యగునీవోళపురంబునన యుండి మహిపాలనంబు నేయుము పా మ్మనిన సమ్మదం
బిద్ది యని యమ్మానవేశ్వరుం డరిగె ననంతరంబు. 351

సీ. అహిమాంశుకులరోహణాచలస్థలమున నతిరినదివ్యరత్నాంశురంబు
జానకీన్పుదులభుజాపంజరంబున రుజిల్లి విహరించురాజశుకము
యోగిమానసభూసురోద్వానవనములఁ గలయు నర్థించుశిఖావళంబు
నగజామ్మడ ప్రవనవమధుద్రవములఁ జవుల నింపునఁ జొక్కు పట్టదంబు.
కలితకరుణాసుధారసకలశబలధి । దశరథాధిపసుకృతసంతానఫలము
భక్తహృద్వర్తి తారకబ్రహ్మమూర్తి । రాజపరమేశ్వరుండు శ్రీరాఘవుండు. 352

క. రాముండు హరిమణినివహ । శ్యాముండు శుచిధాముఁ డమరసన్నతసుగుణో
ద్దాముండు రక్షితసుజన । స్తోమండు జనదృక్పక్షకోరసోముండు మఱియున్ 353

సీ. ఎవ్వనిసుగుణంబు లీశానుముఖులు చెలంగి కైవారంబు చేయుచుండు
లెవ్వనికరుణచే నెనఁగుధన్యులకు నాకల్పాంత మగు నిర్వికారపదము
ఎవ్వనిఁ గొలుచువా రిచ్చసేయరు కల్పతరుకామధేనుచింతామణులను
ఎవ్వనికడకంటి కెఱుపు వచ్చినమాత్ర బ్రహ్మాదిదివిజాలు పగులుచుండు
లెందు నెవ్వనిచరణారవిందరజము । పెంపు గౌరిమనండుమి పెండ్లివెద్ద
యతఁడు జగదేకచాపదీక్షాగ్రగురువు । రామధన్యుండు లోకాభిరామమూర్తి. 354

వ. అమృతోధనుర్ధరవరేణ్యుండు. 355

సీ. కన్నెకయ్యమునంద ఘటితనాకపురీకవాటకఁ దాటక గీటణంచె
దూలుకూకటినాడ లీలఁ గౌశికయాగభంజనోత్సాహు సుబాహుఁ జంపెఁ
దల యెగగట్టినత్తటి దేవదైత్యదుస్తరము ధూర్జటిభనుర్వరము విఠిచె
నలనోక దొరసి హేలాజితాఖిలస్వప్నోము భాగవరాము దూలఁదోలె
దండకావనమాగ్గసంతతనిరోధు । రదితసుజనాపరాధు విగాధు నఱికె
దలితసకలామరునిఁ జతుర్దశసహస్ర । దిలిజముఖుని ఖరుని వధించె గడిమి. 356

క. ఆచలితకరణకనకమ్మ । గోచితలీలావిమోహితోర్వితనయా
లోచనహృదయుని సదయుని । నీమన్ మారీయఁ గడపె నేలం గూఁక. 357

- క. బంధురశరహతు నేనె గ | బంధుని బహుదుష్టనైకబంధుని గృతని
 ర్బంధుని బృథుతరకతిస | స్కంధుని బ్రావీణ్యవిస్రగంధుని గలనక. 358
- చ. పరిఃసరు గాగఁ నేతె నిరపాయచరిత్రుని శత్రుకానన
 స్ఫురదురుపీతిహోత్రుని సముజ్జ్వలమేరుసమానగాత్రునిక
 బరమపవిత్ర సమ్మనిసుపర్వతతిస్తుతిపాత్రునిక మనో
 హరఫల శేముషక బళితాంబుజమిత్రుని వాయుపుత్రునిక. 359
- శా. లీలం దార్శ్వాని యేసె నుగ్రరణశేలిక వాలి వాలిక ప్రభా
 షేలిక షేమసురోజమాలి సరివాహిన్యాటపీకీలీ ను
 తైలవ్యాళక రాశి వాలపరిబద్ధ స్థూలపాలస్త్యకం
 తాలిక బూజితకూలి సప్రతిమబాహుసత్వశాలిం బడక. 360
- క. కిష్కంధాపురి నిలిచెను | బుష్కరపేతతనయు సునయు భూనుతపినయుక
 నిష్కాశితరీపుజీవుని | నిష్కలిభావుక బ్రతాపనిధిసుగ్రీవుక. 361
- మహాస్రగ్ధర. బలిమిం గట్టించె నత్యుద్భటభిదుఃఖురాపాతభీతావనీభృ
 త్కులసంరక్షావినిద్రుక గుపితజలచరక్రూరసంఘట్టనోద్య
 జ్జలనిరోధాధిరాదుక జనితమణిసుధాచంద్రలక్ష్మీసురద్రుక
 బ్రశయాంతస్సుప్తిశ్వంభరభరితకృపాప్రాప్తభద్రుక సముద్రుక. 362
- మ. హతుఁ గావించె సపుత్రమిత్రముగ దీప్తాస్త్రంబులక గాంచన
 క్షితిభృద్ధ నివధరాధరోద్ధాతకై ప్రాహదోర్దండసం
 గతభాస్వద్ధనచంద్రహాసనిశితోగ్రక్రూరధారాసమా
 హతభీతప్రపలాయితాదితిసుతేంద్రైరావణుక రావణుక 363
- చ. ఇ ట్లనన్యసాధ్యంబు లగుమహానుభావప్రతాపతేజోవిశేషాదిగుణంబుల నఖిలజగన్ను
 తుం దైనదశరథసుతుండు సమస్తసామ్రాజ్యభోగంబుల ననురాగిల్లుచు, శశ్వదైశ్వ
 ర్యం బవార్యంబుగా నశ్వమేధయాగం బుపక్రమించి, భూచక్రంబున నవక్రవిక్రమక
 శాధన్య లగురాజన్యల దన్నహోత్సవంబునకు రప్పించుచు ధర్మకర్తావనీవరుఁ బిలిపిం
 చిన నతండును నిఖిలదేశాగతా నేకభూపాలావలొకనబాతకాతూహలాయితశాతోద
 రీచరణమణినూపురయుళంయుళధ్వనితగోపురం బగునయోధాపురంబుఁ బ్రవేశించి
 యారఘునందనచరణారవిందసందర్శనంబునఁ గృతార్థీకృతజన్మందై తన్మఖంబు పరి
 పూర్ణం బగునంతకునందుండి మరలి నిజపురంబునకుం జని యంత నిక్కడ. 364

క. వితతవసంతగుణావలిఁ బొత పగునెల నినుఁడు మీనమున నున్న తటికై
నితన స్తమి శనిరోహిణి । నతిశుభలగ్నమున వాసరాగమవేశకై. 865

చ. హితుఁ డగునవ్యభీషణున కిచ్చె దశాననవైరి లీల స
న్నతి నభిలార్చ మోపకరణంబులతో బహువిత్రశిల్పక
ప్రతతులతో మహీసురతపస్విసమాజముతో మహాత్మన
స్తుతమణిపామనస్తుతతితో శుభసీమము రంగ ధామముకై. 866

ఉ. ఇచ్చిన భక్తి సంభ్రమము లిచ్చుఁ దలిర్పఁ బ్రదక్షిణంబు ము
న్వచ్చి నమస్కరించి జతనంబున మస్తమునకై వహించి పెం
పప్పుపడంగ రాక్షసబలావలితో నిజపట్టణంబుకై
చెచ్చెర నేఁగి యేఁగి యభిజిత్సుముహూర్తము చేరున తటికై. 867

సీ. అను వైనతామరపాశుఁజప్పరముల నలరి క్రీడించురాయంచకవలు
రాజిల్లుకల్పపూగాజుటోవరులలోఁ దవలిపాయనియలిద్దంద్వయులును
వానిరలే నాఁచుదీపపందిరులలోఁ దనుపొందుజలచరదంపతులును
జెంగల్వదడెతరంగదోలికలలో మేలమాడెడుచక్రమిథునములును
దరులఁ బండినసహకారతరులఁ బ్రేమ । గోరి విహరించుమదకేకికారికలును
గలిగి పశుగుల కింపులు గడబుకొలుపు । విమలతరపుణ్యవాదిఁ గావేరి జేరి. 868

క. విలసితవనలక్ష్మీకర । కలితనవస్ఫటికముఖరగతి నతిరుచిర
స్థలమున మలయానిలమృదు । చలితతరింగాను మేరుసలిలం బగుచుకై.

క. ఏపారుచంద్రపుష్కర । టీపరిసరభూమి రంగనిలము మిడియె నా
లోపల నన్పొల్పెపతి । తాపములును వచ్చి రతిముదంబున నటకుకై. 869

గీ. వచ్చి దైత్యవంశవరునకు నుచితస । త్కృతు లొనర్చి భక్తి యతిశయింప
రంగళాయచరణరాజీవపూజనం । బాచరించి ప్రముదితార్తు లయిరి. 870

చ. అంత ననంతగుణగరిష్ఠం డగునాదసుజశ్రేష్ఠం డాసరోవరంబునం గరంబు నియమం
బునఁ దత్కాలకరణీయంబు లాచరించి సమంచితోపచారపూర్వకంబుగా సావ
ధానంబున క్రింగరాజపూజావిధానంబు దీర్చి సప్రదక్షిణప్రదామం బాచరించి వేద
శాస్త్రపురాణోక్తంబు లగుక్రిష్ణైష్ఠవనూక్తంబుల నభినుతించి గమకూస్తుఖం దైన
యతనికిఁ గృతాంజలియై యన్నరేంద్రం డిట్లరియె. 871

క. అకుటిలమానఁగజన । ప్రకటితసౌజన్యజన్యపాటితవిమత

ప్రకర మముఁ గూర్చి యిచ్చట । నొకకొన్నిదినంబు లెలమి నుండఁగవలయున్.

ఉ. నావుడు నాతఁడెల్లి మనునందన యీఫణిరాజశాయికిన్

శ్రీ వెలయంగ నుత్సవము చేసినయట్టిదినంబు గావునన్
భూవర మత్పురంబునను బోవలయున్ వెన నన్న నాదశ
గ్రీవునగర్భతోడ నృపకేశరి యిట్లను నెమ్మిఁ గ్రమ్మెన్.

378

మ. విమలంబై తనుపొందునీయుభయకావేరినర్చిధ్యమి

ఁమణియొన్నతనైకతథలము లీరాజీవపండంబు లీ
భ్రమరాంచ త్తరుసాంద్రచంద్రసరసీప్రాంతంబు లత్యంతహృ
ద్యము లిచ్చటన చేయు ముత్సవము దైత్యవ్రాతచూడామణి.

374

గీ. అనిన నట్లకాక యని నిల్చె నచ్చట । దానవేశ్వరుండు తత్క్షణంబు

తగుపదార్థములు ముదంబున సమకట్టె । ధర్మవర్తధరణిధవవరుండు.

375

శా. నిర్మింపించె ననల్పశిల్పరచనల్ నేత్రాభిరామంబుగా

భర్తృద్వారకవాటవేదిచయఃపంభ స్తంభశుంభద్వ్యతుల్
ఘర్జాంశుప్రభి గప్పి దిక్కుల వెలుంగన్ బూపనూపాన్నప
ర్పిర్చ ద్యాంబుపయఃపయస్వఫలగుప్తిస్థితశాకావళుల్.

376

శా. భూనాథాగ్రణి యొక్కనాట నలఘుస్ఫూర్తిక్ రచింపించె దా

నానాదేశమగతద్విజమహీనాథార్యశూద్రాదిసం
స్థానాన్దంబులుగా మతావళులఁబ్రాసాదంబులన్ దంతివా
హానీకాయతనంబులన్ విపణిరథ్యామంటపశ్రేణులన్.

377

క. ఈభంగి ననమసంప । ద్వైభవసామగ్రి నభివవంబుగ నిచ్చా

లాభసముత్సుకుఁ డగు నా । భూభుజాఁ డొనరింప దైత్యపుంగవుఁ డెలమిన్.

378

గీ. సహృద్య న్యాతలూవాససంయమింద్ర । సమితితో విధివివృతచకముతోడ

నప్తుహారాజవరునితో సావధాన । బుద్ధియై యాగమోక్తప్రసిద్ధవిధిని.

379

చ. చెలు వగుచంద్రపుష్కరిణిచేరువఁ జారువవాంతివీధి నిం

పులు మిది నింపుమేలిసురపాన్నలక్రింద గుహర్ణమంటప

స్థలమున నిందుకాంతఘటితం బగు వేదికమీఁద నున్నతో
జ్వలముణిపీఠికౌ మృదుభుజంగమరాజవిశాలశయ్యైవై.

380

క. ఉత్పన్న మొనర్చె నాశ్రిత | వత్సలునకు నఖిలభువనవందితునను శ్రీ
వత్సప్రళస్తకాస్తుభ | వత్సస్థలనకుఁ గరేణవరవరదునకుకౌ.

381

సీ. అగరుధూపముల మిన్నగల వాసన కెక్కి జడివట్టి కుసుమవృక్షములు గురియ
భేరిమృదంగశంఖారావముల మించి చారణస్తోత్రనిస్సవము లెసఁగ
ముక్తాతపత్రదీప్తులు మీఱి భేదరికరచలచ్ఛాయరకాంత లాలయ
ధ్వజరణికింకిణీతాళసంగతి నింపు దనయనచ్చరలనృత్యములు మెఱయ
ననశకర్పూరతైలధారాచిదీప్త | దీపమాలిక లానతదివిజమకుట

పద్మరాగాంతరంబులఁ బ్రతిఫలించ | మాసరము లయ్యె నుత్సవవాసరములు.

382

ఉ. సమృద్ధలీల నిట్లు దివసంబులు తొమ్మిది చెల్లినకౌ బ్రభా
తమ్మునఁ బూర్ణచంద్రతిథిఁ దత్పదసంశ్రయ్యలై విరస్తులై
సెప్పిఁ జరించువైష్ణవమునిప్రకరంబులతో దళామ్యులే
దమ్ముడు వేడ్కమై నవభృథం బానరించె సమంచితక్రియకౌ.

383

చ. ఇట్లీతం డొనర్చుసముచితసత్కారంబులఁ బరితోషితుండై విభీషణుం డగ్రహాస
క్రతంబునఁ దత్పూజ్యత్రేత్రంబున వసియించి మఱునాఁ డరుణోదయసమయంబున
గమ సౌన్మఖుండై యద్వివ్యవిమానరత్నంబు నావహింపం బూని తరలింపసౌపక
యఖండమదభ రాఖండప్రచండ వేదండశుండాకాండమండితంబు లగుబాహుదండం
బులు బెండుకడఁ బెనంగి యొండొండ నిట్టూర్పు లెగయుఁ దగఁదొట్టి నెట్టుకొనిన
వగలఁ బొగులుచు నిలాతలంబునఁ బడి పొగల నతనివైఁ గరుణాతరంగితం బగునపాం
గంబు నిగుడ శ్రీరంగ నాయకుం డిట్లని యానతిచ్చె.

384

మ. పరమాహ్లాదన మీక వేరతనయాపర్యంత మీ చంద్రపు
ష్కరిణీవారి సుధాసుకారి జనలోకస్తుత్యుఁ డీధారణీ
శ్వరుఁ డస్తత్పదభక్తు లీమను లందంచత్పుణ్య లిల్లొట నా
కిర వీతావు వసింతు నీయెడన పొమ్మి వింక నీలంకకుకౌ

385

క. విను మితివోసం బొక్కటి | దనుజాధిప వింధ్యధరనికటమునకౌ
మును పేయకలఘనానదుఁ | లానరగ నొక్కడన గూడి యున్నట్టితటికౌ.

386

- క. విశ్వావసుఁ డను గంధ । శ్వేత్రుఁ డచ్చటి కలమి నేతెంచి మదిన్
విశ్వాస మొదవ మ్రొక్కుచు । శశ్వత్తతి దక్షిణంబు చనినం బిదపక్ష. 387
- గీ. మ్రొక్కె నితఁడు దనకు మ్రొక్కె నీతఁడు దన । కనుచు నీసువాసికై కడంగి.
తమక మొదవ నదులు. తమలోన వాదించె । ఘనఃపంబు మింటఁ గడలుకొనఁగ. 388
- చ. అతఁడును దక్షిణాబ్ధికి రయంబున నేగి భుజంగతల్పసం
గఱు నను నవ్యదివ్యవృద్ధుగానవిశేషములక్ష భజించియున్
ప్రతముగఁ బావ్యమాసమున వాసము తత్తటిఁ జేసిభానుఁ డూ
ర్జితగతి నుత్తరాయణము చెందిన గ్రమ్మటి యేగుదెంచుచున్. 389
- క. ఆనతుఁ డగుటయు నానదు । లీనతి నీ వాచరించు తెవ్వరి కనినక్ష
భూనుతమహిమాధిక మీ । లో నెవ్వరు దాని కని పలుకుచుం జనియెన్. 390
- ఉ. అతఁటి నమృహానదుల కయ్యెఁ బరస్పరగౌరవాల్పతా
హేతుక మైనవాద మది యెల్లఁ గ్రమంబున శాంతిఁ బొందె నే
రీతిని జక్కఁగాక ముదిరెం జగడంబు గడుం గవేరసం
జాతకు నంబుజోదరులనత్పదపంకరుహప్రసూతమన్. 391
- ఉ. ఈనున నచ్చలం బొదవ నీగతి నిద్దలు వా దొనర్చి ప
ద్మాసనుపాలికిం జని మహాత్మ సమస్తసరిద్వర్తణ్యపు
శ్యాసమలీల మాయరువురం దరయన్ భున మెవ్వ రన్న నా
వాసి వియత్తరంగిణి కవశ్యముఁ జొప్పడు నంచుఁ జెప్పినన్. 392
- క. తొల్లిటివడి చెడి సంభ్రమ । మెల్లను వెన నడంగి కంఠ మెడవడి రంతున్
చెల్లక యుబ్బిరవంతలు । వెల్తై కావేరి దైన్యపీడిత యగుచున్. 393
- ఉ. బాహ్యచరంబు గానిశుచిభావమునన్ మదవన్న రాశసం
వాహ్యధరప్రచారుఁ డగువానిగుఱించి సమస్తనిమ్మగా
సహ్యరతఃక్రియల్ నెఱపి జహ్నుసుతాధికతాభిలాష వా
సహ్యవసుంధరాధరవిశాలతటంబునఁ బెక్కుచర్మముల్. 394
- క. సరివారిలోన భంగము । పారసిన సుడియై గలంక పాడమిన్ గలనం
బరు లుండిన దనజీవన । మొరులకు లోతీక మెలఁగు టుచితముగాడే. 395

క. ఈపగిది జరింపఁగ వా । ఊపతి చనుడెంచి సురధునీసామ్యం బీ
సూపుడు గొను మధికత్వము । నాపని గా దొసఁగ వికచనాశీకముఖీ. 396

చ. అని చనినం గవేరునిప్రియాత్మజ మత్స్యప్రియింబ మొక్కచో
సనువుగ నిల్చి భక్తి నెఱపార భజించిన మెచ్చి యిచ్చెదం
గొనుము పరంబు నీ కనినఁ గోమలి గోఁచె ద్వదీయపాదసం
జననఘనప్రతాప యగుజాన్నావి మీఱుచుహామహాత్వముఁ. 397

క. కోరినగంగానది కా । గౌరవ మస్తత్ప్రసక్తిఁ గలిగెఁ దదాధి
కార్యాధియు మద్భక్తియ । వారితముం గలుగనున్న వశమే పొందె. 398

ప. కావున నీకు గంగాధిక్యంబు గల్గునట్లుగా భవదుభయప్రవాహమధ్యంబున మధ్యం
దిన దినకరప్రభాసుందరం బగురంగమందిరంబునఁ దిరంబుగా వసించెద నని ప్రతిజ్ఞ
చేసితి నట్లుగుట నీప్రదేశనివాసం బవశ్యకర్తవ్యం బని యానతిచ్చినఁ దచ్చరణారవిం
దంబులకు నభినందనం బాచరించి ముఖశీకృతకరాంబుజాండై యారావణానుజాండు,

గీ. ఇందిరాధీశ నీతలం పిట్టిదేని । నిత్యసేవకవృత్తిమై నిన్నుఁ గొలిచి
యేను నిచ్చోటనుండెదఁగాని విడువఁ । జాల భవదీయపాదాంబుజమాలపొందు. 400

ఉ. నావుడు నిట్లనుకొ దనుజనాయకుడో హరి కర్మభూమి మ
న్త్రావలి నుద్ధరించుటకునై యిటు నీయవతార మొందితికొ
గావున నిక్కడకొ నిలువఁ గార్యము గొల్పటం న నెంతయుకొ
నీవు వసింప నేల రజనీచర పాము భవత్పుంగులుకొ. 401

గీ. అచట రాఘవకరుణాకటాక్షులబ్ధ । మహితనిరపాయదనుజసామ్రాజ్యసుఖము
లారపీండుతారకముగా ననుభవించి । మించెదవు మోక్షపదవి నామీఁద ననిన. 402

చ. మది యురియాడ నాతఁడు రమావరు కిట్లను నే నశేషసం
పదలును గాంచి ముక్తి దనుఁ బ్రార్థనఁ జేయఁ దదన్మమై శుభా
స్పద మగురందమందిరము భానుకులాధిపుఁ డిచ్చె నిచ్చ నే
నది దిగ నాడి యేగతి నహీనభవాంబుధి నిస్తరించెదకొ 403

సీ. అనిన నప్పురమేళుఁ డతనితో విన్ము విభీషణ మోక్షాభిలాషులైన
నారదు ఘోభోగవాంఛాపరాయణు లగువారు గల చెప్ప రట్టిపురుషు

లందఱు నన్న దాగ్ధానుపాలనము సేయుదురు యాగవ్రతానూనగాన
ముఖపహుశుభకర్తములు నాకుఁ బ్రియముగాఁ గావింపుదురు నీవు నావిధమున
ధర్మ మెడలక మత్సరతంత్రవృత్తి దగిలి రాజ్య మొనర్చుము తలఁపు నన్ను
నేను నిన్ను నుత్పేక్షింప నేఁగుదేర । వలన దెన్నఁడు నీవు నీవారు నిటను. 404

వ. మఱియు నొక్కవిశేషంబు వినుమెల్లకాలంబును బట్టిణాభిముఖుండనై నీక్షింపు
చుండుదు పంచజనులు పాపకర్త లగుటఁజేసి నీవల ననుగ్రహంబు సేయుచు నన్నభిల
షించి దూరదేశాగతు లయినవారలకుఁ బరమపదప్రాప్తియు మమోరథంబులు నిత్తు,
నీద్రీపంబు పుణ్యభూమి యగుటఁ జేసి యవ్వోటనె యుండి సంస్కరింపు మత్సంత
సుకృతంబు సంభవించు మెక్కొక్కయేటఁ బుణ్యదినంబులందు మత్సందగ్ధనం
బున కతిరహస్యంబుగాఁ గామరూపంబు నైకొని రమ్మ పా వ్వుని మఱియు
నిట్లనియె. 405

గీ. ధర్మములును సకలకర్తవ్యలంబులు । పరిహరించి శరణుఁ జొరుము నన్ను
నదియె నీకు మోక్షపదపరప్రాప్తికి । నతిరహస్య మైనయట్టిమతము. 406

చ. అని హరి పల్కినక వివతుఁడై మఱి యొం డన నోడి లంకకుం
జనియె విభీషణుండు మునిసంఘముతో నిట ధర్మవర్తయుక్
విమతవిశిష్టపూజనలు వేడుకఁ జేయుచు నుండె భక్తవృ
ద్ధనజవిపార్తకుక్ భవనివారణకర్తకు రంగభక్తకుక్. 407

క. అది యాదిగఁ గావేరీ । నదిఁజెలువగుపులిసతలమునకై హరికినిజా
స్పదమగుశ్రీరంగం బు । న్నుది భజదపవన్గసాధనంబై సేఁడుక. 408

వ. అని చెప్పి యప్పురాశరితనయుండు సవినయుం డగునాగదంతమునీశ్వరుతో నిట్లను
నీప్రకారంబున భువనరక్షణపరాయణుం డగునారాయణుండు నిజావతారప్రసంగంబు
సాంగంబు గా నుపన్యసించి వెండియు సుబోధుఁ గనుంగొని. 409

మ. త్రిజగత్సావనతీర్థసారములు శక్తిశ్రీనివాకారముల్
భజదిచ్చాఫలదప్రచారములు శుంభన్మంగళాకారముల్
కుజనవ్రాతవిదూరముల్ మధురనిష్ఠోపాదిగంభీరముల్
విజతాగ్ధానువికారముల్ వలంపఁ గావేరీపయఃపూరముల్. 410

క. నీ వింపు మిగుల నీనది । గావింపుము నియతినమవగాహోదివిధుల్
నేవింపు మెపుడు నను మది । భావింపుము రంగశయనుఁ బంకజనయనుకౌ. 411

తరల. అనుచు నీగతి భక్తవత్సలుఁ డైనయాహరి కర్ణమో
హనసుధామధురోత్థలం దగ నానతిచ్చిఁగ బ్రీతుఁడై
మునిజనోత్తముఁ డాసుబోధుఁడు పూని తద్వచనక్రమం
బునఁ జరించుచు నుండె దోషవిముక్తసాత్త్వికవర్తనకౌ. 412

ఉ. ఈకథ విన్నవ్రాసినఁ బఠించిన నాయరనామయత్వముల్
చేతులు వేదవిత్త్వరిపుజిత్యధనిత్యసుఖిత్యముల్ దిరం
బై కలుగకౌ మహీసురస్పృహర్యజఘన్యజకోటి కున్నతుల్
బ్రెకొను వంధ్య పుత్రుఁ గనుఁ బాయు చనేకభవార్జితాఘముల్. 413

వ. అని యివ్విధంబున బ్రసంగవశంబునఁ గావేరిమహాత్వం బుపదేశించె వేదవ్యాసము
నీఁడ్రుండు చంద్రపుష్కరిణీప్రభావంబు దెలుపుతలంపున నాగదంతసంయుమి కిట్లు
నియె. 414

చ. అనుపమదివ్యబోధ మహిమాధికుఁ డైనసనత్కుమారస
న్మని మును చంద్రపుష్కరిణిపాంత దపం బొనరించె బ్రెపయి౯
ఘన మగునంతరాయములు గైకొన కెంతయు శాంతిచిత్తుఁడై
యనిలమ క్రోలుచుకౌ బలుశిఖానలపంచకమధ్యమంబునకౌ. 415

క. ఆతినితీవ్రతపస్థితి । చేతస్తాపం బొనర్పఁ జింతావలుఁడై
ధాతకడ కమగనికరస । మేతుండై చని సురేంద్రుఁ డిట్లని పలికెకౌ. 416

మ. ఘనలేజాండు సనత్కుమారుఁడు మహోగ్రస్ఫూర్తి సుర్విం దపం
బొనరకౌనలెడు నిష్పడైనతని యుద్యోగంబు వారెంతుఁ బొ
మ్మనుచుకౌ బన్నినవిఘ్నముల్ చనియె వచ్చె నీ పువేక్షించి ని
ల్చిన నేకక్షణమాత్ర లోకములు భస్మీభూతిముల్ నేయఁడే 417

క. కావున నింద్రపదంబౌ । నావల నెం దెద్దియొననగుఁ దదభీష్టం
బీవేళక దడయ కొనుగె ని । రావిలముగఁ జేయు జగము లరవిందభవా. 418

వ. నేను నిన్నుశరణుఁజొచ్చినార మెయ్యెది కర్తవ్యం బది యానతిప్తుని యాఖండలం
డూరకుండె ననంతరంబ తత్సఖాంతరంబునకు నుమాకాంతం దేతెంచి శతపథప్ర

ముఖనిఖిలబద్ధిర్మఖులః గమంగౌని తదాగమనప్రయోజనం బడిగి వారలు సనత్కు-
మారఘోరతపోభీతు లగుట దెలిసి జలజాసనుం గమంగౌని. 419

క. ఇది యేటిరాక తలఁపె | య్యెది నేయంగఁ దగినకార్య మెద్ది జగంబా
పద యెట్లు వాయు ననవుడుఁ | ద్రిదశజ్యేష్ఠుండు వామదేవున కనియెక. 420

చ. అరయ సనత్కుమారుండు యుగాంత్యమహాచలతీవ్రతేజః డె
వ్వరికినిఁ దత్తపం బుకుప వచ్చునె మోక్షపదాభిలాషమై
పడఁగెను నాతఁ డిట్టిపని పంకజనాభునిచేతి దాట నా
హరి కిది విన్నవింపు మన మందఱుముం జను టొప్పు నిత్రతీక. 421

వ. అని యాక్షణంబ కదలి చని. 422

మ. అరవిందప్రభవుండు గన్గొనియె మధ్యస్థానసుప్తాంబుజో
దరపర్యంకభుజంగపుంగవసముద్యద్భూభోగాగ్రవి
స్ఫురతానేకనిర్ఘడివ్యమణిసంభూతప్రభాపుంజపం
జరజాతాభ్రపదభ్రమాకులితభాస్వత్సారధిక్ నీరధిక్. 423

ప. మఱియు నమృతాంబుల సముదీగ్ధమదదుర్గివారంబులై విప్రసంభవిహారంబులఁ బరిభ్ర
మించుకుంభీకుంభీరతిమితిమింగిలకమతకర్మటాదిజలగ్రహంబుల సమగ్రకోలాహలం
బుల నినుమడించి బ్రహ్మాండభాండోదరనిరంతరజంతుసంతాననిగ్గోషప్రతిఘోషంబు
కైవడి నెడపడక విశ్వవిశ్వంభ రాభారధురీణకరేణుకన్గకుహరంబులు చెవుడుపడ నడ
రుబెడిదంపుఁమ్రాంతలును, దుర్వారవేగావహాదిమహామారుతప్రేరితంబులై చూడ్కులకు
వెక్కింబుగా వెక్కిడఁ జూచినఁ దండతండంబు లగుచు నొండొంటి నొత్తుకొని
వచ్చును త్రంగతరంగసంఘట్టనరయంబునఁ బొడమి యెడములం గూడి దరులకుఁ దొట్టి
తెట్టుమలు గట్టి యస్తోకంబులై కాస్తుభాకల్పనకుఁ దల్పం బగుభుజంగపుంగవు డప్పటి
కెడిలించినకుప్పసంపుటిపైలహోష్పన రసాతలాభీలక్రీడానురాగకలిత నాగకన్యకా
బృందంబుపండెంబునకై యెగవైచిన ముక్తాఫలకందకంబునుంబోలె వియచ్చరు లచ్చె
రువునెంద నుచ్చలితం బగుబిందుసందోహంబులును, నితరసిమ్మ గాసంగంబులభంగంబు
నెఱపు తనవలనఁబండితాభావంబు భజియించియంబరంబు వదలక నిద్రాత్మాగంబునుం
బోలె ననిమిమాలాకవయె యున్న మిప్పటికే దేర్చుటకై నేర్పునఁ బరిరంభించిన దీగ్గు
బాహాగ్గళంబులలీలనగ్రంథంబులై క్రాలుకల్లోలంబులును, భూతకాటంబున నమృ

లోత్పాదనసమయంబున దేవదానవవ్రాహ్మహాహాపనవ్యసవ్యాకృత్యమాణఫణి రాజన
జ్జవలయవలయుతామంధరమందరపరిభ్రమణవిలుళితంబు లగుపయఃపూరంబుల విభ్రమ
విశేషంబుల నెందును బాయకున్నవాకో యనుశంక నంకురింపం జేయువిపులావర్తం
బులును, బత్తువిచ్చేదనారంభవిజృంభితుం డగుజంభారివలనిభయంబునం బెకలివచ్చి
దటియంజొచ్చియుం దదనుధావనసందేహకలరంబులయి నిక్కి చూచుధరాధరనిక
రం లశిఖరంబులబోలె నత్తున్నతవిస్తారాయామరమణీయంబులై రజతమసార
జతరత్నై పద్మప్రముఖప్రశస్తనస్తువిశేషంబులప్రోవులదీవులును, బయోధిగన్ధనిగ్ధబాడ
బాసలశిఖాకలాపంబు లక్కడక్కడఁ బిక్కిటిల్లి వెలికి నిగిడినబాగునం గొనలు
సాగి సోఁగలై సాబగు మిగిలి పొదలి పొదిగొని యంబరభాగంబునఁ బరగి రాగిల్లు
తరుచారుణకిరణజాలంబులఁ గలిగినఁ జాలి యుపాంతప్రదేశంబుల నత్తుద్రంబు లగు
విద్రుమలతాచయంబులును, స్వాధీనలై యుభిసారికాలీల లంగీకరించినతంగిణిఃకలమడ
నాత్మీయదక్షిణనాయకత్వం బెఱుకపడఁ దత్త్వచిత్రసంకేతస్థలంబుల విలసిందుడం
దంబున మందానిలస్ఫురదమానమందారమంజరీయకరందనివ్యందబిందుసందోహశీతలసిక
తాతలంబులం గలవేలావనాంతరంబులఁ గ్రయ్యంబాటిన నదీసంగమస్థానంబులును,
మధ్యభాగంబున యోగనిద్రాపరాయణుం డగు నారాయణునివ్యదేహకాంతిప్రవాహ
యోగంబునఁ గృష్ణత్వంబు నైకొని రూపున దీపించుసంతతక్షీరగాహినీలమణిగా
మంబుల నతిశ్యామంబు లగు నాగంబులును, భువనద్రోహులు పాతాళబిలంబులం దాగి
యున్నదై తేయవ్రాతంబులఁ బరిమాన్వ ననుపుపడుటకై క్షీగకాండంబు లాండొండ
క్రోల నాఖండలుండు పుత్రేర నరుగుదెంచినబలాహకసందోహంబులుంబోలె వప్రక్రీ
డాలోలంబు లైవనవ్యశుండాంబులుం గలిగి యపవర్గంబునుంబోలె ముక్తాస్పదంబై,
యచలగహ్వరంబునుంబోలె హరినిద్రాసుఖోచితంబై, యయ్యతికరంబునుంబోలె నా
రూఢచక్రంబై, యంబు దాగమనంబునుంబోలె నహిమకరభాసురంబై, యమరాద్రియం
బోలె నత్యాస్తచంద్రపాదంబై, యశ్వరత్నంబునుంబోలె నసమసుధారాజితంబై, యా
హవరంగంబునుంబోలె నతిప్రభావలక్ష్మీతదివ్యకాండంబై, సురభిసమయంబునుంబోలె
సుజాతసుమనోబహులంబై, రమణీనితంబునుంబోలె రత్నగర్భాభిరామమేఖలం
బై, మెఱసి గాంభీర్యంబునకు విస్రంభస్థానంబును, మాధుర్యంబునకు ధుర్యంబును,
మర్యాదకు నాదికారణంబును, సౌదార్యంబునకు నాకరంబును, నదృశ్యభయానకంబు
లకుఁ దానకంబును, నాధిక్యంబునకు నావాసంబును, నాదితిమితమతభూదారవిహారం
బున కాధారంబును, నతిమహత్త్వంబున కాస్పదంబును, ననుపమానంబును నై వెం

పొంద డెందఁబునం దనుభావంబున గొనియాడుచుఁ దీరఁబు నేని శగఁజాగ్రతిశరణ్యం
డగు నస్పందరీకాక్షు నిట్టిని స్తుతించె. 424

సీ. హరికి మ్రొక్కెద వస్తుజైశ్వర్యసంపన్ను నకు శాంతుసకుఁ బరునకుఁ బరాత్తు
నకు నగణితతేజానకుఁ బరమేష్ఠాత్మనకుఁ బరమేశ్వరునకు ననంత
నిరుపమభూత్యైకనిధికే బాపగేశునకు నచింత్యరూపునకు నాది
కర్తకు విశ్వభోక్తకు నక్షయనందమూర్తికి నిత్యతృప్తునకు నిత్య
శుద్ధునకు. నీకు దేవ యీసురపతియును । హరుఁడు నేనుఁ జరాచకోత్కరము నీవ
జగము లన్నియు నీయందు సంభవించునీవ రక్షింపఁ గా మను నీర బాక్షు. 425

గీ. సకలవేదములును సంకల్పసంస్థుతి । కారణములు నీకుఁ గాక యంతె
కర్తృభోక్తలును జగన్నాథ నీవు నీ । విక్రమాధికతము పెశ్వచయము. 426

క. సదనత్పరుఁడవు సర్వ । త్రిదశశరణ్యుఁడవు వాక్తలికి వాంఛుఁడ వే
య్యది విబుధదృశ్య మగుపథ । మది యుపమత్పరమధామ మంబుజనాభా. 427

వ. భవచ్చరణశరణాగతుల మమ్ము రక్షింపు మఖిలంబు నీవ యెఱుంగు దని ప్రస్తుతించి
కాంచనగర్భండును నిర్భరానందంబున నస్తుకుందున కభినందనంబు గావించి
యూరహండే నస్పృహఖండపరశుండును నాఖండలంఘను బహువిధంబులఁ బ్రస్తు
తించిరి యిత్రైతంగున నందఱుఁ బ్రార్థింప వాఁలరుడఁ బసన్నుడై పారావార
మధ్యంబున. 428

సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతి దిగ్విలాసినులకుఁ గన్గోత్పలశ్రీలు గడలుకొలుప
మహితనానాకల్పమణిదీప్తు లంబరస్థలిఁ జిత్రచనలు సంఘటింప
నభినవాంతుకరుదు లాపగాతుచహరిద్రామోగశంక నీరధికి నింప
శంఖచక్రాంశుపుంజము జరత్కముదీబాలాతపంబులపసలు చూప
శితవికాలాయతేక్షులశ్రీలు కుముద । వారియూ వికాసమునకు వన్నె నెఱుప
గరుడ మూర్తిభవించె నిక్కరణి ననఁగఁ నెలమిఁబ్రత్యక్ష మయ్యె లక్ష్మీశ్వరుండు. 429

క. అష్టరమేశ్వరుఁ గనుగొని । యష్టాడు ప్రమదంబు భయము నదృశ్యమును లో
ముప్పిరిగొన శ్రుతిమతములు । చొప్పుడ నుతియించి రదిలిసుతు లానతులై 430

ఉ. ఆవిబుధప్రజంబునుతుఁ లంబురుహోదరుఁ డాదరించి తే
నవ్వు దొలంపమాపుల మనంబుల దుస్థితులెల్లఁ బాపి మీ

- రెవ్వరు మీకు నిచ్చటికి నిప్పుడు రాఁ గత మేమి యీగలిగె
బరివన నవ్వ యెయ్యది సమస్తముఁ జెప్పుడు నాకు నావునుకొ. 431
- క. శ్రవణామృతమును మేఘా । రవగంభీరంబు నగుధరాధరుపలుకుల్
దివిజశ్రేష్ఠుఁడు విని భ । క్షయనతుండై విన్నవించెఁ బ్రాంజలి యగుచుకొ. 432
- గీ. ఏను గమలభవుండ నీతండు శశిమాలి । హరిహరయుం డితండు సురలు వీర
లింతవట్టువార మెపుడు నీపదములు । గోరి తలచి బ్రదుకువార మీశ. 433
- ఉ. దేవ సనత్కుమారుఁ డతితీవ్రతపోఁతి మన్నవాఁడు లో
కావలి తత్ప్రతాపమహితార్చికి మండెడు వానికొక్క నే
మై వివరింపఁ దీగ్గునసమర్థుల హుటను భూతకోట్లకుకొ
నీవు శరణ్యుడౌటను మునిస్తుత నీ కిది విన్నవించఁగలె. 434
- క. మావచ్చుట యిటమీఁదట । దేవరచిత్తంబుకొలఁది తెల్లం బని భా
సావిభుఁడు నూరకుండిన । శ్రీవల్లభుఁ డంత దరహానితవదనుడై. 435
- చ. వనజభవుకొ హరుకొ ద్రిదశవల్లభుఁ జూచి సనత్కుమారస
మ్మని దపహాచరించుపని మున్న యెఱుంగుదుఁ దన్న సౌరభం
బనితరసాధ్య మట్లగుట సంతయు నే నొకబాడ దీర్చి హ
మ్మనియెదఁగాని మీరు చతుఁడా తమవీడులకుకొ మదంబునకొ. 436
- గీ. పద్మసంభవ నాదృష్టిపథమునందుఁ । బడినవాఁ డెప్పుడైన నాపదఁదొఱంగి
చిగత రైశ్వర్యసుఖములఁ జెంది వెలుంగు । ననియె మఱి చెప్ప నేల నీయట్టివారి 437
- చ. అనినఁ గృతార్థులై ప్రమదమారఁ దదీయపదారవిందవం
దన మొనరించి తద్వ్యధశతంబులు గాంచి విశేషకాంక్షియా
వనకిరుణావహాకమృగ వాగ్విభవంబు లనేక భంగులకొ
విసుతులు నేయుచుకొ జనిరి విశ్వసితామహముఖ్య దేవతల్ 438
- వ. అని యిట్లు కృష్ణుడై పాయనుండు నాగదంతున కెఱింగించిన తెఱంగున 439
- మ. ప్రతిభామోదితసర్వశాస్త్రకలనాపాండిత్య సద్వైద్య
వ్రతసంకల్పితగోపీజ్యమణిభూవప్తాన్న దానాభిత
ర్పితధాత్రీసురబృంద మందగమహీభృద్ధైర్య వీణాదినం
గతిసంగీతకళావిలాస బుధహాకనుత్యనివోదయా 440

క, జరతఫణిక మరపరివృణ్ | క రికిరికులవధరవిధృతఘనగిరధరణీ
భరధరణ్మమ దక్షిణ | కరఖరకరచాల విమలగర్వవిభాళా.

441

మాలిని. మచిరమణికలాపా రూపపుండ్రీక్షుచాపా
ప్రయరవిబుధపుణ్యా బ్రహ్మవంశాగ్రగణ్యా
విచలితరిపుచేతా విత్తలేంద్రానుజాలా
సచివకులలలామా చాగయామాత్యరామా.

442

గద్యము. ఇది శ్రీమద్భీమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాస గౌరనామాత్యపుత్ర
సుకవిజనమిత్ర సుధీవిధేయ భైరవనామధేయప్రణీతం బైనశ్రీరంగ
మహాత్మ్యం బను పురాణకథయందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

త్రితీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీమాధవపదకోమల । తామరసాగ్ధవవిధానతత్పర సుజన
శ్రేమంకరకరుణోదయ । చామికరయచిరధామ చాగయరామా. 448
- వ. అవధరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితరోమహద్దణం డగురోమహద్దణమాయండు
దివ్యబోధను లగుశౌనకాదితపోధనులకుఁ జెప్పినచందంబున నిందిరాసుందరుం డరవిం
దభవాదిబృందారకబృందంబు ననిపి యనంతరంబ. 444
- సీ. పరిణాహపరిలసత్ఫలభాగంబున రమ్యమై యూర్ధ్వపుండ్రంబు వెలుంగ
నలి నాక్షమాలికాకలితవత్సంబున ధవళయశ్లోపవీతములు మెఱయ
ముఖ్యరత్నాంకితముద్రాభిరామహస్తముల నూతనపవిత్రములు దనర
సింహసంహననతాశ్రీకిని బైకాఁపు గాఁగ నుద్దమనీయకం బెలగ్నఁ 445
- శే. గోమలాత్మలదశకాంతి కొమరుమిగులు । మేను గృహలోడఁ జిలునవ్వు మెఱయఁజూపు
నుదయశైలోపరిస్థలి నల్లనిల్లు । జలజబాంధవు మిగులుతేజమును గలగి. 446
- మ. హరిలీలం బ్రణవాత్మకుం డగుటఁ దా నధ్యాపకుండై ఖగే
శ్వరచక్రాబ్జసరోజనందకగదాశాస్త్రాశుగంబుల్ మనో
హరభాస్వద్గటుకాకృతుల్ మెఱయ శిష్యస్తోమమై విస్ఫుట
స్వరవర్ణక్రమవేదపాఠనిరతిక్ సద్భక్తి నేతేరింక. 447
- క. వారలఁ జదివించుచు నిజ । చారుతరద్యుతులు నఖిలజగములకు మదం
శారోహించుచు ద్రుహిణకు । మారుండు తప మున్న యాశ్రమమునకు నరిగెన్. 448
- వ. అప్పు డనన్యసాధారణంబు లగునారాక్షణప్రభువుగుణగణంబులచేత వశీకృతంబు లైన
సకలవేదశాస్త్రంబులు తారాకారంబులు భజించి యనుసరించె. సనకసనందనాది
ప్రసిద్ధసిద్ధమునిసాధ్యునిద్యాధరక్షిన్నరకింపురుషాదులు సంతరితుంబున సంతర్హితులై
కాలిభి ఛనిరి. తగ్గియసామగానసఫరిమోహితంబులై మృగంబులు ఖగంబులుతోడన

తగిలిపోయె నివ్వధంబున నప్రమేయప్రభావభాసురుండై తనయున్నయెడను వచ్చు
నాకపటభూసురు దవ్వుదవ్వులం గని ప్రత్యుత్థానంబు చేసి కృతాంజలియై కంజభ
వనందనుం డంతేనీతంబున. 449

క. ఈవేన మీశుభాకృతి | యీవిశ్వవ్యాప్తితేజ మీనత్కరుణా
భావము నదృష్టపూర్వము | లీవిప్రుండు మరుజమాత్రుండే తలపోయె. 450

ఉ. ఈవటువుల్ సరోరుహనిశ్శేషుల లందఱుం గృష్ణసారచ
గ్నావృతనిర్మలాపఘను లంచితమంచితనిలమూగముల్
పావనభావు లుజ్జ్వలితపావక తేజా లనూనలక్షణ
శ్రీవిలసత్రయాపవనశీలు రనాహతశేమపీనిధుల్. 451

వ. ఇమ్మహామహుం డేమినిమిత్తంబున వచ్చుచున్నవాడెకో యని వితర్కించుచు విస్త
యస్తిమితలోచనుండై చూచుచున్నయమ్మనికుంజరుం జేరం జని నిజసమాగంబున
దన్నుం గృతార్థుని గాఁ దలంచు నతనితోడ నాకమలాకళక్రతుండు. 452

క. ఓయతివర నీ వెన్వండఁ | వీయెడ నిట్లుండ నీకు నే లనిన మహా
త్మయే సనత్కుమారుండ | పాముక యిన్నెలవునం దపం బొనరింతు. 453

ఉ. భూవిభుధాగ్రగణ్య కృతపుణ్యచిత్రము నీవరిత్ర మే
తావున నుండి వచ్చి తెరటక వసియింపుదు రెల్లు గూడ ని
న్నీవటుసంచయంబు జనయిత్రియుం దండ్రీయు నెవ్వ రిట్లు నీ
భావగతాగ్ధ మెయ్యని కృపాయతి నా కెఱుంగంగఁ జెప్పవే. 454

క. నీపుణ్యదగ్ధనంబునఁ | దాపము లడగెం ఫలిం చెఁ దదభిమతంబుల్
ప్రాపించె నెవ్వ రి వీ | రూపున విహరించె దాహరుడెవో హరివో. 455

క. అనవుడు నమ్మనిపుంగవుఁ | గనుగొని యంతఃస్థితప్రకాశితముఖుండై
ఘనవతురకతనచనలఁ | దనలెఱుంగు మొఱంగి ధరణిధరుం డిట్లనియె. 456

సీ. ఇందుండి వచ్చితినివ్వు డే ననరాదు సకలలోకైకసంచారిఁ గాన
నిది యది నెల వని యేగ్గురింపఁగఁబోల దెందుఁ జూచిన వనీయుంతుఁ గాన
రూపించి తల్లిదండ్రులఁ జూపి చెప్పఁగా లేదుఁ బా రెవ్వరు లేరు గాన
వీరు బంధువు లని వివరింపఁగూడదు సర్వభూతములకు సముద్ధేఁ గాన

వటువు లిట్టటుగతిఁ జేరి వచ్చి రసంగఁ బొందుగాదు నిమిత్తపంథూతు లగుదుఁ
జిత్తగత మైనకార్యంబు చేతలందు । నెఱుంగఁదగుఁ గాక మాటల నేమిచెప్ప. 457

గీ. హుండఁ గా నేను నమించినహుండఁ గాను । యలివరేణ్య యథేచ్ఛావిహారపరత
వఱలు నొకపురుషుఁ డని నక వటువులెల్ల । శిష్యులై భక్తిశుశ్రూష సేయఁ గందు.

సీ. నిగమబాతంబు నే నిల్వఁబట్టిన నిల్పు నగములు నాచెప్పినట్ల చేయఁ
గుడమ నామందటఁ బోరాదు చచ్చింప శ్రీ వహింతు సపూర్వసింహ మనఁగఁ
బటుపదక్రమముల బ్రహ్మ మీఱుదు వాడు లెదిరిన ఖండింతు మదము లడఁగఁ
తైశవంబునన యజ్ఞ వ్యాచుతుల్ దీర్తుఁ బ్రజ్ఞమై శేషహూపము భజింతు
మును మహర్షులు సర్వజ్ఞమూర్తి యనుచు । వినతులుగ నిన్నరిగ్రహవృత్తి నుందు
వివిధదష్కర్మరతులు గర్వించిరేని । నిగ్రహింపుదు సుకృతంబు నిలుపుకొఱను 459

ఆ. ఇవి మదీయగణము లిప్పను నీచేత । నెఱుంగఁబడినపిదప శేమి గలదు
నీకు నది యటుండె నిన్నొక్కమాట నే । నడుగవచ్చితి విను మట్టిప్రశ్న. 460

చ. ఎడపక సగ్వర్ణముల కెయ్యది కార్యము వాచ్య మెయ్య దె
ప్పుడును మనుష్యసంహతికి భూతచయంబున కెద్ది చతుఁ వె
య్యెడ నొక టయ్యుఁ బెక్కయిన దేమి ఘనాశ్రయముకొ ఘనంబునై
యడఁచెను నెద్ది యల్పతర మయ్యను వ్యాపక మెద్ది యారయకొ. 461

కి. ఎయ్యవి సదసత్తులు పర । మెయ్యది దానికిఁ దలంప నెద్ది యజాతం
బయ్యను బహుప్రజాతం । బయ్యసగుచునుండు భూసురాగ్రణి చెపుమా. 462

వ. అనిన నయ్యత్తమద్విజానకు నజానికొడు కిట్లనియె. 463

మ. మతి నే ని న్నొకవిప్రనూత్రుఁ డని నమ్మంజాల యుష్మత్సమ
ప్రతిభుల్ శిష్యులు నిట్టిచందము దలంపక మాదృశానుగ్రహం
చితబుద్ధిక వసుధావర్తిర్గుఁ డగులక్ష్మీభర్త వీమూర్తి సు
స్థితియుం దేజము నున్నవారలకు నేదీ యట్లు గావఁడినకొ. 464

క. నీ విడిగినప్రశ్నములను । భావంబిది యని యెఱింగి ప్రత్యుత్తర మీ
నావశమే ఘనతరప్ర । జ్ఞావంతులైన నది యశక్యం బనినకొ. 465

వ. సకలవేదాంతరహస్యవేది వగు నీవు దక్కఁ దక్కినవార లిట్టి ప్రశ్నలు గావింప
వానికి దగిన యు త్తరంబులు చెప్ప నసమర్థులుగావున నాదెసం గలుగు కరుణా
గుణంబేన్నడ నెంతయు నీవుదెలుపు మని ప్రార్థించిన నమ్మహానుభావుం డిట్లనియె. 465

సీ. ఎల్లవర్ణములకు నెప్పుడు గార్యంబు భర్తంబు మఱి సుకృతంబుఁ బాయ
రనిశంబు దివ్యశక్త్యావిష్టఁ డగుపద్మబంధుండు చతువు ప్రాణితలికిఁ
దగ నేకమయ్యఁ బ్రధానంబు కార్యరూపమునఁ జూడఁగ బహుత్వమ భజించు
నాధాపహీనమై యధికమైనది పరబ్రహ్మ మల్పం బనల్పంబు వ్యాపి
పరఁగ సదసత్తు లనఁగ నక్షరము శూనము । నన్యమిఁరెంటికిని బరమాత్మ తలఁప
భిముఁ బొరయకయ్యుండియు బహువిధముల । జనన మొందుచునుండు నీశ్వరుండు వత్స.

క. చెప్పితి సంక్షేపంబున । నిష్పటిప్రశ్నో త్తరంబు లె య్యవి యింకఁ
జెప్పవలయు నీ కనుటయు । నష్టరుద్రవరేణ్యుఁడొ నజాఁ డిట్లనియెక. 468

సీ. భగ్మ మెట్లది సూన్యతం బెన్ది దివ్యశక్త్యావేశ మ క్లృకమైనవస్తు
వరయు నేరితిఁ బె క్కగు నిరాధారత బ్రహ్మంబు కెన్ది యల్పత్వస్థనత
లాక్కటి యెట్లు నెొ దొగిఁ బ్రసన్నబ్రహ్మ మక్షరక్షరముల కన్య మగుదు
నెట్లు చెప్పితి పుట్టు వెన్నఁ డెఱుంగని యీశ్వరుం డెట్లుదయించుచుండు
మాటిమాటికి నింతయు మున్నంబు । సంశయము నొందజేసె నీశంకరెల్ల
దీప్త న్నంద వీవ సుధీవరేణ్య । యనినఁ దెలిపెద విను మని యతఁడు వలికె. 469

క. నిగమములు భూతసమితికిఁ । దగుగలి యగుటం దనితరక్రియ పరమం
బగుధర్మ మనిరి హింసలఁ । దగులనినత్వంబు సూన్యతం బనఁ బరఁగుక. 470

గీ. విష్ణుశక్త్యభివిష్ట మైవిశ్వజగము । నొగిఁ బ్రవర్తింపఁ గాకున్న నుడిఁగి మడుఁగు
నాత్మ దనుఁ బాసిపోయిన యట్టిపాప ; మడరి చేష్టింపఁజాలనియవిధమున. 471

మ. పరమవ్యోమపదంబునం దవిరతోత్పన్నామితానందభా
స్వరలీలక బరమాత్మఁ డుండుఁ దనయాజ్ఞం బద్యగ్రాభిండముల్
పరివర్తింపఁగ నప్పరేశ్వరుని శుంభచ్చక్త్యవప్తంభవి
స్ఫురణం బెంపు వహింప వాయుహుతభుక్కుపాజ్యసంచానముల్. 472

క. ఏవస్తువు లత్యుర్జిత । మై వీక్షణగోచరంబు లగు మునివర నీ
నావస్తువుల నెఱుంగుము । శ్రీవిష్ణునిదివ్యశక్తిస్పృంభితములుగాక. 473

వ. మొదట నొక్కట ధృవసంపాత్యపటత్వాదిజాతికి సజాతీయంబు బుధాకృతిశైవమ్యం
బున బహుత్వంబు బహుత్వంబు యుక్తంబైనవస్తువునకు గార్యకా
రణభావంబున ననేకంబు సిద్ధించుట విరుద్ధంబుగాదు. సగ్యంబునకు బరబ్రహ్మ తానె
యాధారంబుగానఁ దదాధారం బసంభవం బగుట నది నిరాధారం బని చెప్పితి
నట్టిబ్రహ్మంబునకు సంజోచవికాసంబునంజేసి యల్పత్వబహుత్వంబులు ప్రపన్నం బగు
మఱి సగ్యసామాన్యయుక్తంబునకు విశ్వజాతీయదర్శనంబునకు అనిర్దేశ్యవిశేషత్వంబు
నకు గల్గ్యానానంతసంశ్రయంబునకు జేసి పరమాత్మ నసత్తుకంబై బరం బని యెఱుంగు
నది బ్రహ్మదిపరిణామంబులం గాత్రమై తదన్యత్వంబున నవశ్యజాయమానుండయ్యును
బగవంపునుఘండు న్వేచ్ఛావిరూపుడు డగుట నతనికి జన్మవశ్యత్వంబు లేమి నజాయ
మానుండై ప్రకాశించు నజాయమానా బహుధావిజాయతే యని వేదంబులు ప్రా
యుచుండు నిష్పటిప్రశ్నల కివి యుత్తరంబు లనిన నాసగ్యలోకోత్తరనకు నత్తపస్య
పదం డిట్లనియె.

474

గీ. విబుధకులకల్యేణ వేదాంతనిష్ఠితం । బగుదు వేద్య మైనయట్టియగ్ధ
మాదరంబు మిగుల నానతి యిచ్చితి । సరసభణితి విగతసంశయముగ.

475

క. భూరివిషయగ్రహంబు న । పారాకాంభఃప్రపూరభరితము నగుసం
సారాభినిమగ్నుడనై । తీరముఁ జేరంగ లేక తిరుగుడువడుమిన్.

476

సీ. ప్రతిభవంబునకు గర్భస్థితివేళఁ బుట్టెడువేళ వార్ధకం బడయనపుడు
మరణావసరమున మఱి పుత్రమిత్రకళత్రార్థభూగృహలాభమునను
నిష్ఠనాశమున ననిష్ఠపరిప్రాప్తి నవమానమున సాధ్యసాగమమున
నాధ్యాత్మికంబుల నాధిదైవికముల నాధిభౌతికముల నవిరతంబు
పొందుదుఃఖపరంపరఁ బొంది కుంది । తల్లడిల్లుదు నజ్ఞానతమముచేతఁ
దెరలి సన్నాగ్ధ మిది యని లెలివిలేక । విసుగునా కేదిగతి చెప్పవే మహాత్మ.

477

వ. అనిన నయ్యతిశ్రేష్ఠునకుఁ బరమేష్ఠిగురుం డిట్లనియె.

478

క. మానసమును సేత్రగతం । బా నా నజ్ఞానలిమిర మంతయుఁ బాయున్
మానవకోటి కనూన । జ్ఞానాంజనకరణిచేత సంయమిముఖ్య.

479

క. జ్ఞానము శుకసిద్ధులకు ని । దానము మఱిదానఁ దక్కు దక్కినవానిన్
భూసుత యవి సిద్ధింపవు । గానఁ బరిజ్ఞానశాలి గను సకలంబున్.

480

క. నీ వెంతయు నియతాత్ముడ | వై విమలజ్ఞానపదము నధిరోహణమున్
గావింపు నిస్తరించెద | వా వెరవున దుఃఖకలిత మగుభవజలధిన్. 481

చ. ఆత్మేతరంబునందలి యాత్మజ్ఞానంబు సంసారసాలంబునకు మూలంబు పరమాత్మ పరిజ్ఞా
నం బనుకుతారంబున నది మొదలెట్ల డునిమినయోగి విరాజింబు నొందు బరిజ్ఞానం
బక్షయం బగునత్యంబు తద్రథం బఖిలంబును మృషాత్మకం బని యెఱుంగవలయు ననిన
నా ధీరునకు సనత్కుమారుం డిట్లనియె. 482

గీ. బ్రహ్మసుజ్ఞాననిరతిఁ దపంబుఁ బూని | మున్న శించిన వృత్తిమై నున్న నాడు
జీవితంబు సనాథమై చెలువు మిగిలె | జరదయామూర్తి వైన నీచేత నేడు. 483

చ. అని కొనియాడిన నవ్విప్రుండు సంతోషాంతరంగుడై చనియె. 484

సీ. తాతలతాత నెత్తమ్మనెయ్యపుఁబట్టి పేలుపుపెద్ద వా వెలదిమగఁడు
తపసుల మొనగాఁడు తపయులజట్టికాఁ డెల్లవిద్యల నెఱుంగుజాగ
ముక్కండ్రీసారథి ముల్లోకములఁ జేత నంటక చేయుచిన్న నవుకాఁడు
ఁంచాళిరాయంచఁ బఱపియాడెనురాతు కైలాసకపుమునిఁ గన్నతండ్రి
జగతి నేరికిఁ దనవ్రాలు మిగులరాని | బిరుదులేకరి నేర్పులఁ బరఁగు ప్రోడ
నాల్గు మొగములదేవుఁ డున్నతి దలిర్ప | నచటి కేతెంచుటయు వినయమునఁ మ్రొక్కి
ఉత్సాహ. ఆననత్కుమారుఁ డనియె నఖిలలోకనాథభూ

మీనుకేంద్రుఁ డొకఁడు తెంపు మిగుల శిష్యసహితుఁడై

నానమీపమునకు వచ్చి నాకు బ్రహ్మవిద్య నం

తోస మెనఁగఁ జెప్పి చనియెఁ దోన నేను మఱచితిన్. 486

క. ఆనిర్మలాత్ముఁ డెవ్వం | డానలియీవలయు ననిన నల్లన నగి సు
జ్ఞాను లగుమునులు వినఁదన | నూనునకుం గరుణఁ దమ్మియా లిట్లనియెన్. 487

సీ. ఏదేవుఁ డాదరం బెనఁగ నిన్న ధ్యాతృవిద్యావిశేషసంపేదిఁ జేసె
నేదయానిధికటా తే తుణామృతమునఁ గంటి పీ విపు డధికప్రియంబు
లెవ్వనివిభవాంశ మించుకేనియుఁ గనఁజాల రత్యంతవిజ్ఞానులైన
నేకుభాకారుఁ డహింద్రపర్యంకంబునం దొప్పు శ్రీరంగమందిరమున
నట్టి నారాయణప్రభు వస్తుహాత్తుఁ | డతనిదివ్యాయుధములు శిష్యవ్రజంబు
భూతదుగ్ధత్యుక్త డైనయష్టాణ్యమూర్తి | గాననయ్య భవద్యాగ్యగరిమఁజేసి 488

- ఉ. క్రమ్మఱ నాజగద్గురునిఁ గన్పెనఁ గల్గెడు నీకు రంగ శ్రీ
హయన నంతదాఁక నియతాత్మఁడవై పరమాత్మచింతఁ గా
ర్చిచ్చున నుండు మెల్లపుడు నాశశుభస్కరిణీశటంబునం
దిమ్మహి దీనిపెంపు వచియింపఁగ శక్యమె యెట్టివానికిఁ. 489
- క. పరమంబై సకలజగ , తప్పరిపావనమై సమస్తభద్రాకరమై
దురితనిరాసక మగుపు . పురీణీతీర్థంబు తీర్థసారం బెందుక. 490
- గీ. అమలమతులై జితేంద్రియు లైనవార . లీజలస్నానపానాదు లెలమి జేసి
యింద విహరించుచుండుదు రెల్లా నాడు . హాతపరమాత్మభక్తిసమగ్రులగుచు 491
- క. సుమహిత పుష్కరిణీతీ . గ్రమనఁ గృతస్నానఁడై జితంతే యనుమం
త్రమున హరిఁ దలఁచునతఁ డెఘుఁ సమితిఁ దోఁగి పోయి పొందు సాయుజ్యంబున్.
- వ. మఱియు నిచ్చట నొనర్చుచానక్రతాదు లత్యల్పంబులైన నధికంబు లగుఁ బ్రత్యసము
ద్దేశంబునఁ జేయునవి యక్షయంబులై యెసంగు వేదంబునఁ బాదమాత్రం బైనఁ బఠిం
చిన సర్వాధ్యయనఫలంబు నొందు శుక్లపక్షంబునఁ బూర్వదివసంబున భార్యాసహి
తుఁడై యుపపాదించి పంచమయందుఁ గృతస్నానంబుడై ఘృతపుత్రంబు లైనతలలను
గుణప్రసక్తపరిమాణంబులఁ బరిపూర్ణంబులైన ఘృతపాత్రత్రయంబును దిలపాత్రత్రయం
బును నొక సువర్ణంబును నుత్తమవర్ణుల కొసంగిన నతండు పుత్రవంతుండును బరమాయు
ష్మంతుండునగు మొండేని కేవలతిలదానం బైనను ఘృతదానంబైనను సుతార్థ లగు
వారికిఁ గర్తవ్యంబు నిష్కమాత్రంబు సువర్ణప్రదానంబు రోగనిర్మూల నిదానంబు. 492
- ఉ. వారని రాజయత్కుఁ గలవాఁడు తనంతియ హేమపుత్రికం
గోర రచించి పుష్కరిణిఁగ్రాంకి నభోదయ తారకాత్మవి
ద్యారతుఁ డైనవిప్రునకు దానము నేసి పునర్నిమజ్జనం
బారఁగఁ దీర్చి తద్దనత రామయఃఖముఁ బాయఁ బుణ్యుడై. 493
- గీ. అచట గోదాన మొనరించునతఁడు గోవు . తనువునను నెన్నిరోమము లానరు నన్ని
యబ్ధశతములు త్రిదశసౌఖ్యముల మొందు . నిందునసమాసత్వైఁ బెంపొందు మఱియు.
- క. కడునిష్ఠ నబ్ధమాత్రం . బుడుగక నక్షత్రమాత్రయోగంబుల నె
వ్వఁడు తీర్థ మాడు నిం దతఁ . డడరఁగ బహుళాశ్వమేధ మగుఫల మందున్. 496

గీ. పర్వతాధి యందులూన నాప్లవ మొనర్చు । నాతఁ డతిపాతకంబుల నపనయించు
జన్మనత్తుత్రమునఁ గృతస్నానం డైన । మనుజుపతి యేలు నఖిలభూమండలంబు. 497

సీ. సితపత్రపంచమిఁ గృతశుచిస్నానం డై యొగి మూడుదివసంబు లుపవసించి
యుదకపారణఁ జేసి పదపడి మఱి దివస్సుత్రితయంబు త్రిసంధ్యలందు
సంభోవ గాహనం బాచరించుచు హవిస్యాశియో భూశయనాభిరతుఁడు
నై యుండు నేనరుఁ డట్టిపుణ్యాత్మకుఁ డతిశీఘ్రమున నపస్త్యుతిఁ దొఱంగు
నెలమిమై మాసమాత్ర మొకొలఁదితీర్థ । మాడువాగల మును చెందినట్టిగుల్మ
కుష్మళాలరజాదిదుష్కృతి యడఁగు । సలిలములలోన లవణ రాసులను భోలె. 498

క. గురుతల్పగళుఘాతక । హరినిందాపరకృతఘ్న నాస్తికమదిరా
నిరతపతితాదలకు నీ । సరసీస్నానమునఁ బాపచయశాంతి యగుక. 499

క. నిరవధికదురితకరులకు । హరికీర్తన మొకటి తక్కు నభునిష్కృతికి
మరి లేదుపాయ మీ పు । ప్కరిణియునుం దత్సమంబ గా నెన్నఁదగుక. 500

స. ఇన్దుహోతీర్థఁతుకులై విధాత్మపరికల్పితు లగుపుష్కరపుష్కరాక్షుకుముదకాలసుప్రతీ
పు లనువారలు క్రమంబునఁ బూర్వాదిచతుర్దశలను మధ్యప్రదేశంబునను వసించురు.
మొదలఁ దదీయప్రార్థనం బొనర్చి పిదప నవగాహాదికృత్యంబు లాచరించునది. సర్వ
పర్వంబుల శర్వరీవిభుం డిందుఁ గ్రుంకువెట్టుట నిందుపుష్కరిణీనామం బీసరోవరంబు
నకు భువనప్రసిద్ధంబుగా నయ్యె నీవు సరసిఁ గృతస్నానం డై శ్రీరంగధామంబున
కరిగి యచట సుఖంబున నుండు మిట్టియగ్రతపంబున లోకంబులు సముద్విగ్నంబులు
నేయవలన దీర్ఘవాసంబున నీతియనంచేసి కృతార్థుండ వయ్యుడ వని చెప్పి యప్పుడ
సంభవుం డరిగె ననత్కుమారుండును దదు క్తప్రకారంబునఁ బ్రవర్తించుచుండె. 501

ఉ. ఏనరుఁ డీకథావలన మెప్పుడు నేయఁ నతండు పాపసం
తానముఁ బాసి కాశ్వతపదంబుచనుం బితృదత్త మక్షయ
శ్రీ మొనరించు నత్తటి వసింప నృపాదులు సార్వభౌమతా
నూనధనాఘృతానుఖసమున్నతులక విలసింతు రెంతయుక. 502

క. అని చెప్పి యప్పురాశర । తనయుండు పెండియును నాగదంతునితోడక.
మనముఘ్య ముక్తికర హగు । వినుతపురావృత్త మొకటి విను మని సలికక. 508

న. ఒదవఁగ లోభయు క్తమతి నొక్కజఘన్యజ్ఞఁ డధ్వసీనులఁ
జదియఁగ మోది వారిధనజాలముఁ జాలుపుగా హరించుచుఁ
జేదరక యిద్విధఁబు నిజజీవిక గా మనుచుండు నట్టి బ
ల్లిడుఁ డగువానిచే సమసె లెక్కను మిక్కిలిగా ద్విజావళున్. 504

క. ఇటు బహుముఖముల మఱి యా । పుటిలాత్తుండు తెరువుగొట్టి కొని యొకనా డు
ద్భటిభంగి సున్నతఱి న । చ్చట గా భూదేవుఁ డొకఁడు చనుచుఁ వానిఁ 505

మ. కనియెం గర్కశమేచకాంగు నతిర క్తహారవిస్ఫారలో
చను సుతీర్ణక రాశిబృగచశ్యక్తుఁ విసీలాంబరఁ
ఘనగుంజాంతరితుఁ గతాగతజనాకారప్రతీక్షాపరుఁ
హననోత్సాహుఁ గరాగ్రలోహవలయోన్యద్యస్కరఁ దస్కరఁ. 506

క. పొడగని యడరెడుభయమున । నడుగులు దడఁబడఁగ హృదయ మదరఁగ బెదవుల్
దంపువు నడఁచుచు వడవడ । వడఁకెడునన్నిపుఁ జూచి వాఁ డుద్వృత్తిఁ. 507

చ. సుడివడ బి ట్టదల్చి యెటు సాచ్చెద వెక్కడఁ బోవవచ్చు లోఁ
బడితివి గా కటంచు సిగఁబట్టి వెసం బడ నీడ్చి త్రోవ సం
బడమునకైన నప్పు డొకవైకము నాతనిచేత లేమి యే
ర్పడఁ బరికించి చూచి మది బైకొనిపర్యెడు నాగ్రహంబునఁ 508

క. తలదెవ్వ నడరుటయుఁ గడుఁ । గలఁగి మహీసురుండు వాని గనుఁగొని నన్నుఁ
బొలియింప నీవు నయ్యెడు । ఫల మెట్టిది రి క్తహస్తుఁ బాటుని ననదుఁ. 509

గీ. ప్రాణములు గాఁచి రక్షింపు మనిన నతనిఁ । జూచి యొరినిరగ్గఁ స్థూలకాయ
భూసురాధను యటనుండి పోవుచున్న । వాడ వది చెప్పమా వినవలయు ననిన. 510

క. అనవుడు దీ నాననుఁడై । తనువు సెమర్పంగ గద్గదస్వరమున ని
ట్లును వసుధామరముఖ్యుండు । తను నెటఁ జననీక యేఁచుతస్కరతోడఁ. 511

మ. వసుధామండలికిం బ్రదక్షిణముగా వర్తించులోకప్రళ
స్తసరి తీర్థవనాచలప్రకరముల్ దర్శించుచుఁ వచ్చి చం
ద్రసరస్నానము రంగరాట్మదసపర్యాకృత్యముల్ భక్తపెం
పెసఁగఁజేసి మదియదేశమునకై యే శోగదఁ దస్కరా 512

వ. అని చెప్పునప్పు డప్పాతకప్రచారం డగణ్యపుణ్యప్రభావుం డగుభూదేవుని తోడి సంభాషణవిశేషంబునజేసి యాక్షణంబ విశుద్ధమానసుండై పరహింసాత్మకం బగునిజవ్యాపారంబుఁ జాలించి సవినయంబు గాఁ గరంబులు మొగించి యమ్మహీ సురున కిట్లనియె. 518

మ. సుమనఃశ్రేష్ఠ శశాంకపుష్కరిణి యెచ్చో టుర్వి నాతీర్థరా జము నేచక్కి భుజంగశాయికి నివాసం బైన శ్రీరంగ మఁక విమలశ్రేత్ర మతీతపాపనిరతిక వేగించు మాబోట్లకుక గమనీయసితి గోచరించెడినె నిక్కం బింతయుం జెప్పవే. 514

క. నీ వధికపుణ్యపరుడవు | గావున నితైఱంగు దెల్పి కడుఁబ్రിയమున నీ పోవలయునెడను నరుగుము | భూవినుతిచరిత్ర యేనుఁ బోయెద నెలమిక. 515

గీ. అనిన నమ్మాటలకు ముద మలరి మరణ | చింతదప్పి యకంపితచిత్తుఁ డగుచు విప్రుఁ డత్యుగ్రకర్మప్రవృత్తు శూద్రు | ననునయించుచు నల్లన నతని కనియె. 516

నీ. మానవోత్తమ నీ వనూనసౌమ్యకృతి స్ఫురణఁ జూపట్టె దివ్యుడు మదాత్మ నీయం దతిప్రియాన్విత మయ్యె నీవును నాయెడఁ గడుఁబ్రసన్నత వహింపు మడిగితి నీవు యథార్థంబు నేనును జెప్పెద నది విను చిత్తగించి జగదభిర్లతం బగుశేషశయనంబు శ్రీరంగశబ్దప్రసిద్ధిఁ దనరు నందు శయనించు నెలమి శ్రీహరి తదీయ | పరిసరంబునఁ జంద్రపుష్కరిణి మెఱయు నట్టితీర్థావగాహనం బాచరించి | శుద్ధు లగుదురు ఘనపాపబద్ధులైన. 517

క. ఇది మాగ్గ మిందుఁ జన ను | న్నది ముందట నగ్గయోజనంబునఁ బాలక మెగిసినతెరువున నరుగుము | ముద మొదవ నివంతరాయముగ శీఘ్రమునక. 518

క. అని చెప్పి యతని వీడ్కొని | పునరుజ్జీవితుండ నైతిఁ బొమ్మని పలుమా టును మరలి మరలి చూచుచుఁ | జనియెక వడి విప్రుఁ డాత్మజనపదమునకుక. 519

వ. తదనంతరంబ యావోరం డంతరంగంబున నంతత కొదవుసంతాపంబున నెక్కింత నేపు నివ్వెఱ నొంది తన్నుఁ జెందినదోషంబులు మత్సంభాషణ విశేషంబున నిరవశే పంబు లగుటయుఁ బుణ్యాపరణపరిణతుండై దురితచరితంబునఁ దొలంగి యానదీ కూలంబునఁ గొంతకాలంబు సుజనానుకూలంబు గాఁ బ్రవర్తింపి సంచితాఘంబుల నిర్వర్తించి యుదంచితప్రబోధుండై ప్రవరుండు చెప్పినచోప్పునఁ బుష్కరిణీతీర్థయాత్రా

పరాయణుండై యల్లనల్లనఁ దడఁచికంబుఁ జేరునంత కాయుఁపరిక్షిణం బైన నతండు
కృతాంతగోచరుం డయ్యె నప్పు డాలోకనభయంకరు లగుకాలకింకరులు తజ్జనగజ్జన
భైరవం బైనరవంబున గదిరి యాభీలంబు లగుకాలపాశంబులఁ గట్టి కట్టులుక నిగుడ
మగుడఁ దాడనాది పీడనం జూనర్ప నుద్బృతయాతనాపరిభూతుండై యాక్రోశించె
నయ్యవసరంబున.

520

కా. ఆతీర్థంబునకుం జతుర్దిశల రక్షార్థంబుగా ద్విత్రీగ
పూర్వలిక్షేత్రమునం జరించుకృతపుణ్యుల్ దుష్టశిక్షావిని
స్థాతుల్ దండధరుల్ ఘనాకృతులు విష్వక్సేనవాక్సోదితుల్
భూతేశుల్ పటుదివ్యశక్తియుతు లంభోజాప్తతేజోధితుల్.

521

క. గజవదనాదులు గాంచిరి | నిజరక్షితసీమఁ గాలనియమితభృత్య
ప్రజకృతబహువిధవాధల | గిజిగిజి యగుశూద్రభక్తుఁ గీలిత దేహుక.

522

వ. ఇట్లు గనుంగొని గుబ్బనం బ్రబుద్ధనిబ్బరంపురోషంబునఁ జలులనటాసముత్పాటనపటు
తరంగహోదగ్రరంహంబు లగుసింహంబులతెఱంగునఁ బ్రతోదవోదమోద్దీపితకోపా
రోషబంధురంబు లగుసింధురంబులచందంబున నకాండదండఘాతజాతప్రతిమాభీలంబు
లగుశార్దూలంబులపోలిక వాలకగ్నప్రభూతామన్నకరాశంబు లగుకాలవ్యాళంబుల
విధంబునఁ బ్రళయపవనప్రేరణప్రవర్ధమానంబు లగుపావకజ్వాలావితానంబులయచ్చు
వెరిగి యుదయమార్తాండమండలమరీచోష్ణంబు లగుదృక్కోణంబుల నదరులుచెదర
వికటభ్రువఃటీకుటిలంబు లగునిటలంబుల ఘర్జంబులు గ్రమ్మ నతికఠోరక్రకచనిశిత
దశనసంఘ్నణచ్చటచ్చటాత్మరఘోరంబుగా దుఃఖంకారసముద్భటు లగుశమ
నభటులం బొదివి మద మడంపం దొడంగి రప్ప డమోఘనిష్ఠాతనిష్ఠురంబు లగుముష్టి
ఘట్టనంబుల విశంకటంబు లగుకటంబులు పగిలి జల్లునం బెల్లుదొంగునెత్తుటం జొత్తిల్లి
పిమ్మిటిగాని బమ్మరించువారును, జలవర్షపామణపాతప్రకారంబుఁ గరోటికగ్గరం
బులు చిద్రుపలై విక్లేబంబు లగుకగ్గరంధ్రంబుల మెదడుగ్రచ్చిన రిమ్మగాని సొమ్మ
సిలువారును, అక్షీణకపాణిప్రయోగంబుల క్రోడభాగంబులు తండసిలి గుండె లవసి
బఁటైముకలు నెట్టుమోవఁడి బిట్టుముల్లువారును, బటుకతినజాను కుట్టనంబుల నుత్తా
లంబు లగుకంకాలంబులు విఱిగి యొఱంగి పొరలుచు మొర లిడువారును, ప్రకటపార్శ్వ
ఘాతంబులఁ బ్రచండంబు లగుపిచండంబులు పగిలి దిగులు చొచ్చి కళ్యుపడి త్రెళ్ళు
వారును, మహాయనముసల పరిఘపటిసానుశాసనంబులం బరశుఘాతంబులఁ గలకలం

బులై యనువులు పెకల వికల్పితులై యద్దెస దద్దరిలువారును, నుదారగదాప్రహరణంబులఁ జరణంబులు కంఠంబులు కరంబులు శిరంబు లవలగ్నంబులు భగ్నంబులైన నుద్విగ్నలగు వారునై బీరంబులు దక్కి బీటువోయి మాటు మొగంబు లిడి మానంబు లెడలి పండ్రిలి పికాపికలై బెదరి చీకాకువడి దవ్వలఁ దొఱిగి నవ్వలకు భాజనంబై పఱచి రయ్యవనరంబున.

523

మ. తమవెంటం బడి తోలువిష్ణుభటబృందంబుకొ విలోకించి డెం

దములం గొందల మందుచుకొ శమనదూతప్రాతముల్ దీనవా

క్యములం బల్లలు మీర లెవ్వ రని వల్కం గింక సాలించి య

విష్ణుమలాత్తుల్ మఱి వారితోడ ననిరావిర్భూతకాయబృందై

524

క. వలదు వల దింకఁ బరువిడఁ నిలునిలుఁ దోదూతలార నెఱిఁ జిత్తములకొ

గలఁగక మాకభివందనఁ మెలమి నొనర్పఁడు శుభంబు లెసఁగెడు మీకుకొ

525

గీ. ఆనిన నెట్టికేల కాధయం బొకకొంతఁ యుడిగి నెవ్వనంబు లువ్వులింప

నంతనంత నిల్చి రంతకకింకరుఁ లంతవారితోడ ననిరి వారు.

526

కా. ఈతీర్థంబున కేము రక్షకులమై యేప్రాద్దు వర్తింతు మా

భూతేశుం డిది గారణంబుగ మముం బుట్టించినాఁ డస్మదా

జాతుల్ గాక సురాసురాహినరరక్షఃపక్షీయజ్జాది సం

ఘాతంబుల్ దమయంత నిచ్చటఁ జొరంగానేర వత్కుద్ధతికొ.

527

ఉ. చల్లనితావు లెందు వెడచల్లఁగ మవ్వపుఁబూవుమొగ్గచా

లల్లన విప్రుచుకొ గిసలయావళి శ్రీ వెలయంగఁ బెల్పుచుకొ

మెల్లనె బంతుజాల మెలమిం బొదలం బరిపాటిమైఁ బ్రస

ర్తిల్లునుగాని గాలి తనతీవ్రత నూపఁగ నూడు నీయెడకొ.

528

క. ఆలోకబాంధవుండును నాలోకము నెఱుఁగగాని యవనీజలత

జాలాదులఁ దనవేడిమిఁ దూలింపఁగ వెఱచు న్రేళ్లతోడుతనయినకొ.

529

క. తపనశకు లుష్ణశైత్యః పృథగతకిరణ ప్రసారలై వెల్లఁగుట నీ

విపులక్షేత్రమున దినఁ క్షుప లిది యనుభేదబుద్ధి సమకొన దెవుడుకొ.

530

ఓ. ఇచ్చటి జనులు నిరామయులు నిర్ద్వంద్వులునై చరింతురు శకుంత సంతతులు నట్ల

ప్రసర్తిల్లు నెల్ల వృక్షంబులు నిరాబంధంబులై సకలకాల సంపూర్ణప్రసవఫల భరితం

బులై యొప్పుఁ దిగ్యజ్ఞంతువులును బుద్ధిమంతంబులై యుల్లసిల్లుఁ గ్రూరసర్పంబు. లైస
నీప్రదేశప్రవేశమాత్రంబున నతిశాంతంబు లగు నివి దేవదేవుం డగుపుండరీకాక్షుని
దివ్యజేజీనుభావపరిపాలితంబులై మెఱయుచుండు సట్టిభుజంగశాయికి నప్రభాంతం
బు లగు (?) క్రిరంగంబు మీకుఁ గల్గగోచరంబు గాదకో యని, వెండియు. 531

ఉ. హీనమనస్కులార యిది యెంతయు మీ రెఱుంగంగలేక యి
చోచి నభుజీవుఁ డైనపురుషుం బరుషక్రియ జేరి నెంపఁ గాఁ
చూచినవార లిందుఁ జొరఁబోలునె మీమ నుదాగవైష్ణవ
జ్ఞానసమగ్రులై పరఁగుసంయమికోటికిఁ గాక యెమ్మెయి. 532

క. ఈతనివై నీచేసిన । చేతలు దలఁపంగ మమ్ము జేయుట యస్మ
చ్చేతః పరితాపకుండై । యేతెఱుంగున బ్రదుక నేర్పు నింద్రుండైనె. 533

ఉ. ఎవ్వరు మీరు మీమ నట నేలిక యెవ్వఁడు మాభబధులై
క్రొవ్వున నీప్రదేశమునకుం బఱుతెంచినకార్య మేమి మా
కివిధమెల్లఁ జెప్పఁ డని యీక్షణకోణము లెఱుఁజేయుచుక
నెవ్వఁగ బల్కు నవ్వనజనేత్రునిదాసుల కోసరించుచుక. 534

వ. ఆసమవర్తిభృత్యు లిట్లనెరి. 535

మ. సకలప్రాణిచర్యాంతకారియః మహాశాభిర్తయై బుద్ధ్యా
తకనిష్ఠేతయు నైనదండధరు సెద్దం దత్సమాదేశభా
రకవృత్తిం జరియించుచుండుదుము దుర్వాక్రీయాప్రాణీమై
నొకచోనైనను మమ్ము గీడ్పఱప నన్యుల్ చాల రెవ్వారుక. 536

గీ. సర్వభూతాత్ముఁ డైనవిశ్వప్రభుండు । దృఢముగాఁ దస్మిన్మావృత్తిఁ దేలిసీకాదే
భగ్ముగా జని యాకృతాంతమని నిలిపె । గడఁగి ప్రాణ్యాంతకరణాధికారిగాఁగ. 537

క. స్వకృతశుభాశుభకర్మ । ప్రకరామితబంధములఁ బరిబద్ధములై
సకలచరాచరయములు । నొకయిష్టము నతనిశక్తి నొందుచు నుండుక. 538

క. కాలము గ్రసించు సర్వము । కాలము ప్రాణుల నశింపఁగాఁజేయుఁడునిక
గాలకళం బగు నింతయుఁ । గాలము దా నన్యవక్తము గాదు తలంపక. 539

వ. కాలాత్మకుండును గాలసక్రప్రవృత్తకుండునునగు విష్ణుదేవుం డట్టికాలక్షయంబుఁ జెందిన
యప్పురుషాధమునఁ గాలుని సమీపంబున నొందించుటకై నే మిందఱ మిందువచ్చి
తిమి మాచందంబు వినుండు. 540

- మ. కలుషకారులకెల్ల నేము భయచాకారంబునం దోచి వి
హ్వలై బిట్టొగలఁగ మాగ్ధమున నత్యంతంబు బాధింతు మే
వలసం బాపములేనివారలన శశ్వత్సృత్యహంపక్రియన్
జెలవొందం బొడచూపి గ్రోస నెలమిన్ నేవెంట మిట్టసిగ్గిన్. 541
- చ. అనిశము కీ డొసర్చినదగంతమహాఘము లెన్నఁడేనియున్
వినినవి గావు గోవులను విప్రులు నీకఠినాత్మచేతఁ జ
చ్చినవి యశంఖ్య లీఖలుఁడు నేసిన దుష్కృత మింత యంతన
జన దటుగాన వీని జముసన్నధికిన్ గొనిపోవఁగాఁ దగున్. 542
- క. అనిహతమహిమ నెసఁగిన | దినకరసంభవునియాజ్ఞ ధృతి నెవ్వఁడు గై
కొన కివితథలబు నేయఁగ | మొనయునుడు సజశుల కనయును జేటదవున్. 543
- గీ. అప్పరేతాధిపుని యాజ్ఞ నతిదురాత్ముఁ | డైనయొకనిఁ గొనిపోవునట్టియేము
భగ్నకార్యలమై పరిభవము నెంది | యున్నవారము మీదేత నుక్కు దక్కి. 544
- క. అలఘుసుకృతాత్మ లుండెడి | నెల విడి దగ్జనుఁడు వీఁడు నిలుపంజన దీ
లలితస్థలమునఁ గావునఁ | దలకొని మీ కడ్డగింపఁ దగ దితనికిన్. 545
- క. దేవాదిచతుర్విధభూ | తాపలికిని మీఁద గలి కృతాంతుఁడ కాఁడే
యావైవస్వత్య నెదిరికి ; రావలయును గాదె సుకృతరతులమైనన్. 546
- చ. అనినదాహాసంబు నేసి వాసుదేవపారిషదు లాధగ్ధగజానుజీవుల కిట్లనిరి. 547
- క. కాలహత మైనచేతన | జాలము నియమింపఁ గర్త జముఁ డనుపలుకుటే
పోలు నవి కర్మఫలములు | వాలాయం బనుభవించువారలత్రోవల్. 548
- క. అనలము నిజసంగలినల | కనకాదులకందుఁ జెఱచుగలి నీనెలవుం
దనుఁ జేరి నఘము లడఁచును | దనుజారిసమీపసీమఁ దగలక యునికిన్. 549
- కా. శ్రీవిష్ణుం బురుషోత్తమున్ వికచరాజీవాత్మ లక్ష్మీనిలా
సావిర్యాభరసాత్మ్య నేఘులు సమ్యగ్భక్తిసంయుక్తులై
నేవింపం గనుచుందు రట్టిపురుషశ్రేష్ఠుల్ వినిగ్గుక్తక
ర్తావప్రభులు వారిసత్వభ మగమ్యం బెందు నెవ్వరికిన్ 550
- క. ఇచ్చోట నుండుభూతస | ముచ్చయము ప్రవేశమాత్రమునఁ గనుసుకృతం
బెచ్చోట నెన్ని జన్మము | లచ్చుగ వసియించియైన నలవియ పొందన్. 551

- సీ. అట్టిపుణ్యాత్ముల కత్యంతసుఖభండై మానితశ్రీరంగమందిరమున
 ఫణిరాజమృదుభోగపర్యంకతలమునఁ బద్మాసమేతుఁడై ప్రమదలీల
 శయనించి యున్నాఁడు సర్వేశ్వరుఁడు సర్వభూతహృద్దేశవిస్ఫురితమూర్తి
 భక్తానువర్తి యప్పురమేళుఁ డొక్కఁడు పరకాలచక్రప్రసర్తవండు.
 యముని నుర్వికి నియమించినట్టిదేవు । నకును బ్రాణపదంబ యీనదితటంబు
 కాలసంస్కర్షలేశంబు గలుగ దిచట । నెట్లువచ్చితి గట్ల పొండింక మీరు. 552
- క. కాలునిదండధరత్వము । కాలోపమాతాత్మకండుఁ గావున మీమక్ష
 బోలినగతి వారలఁ బలు । గావింపుఁడు జముఁడు శాస్త్ర గాఁ డీమెడమక్ష. 553
- క. విలయనమయమునఁ గలజడి । నలజడిఁ బడి భవననివహ మడఁగెడునపుడు
 జలశాయినిలయ మగునీ । లలితక్షేత్రము నిరాకులతఁ బాలుపాదుక 554
- గీ. సర్వశక్తిమయుము జగతి శ్రీరంగంబు । సర్వతీర్థమయు చంద్రసరసి
 సర్వపుణ్యమయు చర్చింప నీతావు । సర్వవేదమయుఁడు శార్ఙ్గపాడి. 555
- వ. ఈశూద్రుం డతిపాపకర్ముం డయ్యు నీపుణ్యప్రదేశంబున నుండి సమాధియొగంబునం
 జేసి శుద్ధాంత్యుం డయ్యె నిది గా దని బలిమి బట్టికొనిపోవ మీదేశంబు గాదు
 పనిలేని దుఃఖిమానంబునఁ బోరలక మఱలి పొం డనిన మొదన వెఱచి యాశమన
 దూత లాపని విడిచి పఱచి రనంతరంబు. 556
- సీ. నిర్మలండును సత్వనిధియును శుద్ధాంతరంగుండు నగుశూద్రపుంగవుండు
 వెన సముద్ధితుఁడైన వెఱవను మిఁక నంబు భూతేశ్వరులు గరంబులఁ గరంబు
 నతులతదీయకాయస్పర్శ గావించి రతఁడును భక్తిమైబ్రహ్మిణీసేసి
 పుష్కరిణీతీర్థమునఁ కేగి తనివోవ నం దవగామాన మాచరించి
 తల్లటంబున సురకపోవుచి నున్న । సన్ననీంద్రుల దర్శించి సప్తదమున
 వందనము చేసి తానును వారిఁ గూడి । యర్థి శ్రీరంగభవనంబు కరిగి యుండు. 557
- సీ. శరదిందుమండలస్వచ్ఛాహిపన్యంకభాసురు నవనవ్యపార్శ్వశాయి
 దక్షిణబాహుపథానపీఠాంబరోజ్వలకటివిన్యస్తసవ్యహస్తు
 వైజయంతీలనదక్షిణ నాకుంచివోడ్డానితపాదపద్మాసమేళు
 యోగనిద్రాముద్రితోద్భాసిలోచనజలజాతుఁ బచ్చిమాశాఙ్గిరస్సు
 నసమమణికుసుమకుటకర్ణావతంసు । హారకేయూరకంకణోదారసార
 సనతులూకోటిసుఖ్యభూషణవిశేష । కలితు శ్రీరంగవిభు జాడఁ గాంచి మ్రొక్కె.

- క. ఆతని నురుభక్తివినయా । నతని నానందాశ్రుపూర్ణనయనుకొ మునభీ
కృతకరు విష్వక్సేనుం । డటికృప నాభూతవరుల కనుచును జేసెకొ. 559
- మ. ఇట వైవస్వతకింకరావలియు భూతేశప్రహంగస్ఫుట
స్ఫుటితాంగంబుల నెత్తురొల్కు జరణంబుల దొటిలం గంప ము
త్కటమై పర్వగ నూరుపుల్ పయిపయికొ గ్రమ్మకొ భయభ్రాంతి మి
త్కటమై చూపుల దోప నెక్కు మొగి నాక్రోశించుచు దీయెత్తె. 560
- చ. ఇనతరువాతముండటికి నేంగి సగద్దదవాక్యకృత్తి ని
ట్లనిరి కృతాంత ము న్నెపుడు నస్థలితస్థితి నిజగంబులం
ఁను భవదాష్ట్ర విష్ణుభటసంఘముచే నిదె నేడు సగ్యముకొ
జెనుపట నేడు నేను పరిభూతల మైతిమి చారిచే మదికొ. 561
- వ. అవిద్వధం బనభరింపుము. 562
- ఉ. నేము భవస్మయోగసరణిం జరియించుచు నొక్కశూద్రు ను
ద్దామనికానుపాతకవిధానపరాయణుం గాలగోచరుకొ
బామరు నిందుం దెచ్చుటకు బట్టి గడంగెడు నంతలోన ద
త్తీమకుఁ గావలె మెలఁగుధీరులు భూభయంక రాకృతుల్ 563
- క. భూతేశాహ్వయు లుగ్రదండధరు లంభోహస్తశేఖర్ సము
ద్భూత స్వేదలలాటభాగవికటభూభీషణుల్ ముమ్మ ని
ర్భూతక్రాంతకరాంఘ్రిజానుహతులం గావించినం దోలి నే
మాతుచ్చుం దిగనాడి వచ్చితిమి నీ కాద్యంతముం జెప్పఁగాకొ. 564
- క. అనుపలుకుట దనచెవులన । ననయంబు నసహ్య మగుచు ననలముగో గొ
బ్బున నే పోసినవిధమున । కనలి పరేతప్రభండు కటకటపడుచుకొ. 565
- క. ఎమేమీ మది నింతయుకొ భయము లే కవ్వారొకో మూఢులై
యామిఁదొ దునుపా టెఱుంగక మది మాజ్ఞానిరోధక్రియా
సామర్థ్యంబు భజించినారు త్రిజగత్సంజాతభూతావలికొ
నేమింపం దశివో హరింపఁ బ్రభువు లేర్పేదక్క నెవ్వగులుకొ. 566
- వ. అని యొక్కింతవడి చింతించి యంతకుం డంతకున్న సన్నతాచారభూషణుం
డగుభీషణుచేత నానీతం బైనశ్రీగంగంబునఁ దదీయనికటంబునఁ గాకరీతటంబున

నఖిలమరితహరణసమగ్గం బగుపుష్కరిణీతీర్థంబును నతివిచిత్రం బగు నాపుణ్య
త్రేత్రంబు మహత్త్వంబును దద్దివ్యనిమానశయనం డగుపుండరీకాక్షుమూర్తివిశేషం
బును దనమనోగోచరంబు లైన నాచరితాభివంః మండై యాభూతేశ్వరులు తీర్థరక్ష
కు లగుటయు శూద్రుండు తదనుచయం డగుట యునికియుం దెలిసి నిజకింకరులం
గని వారితో నిట్లనియె.

567

క. నిక్కముగ నామనంబున | నక్కడిప్పైతంత మెల్ల నధిగత మయ్యెన్
దక్కక వినిపించెద మీ | రక్కథ దత్తావధానులై ఓనుఁ డనుచున్.

568

సీ. శ్రీరఘురాముఁ డాశ్రీతవ్రజపంజరం డఖిలకంటకుని దశామ్యుండునిమి
యురువైభవమున నయోధ్యాపురికి వచ్చి యుచట సుగ్రీవాను లైన హితుల
ఘచితసంభావన లొనరించుతటి నతిప్రియకారి యైనదిభీషణువగు
నాత్మకులీనకృపాంధితంబును దనకంటె నుత్కృష్టతరము నైన
రంగధామంబు సదయాంతరంగుఁ డగుచు
నొసఁగుటయు నాతఁ డది గొంచు నసమహర్ష
మెసఁగ నిజపట్టణమునకై యేఁగుచుండ
మార్గవశమునఁ గావేరి డగ్గలుటయు

569

వ. ఆపుడు మధ్యాహ్న సమయం బగుట నతండు తత్ప్రదేశంబున తద్దివ్యమందిరంబు
నిలిపి దేవతార్చనాంగ్గంబు పుష్పిపహరణంబునకై వనంబున కరిగి యుచట బరమత
పోనిష్ఠులఁ గని సంభాషించి వారిచేత సంభాషితుండై తత్సమేతంబుగా నేతెంచి
శ్రీరంగ రాజపుజావిధానంబు దీర్చుటయు ననంతరంబ గమనోన్ముఖుండై యదృశము
ఖానుజం దుద్రామతేజోభిరామం బగురంగధామంబు వహింపంబూరి తరలింపలేక
శోకాకులుం డగుటయు నాదమజపుంగవుం గరుణాతరంగితంబు లగునపాంగంబుల
నిరీక్షించి లక్ష్మీశ్వరం డతనిపై లక్ష్మ్యం బుడిపి యాశాంకపంకజాస్తంబుగా నిరాతం
కం బగులంకాధిపత్యంబున కనిపి యసమానసంతలానందుండై యుండుటయు నది
కారణంబుగాఁ దత్సమీపం బఖిలపాపంబుల లోపంబు నేనునోపుటయుఁ దెప్పి
దండధరుండు వెండియు వారల కిట్లనియె.

570

క. మీరళమె విష్ణుధూతే | శావజ్ఞయుఁ దత్పరిగ్రహనిషీడనమున్
గావింప వారితోడం | బోవం బనిలేదు కలిగెఁ బోయిసఫలమున్.

571

క. అన్నెలవునఁ గలభూతము | లన్నియు నజ్ఞానపాత మన్నియు సుఖసం
పన్నములు శక్తిమంతము | లన్నియు నాత్మాభిమతవిహోన్నతముల్.

572

గీ. సకలజగదేకవిభుఁ డైనచక్రపాణి | కాసరిత్కూల మతివృద్ధ్య మగునివాస

ముచలు రక్షింప ధాతసంరచితు లైన | వారు భూతేశు లమితు లవాఽబలులు. 573

మ. క్రమయోగంబున నెన్నఁ గాఁబడుకళాకాష్ఠాదులంబేర్పుకా
లముచే భూతచయంబులెల్ల నవలీలం సంక్షయం బందు నా
కమలాక్షప్రియధామమై మెఱయురంగక్షేత్రమం దెప్పుడున్
బ్రమదం బార వనించుప్రాణుల హరింపంజాల దాకాలమున్.

574

వ. దేహసంగ్రహంబునకుఁ దత్త్వగంబునకుఁ గర్తవ్యులు కారణం బట్టి కర్మవశులగ బట్టి
శిక్షించుకారణంబు నాయదిగాని మహామభావులం గేవలంబు నియమింపుసామర్థ్యంబు
నాకు లేదు వాఁలకెల్ల సర్వభూతేశ్వరుం డగునప్పరమేశ్వరుండు నియామకుండు గా
వునజీవేచ్ఛ గలదేనిమీ రందుఁబోవలవ దనిన నిజస్వామి యగువైవస్వతుపలకు లాక
ర్ణించి కింకరు లహంకారం బుడిఁగి తదాదేశంబున నాదేశంబునకు దత్తులఁ బోలఁగి
పోదు రని చెప్పి యప్పారాశర్యుండు నాగదంతమునీశ్వరున కిట్లనియె.

575

క. ఈకథఁ జదివినవారును | జేకొని వినువారు విజితజీవత్వరై
నాకాదిపదసుఖసిద్ధిఁ | కైకొందురు చనరు జమునికడ కోక నాడున్.

576

ఉ. నావుడు నాగదంతమునినాథుండు సాత్త్వవత్తేయుతో మనం
ద్రా వనబాతవైరి యనురాగమునం బ్రతిపర్వమున్ జగ
త్పావని యొనఘ్రుక్కురిణిఁ దా నవగాహము నేయు నంటి వీ
నావిభుఁ డేమికార్యమునకై యటు నేయుచు నుండు చెప్తుమా.

577

చ. అనినఁ బరాశరాత్మభవుఁ డాఽతితో నను మున్ను దత్తునం
దనలఁ ధుమారోచి ప్రమదం బెసఁగంగ వివాహమై
మనమున వారి నందఱు సమంబుగఁ జూడక రోహిణీసతిన్
ఘనబహుమానపూర్వకముగాఁ బనిసేయుచునుండు నెప్పుడున్.

578

క. దానికి నశ్వ న్యాదు ల | నూనవ్యధఁ జెంది తండ్రియొద్దకుఁ జని దీ
నాననై పతిచే దమ | కై నపరాభవముఁ జెప్పు నాతఁడు గిరుకన్.

579

క. ఆరాజం బిలిపించి యిట్లనియె నీ వన్యాశులచారివై
తాంసీకములెల్ల నీవలనినాథప్రాప్తి తుల్యంబుగాఁ
బ్రారంభింపక దుర్వివేకసూణిక్ బాటింపుచున్నాడ వీ
దౌరాత్మ్యంబుఁ దలంప మేలగునె చంద్రా రోహిణీవల్లభా. 580

క. ఇది మొదలం దఱుగునుఁ బ్రియ | మొదవఁగ సమభావవృత్తి నుండుట గడుమే
లదిగాక తప్పి తిరిగినఁ | దుది గనియెదుగాక పొమ్ము దుఃఖతఫలంబున్. 581

క. అని దత్తుండు తనతనయల | నననయములఁ దనిపి కెచుక ననుప సుధాంశుం
డును జని ముందఱితెఱంగున | తనప్రియయను దాను సమృద్ధంబున నుండెన్.

మత్తకోకిల. ఆతెఱంగున కాత్మలక్ష్మ వగ పగలంపఁగ వెండియన్
తాతపాలికి నేఁగి వాగలు తద్విధం బెఱింగింప న
జ్ఞాతసంభవపుత్రుఁ డప్పడు చంద్రునిం బిలిపించి ధ
ర్మతరలబు భవచ్చరిత్ర మిదేల మానవు బేలవై. 582

క. ఇంక నిటమీఁద నీవత్తమానం బిట్టి చయ్యెనేనియు గొఱఁగాదు తప్ప జేఁ బాటి
చెప్పితి నెప్పగిదివైనను బుద్ధిమంతుండవై యుండుపా మ్మని యుల్లంబు లాడి నీడు
కొలిపిన గ్రమ్మఱ వచ్చి మామమాటలు గీటులఁ బుచ్చి యచ్చంద్రుండు సాంద్రాను
ర గంబున రోహిణీసంభోగలంపటుండై యుండె మఱియును బెక్కు మారులు
దత్తుండు ఋషౌధిపతి నివ్విధంబున బోధించి తత్కుటిలప్రచారంబు వారింపంజాలక
చాల రోషించి యతనిం గనుంగొని. 583

క. దోషాకర పలుకులు మ | దాభిషలు కైకొనక చపలభావంబున ను
ద్యేషించితి గావునఁ ద | ద్దోషంబునఁ జెందు యక్షుడుద్దేశ నిన్నున్. 584

చ. అని శపియించె నంత హరితాంకుండు తత్పటఃరోగ ముగ్రమై
తనతనవండుఁ బొందఁ బ్రభ దప్పి కృశించి పిన్నబుద్ధిమై
ఘనభయవివ్వలం డగుదుఁ గ్రమ్మన నక్కడఁ బాసి భూతలం
బునఁ గడువాసి నుల్లసిలుపుష్కరిణీతటిఁ జేర సగ్గతిన్. 585

మ. నిజశాపానధిఁ గోరి తద్విమలపానీయంబులం గ్రుంకి స
ర్వజగద్రూపితపంబు పంచదశక్షంబున్ భృతిన్ సల్పి నీ

- రజనాభుక్ బదివత్సరంబు లట నారాధించె భాస్వత్కర
న్రజకించిద్వికసద్దళాంచితతరస్వచ్ఛాంబుజాతంబులన్. 586
- వ. అంత. 587
- క. తద్విగచితపూజనముల | హృద్యనజం బలర లోకహితమలిసాధి
పద్విఘటనకరుఁ డగుఁడను | జద్విఘఁ డతికరుఁడ నతనిసన్నిధి నిల్పెన్ 588
- ఉ. ఆపృథు కైరవప్రియుఁ డుదంచితసమృద్ధవాక్కివీరులన్
దెప్పలఁడేలునెప్పునము ద్రిప్పఁగఁజాలక నేత్రపర్వమై
యొప్పెగునప్పగాఁపురుషోత్తమదివ్యతనూవిలాసమున్
దప్పకచూచుచున్ బహువిధంబులఁ బ్రస్తుతిచేసె నమ్రుండై 589
- క. ఆసంస్తవంబు హృదయో | ఖాసం బాసరింప మెచ్చి లక్ష్మీశ్వరుఁడ
కాసారము డగ్గటి యుచు | తాసారము దొఁగఁగఁగనితి నాతనితోడన్. 590
- క. కవలయహిత భవదుదిత | స్తవమునితుండ నైతి సేపు దలఁచెడికాగ్యం
బవలంబితఫలసిద్ధులఁ | దకణించెను నన్నదీయదగ్గునలభిన్. 591
- చ. అనుటయుఁ జంద్రుఁ డిట్లును గుణాంబుధివిష్ణుఁ బురాణపూరుషున్
నిను నభిలేఖ యజ్ఞనుయునిం బొడఁగంటి మదీయ మైనదీ
వనము గృతార్థ మయ్యె నభివాంఛితముల్ సమహారఁ బైపయిన్
మునుపుగఁ బొందునాపదలు మున్నె తొలంగె విహంగవాహనా. 592
- చ. అమృతమయంబు లైసకిరణావళులన్ బచరించి యోషధీ
సమితులఁ బ్రోవు మందుఁ బటుశక్తిఁ గృపామతి నిచ్చి నన్న నా
క్రమమున నీవు నిల్పితివి కైటభమర్దన నిల్చెదన్తహ
త్త్వము దిగె దక్షుకాపజనితక్షయవీడయు నిష్ఠ నాదెసన్. 593
- క. దక్షాగ్రహజాతమహా | క్షయమునకు క్షయంబు గావింపంగా
దక్షు లాయ లేరి యింక నలి | నేక్షు నీ వొకఁడు దక్క నీవిశ్వమునన్. 594
- సీ. అనుటయుఁ బుండరీకాక్షుఁ డాతనితోడ నిట్లును కైరవహిత మదీయ
దగ్గునామృతపారిధా రాభిషిక్తులై రేనియుఁ బాపాత్తు లైనవార
లతిశుద్ధతను లొదు రనిన నిన్నెన్నఁగానేల నా కెంతయు పిఁతుండ వీవు
గావున యక్షురోగవ్యధఁ దెడఁబాసి పోషింపు మోషధీపుంజములను

- తే. యన్మదయంబు లోక శ్రోతృనంబుఁ జేయఁడుడెడి గల్యాణవాయి యగుచుఁ
దపము నీపొందునేసినదానఁ జంద్ర । పుష్కరిణి నాగ వెలయు నీపుణ్యసఃసి. 595
- గీ. పుగుమలందుఁ బుణ్యపురుషుండు సతులలో । నభితనయ నదులయందు గంగ
యెవ్విధమున వెలయు నవ్విధమున దీగ । రాజి నీసరోవరం మెఱయు. 596
- వ. అనిన నప్పద్మలోచనునకు సుధారోచి యిట్లనియె.
- చ. జగిం దగుకొత్తుకొత్తవికసించినతెల్లనితమ్మిరేకులం
దెగడెడికన్నులు స్మగవుదేరెడిమాపులుఁ గుండలద్యుతి
గ్గతములై మెఱుంగెనగుచక్కనిచెక్కులుఁ బల్లవాయణం
బగునధనంబుఁ గల్గుభవదాస్యవిలాసము నిల్పు నామదిక. 597
- క. ఆచొప్పనను మదీశుచి । లోచనములు చూచుఁ గాక లోలత నెపుడుక.
నీచారుమూర్తి ననవుడు । నాచంద్రునితోడ దనజహరుఁ డిట్లనియెక. 598
- గీ. అఖిలతోషరహితులై నిర్మలజ్ఞాన । వంతు లైనయట్టివారికైనఁ
గాని గోచరంబు గాదు నానిజమూర్తి । కూడ దట్టిపలుకు ముందుమిత్ర. 599
- మ. అనినం జంద్రుఁడు వల్కునట్లయిన నత్యల్పాల్పసత్కర్మబో
ధములై త్రిమయలోకు లెప్పగిది నాగ్రతాగ్రహయ్యక రమా
ననపద్మాశ్రయము నిన్న వాచ్యగతి సందర్శించి ధన్యాత్ములై
ఘనతం బొందుదు రట్టిపొందు వెలయంగా నిల్పు మిచ్చోటికిక. 600
- క. నావుడు నాయుడుపతి కను । నావిభుఁ డిది పాసంగు నిచటియనఘముఁ గానం
గావలతురు నను నితరప । దావాసుల కలవిగా దుదారులకైనక. 601
- వ. ఇటనించ నింక లంకాధిపతి యగువిభీషణుకతంబున నీసరి త్రీరంబున నెల్లవారికిఁ
బ్రత్యక్షుండై యుండెద నది కారణంబుగా ధారుణీవలయంబు నిరుపద్రవంబై సకల
భద్రాశ్రయంబై మెఱయు నపు డెపు డిప్పరిసరంబున మదీశుడివ్యధామంబు నిలిపి
నిజపురంబున కరుగునది కారణంబుగా ధారుణీవలయంబు రంగమందిరంబైన భుజంగ
భోగతల్పంబున ననల్పభోగంబునఁ గల్పితపగ్యంతంబు లోకానుగ్రహార్థంబుగా వసీ
యించెద నావేశన నీవు నన్ను దర్శించెద వింక బ్రతిపవ్వంబును బుష్కరిణీతీర్థసే
వాగ్ధం బిచటి కేతెమ్ము పొమ్ము నీనిండువెన్నెల యఖిలజగత్పావనం బయ్యెడు మని
యాదేవదేవుం డంతగ్గానంబు నొందెఁ జంద్రుండును దద్యచనప్రకారం బాసరో

న భజనాపరాయణుడై యున్నవాఁడని చెప్పి యప్పారాశర్యుండు మఱియు
నాగదంతున కిట్లనియె. 602

క. పనియోజనములు నైదుం । దదన్ధమును నందునగము తగుపఱిపై యిం
పొదవుఁగృతాయుగఁబున । నదమలసలిములఁ జంద్రసరసియు బెడఁగై. 603

క. అంతట గలియుగమున నం । తంతకుఁ బ్రతిదినము నల్ప మగునస్తనగ
ప్రాంతముఁ జేర్చినయర్చి । ప్పుంతునికిఁగోత్రార్చప్రసారముకరణిక్. 604

గీ. కలఁక యంత లేక కడుచల్లనై నల్ప । లాలయఁచంద్రసరసి సలిలపూర
మనఘ కలియు గాంత మగు వేళ దుగ్గంధ । యుక్తమై కలంగియుండు నపుడు. 605

సీ. మండలాధిపులకు మరణ మెప్పుడు గల్గు నపుడురక్తచ్ఛాయ నగ్గలించు
మాన కెన్నఁడు రాజ్యహాని పాటిలు నాఁడు నెఱయంగఁ బసరునన్నియ వహించు
నఖిలప్రజాసంక్షయంబగు నేవేళ నాతటి క్రిమిమయం బగుచు నుండఁ
జొప్పుడువేళ విశోభ మేసమయమం దయ్యెడ ఫేవంబులై కలంగుఁ
జేచ్చు నాకాలమున ననావృష్టితోవ । మట్టిపట్టునఁ జావ్వన వట్టిపోవు
నింకఁ బె క్కెన్న నేల యాయిందుసరసి । దోమనిపరితములు విపశ్చూచకములు.

మ. నృపులం బోంక భావికాలమున శాంతిం జెందుచో దుగ్ధన
చ్చవియుక్ విప్రులు సౌఖ్యమందు నెడలక్ జంద్రోపలచ్ఛాయయుక్
భువి నెందక్ ఘనవృష్టి గల్గుతటి నుద్భావోర్మిజాలంబునై
సుపశేషనీలిఁ దస్సరోవరము పొల్చుక్ మంగళావాసిమై. 607

గీ. ఎన్న ముప్పుదిరెండుయోజనములంత । మేగయై యొప్పుదేశవిస్తారమెల్లఁ
గాలవశమునఁ బొడవటి కలియు గాంత । వేళ నత్యల్ప మయ్యెడి విప్రవర్య. 608

వ. సకలభూతక్షయ కరంబు గా నాయుగఁబున నఖిలవర్ణంబులకు నుపప్లవం బగ్గలం
బయ్యెడు నప్పు డాప్రదేశంబు నిర్మమవ్యం బగుట దేవతాసంచారంబ కాని
యొండు లేకుండుట ననాచారులు నన్యాయకారులు నామ్నయదూషకులు నార్యజన
భయంకరులు నల్పాయువులునై యెల్లవారును బరమకల్యాణకారకు లగువారి నామో
చ్చార్ణవంబు విన్నంతన విద్వేషించుచుఁ దమః ప్రవర్తనం దగురుద్రుండు తమకు
దైవంబు గా నుపాసించెద రమృహాదేవుండు జగన్విమోహగ్ధంబుగాఁ దాను దైవం
బని కల్పించినతామసశాస్త్రంబు లెల్లెడలం జెల్లుబడిమై ప్రవర్తిల్లెడు నాసమయంబు

నందు వాసుదేవరాజులు లగునమ్మహాత్ము లైనవైష్ణవులు తమ నిరాశం బాచరించి
యచ్యుతపదంబు నొందుదురు. 609

సీ. సాత్త్వికంబులు రాజసములు దామసములు నన మూడువిధముల నవని బరగు
శాస్త్రంబు లందు విశ్వప్రభు సర్వాత్ము హరిఁ జెప్పనవి సాత్త్వికాహ్వానములు
జలజగర్భిని సగస్వతి హవ్యవాహనుఁ బ్రణవతించునట్టివి రాజసములు
ప్రకటితముఁ ప్రవర్తకు సామానాథుఁ గీర్తననేయనవియల్లఁ దామసములు
వానిఁ గొనియాడి యతఁడె దైవంబు గాఁగఁ
గొలిచి సంపన్ను లగుచుఁ గోర్కులు ఫలించి
బలియులై సాత్త్వికుల బాధపఱచి నగుచు
నెవల విడుతురు హరి నేవ యెల్లవారు. 610

క. హరిహరుల సమము నేసిన | హరుడే పరతత్వ మనినయాశాస్త్రములుకొ
ధర సత్యమనిన దృఢతి | దొరకునె సూరిసమము పలుక చోచును గాదె. 611

క. ఈపరిధిఁ గలియుగంబున | నేపారుచుపద్రవంబులెల్లలు భద్రం
తై పగగుచంద్రపుష్కరి | జీవరిసర మంద లేవు నేటి నొక నాడుకొ. 612

క. జగదుద్భవపరిపాలన | విగమంబులు లీలగాఁగ వెలసినహృకికొ
ఒగి నుపసంహృతి నపు డిం | పగునప్పుడు గల్గుఁగలిసమాగమ ముర్వికొ. 613

ఈ. మేదినినై విభీషణునిమిత్రమునం గరుణామయాత్ముడై
యాదట రంగమందిరమునందు భుజంగమరాజశాయి ప
ద్మాద్రముతుం డబ్రహ్మను నా వసియుండుటఁజేసి కాలవో
షాదుల నేయుపద్రవము నందపు నాసరిసీసరిత్థులుకొ. 614

క. అని నుటియు నప్పురాశర | తనయుఁడు సునయుఁ డగు నాగదంతునితో ని
ట్లను మునిజనములచే మును | వినఁబడుకథ యొకటి నీకు వినిపింతుఁ దగకొ. 615

గీ. ఏల నీచోళమండలమెల్ల నేలు | రాజకోపంబుకతన భ రాజనంబు
వనరి వసియుంప బండ్రిండువత్సములు | పెచ్చువెరగె ననాచ్యుప్తీడనంబు. 616

సీ. కడుఁబేర్చి మిటమిటఁ గాయుక డ్టెండచే భువనముల్ పొగపొగఁ బొక్కిపడియ
వేడియు బిసబిస విసరు గాడ్పులఁ బ్రాణితకులెల్లఁ ఉటతటఁ నాఁకదొంగ

నొండెడ భగభగ మండుకార్చిచ్చుల బెనుగిరుల్ పెటపెట బ్రేలజొచ్చె
బంకి మై జవజవ నింకుకాదంబుల మకరాళి మలమల మాడిపోయె
నెండ చూరకుండఁ గడు నేచి యిరులుగొనుచు । వలలుకాంతారపక్షాలు వల్లుపోయె
నట్టనడువేసవులను గాల్చడలుగాక । జరిగునేలులు నిజస్థలము లయ్యె. 617

క. తుత్పష్టాదిక వేగతాపరితానుప్రాణశల్యావళి
భిత్తాక్షిగమహాన్లవాంతికమహిభృత్కుందరారణ్యశు
వ్యత్తియాశయ తీర్చెత్త్యమరుదేవాగారరథ్యాదులక
స్పృతం బాడచు మృత్యుదేవత సమున్మేషించె హేలాగలిక. 618

క. అనేక మునలు సిద్ధులు । కావేరీతీగ్గమంద కాపుండెడి భూ
తావలికి నచట శరణం । బై వెలసెను రంగవిభుసమాశ్రయమహిమక. 619

ఉ. అగతి గొంతగాలము సమంచితభక్తి జనంగ నానదీ
వేగము నాడునాటి కతివేగము దొంకిలిను దటస్థులు
ద్యేగము నొంది యందఱకు దిక్కిగుఱేడిన మాపసుం దను
త్యాగము గార్వ మంచు విగతాన్యదిశావిజగీష నున్నెడక. 620

ఉ. అలైఱగల్లె ౭. నైని మహాబలవంతులు తీవ్రతతునల్
చిత్తములక గృహారసము చిప్పిల వారలఁ గావఁ బూరి యు
ద్యోత్తిమెయిం బయోధరతలిక రభసంబున నాక్రమించి యు
వ్యేతునఁ దద్ద సూదరములెల్లను జిల్లులువోవఁ బుచ్చినక. 621

ఉ. పన్నపు మేఘముల్ గగనపాలిక వాలికక్రొమ్మెఱుంగులు
త్పన్నముగావు లేవు మహిత సైనితద్వను లిట్టిచిత్ర మే
మెన్నఁడుఁ జాడ మంచు జనులెల్లఁ బ్రమాదకుతూహలంబులక
దెన్నవహింఁ బెల్లుగురినెక జలధారలు ధారుణీస్థలిక. 622

క. తోఁములై కరటికగా । కారములై సకలదిశలఁ గడుఁదొఱఁగుతదా
సారమున నుచ్చి పఱచెను । వారక కావేరీను వారిధి బొదువక. 623

క. అమృహానదీజలపానంబునఁ బ్రాణిసంతానంబు సంతాపగహితంబై సుఖంబుండె నంత
నాగాజకృతం బైనప్రహహత్య పితాచీస్వరూపంబుఁ గైకొని తిన్నోయంబెల్లు సుక్క

తోయంబునఁ గ్రోలినతత్త్వము కావేరి వారిహీనయై ముందటిచందంబున నున్నఁ
దన్నిమిత్తం బన్వేషించుచు వచ్చి పురోభాగంబున. 624

మహాస్రగధ. కని రాధూతేను లత్యుత్కటశకటమశూకప్రతీకాశకేశిక
జనితోదన్వ్యాపతాపశ్లథమలినవప్రజ్ఞాతమాంసాస్రసంధిక
ఘనకావేరిజలౌఘగ్రసనవివృతక్రస్సురదూభరిదంష్ట్రా
శనిసంఘర్షప్రభూతజ్వలదనః శిఖాజాలశాచిక బిశాచిక. 625

క. కని కనలు నిగుడ నురువడిఁ జనుకుటిలభ్రుకుటిలవిశంకటభయదా
నను లగువారల దవ్వలఁ గనుఁగొని మది బెగడి మేను గజగజ పడఁకక. 626

ఉ. ఆసలిలప్రవాహమున కడ్డము నిల్చియు వక్త్రగవ్వారం
బోసరిలంగఁజేసికొని యొయ్యఁ దొలంగఁ బిశాచి యప్పు డో
సోసి దురాత్మరాల యిపు డోడకు మేడకుఁ బోయెదండుఁ జి
త్రాసులు విష్ణుదాసులు కరంబు రయంబునఁ బట్టదాసినక. 627

క. ఆగతి యెఱింగి యది గడు | వేగంబున బరువుఁబాటు వెనుకొని చన నీ
కాఁగి యదలించి యెవ్వతె | వేగతి వచ్చితివి వెఱవ కిచటికి ననినక. 628

సీ. ఆపుణ్యపరులతో నప్పిశాచిక యనె నేను బాపంబులకెల్ల నెక్కుఁ
డగుదాన ననుఁ జంపఁదగదు మదుత్పత్తినిధ మెఱింగించెద వినుఁడు మీర
లీజనపద మేలురాజు సోముకనాముఁ డపరాధివే తొకఁడవలనుండ
నేపాపమునులేకయితరహాసీసురుఁ డేరి చంపించె శ్రోత్రియుని వినతు
నప్పు డాతనిసచివులం దాపులందుఁ | జారులందును జనపనాస్సుదులయందుఁ
దద్బహిచ్ఛేజనులందుఁ దలఁప నొక్కఁ | డైన నది గూడఁ దని విడనాడరైరి. 629

క. ఎదురెదుర నొకఁడు దురితము | వదలక కావింప జూచి వారంపనివా
రొదవినఁ దత్పాపఫలా | స్పదు లగుదురు సమధికారబలములకొలదిక. 630

వ. కావున నీదేశంబంతయుఁ బాపదాషితం బగుట ననావృప్తిదోషంబు సంభవించె
నారాజకృతం బైనబ్రహ్మహత్యాస్వరూపిణి యైనవాచేతఁ జూచరాత్మకం బైనజగం
బిట్టియొప్పద్రవంబు నొందె నెను తటాకసరోవరాదులం గలవా రిపూరంబు నిరవశేషం
బుగాఁ గ్రోలితి నతిక్రూరదగ్ధను లగుమీ రెవ్వ రెంతవారును మదంతంబు గావింప

నసమర్థు లీనికగ్గప్రయాసం జేల యని పల్కి. యప్పిళాచి పరువుబెట్టినం గట్టలుక
దట్టించి యాదిట్ట లిట్లనిరి. 631

ఉ. సార మెఱుంగనేరక పిళాచమ నీచమనీచ లోక సా
ధారణదృష్టి జూచెద వుదారతరం బగు నీప్రదేశ మీ
చేరుర సంఘరింపను వసింపను శక్యమె నీకు నీవును
వారక వచ్చి తేనియు నవశ్యము నాశముఁ బొందె దీయెడక. 632

మ. ఊతి నీచక్కటి నివ్యదేశ మమితశ్రీవిష్ణుభూతేశగ
ఊత మీ పుణ్యనదీప్రవాహము జగత్సేవ్యంబు భవ్యంబు సం
స్కృతిమాత్రాఘనివాణంబు మహితశ్రీగంగ ధామాంతికా
గత మారూఢసమస్తతీర్థమయ మగ్ర్యం బాపగాకోటికిక. 633

గీ. ఎట్టిపాపులైన నీజలంబులు మేళు | సోకినంతయాత్ర శుద్ధు లగుదు
రేతదంబుపొసఁపూత మై జగము నీ | వలన ముక్తిఁబొంది నెలయు మందు. 634

క. కావున నెవ్వరి తెరువున | బోవక వేగంబ వెడలి సా మ్మటుగా కీ
తావున నున్న వధింక | పోవిడువము నిన్నుఁ బాపపుంజను వగుటక. 635

వ. అని పలికి రపుడాబ్రహ్మహక్య తద్దేశంబున సద్యోనాశంబు నొందె నవిష్ణుభూతేశ్వ
రులు తమతమనిలయంబులకుం జనిరి తదనంతరంబ జగత్సృష్టి కారణం బైనమహావృష్టి
గురిసి కలుపు దీటి యెల్లవారు తమతమ నెలవుల నుఖంబుండిరి. యాయుపాఖ్యానంబున
నిఖిలపాపహరణం బగు నిహవగసుఖదం బని చెప్పి యప్పిళాశర్యండు నాగదంత
మునివరున కిట్లనియె. 636

క. ఈకథ వినియెడిమనుజు ల | నేకమహాపాపకంబు లెడలియఁ ముక్తి
శ్రీకాంతు లగుదు రట్టిని | నీ కొకకథ యోగివశ్య నే నెఱిగింతుక. 637

మ. ఒకగంధర్వుడు చిత్రసేనుఁ డనువాఁ డుద్దామదర్శివరయా
ధికుఁ డస్వప్నవరేణ్యమిత్రుఁ డుడువీధిం దోడిగంధర్వగా
యకులం దానును బాడుకొంచు నట రంగాభ్యర్థనముం జేరి కొం
జక యామీఁదటఁగా వెనుం జనియె దచ్చాయాసముల్లంఘి సు. 638

గీ. వానితోడ నేఁగువాను తచ్చాయ న | త్రిక్రమంపరామి దెలిసి నిలిచి
రంతతీర్థంబు లాదుర్చి దాంధుని | సాగిపోవనీక సంభ్రమమున. 639

- క. కడకాలఁ బట్టి కడు నురు | వడి బిజబిజ ద్రిప్పి వైవ వననిధి కవలం
బడియె రఘునాథుశరపాతి | సుడిఁబడి మారీచరాక్షసుఁడు పడినగలిక. 640
- ప. అప్పు డతినితోడఁ గూడివచ్చినగంధర్వు లానఁధంబెల్లఁ దెల్లంబుగాఁ గనుంగొని
బెదరి మగిడి నిజాధిపతి యగుచిత్రసేనుఁడు తేజోహీనుండై పడినయెడకుం జని
యచట నచేతనుండై యున్నయతనిఁ బ్రబోధించిన. 641
- గీ. తెలిసి నలుదిక్కులను జూచి ధృతిఁ గలంగి | యిక్కడెక్కడి న న్నెవ్వ రివ్వధంబు
చేసి రచి పల్కునాచిత్రసేనుతోడ | వారుఁ జెప్పిరి తద్వివత్కారణంబు. 642
- క. చెప్పిన విని బెగడుచు మదిఁ | గప్పినమోహమున మీఁదు గానకి పోదం
డిప్పగిది నుండ నే లని | యప్పాటుం డయగఁజూచె ననుచరయుతుండై. 643
- ప. ఇట్లు చన మొక్కలించితొక్కలువిడిగినపులుగులంబోలె నా సంబున కెగయలేక
చీకాకుపడి యార్తుం డగుచు మర్త్యకైవడి పుడమిం బడి పొరలి యాక్రో
శించుచు. 644
- మ. అట్లా యే సతియూశభావమున నీయత్యంతసంతాపహే
తుకకర్తం భూనరించివాడె నిక నీదోషం బశేషంబు నూ
రక యెబ్బఁగిఁ దొలుంగు దీనికి విచారం బెద్ది యన్యాయకా
రికి నేలోకమునందు నాపదలు వర్తిల్లుకొ దుఁంతంబులై. 645
- ప. అని యొక్కంత చింతించి మఱియును.
- మ. దివి మీముందట వచ్చున న్నిటు ఒహిస్తీర్వపంబునం దేవదా
నపమర్త్యాదులలోన నెవ్వరోకొ ప్రాణత్రాణినిష్పాశులై
యవిచారంబున వైచి రాజదుల నింబ్రాఖర్వరోహిని ను
ద్దవిడికొ వేలిచి తత్ఫలంబున హవిర్భాగంబు భాగించెదకొ. 646
- క. అది గాక వానిఁ జెప్పిన | నొడవెడు భద్రంబు మీకు నుద్దీపితమై
యిది యటు పోనిం డిప్ర డు | న్నది యింక సెకసంశయంబు నామదిబోనకొ. 647
- ఉ. అప్పుడు మీకు నాకును వియద్గమనంబు సమంబు యిట్టివో
నిప్పుడు నాకు సెక్కునికి నితైఱుగై మఱి మీగలికమం
బెప్పటియట్లు యున్ని యిట నెట్లది గావున పక్షపాత మీ
చొప్పునఁ గానవచ్చెఁ గడఁజొద్యము కాదె తలంచి చూచినకొ. 648

- క. అని తనపడుటకు మనమునఁ | గన లొదవఁగ నదరి పలుకుగంధర్వవిభుఁ
గనుఁగొని గగనస్థితు లగు | ననుచు లిట్లనిరి మఱియు నాతనితోడఁ. 649
- గీ. మాయ మాను మిట్టిమాట లెవ్వరిదెసఁ | గీడు గలుగ దొకనికల్పింబు
లొకని నేల పొందు నూరక నిజకర్త | ఫలము తనకుఁ బొరయవలయుఁగాక. 650
- క. అమృతాశనమనుజపశు | ప్రముఖం బగునకలజంతుపటలంబునకుఁ
దమలొనితారతమ్యము | క్రమమున నిజకర్తఫలము గాదే తలఁపఁ. 651
- వ. నీవు తామసంబువ దివ్యధామచ్ఛాయాసముల్లంఘనం బాచరించినపాపంబున నీయా
పదఁ దెచ్చుకొంటిని నెమ్మది మహాపాతకం బని యతిక్రమింప కునికొండేసి మాకు గగ
నగతిక్రమం బవక్రమంబై యున్న దిత్తటి నీచిత్తంబు క్రోధాయత్తంబు గానీక దో
షనివృత్తి యగునుపాయంబుఁ జేయు మట్లైన నతిపవిత్రం డెయ్యెడు గానినాడు
దుర్జనునకు సుగతియింబోలె నీ కాకాశగమనంబు సిద్ధింపదు భవత్పతనకాయలగువా
రల నే మెఱుంగ నేర మీమేరకు నంతరితౌదిభూతంబులు సాక్షి వాని నడిగి చూడు
మింక నీవృత్తాంతం బంతయు బలాంతకునఁజెప్పింబోయెద మిపుడు నీవడిగినచక్క
టికి నద్రద్విపసముద్రంబు లెడసి యంతిరంబులై యున్న వింతమారంబు పాదప్రచా
రంబునఁ జన ననేకవర్షశతంబులైన నశక్యం బదియనుగాక యుదగ్రగ్రాహంబు
లగునంబుధులు దురవగాహంబులు లిట్లొట దురితనిష్కృతి గల్గునంత నీవింద యుండు
మఖిలంబు భద్రం బయ్యెడు మని వాగ లరిగి రనంతరంబ. 652
- క. తలఁకొనినశోకభయమున | నలమరుగుచుఁ జిత్రనేనుఁ డెలియఁగముగాఁ
బలుములు విలపించె నెగుల్ | దలఁగునుపాయములు గొన్ని తలపోసి ధృతిఁ. 653
- క. శంభుని నాత్రితరౌ | రంభుని ఫణిరాజకటకరాజితఘనదో
స్తంభుని నపహృతదానవ | దంభుని నిట్లని నుతించె దత్పరమతిమై. 654
- గద్యము. జయ జయ జలజభవముఖనిఖిలసురనికరమకుటతటఘటితమణిరుచిరుచిరచరణయు
గళ, గళవిచరదవరిశగరళక బళ, బలవదఘనీవహబాణపటలవిఘటనచటులదివస
కరకమలదన్వృతకరణమధురమధురసభరితశశికుసుమ, సుమహితకుచివిభవవిలయ
రహిత, హితవివిధవిహరణకుతుకచరణఖచరమిధునశతసతతపరిచితపితృతశిఖరమణి
కిరణశకలితసకలకకుబంత తిమిరభరళుభరజదరణధగనిలయ, లయసమయవివృత
వికటనిటలతటనయనపుటనటదనలకణ, కణకబలితసకలఘనన, వనధిరలయవల

యితథరణీభిరవహనసహన ఫణభరపరివృహదృహవలయవిలగదురుభుజపరిఘపరిచి
తకనకమధగపృథులధనురుచితమదనధనవిశిఖముఖశిఖిహుతదితిజనిగదితనిగమశతను
తనిజనిరుపమనిరపధిగగుణవిసగ, సరసిజవిపులతరవనవనపవనసచనకృతవనిదహనగ
గనమయతినుమహిత, హితజనభవనఫలితసుగనగనగదుహితృవదనకమలసమదమధు
క, కరటిందశరదరవిసగనిసరజతభుజగవదనుగసరిదమృతకరదరవాసిత, సితక
మలరుహతుహిననగనిభిశుగధరుచిమదపఘన, ఘనభుజబలపరువరిపుపరిచదతనుజ
యచితతధనురతినిబిడనిహతిముచిత, దితిజన్మభుజగజవనసనకశుకముఖమునిజన
హృదయకమలనదనగదసమవననిరత, నిరతిశయశయకలితలలితహరిపుష్పపుష్పశుతి
నకుదపహసితగిరిజశిఖరవగవృషభగమన, మనసిజమదధవళదహనజలదసమయముఖ
గఖివచనదురధిగమమహితహిను, హినుకగహుతవహావినయననయనతకరిలపనవి
పులకటికవిగళితమదసలివిచలదతిపలనినదముచితమృగునటదురుపదకటికఫణిఫణ
మణిరుగరుణిత హరిదుదగదరవికచనఖకమల పరిమళపరిమిళితమిరుసరిదతుసలిల
కణగణకలితబలకచభరరుచినిచయ ఖచితగగనగలింపితమహితనిపతితమఘమలిన
చలితమిదయజవశమశరణభవభవ హాహి మం హాహి మం.

655

వ. అని సన్నుతింపిన బ్రహ్మండై విపన్నగాశని యగుపన్నగాభరణం దతనిమై
గృహతరంగితం బగునహంగంబు నిగిడించి నీతలం పెయ్యెన్చెప్ప మనిన నన్నకు
పతికి నందంద వందనం బాచరించి కృతాంజలిమై యాచిత్రసేమండు తనవృత్తాంతం
బంతయు విన్నవించిన దత్తునకారుల నిరూపించి విరూపాక్షుం డాక్షుణంబున నిజ
కింకరగణంబుల రణంబున కాష్ఠాపించిన.

656

శా. బాహాకంపితహేతిదీప్తులు వియద్భాగంబు గప్పెన్ సము
తాహాదంచితసింహనాదముల దిక్పక్రంబు భేదిల్లగా
సాహంకారభయంకరాకృతులతో సాయోధమోదగ్రస
న్నహం బద్భుత మాహింప వెడలెన్ మాహేశభూతావళున్.

657

శా. గంచద్వాహనకేకిసింఘరుదు లాశామండలంబైల్ల జి
త్రించెన్ రోహిణ్యంగంజములభౌలిక్ రత్నకోటీమల్
మించెన్ బాశశరాదిసాధనము శోలిం బూని దగ్ధంబునెన్
గ్రాంచారాలియు బల్వడిక్ వెడలె సంగ్రామక్రిగూలోలితెన్.

658

వ. ఇట్టిదిగి సకలదిరితలతాలనిత్రం బగుశ్రీరంగక్షేత్రంబుఁ బ్రవేశించి యందు నిర్గుణావ
వ్యక్తరవారి యగుకావేరిం జేరి యాభూతజాతంబు నానాముఖంబులఁ దజ్జలంబు చలం
బునఁ గ్రోలందొడంగిన. 659

సీ. అంత నిర్గుణంబు లైనమహీధరప్రతీతిశృంగంబులు బయలుపడియే
నీరఁ జేలెడితీర్థభూరుహప్రసవంబు లంతరిక్షమునఁ దూఁగాడఁదొడఁగె
నవ్వంబు లైననిమ్మప్రదేశంబులు రయమేది నమ్రతరంబు లయ్యె
బొడవులై పాలుపారుపులినస్థలంబులు క్రందుగా నందంద కానవచ్చె
నదరు మాడ్కికి వెక్కసం లైనపఱపు । తెల్లముగఁ దోనఁ జావ్వనఁ దీసిపోయె
నల్పజలజంతునికరఁబు లచట నచట । నదరె నైవాలపత్తులు నాక్షణంబ. 660

గీ. అంతఁ దత్తీర్థసంగతాన్ధా మిచట । పెలఁగఁశ్రీవిష్ణుభూతేశు లలఘుమతులు
మున్ను దరులకు మిగిలి యుప్పొంగి పాటు । నమ్మహానది యల్పంబు వగుటఁ జూచి.

క. సరభసగతిఁ దత్కా రణ । మరయుచు నటపోయి బాడబాసలశిఖలం
బొరినదమజలధిరవమునఁ । బఁగెడు సుకమ్రాంతి వినిరి పడమటినంకిణ్. 662

చ. విని యిది యేమియో యనుచు విస్మితులై చని యన్మహాతరం
గిజియొధయప్రతీరములఁ గ్రిక్కిరియఁబడి యానతాస్యలై
ఘనరసపూరముల్ బహుముఖంబులఁ గ్రోలెడివారి నగ్రని
స్వనబధిరీకృతాశులఁ బిశాచగణంబుల ఘోరమూర్తులన్. 668

చ. కని కడునల్లి బిట్టదిరి కన్నుల దట్టపుకెంపు పవ్వఁ ద
గ్జనములు గగ్గనంబులు విశంకటభంగిఁ జెలంగఁ దాఁకి క
న్మనిఁ బరిఘాసితక్రశరఖడ్గదాముసలాదిఘోరసా
ధనముల బిట్టనొంపఁ గడు దల్లడ మందుచుఁ బాటి రందఱున్. 664

క. వారలతోడన తెనలి శు । మాయుడును బఱచె నీక్రమంబున భయముం
గూరిన వచ్చెడితనపరి । వారము నీక్షించి పృథుభవాహునఁ డాత్మన్. 665

గీ. సంగ్రహించుచు నీరి నీబాడఁ బఱపి । నట్టిబలియొడు నెవ్వఁడో యనఁ దదంతి
కమున కేతెంచి వినతుఁడై క్రొంచుభేది । చెన్నెఁ దా రేగి విఱిగి వచ్చినతెఱంగు.

వ. అంత సంతయు పని యుమాకాంతం డఖిలభూతజాతం బాకర్ణింప బలవంతులతోడి
విరోధంబు గా దని పట్కి యాగఁధర్వునిం జూచి నీవేందైనను బొందైనకందువ
కరుగు మని యంతర్ధానంబున నుండఁ దదంతరంబ నిజమిత్రం డొకచిత్రకేసుండు

- గరుడకేతనచ్చాగూలంఘనం బాదరించి భేదగత్వంబు చెడి పుడమిఁ బడి యడలుచు
నిక్కి తదనుచరులవలనఁ దెలిసి యాశతమన్యుండు భృతమన్యుండు నయ్య నయ్యెడ.
- క. లోచనసహస్రలోహిత | రోమలు మెయి నిండ నామరుత్పాలండు లో
నేచినరోమానలలి | లానియములు వెలిఁ దలిర్చులాగున నుండెన్. 668
- వ. అంత.
- గీ. దంతి మేషమహిషదానవమకరసా | రంగతురగశాకర్షరముల నెక్కి
కులిశశక్తిదండఘోరిసిపాశతో | మరగదాత్రిశూలధరులు నగుదు. 669
- ఉ. ఆహవశూరులై వెడలి రప్పడు తక్కును గల్గుదేవసం
దోహము లాత్మబిహ్నుములతో వివిధాయుధపత్తితో నట
ద్వాపానతోటితో సుభటవర్గముతో వెన న్నిమించి
వ్యాహతేసింహవాదముల నంబరభాగము పూరిల్లఁగాన్. 671
- క. ఆనినిజగణము తమతమ | కైదువలమెఱుంగు లెల్లకడలం బగర్వ
గాఁదనరెఁ దఱచు మెఱుపుల | తో దివిఁ బన్ని నయుగాంతతోయదము లనెన్. 672
- ఉ. ఆయెడ వాయువుల్ పరుసనై వెన వీచె నినుండు వేడియై
కాయఁ వొడంగె భీకరముగాఁ బెనువంటలు నెల్లదిక్కులకై
వాయునఖండంఁ గ మ్రై బటువారిదపజ్జులు మిన్న ఘూర్జికై
మ్రోయుచు భోదను గురిసె ముంపఁగ శోణితధార లెల్లడన్. 673
- క. చదలం గనలుచుమదమున | బొదలెడిసువరులు విష్ణుభూలేశులు దా
రిదియేటి దనుచు నచ్చెరు | వొదనఁగ వీక్షించునంత సుధతవృత్తిన్. 674
- క. సురగణవిభుపనుపునఁ గడు | నురువడిఁ జండానిలంబు లొక్కట విసర్జ
బురిఁగొని వైష్ణవవాయువు | లరుకారఁగ జేర్చి వాని నన్నిటిఁ దోలెన్. 675
- క. ఆలో నాలోలఘన | బ్వాలాబాలములఁ గప్పి చనునాయజ్ఞై
గాలుపుచు వైష్ణవానల | మాలోకనభయదనిష్ఠారాకృతి మెలఁగెన్. 676
- వ. అట్టియెడ సమరసముత్సాహదోహలంబులై సురసందోహంబు లుదగ్రమండలాగ్రగరి
ఘపట్టసప్రాసపాశముఖ ప్రహరణబాణపాణులై మఱియందఱం దఱిమి నిజప్రతాపాత
పాహతారిశముదుం డగుశుముదుం డమదత్ జేత్రరక్షకుండు కింక రెట్టింప హరికింక
రులం పంపిన నానిలింపసైన్యంబులమై గవిసి నిశితపవనిష్ఠారంబు లగుశరంబుల సురం
బులు గాఁడ నేసియు బ్రళయనలక రాశంబు లగుకరచాలంబులఁ గంతనాశంబులు

దేవప్రేసియుఁ గాలోర గాభీలంబు లగుశూలంబుల సౌలంబుల సెంచియు నుదంచిత
ప్రభావహితవియ త్తలంబు లగునత్తరంబులఁ గత్తరంబులఁ జించియుఁ గగంబుభయంక
రంబు లగుముద్గరంబుల శిరంబులు నొంచియుఁ బ్రచండంబు లగు గదా దండంబులఁ
బిచండంబులఁ బగిల్చియు గనకపుంఖమండితశిఖండజాలంబు లగుభిండివాలమ్ముల నా
డించియుఁ దఱము గాటమ్మునకు నెూహటించి విముక్తరణపాండిత్యు లగునాదిత్యులు
విస్మృతహరితు లగుమరుతులు విగళితగంధర్వ లగుగంధర్వులు విఘ్నాత్ము లగు
యక్షులు వితతక్షుత వేద నాస్యాస్య లగుసాధ్యులను వికంపితాసువు లగునసుచలనునై
రివ్వధంబున నిజబలంబులు దక్కి నలుదిక్కులకుం బఱచిన సుగపతి తా సెక్కు
రుండ చిక్కి మిక్కుటం బగుకోపాటోపంబున.

677

శా. శుభద్రోషమునకొ దిశల్ పగుల నక్షుద్రజ్వలజ్ఞానికా
సంభూతస్ఫుటవిస్ఫురద్విపురుగస్సాయాత్ఫులింగరజం
బంభోవామాపదంబు గప్పికొన జంభారాతి వైచెక రణా
రంభోజ్ఞంభిత మైనవైష్ణవభిటవ్రాతంబునై వజ్రముకా.

678

క. ఆరీతి భూతభయదం । టై రయమున వచ్చువజ్ర మతులితబలదు
ర్యారుఁ డగుశుముదఁ డచ్చెరు । వారఁగ డాకేలఁ బట్టె ననుచరు లాగ్యకా

679

ఉ. ఆతటి సర్వప్రకృతచయాతతపక్షవిశేదనక్రియా
హేతుకమై తనర్చునిజహేతి విఖండితమై యరాతికిం
తేలికి నగ్రహాటఁ గని సిగ్గటి శక్రండు వాతె దైత్యజి
ద్ధూతలు వెంటవెంటఁ బడి తోలుచుఁ గేలిగొనంగ మానియై

680

చ. హరిహాయుఁ డాదిగాఁ గలసురావలి నాగలిం గల్చి విష్ణు కిం
కరులు జయోత్సవం బెసఁగఁ గ్రమ్మటి వచ్చిఁ దన్న హోగ్రసం
గదమగధోప మచ్చట సుఖిస్థితి నున్న మహాత్ము లాలకిం
పరు పరమాత్మచింతనముఁ బానుక యన్య మెఱుంగుండుటకా.

681

వ. అంత నక్కడఁ బరాధనజాతమన్యుం డైవచ్చుశతమన్యుడైనన్యం బాలోకించి
పితామహుం డతని డాయం జని

682

క. ఎవ్వరిచే నేనెవమున । నివ్వధి వాలిల్లెఁ జెప్పు మేగ్గడ ననినకా
నెవ్వగఁ జిత్తం బెరియఁగ । నవ్వనరుహగర్భసోడ నతఁ డిట్లనియెకా.

683

- క ఏ మని చెప్పెడు లోకపి । తామహ మత్సరము మానధనమును బాసెం
దామరసాత్మనిదూతల । చే ముల్లోకములు గేలిసేయుచు నవ్వెన్. 684
- వ. అనినఁ జతుర్ముఖుండు శతమన్వన కిట్లనియె. 685
- చ. మెఱసినమృత్యుదేవతవ మత్యువు లైనముఖందదాసులన్
తరలకమారుకొంటిరయఁ దాఁ గొఱవిం దలగ్రోఁతుకొంటి యి
స్లేఱిగియు శ్రజ మంది యిది యేటికి వైచితి వారిమీఁగనె
త్తెఱుంగున నైన నాపదలు దెచ్చుగదా బలవద్విభోధముల్. 686
- క. అనిమిష విను నీవులిశం । బనఁగా నిది యెంత మామకాస్త్రవచనంబై
నను మారునిపాశుపతమై । నను వ మృగు విష్ణుభూతాశులచేతన్. 687
- సీ. కాలచక్రమైన గరుడధ్వజునిచేతి । చెక్రమైన వారిఁ జేర కంత
దలఁగునట్టిమహిమ గలమహాత్ములతోడ । వైర మగుట నేమిగారణంబు 688
- క. అనినపితామహుపలుకలు । విని యనిమిష నాయనండు వినమితముఖుండై
మును కన సిగ్గున దమ్ముం । గనుగొనుటయు నతనితలఁపు గనిగంధర్వుల్. 689
- వ. ఆచతుర్ముఖున కభిముఖులై కరపుటంబులు నిటలకటంబునఁ గదియించి యిట్లనియె. 690
- సీ. ఆవధరింపుము పంకజాసన సురరాజు చెలిమికాఁ డగుచిత్రసేనుఁ డనెడి
గంధర్వనాథుఁడు కాదంబరీపానమత్తుండై సోలుచు మధుఃఫణితీఁ
బాడుచు నాకాశపథమున నరుగుచో రుచిరమచ్చాయాస్వరూప మైన
శ్రీరంగధామంబుఁ జెచ్చెర లంఘించె బలసి యాతని వెంటఁ గొలిచివచ్చు
నేము దాని దాఁటరామి మున్నెఱుంగుట గడచిపోక నిలువఁబడితి నుంత
కింక మీఱ విష్ణుకింకరు లాతని సెడిచి పాఱవైచి రుద్విఁ గూల 691
- క. అటు వ్రేసిన జలధులకడ । పంట ముక్కును మోముఁ జదియఁబడిగగనమునం
బటుగలిఁ జనుసామగ్ధ్యము । మటమాచము నొంది దీనమానసుఁ డగుచున్. 692
- లయగ్రాహి
సింధురనిశాటమదసింధుఁడుటజన్మ సురసింధు కనకాంబురహగంధవిచలత్పు
ష్పంధుమవిత్తీర్ణ సితబంధురజటాపటల బంధవిలసత్కుముదబంధుఁ బ్రమదాన
ష్పంధులలితాంగు ననుసంధితజగత్కుశలఁ గంధరః నీలతరకంధరు నుదార
స్కంధవృషవాహనుఁ గబంధమథనప్రియు జలంధగహుఁ గొల్పె నతఁడంధకవిరోధిన్

- క. ఆతనిదెసఁబ్రీతుండై । శీతాంశుధరుండు పనుపఁ జెచ్చెరఁ జనిత
 మృగతములు బిష్ణుదాసుల । చేతం బరిభూతి నొంది చేడ్వడి రంతకన్ 694
- చ. హితుఁ డగు చిత్రసేనునకు నిట్టివిధంబున వచ్చినట్టి దు
 స్థితి విని యల్క మై నమరసేనల నెల్లను గూర్చి యాశత
 క్రతుఁడు ముకుందకింకఁనికాయమువై జని పోరి వారిచే
 హతబలులై నిలింపులు భయంబున కన్ననిఁ బాటిపోయినన్. 695
- క. ధట్టించి నిలిచి వజ్రము । కట్టలుకం బూని వైవఁ గైకొన కది చే
 పట్టుకొని కుముదుఁడును నతఁ । డిట్టాలం బనుచుఁ జెప్ప నెడ నచ్చటికిన్. 696
- ప. మున్ను చిత్రసేనునిచేతను బరిభూతం బగు రాజశేఖరుం డరుదెంచిన విరించి యత్య
 దరంబున నమ్మహాదేవుతో నీవేమికార్యంబున కిచ్చటికి నచ్చి తనన నచ్చతురానను
 గనుంగొని. 697
- క. క్షీతిచిత్రసేనపతనము । నతనికి నై తనబలంబు నని కనుపుటయున్
 ధృతిచెడివారలు హరిభట । తలిచే నొచ్చినవిధంబు తడయక చెప్పెన్. 698
- క. చెప్పిన విని గంధర్వం । డొప్పుని పనిసేసిఁ దెలివి నూనకనీవున్
 దప్పితివి బుద్ధిసురపతి । చెప్పెడి దేమున్న డిట్టిసెగ్గము నొందెన్. 699
- చ. అని జలజాననుండు దివిబాధిపుఁ గన్గెని దైవ కృత్య మె
 వ్వనికి నతిక్రమించి చనవచ్చు నె పుణ్యపరలో శుభంబులన్
 ఘనదురితాత్ము లాపదలు గైగొనుచుండుదు రట్టికన్తముల్
 దనకళమే యొనర్పఁగ విధాతృనియోగమె కాక సర్వమున్. 700
- క. జీవులు శుభాశుభస్థితు । లేవిశ్వాత్మకుఁ దెలుంగు నెల్లపుడు నా
 దేవునిశక్తికిహీనం । బై వెసఁ జరియించునే తృణాగ్రంధ్రైకన్. 701
- ఉ. ఆపరమేశ్వరుం డరయ నాగమవేద్యుఁడు వేదవోదితం
 బై వెనుపొందుధర్మ మఖిలాశ్రయ మాసరణిం జరించువా
 రాపదఁ జెంద కెందు సుఖ ముందుదు రత్నధనరైతలై తదా
 క్షేప మొనర్చునీచులు నశింతురు దుస్తరవారకాగ్నులన్. 702
- గీ. అది పరమాత్మసంకల్ప మైనయట్టి । ధగ్ధమాగ్ధబుడప్పి గంధర్వవిభుఁడు
 చక్రిదివ్యాలయచ్చాయ నాక్రమించి । కనియెడతాపమున నిట్టికష్టదిశలు. 703

వ. అనినఁ బాకశాసనండు జలజాసనఁ గనుంగొని. 704

క. తోయజభవపారిభవన | చ్ఛాయాలంఘనము సేయ సమకొనుపాపం
బేయది తుది నదిపాయును | పాయం బేతెఱంగు తేటపఱపును నాశక్. 705

సీ. నావును నజఁదును దేవేంద్ర వినుము చెప్పెకఁ బరప్రశ్నకు భేదములును
ద్వివిధమై దానువర్తించు భూతావలీయందు స్వచ్ఛాయప్రశ్నకు మనఁగ
నమగు నాయుఁడుయం బైనవారల కది దునుకబోయిననీతిఁ దోచునొండె
బొడగానఁగా రాక పోవు నీజాడ నది వినుస్వచ్ఛాయ యద్భుత మనఁగ
భువిఁ బరచ్ఛాయఁ దాక్షేప్తమునుగనీయ | సంబు నన రెండువిధములు జరగుచుండుఁ
బిన్న వాఁ డట్టియెడలను బెద్దవారి ; నీడ దాటించుచుం జనఁ గూడ దెపుడు. 706

క. గురుసముచితశయ నాసన | వరవాద్యప్రముఖగేహవర్గము జనుండై
చరణమున నాక్రమించిన | నరుఁ డరుగు ననేకఘోరనారకములకున్. 707

వ. సకలధర్మంబులందును సాష్టికంబు పరమధర్మం బిది యవలంబించి చరియించు
నిర్మలాత్ములు మనోవాక్కాయకగర్మంబులఁ బరాత్ము లగునెల్లవారికి గురువు లట్టి
పుణ్యపురుషులయందు సనాసన్నిహితుడై యుండుఁ గావున దచ్ఛాయఁ ద్రోక్కి
చనుదువృత్తితైత్తిలకు నివృత్తి గలుగనేరఁదని చెప్పి యప్పితామహండు వెండియు
నిట్లనియె. 708

గీ. ఖడ్గరోగాత్ములగువారుఁ గుంటివారు | నంఘ్రిహీనులు గల రెవ్వ రట్టివారు
గతభవంబున శ్రీహరిప్రతిమనీడ | లంఘనముచేసి చనినపాలనులు శక్ర. 709

చ. నిగిడినవిష్ణుమందిరమునీడయు విష్ణునినీడయట్ల దా
టఁగఁదగ దట్టిపాపము జడతృము మై సొనరించుదుగ్ధమల్
తెగి యనుబాధలం బడి తుదిన్ ధరమై జనియించి పంగులై
వగలఁ గృశించుచుండుదు రవారతఘోరరుజానిపీడలన్. 710

గీ. తత్ప్రీవక్షణ మొనరించుతఱి నరుండు | కడఁగి తచ్ఛాయ మూడుభాగములు చేసి
యందుఁ బూర్వాంశమునఁ జను ట్వు మిట్లు | గాక తక్కినవరుది దోషకారి యంద్రు.

క. వనజోదరుతుభగణములు | గొనకొని కీర్తింప గేలిఁగొనుచు నవజ్ఞం
జనుజనులు బధిరులై మహా | జనియింతు రనేకజన్మజన్మములందున్. 712

క. పారిబింబమైనఁ దత్ప్రీ | కరమైన ధ్వజంబునైనఁ గని మ్రొక్కి కనా
దిరబుద్ధి గడచి చనునా | పురుషులు జాత్యంధు లగుచుం బుట్టుదు రుర్విన్. 713

- క. హరినగరి కప్రదక్షిణా । సరణిం జనుదుర్వివేకి సంచితపూర్వా
స్ఫురణః బెడఁబాసి సంప । ద్విహితుఁడై పిదప నరకవిత్తులఁ గూలుకొన్. 714
- క. ద్వారమునఁ జనక విష్ణున । గారము మఱియొకడు వెంటఁగాఁ జొచ్చుదురా
చారమునఁ జేసి నరుల కు । దానంబగు పూర్వానితతి దలఁగు సురేంద్రదా. 715
- క. ఈగతి మెలఁగక దుగ్మదుఁ । డై గంధర్వుఁడు విపద్దశాకులఁ డయ్యెకొన్
వేగపడి విష్ణుదాసుల । తోఁ గరికరి నొంది యశము దొలగితి వీవుకొన్. 716
- వ. అని పలికి వారిజాసనుం డూరకున్న నాశతమయ్యుండు లజ్జావనతముఖుండై యిట్లనియె.
క. చతురానన నా కెంతయు । హితుఁ డాగంధర్వుఁ డెగ్గులెన్నక కరుణా
మతిఁ జెప్పయు నాకొఱకై । యతినికెఁ గల్మషనివృత్తి యగు తెఱఁ గింకొన్. 718
- చ. అనినఁ బితామహుండు దివిజాధిపుఁ గన్దెని యిట్టిపాప మే
యనువునఁ దీఱినేర్పును సమర్చనవందనసంస్తవాదులకొన్
దను భజియింప నావిక చతామరసేతులఁ దాసమాశ్రితా
వననిరతుండు శ్రీహరి ధృనింబుగ మాన్పెడిఁ దాన యాతనికొన్. 719
- క. అని చెప్పి యజ్ఞగర్భుఁడు । చనియె న్నిజధామమునను శంభుఁడుఁ బోయకొన్
వినుతమణిశృంగసంగత । ఘనపటలవిలాసమునకుఁ గైలాసముకొన్. 720
- చ. హరిహరముఁ డెంత నిష్ఠసఖుఁడై మెఱపాందెను జిత్రసేనుఁ డం
బరగతిపాటవం బెడలి పడ్డ ప్రదేశము కేగి వానికికొన్
సరసిజనూలివాక్యములచందము పొందుపడంగఁ జెప్పి తా
నరిగె నిజాగమోత్సుకసుధాశనకోటికి వేల్పువీటికికొన్. 721
- వ. ఆగంధర్వరాజును నిజవృత్తిక్రమంబునను నిర్వేదించి యహోట్టు వాని కాశ్యపనామ
ధేయుండు నగుమునీశ్వరుం బొడఁగని యభివందనం బాచరించి వినయనమితిమస్త
కుండై హస్తకంబులు మొగిచి యిట్లనియె. 722
- క. దురితానలకీలావలి । నెఱిఁ జెడి నా కేదికృత్య మెయ్యెది వాచ్యం
బిరవుఁ నేమిట సౌఖ్యముఁ । బొందుదు నెఱిఁగింపవే తపోఘనముఖ్యా. 723
- వ. అనిన నయ్యతివరుండు గంధర్వచరున కిట్లనియె. 724
- చ. పరమేశుకొబురుపోత్తమకొ బరుఁ గృపాపాథోధి నారాయణుకొన్
హరిఁ జిత్తంబున నిల్పి నిత్యము ప్రణామాభ్యగ్ననాదిక్రియా

- పగతం గాగ్యము దీర్ఘ మట్లయినఁ బాపశ్రేణిఁ బోదోలి త
త్సగమస్థానముఁ బొందె దెంతయును గోప్యం బే నెఱింగించితిన్. 720
- క. నావుడు నప్పురమేశ్వరు | నేవెరవున నెఱుంగబోలు నేచందము వాఁ
డవంకనుండు ననుటయు | నావాచంయమివరేణ్యుఁ డతనికి ననియెన్. 721
- క. ఆతిపినులం బగుమానస | గతులను సుకృతప్రసక్తి గలకర్మములన్
వితతప్రసన్నభావలఁ | జతురుఁడై యెఱిగె దీవు సర్వాత్ము హరిన్. 722
- క. కలఁ డభిలనాయకుం డగు | జలకాయ సమ స్తభూతచయములబోనన్
వెలుపటిసకలావస్థలఁ | గలకాలము పూర్ణుఁ డై జగన్ని హములన్. 723
- క. అనుటయు నాగఁధర్వుండు | మునివర్యుని విష్ణుఁ డభిలభూతావలియం
దును బాయకుండు నేనియఁ | గనరామి యజేమి యనినఁ గాశ్యపుఁ డనియెన్. 724
- సీ. గంధర్వనాథ జగత్ప్రేమచంబునఁ గలవస్తుతతి తన్నుఁ గదిసియున్న
నైన పురోగతం బైన భాగమకారగనవచ్చు నే లోన వెనుక దెనయు
నని గాన నీమాడ్కి నభిలభూతాత్ముడై తనయనవ్యభుఁ గానఁ దరముగాదు
బాహ్యంతరంబు లప్రతిహతంబై ప్రవర్తించు పరిజ్ఞానదృష్టిగాని
యట్టి సుజ్ఞానమునకు మా టగుచు దేహి | గర్త బంధంబు నిగుడుఁ దద్వననిరోధ
మురిది బోఁజేసి నిజహృత్ప్రయోజమధ్యగతునిఁబరమాత్మఁ గనుఁబాడ కనెడివాఁడు.
- చ. అరుగుము నీవు దుస్తరమహాఘనివారిణి రైసచంద్రపు
పుర్రెణికి నందు భక్తి నవగాహ మొనర్పము దాన నీ కగన్
బసమశుచిత్వ మంత భవబంధవిమోచనుఁ బద్మలోచనున్
హరిఁ బరమాత్మఁ గాంచెద వుదంచితధాముని రంగధామునిన్. 726
- క. ఆదేవుని నాక్రితర | మోదక్షునిఁ గొలిచి తత్ప్రేసాదంబున నీ
భేదంబుఁ బాసి చనియెడు | మోదంబున నిజనివాసమున కుడువీధిన్. 727
- క. అని యెఱింగించిన వినయం | బెనయఁగ గంధర్వుఁ డయ్యునిండ్రున కభివం
దన మూచరించి వీడ్కొని | చని గంధర్వుండు విరక్తిసంపన్నుడై. 728
- మ. పరమోత్కంఠ నకుంతితస్థిలిపురోభాగంబునం గాంచె బు
ష్కరిణీతీర్థము నాత్మతత్పరభజద్గంధర్వగీర్వాణి
న్నరసంపాదితకామితార్థము ననూనస్సారసీరేజకే
సరనిగ్యన్మకరందతుందిలపయోజాతోర్మికాసారమున్. 729

వ. కని స్వయంబు నొంగి నిజస్వరూపమాత్రగలితకలికలునకజ్జలంబు లగుతల్లలంబుల మజ్జనం
బాచరించి విశుద్ధశరీరుండై కవేరకన్యకాతీరసహకారకోగక మోదమేదుగమలయమారు
తావతారంజితగరుడకేతనాభిరామం బగుశ్రీరంగధామంబుఁ జేరి యచ్చట సభంగ
సంగతప్రసంగంబున నారామామనోహరుచిత్తంబు ప్రసన్నతాయత్తింబు సేయం
బూని మొదల నాదసముద్యమంబులై మంద్రనాద్యమతాళభేదంబులఁ దమవలన నేక
వింశద్విధంబు లైనశ్రుతులకు నాధారంబులై మయూరాదిరుతంబులచేత సంకేతం
బగుషడ్జాది సప్తస్వరంబులపఁ స్పరమేళనంబున నభిరామం బగుగ్రామత్రయంబు
నవలంబించి మతంగతుంబురు నాదకోహలోదితంబు లగుమతంబుల ననేకప్రకారంబు
లైనమృగ్గునల నింపు గడఱొత్తుచతురుత్తరాశీలితానంబుల ననూనంబులై సంప్రాప్త
నాదబసమేతంబు లగుపంచదశజాత్యవయవంబులఁ బరిశీలించి స్థాయిసంచారిప్రముఖు
లగునతుగ్వంజంబులు నాశ్రయంబుగా నెన్నఁబడినప్రసన్నాదిప్రభృతికాలంకారం
బులు పదుమూడవఁ బరిస్ఫురింపఁ గంపితస్ఫురితహతాంవోళితంబులు లోనుగాఁ
గలసప్తగమకంబులు మెఱయ నస్తాదశజాతిప్రభూతంబులై శుద్ధ భిన్న గౌళ దేసరి
సాదాంతోపరాగ సంజలఁ బ్రసిద్ధంబు లైనశుద్ధరాగంబులను ముప్పదిగూతును
రాగాంగంబు లిరువదియను భాషాంగంబులు నలువదియేనును నుపాంగంబులు ముప్ప
దియొక్కటి త్రయాంగంబులు మూడవఁ గాఁ బదిదెఱంగుల నూటముప్పదియే డగు
రాగంబులు వేళావిభాగంబులతో నాలాపంబు సేసి సమతాళపరక్రమబంధురంబు
లగునాసింధురవగు లిరుదాంకితంబు లైనప్రబంధంబులు పాడఁబాడంగ నపుడు
కర్ణావృతాయమానం బగుగంధర్వరాగంబు నాకర్ణించి.

780

సీ. నెలవులం బులు రాలఁ జెవు లొగ్గి మృగములు తరలక మేపులు దలఁగి నిలిచె
గగనవీధులఁ బాటుఖగము లుపాంతభూజములనై వాలి నిశ్చలత నెండె
మంజులపొసాదమణికుట్టిమంబులు గరిఁగి నీరై బాలుగట్టిపాఠే
దరులతాపశ్చులు మరలఁ బ్రాయము వచ్చి చిగురు గెవ్రాసులఁ జెలువుమిగులె
నచటిజనులెల్ల నితరకాగ్యములు దక్కి । సంతతానందపరవశస్వాంతు లగుదుఁ
జిత్రరూపులకై వడిఁ జేప్చి లడిఁగి । యున్నవా రున్నవోటన యుండి గ్రథుడు. 781

ను. కరుణాంభోనిధి రంగనాయకులు దగ్ధంధర్వగాంధర్వలై
భరి చిత్తంబున కౌతుకంబు నెఱయంగ సుప్రసన్నాత్తుండై
సగనోదారకటాక్షవీక్షణసుధాసాగ్రసారంబునకై
బరితాపం బడిఁగించి వారి కోసంగక భవోర్జ్విభైశ్వగ్యమున్.

782

మ. అలిమోదంబున నెప్పు డుజ్జ్వలవిమానాహుధుడై యుజ్జ్వల
ద్యుతుల న్నించి తనుప్రభల్ దెసల నెందుం బృంధవ్యుల
ప్రతిమప్రాధి ననేకభంగుల నులింపజ్ జిత్రసేనుండు ధీ
రతమై నేఁగె నిబాలయంబున కపూర్వశ్రీ సముల్లాసియై. 733

న. తదనంతరంబ. 734

క. వితిత్రశ్రీమహిమలఁ దన | ప్రతి యగునఖం జూచి దేనపలి యతివి
స్త్రితుల డయ్యె నతనిసంగతి | నతఁడును సుఖముండెఁ ద్రివమం దమరక్తిక. 735

క. ఈకథ వినునరుఁ డఘముల | సోకక యధికారనిరతి సుక్రక శుభముల్
గైకొనును నుండు నిచ్చట | శ్రీకరగంధర్వపథముఁ జెందుదు రచటక. 736

వ. అని పారాశర్యండు నాగదంతమునివర్యునకు నెఱింగించినతెఱంగు. 737

క. ధాటీసంభ్రమింబుభమాణనిజయోధవ్యహబాహాధను
వైట్టంకారివిశంకటధ్వనివిశేషధ్వస్తనిస్తంద్రక
గ్జాతకోద్భవబలాగ్నవాల్మీకి తురంగారోహణోదారలీ
లాటోపాక్రమజ చాగవిభురామామాత్యనూడానుశీ. 738

క. నిరుపమశుభగుణనిభనుత | వరభుజబలమహితహితవివర్ధననిరతా
చాణరణనివ్యరామాత | బిరుపహోన్నతనతారిబృందాధయదా. 739

మాలిని. సుకవిశుకరసాలా సూన్యతాలోలశీలా
వికచకమలనేత్రా విద్వదంభోజమిత్రా
ప్రకిటితనిజశౌర్య ఛాత్రైతేంద్రజ్యోర్య
సకలసుగుణధామా చాగయామాత్యరామా. 740

గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భగవద్గీతాసారప్రసాదలబ్ధసానన్వతవిలాసగౌరవామాత్యపుత్రిసుధీ
విభేదుభైవనానుధేయప్రణీతంబైనశ్రీరంగమహాత్మ్యంబనుపురాణకథయందుఁ
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

చతుర్థాశ్వాసము.

- క. శ్రీరంగరాజనేవా । పారంగత కర్ణఖచరపతికవిభుసనమం
దారసురిధేసువితరణ । చారుగుణాకరసుధామ చాగయ రామా. 741
- చ. ఆవధంపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితరోమహ్నణం దగరోమహ్నణసుసూగుంసు
దివ్యబోధయ లగుశౌనకాదితపోధనులనుఁ జెప్పినతెఱంగునఁ బుష్కరిణీతీర్థసామగ్ధ్యం
బాకర్ణించి సుధీవిధేయుం దగుసాత్త్వవతేయునకు నధికతపోధనవంతుం దగునాగదం
తుం డిట్లనియె. 742
- నీ. అతిచిత్ర మగునీయుపాఖ్యాన మనఘాత్మ వింటి నీవలన భూవిదిత మైన
చంద్రపుష్కరిణీప్రళస్తియు నంచితక్షేత్రానభావంబు చిత్తగతియు
లయ్యెను వేదవేదాంపుగాజేతిహాసాదిసకలవిద్యాప్రపంచ
కల్పనంబున నీవ కర్త వీయాపున నవతార మైననారాయణుడవు
గాన నిగమార్థవిగ్లహగుతుల నీవ । యెఱుంగు దెఱింగడివారికి నెల్లమేటి
వానియు కృపామతి నచట మఱియు । సుమహితులు లైనపుణ్యతీర్థముల తెఱంగు.
- క. అనుటయుఁ గృష్ణదైవపా । యనుఁ డాసంయమివరేఖ్య నాదగమునఁ గ
గ్నేనిఁ చెప్పె మఱియు నయ్యెడ । జనవినుతార్థంబు లైనపక్షిత్తీర్థంబున. 744
- చ. అన విని శౌనకాదియును లందఱు డెందములందు సమ్మతం
బెనయఁగ నూతపుత్రునకు నిట్లని రట్టి విచిత్రసత్కథ
విను మిట మున్ను మా వినవేమక యయ్యెను శక్తిపాత్రుఁ డా
తని కెఱింగించినట్టిసముదంచితతీర్థము లాఱుఁ జెప్పమా. 745
- చ. అనినమునీంద్రబృందంబునకు నూతనందనుం డిట్లనియె. 746
- క. ఇవ్వడు నను మీ రడిగిన । చొప్పన మున్నభిలతాపసులు గూడి ప్రియం
బొప్పార తన్ను నడిగిన । నాపుణ్యాత్ములకు బాహుయఁబు డెబ్బమిశా. 747
- క. వినిపించె నట్లు తగ న । మృనివరునకుఁ జెప్పదొడఁగె మున్నసమితిపో
ధనుఁ దైనభరద్వాజుఁడు । తనశిష్యులు గొలువఁ తీగతత్పరమితిన్లు. 748

- సీ. తపసియుఁ బని కించి దంబంచెఁ గేదార మాడె గంగాద్వాగ మధిగమించె
సింహాచలంబు నీక్షించెఁ గురుక్షేత్ర పరగెఁ బుష్కరముల ననుసరించె
కాశికాపుర నవగాహంబు నేసెఁ బ్రయాగంబునందు గయావటంబు
గరిసె గోదావరి గాంచె స్పృష్టానది । భజించె శ్రీరంగభక్త గొలిచె.
సన్నుతించె నహోబలస్వామిఁ బ్రణాతి । నేసె శ్రీవేంకటాచలవాసి నెలమి
నర్చి గావించె హస్తీశైలాధిపతిని । దీర్చె బూజ జగన్నాథదేవునకును. 749
- క. ఈవిధిఁ గని నుజ్జయును ధర । జీరలయనునందు మహిమ నెగడినబహుతీ
గ్ధావలి ననుక్రమంబున । నేవించుచు వచ్చి వచ్చి చిత్తం బలరక్ష. 750
- క. ఆతఁడు గనుఁగొనియఁ గ్రిడా । గతవితతోదన్యవన్యకరిమదధారా
ప్లుత మైననగరసిచెంతను । నతిముద మందంగజేయ నారామంబుక. 751
- వ. కని డాయంబని. 752
- సీ. కర్ణమృతంబు గాఁ గమలాక్షునవతారకధలు వర్ణించుశుకవ్రజంబు
సామంబు లంచితస్వగముగా మునికుమారులఁ జదివించు కోకిలకులంబు
హారి బాడుకిన్నెరవరులకు నాలాపవిధము లానించెడిమధుకరములు
నమరవిలాసినిసముదయంబుకు లాస్యగతు లోజఁ గఱపుశివావళములు
శ్రీమహాగురుభద్రద్రవ్యనామవితేతి । విశదముగఁ బల్కెను బల్కు విహగ వయము
మాతపున్నాగవశశ్శుహారముఖ్య । తిరుకదంబంబు గల్గుతత్తటములందు. 753
- క. ఘనుల నసమానతేజో । ధనుల సమీక్షించెఁ దప్తతనుభూమిసుధా
శనుల నిరంతరహరినిం । తనుల సనాతనుల మునులఁ దద్దయఁ బ్రీతిక. 754
- క. సందర్శించుచుఁ బని కని । యం దదనంతరమ సుజనహృద్వనహరిణీ
నిందాచరణమహిమహా । నందనమందాంధకరిణి శశిప్రుష్కరిణీక. 755
- ఉ. అం దవ గాహనాదివిధు లర్చి నొనర్చి భజించె దేవతా
బృందలసత్కిరీటనలభీబలభిన్నజిహ్వాలికాంకితా
మందనఖేందుబింబుచిమత్పదపీఠఁ గృపానిరూఢు నా
నందనమగ్రసజ్జనమనఃప్రియదాయకు రంగ నాయకుక. 756
- క. ఆదేవుననుమతైభవ । మాదివ్యతనూవిలాస మాసౌభాగ్యం
బాదరహాసవిలాకన । మాదరమునఁ జూచి విస్మయాన్నితఁ డగుచుక. 757
- గీ. కొంతతడవుండి వెడలి తిదంతికమునఁ । దనగురుం దైనవాల్కిమునివరేణ్యఁ
డున్న వాఁడని చని ముది మొదవ నచటి । తాపసులచెఁ దదాశ్రమస్థలము దెలిసి.

- ఐ. ఆభరద్యాజమునివరుం డహ్సోటి కరిగి హరిధ్యానానందలీలాసయుస్మిలి యుగి
వాల్మీకి నసహాకించి కృతాభీనందనుండై తవాదరంబు వడసి యమ్మహాత్మున కిట్లనియె.
- ఐ. తెలసివపుణ్యతీర్థములు వేష్కెం జరించుచు వచ్చి యీశుభ
స్థలి నసమప్రభావవిదితం బగుపుష్కరిణిం గృహింపగా
జలనిధి యైనరంగవిభుం జారుమతికై భజియించు నిందు మీ
రిలవడ నున్ని నిక్కముగ నారసి కంటి భవత్పదాబ్జముల్. 760
- క. వినఁబడియెం బెక్కుచిత్రము | లనఘా కనుగొంటిఁ గొన్ని యాశ్చర్యము లీ
ఘనవిద్యదేశవరమున | కెన యగుతీర్థములఁ జూడ నే నెయ్యడలకై. 761
- ఐ. అనివ విలస త్తపోవిభవుం డగునల్మీకభవుం డుదారతేజం డగుభగి ద్వాజాన కిట్లనియె.
- ఉ. భూమతనత్య ధన్యగుణభూషణుం డైనవిభీషణుండు దా
నీనదిక్రేవ నెన్నఁ డిడె నీహరిధామము నాటసుండియొక
యే నిట నున్నవాడ మఱి యేమియు నొల్లక నిత్యకృత్యమై
పూని ముకుందవందనము పుష్కరిణీభజనంబు సేయుదుకై. 763
- ఉ. ఆయతరంగమందిరశయాన భుజంగమతల్పు యోగని
ద్రాయుతు నిందిరామణు డైత్యవిభేది యురాణపూరుషుకై
బాయక నిల్పుటకై విమలభావము నొందిననామనంబులొ
సేసుడఁ గల్గచిత్రము లనేకము లచ్చుగఁ దోచునిచ్చుటకై. 764
- క. అనివభరద్యాజుండు గురుం | గనుఁగొని మున్నచట నున్న కాలంబున నీ
కవినటకేవలమున్నియు | వినిపింపుము నాకు భువనవిమతచరిత్రా. 765
- సీ. నావుడు నమ్మోనాఘండు నిజకీష్యుం గనుఁగొని పలికె భూకప్రస్థిర్ధి
నెగడునీపుష్కరిణీసమీపంబున సురస్థియురియోగివరుల భక్తి
ననిశంబు సేవింపఁ దనరుతీర్థము లాఱు కడిమి తత్సలిలాదగ్రహా మేలుమిం
గావించితనయు గోవిప్రహంతలు గురుదాగమ సూక్తువులు సువ్
చోరసీలు కల్లుద్రావెడినాను మఱియు | బహువిధము లయినదు స్తరపాతకములు
చేసినట్టికుశీలురు చిరవిశుద్ధిఁ | జెంది శుద్ధాత్ములై ప్రకాశింతు రెలమి 766
- ప. ఇట్టిమహాత్మ్యంబు గలిగినరంగధామంబునకుఁ జెంగట ద్విత్రగపూర్వప్రదేశస్థితం
బగు నశ్వత్థీవకుళామ్రజంబూకబిల్వతీర్థంబులూ దలివిచిత్రంబు లగుపురాపృత్యంబులు
గలవని నీ కెఱింగించెద దత్తాపధానుండవై యాకర్షింపుము. 767

మ. సతతానేకమునీంద్రసేవితము సశ్వశ్శాఖ్యతీర్థంబునం

దతిపుణ్యాధికసద్వివేకఖని సత్యజ్ఞానసంపన్నని

గ్రతకామాదివికామమాధవి యనంగా నొక్కతస్వంగి స

స్మృతి సేసెం దప మంబుమధ్యమున సమ్యగ్జ్ఞాతాహరియై.

768

క. ఈనెటి బహుకాలము చినఁ | గా నొకనాఁ డెంబరమునఁ గావుఁడుకావుం

దే నొచ్చితిఁ జచ్చితి నను | దీనాలాపంబు లుప్పతిలెఁ గడుఁ దఱచై

769

గీ. అష్టహాక్రందనము పని యాత్మఁ గరుణ | దనుక వెఱవకు వెఱవకు మఱచు వదన

వనరుహం బెత్తి యత్తిన్వి గనియె మింట | కాలభటసీతెంక నంగన నొకర్తు. 770

క. ఆలలనయ్యఁ దద్వచనము | లాలించె దయాళు వైనయప్పఃఖ్యరతిక

బోలఁగఁ గనుఁగొని వెండియు | నాలోనన క్రిందుఁ గాఁగ నాక్రోశించెక

771

క. ఈనిధమున భయపరవశ | యై వడఁకుచుఁ గరుణ పుట్టి యాక్రందనముక

గావించు దానితో స | ద్భావం బొనరంగ నాతపస్విని వలికక.

772

క. ఓకామిని నీ వెవ్వలె | వేకతమున వీరిచేత నీచందమునక

భీకరభాధల బొల్పడి | నైకొనివేదనల బెండువడఁగా వలసెక.

773

మ. ఆకటా చిత్తములం దొకింతయును సౌమ్యత్వంబుఁ బాటింప కే

టికి నీయింతినిఁ బట్టి నిర్దయతఁ బీడింపంగ మున్నెట్టివా

రికినైనం బ్రభవించునే మగువలార్తిని జెంది కూయంగ వా

రిక కాఠింపుచుచార మిట్లుగ మున్దిక్షిణ్య మయ్యుంగదే.

774

క. ఘోరతఁ గృపామలిచై | ప్రావుముజగదీశ సకలభూతాఘహరా

గోపంద సుఖావహ స | గ్వావసమ ముకుంద నమ్ర నయ్యెద నీమక.

775

వ. అని పలికి ధర్మవత్సల యగునమ్మాధిపి నెమ్మనంబున నుమ్మలించుచు నూరకున్న నానమ

వ గ్రికింకరులు ధగ్గాగహితంబును గంభీరభావబంధురంబును నగుతవ్యాక్యంబు లొక

ర్నించి యత్తప్వసిని నిఖిలధర్మవిదఃషిగా నెఱింగి ముదితహృదయులై సాదరంబున

నాబ్రహ్మవాదిని కి ట్టనిరి.

776

గీ. ఓతపస్విని సుకృతసంయుతచరిత్ర | వినుము కడువార్త యగుదీనిఁ గనికరంబు

దొఱంగి యేమివిధమున నత్కుగ్రభంగి | గారిసంబులఁబెట్టెడికారణంబు.

777

సీ. స్థావరజంగమాత్మక మైనభువనంబు లన్నయ్యఁ బరమాన్నుఁ డాత్మవశము

గావించి మఱిసర్వకార్యంబులందుఁ దద్భావస్థుఁడే వానిఁ బ్రత్యహంబు

- చేపింపఁ జేయునశేషశుభాశుభాచరణంబులను దాన సాక్షియగుదుఁ
గర్వానురూపముల్ గా సుఖదుఃఖముల్ పరువడి ననుభవింపంగఁ బంపు. 778
- సే. నట్టిసర్వేశ్వరునియాజ్ఞ నఖిలభూత । తేతుల శాసింపఁబ్రభుఁ డైనదండధరుని
శాసనంబున లోకసంచయమునందుఁ । దిరుగుచుందుము నేను తత్కింకనులము. 779
- క. పలుమఱు నిది యొనరింపని । కలువంబులు లేవు పాపకరులకు బ్రై వైఁ
దల మగు బాధలు పుణ్యా । త్తుల కలిసొఖ్యము సునర్పుదుము మే మెపుడున్. 780
- చ. అని శమనదూతలు చెప్పిన నప్పణ్యవతి వాదల కిట్లనియె. 781
- ఉ. తప్పదు మీరు పక్కినవిధం బఖిలంబును భూతకోటి కి
చ్చొప్పు సనాతనంబు విధిచోదితమై క్రియ యెట్టివారికిన్
ద్రిప్పునశంబె యైనను మదియసమిపముఁ జేరెఁ గాని నే
నిప్పుడు దీనికైన నెగు లేగనినైనను మాన్వఁగాఁ దగున్. 782
- కి. కావున నీసతి సుగతికి । నేవిధమునఁ బోవు నెద్దియో నొనరింతున్
నావుడు మితభాషిణి యగు । నావిమలచరిత్రతోడ నని రామాతల్. 783
- గీ. సకలకర్త యయినశార్ఙ్గిశాసన మెవ్వఁ । డతకరింపఁ జూచు నట్టిజనుఁడు
తన్మహాగ్రచక్రధారానల్వాలు । లందు మిడుతఁబోలె మ్రందిపోవు. 784
- చ. అనవుడు వారితోడ ననఘాత్మకి మాధవి యిట్లనుం బ్రియం
బనునచనంబ నిక్క మగు నట్టిద నిగ్గలపుణ్య మించుకై
నను నొనరింపదే నిపుడు నాసుకృతం బొకయింత యిచ్చెదన్
జెనకక దీనిబ్రోలిడిచి చిత్తములోఁ గల యార్తి బాపుఁడీ. 785
- చ. పొడమినయార్తిమై శరణఁ బొందినవారికృపాగుణంబుచో
ప్పుడ నభయంబు లిచ్చి వెలయం దనప్రాణము లిచ్చియైన నె
వ్వండు సవరించు నప్పురుషవర్మండు పుణ్యండు తద్విధంబు చొ
ప్పుడక యుపేక్ష సేయు జడభావులు పొందుదు రుగ్రదుఃఖముల్. 786
- క. ధారుణిఁ ద్రిభువనపూజిత ! మీరమృతేత్రరాజ మిచ్చోటఁ బ్రియం
బార వనియించుప్రాణులు । పోరపుదురితములఁ బాయుదురు నిమిషమునన్. 787
- క. అవిరళవిచిత్రమహిమల । భువిఁ బ్రస్తుతి కెక్కుఁ దీగ్ధముల నన్నిటికిన్
ఐవనింపఁగ నధికంబై । ప్రవిమలతీర్థంబు పరమపావనలీలన్. 788

గీ. అట్టియాపావన త్రేత్రమందు నియుతి । నావసించినయట్టిపుణ్యంబులోన
నీలతాంగికి నిచ్చితి నేకదినస । నంచితం బైనసుకృతప్రపంచఫలము. 788

స. అని పలుకు నంత సంతకము న్నంతకంకనలచేత నాభీలంబు లగుకాలపాశంబుల
గట్టునడఁ పెంజుపెట్టు చున్నయన్నాటిబంధనిగ్బంధనం బెడలి జలధరనిరోధం బెడలి
భాసిల్లు సుధాకరుకళయనుంబోలె జాల మెప్పారె నప్పు డతిదగ్గమం
బగుతన్నాఁడు నుం దాగమంజరీమరిందబిందుశుంజిలంబు లగుమందానిలంబు పెల్లునఁ
జల్లునై తనువును దనుపానంగ మెదలం గదిసి యడలించుచు భయంకరాకారు
త్తనకింకరులు సంశోషకారులై వా గండలు ప్రసన్నహృదయులై సే హస్తంబు
బొటించి సమంచితమధురభాషణంబుల సంశోషం బొనరించుచు ననుసరించి రనేక
విధప్రయోగంబులు దివ్యభోగంబులై యనురాగంబు సంపాదంపఁ బటుప్రహరలతీత
క్షుతిప్రాయంబు నగుతత్కాయంబు విగతప్రణసికాయంబై యగణ్యలావణ్యరసభావ
గాఙ్గింబై తేజితం బగుశంబరాఙ్గతిచేతికరవాలంబులీలఁ బోలుపు దీపించె నివ్వి
ధంబున ననుమానపుణ్యోదయభాసచూనయగుమానిసి తన్నెడనెడఁ బొడఁగని సిద్ధముని
నిదయంబు లునితవచనంబుల సంభావింప నమితవైభవంబున వైవస్వతసభాధిపనం
బున కిరిగి యందు. 789

క. కనుఁగొనియ నప్పుగంధీ) । జనమణి కృతజంతువివిధచయసంయుమనుకొ
వినుతాచారప్రమనుకొ । ఘనకల్పనదమను మహిషగమనుకొ శనుమకొ. 790

క. ఆసమవర్తియు నత్తిట్టి । నానుదతికిఁ దండ్రెబోలె ననుమోదకరుం
డై సముపచారగూర్చుము । గా నమ్మతిఁ బలిక మధురగంభీరోక్తికొ. 791

సీ. నెలత యీ భవమున నీచేసినట్టి ధర్మంబు లే దొక లేశమాత్రమైన
విను మిటక్రిందటఁ జనినపండ్రెండవజన్మంబునందు నీసదనమునకు
హరిభక్తుఁ డగుసిద్ధముఁ డొకఁ డేలెంచి యుండె సౌఖ్యంబున నొక్క రాత్రి
తత్పన్ను ధానజాతప్రభావమున నీ కటుగల్గె సానుసమాగమంబు
తన్ని రా మోచితసుకృతత్వమున రంగ । సీమ నశ్వత్థతీగ్ధవాసయున్న బ్రహ్మ
వాదియును వైవమాధవి సాదరమున । నొసఁగె నొకదిన మచటఁ దా నున్న ఫలము.

క. చెందినఁ దత్పుణ్యము వసి । గం దరుణీ యుండు మింకఁ గల్పక్షయచూ
నందాకఁ బ్రహ్మలోకము । నం దవ్యయదివ్యసుఖసమన్విత వగమకొ. 792

- చ. అని శమనుండు వీడ్కొలుప నారమణీమణి సమృద్ధంబు నె
 మ్మనమున నిండ నుద్యదహిమద్యులిమండలరుగ్విడించినూ
 తనమణిమాలికావిలసితం బగుదివ్యవిమాన మెక్కి వెం
 పెనయఁగ బ్రహ్మలోకమున కేఁగె సురల్ వెఱుఁగంది చూడఁగన్ 794
- క. మాధవియు నిచట నితర । సాధారణ మైవత్సవము సలుపునుఁ గరుణాం
 భోధిఁగ మలాధిపతి నా । రాధించి తదీయచిరపదస్థితి నొందెన్. 795
- వ. ఇట్టిఖిలభవనవిశ్రుతం దైనయశ్వత్థతీగ్గంబునఁ గృతస్నానుండవై దేవర్షి పితృతర్పణంబు
 లానర్పు మీయితిహాసంబు వినువారికి దురితనిరాసంబును బుణ్యలోకకాశ్వతనివాసం
 బును సిద్ధించు నని పలికి వాల్మీకమునీంద్రుండు వెండియు నేమి వినవలయు నని
 యడిగిన నమృహాత్మనకు భరద్వాజుం డిట్లనియె. 796
- ఁ. ఘనదురితక్షయకరమై । చనునీయశ్వత్థతీగ్గసామర్థ్యం బిం
 కను విన వేడుక యయ్యెడి । మునివర నా కెఱుఁగఁజెప్పము కృపామతి వై 797
- వ. అనిన నత్తవస్త్వివరణ్యం డతని కిట్లనియె 798
- గీ. వినుము వెండియా నొక పురావృత్త మనఘ । ముందుఁ గణ్వండు నా నొప్పుమునివరుండు
 భక్తి నిండార శ్రీరంగపతి భజించు । కౌతుకంబుఁ దలిర్ప నక్కడికి నడచి 798
- క. ఆలోలామలచారుకోమలతరంగాహస్యహానోల్లస
 త్కూలానూకహప్రంజమంజుసుమనోగుచ్ఛావళీసుప్తమ
 త్తాలివ్రాతఁ గవేరజాతఁ గని యం దర్థిక్ గృతస్నానుండై
 యాలోకించె ననంతరంబ మునిభావాసాంగమున్ రంగమున్. 799
- న. కని తదభ్యంతరంబు ప్రవేశించి యందు.
- క. శోడమలకమలలోచను । దరదళితసరోజధాము ధామశ్యామన్
 దరహాసవిక సితాననుఁ । గరుణానిధి శేషకాయఁ గామితదాయన్ 800
- క. సందర్శించి ప్రణామము । లందంద యొనర్చి తనుఁ గృతార్థునిఁగాఁగం
 దెందంబునఁ దలంచుచు ద । నృందీరము వినిగ్గమించి మది ముగ మొదవన్. 801
- సీ. సజలధారాధరశ్యామకోమలగత్రుఁ బ్రత్యూషధవళాబ్జపురనేత్రు
 మహానీయకురుచిందసుణికుండలోద్భాసు మధురాధరోల్లసన్మందహాసు
 రత్నహారాంకితోర్ధ్వలపరిణాహు దివ్యాంగదోజ్జ్వలదీర్ఘ బాహుఁ
 గటిఁ గుర్మత్పితకాశేయపరిధానుఁ బరిపూర్ణయావనభాగ్రజమాను

ధీరు నభిలక్షమే హనాకారు నాత్మ । సన్నిభద్విత్రిభక్తాచరసమేతుఁ
గాంతుఁ గాంతాసమన్వితఁ గనియె సెక్కు । దివ్యపురుషుని గావేతీగమునకు.

మ. కేసి శ్రీరంగమునకు భుజంగముసురంగదోగశయ్యాతలం
బునఁ దా నప్పుడు మాచునట్టివారి యెప్పుం దేజమున్ మూర్తియొ
ప్పును శృంగారవిలాసభంగులు నెపంబున్ వేలులే కప్పుహా
మనియెండొక్కటఁ గానఁగాఁబడిన నుదూభతాద్యభ్రతస్వాంతుఁడై. 808

క. ఇటఁ జూచితి వెడలితి మఱి । యెటుజన కడెవచ్చి కంటి నీలోనన తా
నెటనుండి వచ్చెనొకొ యి । చ్చటి కప్పుగమేతుఁ డనుచు సంశయమతియై. 804

గీ. కడియఁబోయి నిజము గా విలోకించెదఁ । గాక యనుచుఁ గౌతుకమునఁ జేరి
పరగుఁ దల్పిభావపరిమోహితాత్తుఁడై । యెఱుఁగలేక మఱియు మఱియుఁ జూచి.

క. కాఁ దీతఁడు రంగవిభుఁ డను । వేడిమి మఱియట్టివాఁడు వేటొకఁ డనుచున్
లేఁ డను నితైఱుగున నవు । గాఁ డని భావింపఁ గొలదిగాక జడుండ్లై. 806

కా. ఆందోలించుచు నివ్రేలున్ మునిగి చింతాక్రాంతఁడైనల్పినన్
మందస్తేరముభారవిందుఁ డగుచున్ లక్ష్మీశ్వరం దాతప
స్విం దేజోమహితుం గృపాసహితుఁడై వీక్షించి ధారాధరా
మందధ్యానగభీరవాక్యముల సన్మానంబు గా నిట్లనెన్. 807

గీ. ఏమి చింతించుచున్నాడ వోమునీంద్ర । నీమనంబున నది మాకు నిజముఁ జెప్పఁ
బొసఁగు నేనియుఁ జెప్పుచు పొసఁగునున్ । నుండగా నిమ్మ నీయందు నున్న పగిది.

మ. అని యాదేవుండు పలికినఁ జెవుల నమ్మతంలు చిలికినచందంబున నమందా
నందంబు సెందినయమ్మునందున కందంగ యభివందనం చూచరించి కృతాంజలియై
యమ్మనికుంజరుం దిట్లనియె. 809

చ. అనుపమభోగితల్పగతు నంచితహాసవికస్వరాననుక్
నిను నభిలేకు నిప్పు డిటు నెమ్మి గనుంగొన వచ్చి యింతలో
నన యిచటన్ బ్రియానుగసనాభు నుదారవిహారశీలుఁ జ
య్యనఁ గని యీతఁ డెవ్వఁడొకొ యంచు మనంబునఁ జింత వొందితిన్. 810

ఉ. నీవె యతండ్ వాడువని నిగ్గయబుద్ధి భవించె నామఁ బ
ద్మావర యిప్పు డిందుఁ గడుభక్తుడై నైతి గృతాగ మయ్యె నా

జీవిత మీభవంబు వెలసెన్ నను సర్వగు వేదవేద్య నా
గ్రావనలొలు దేవమయు నచ్చట నిచ్చటఁ జూడఁగల్గుటన్.

811

ఉ. నావుడు సంబుజాతుఁ డెవవుఁ డలిర్పఁగ నమ్మనీంద్రుతో
నీవిమలప్రదేశ మలిహృద్యము నాకు సుధాసమంబు సం
భావన మైనయీవనియుఁ బ్రాణపదం బది గావునన్ సుఖ
శ్రీ విలసిల్లి నీతటి వసించితి మంగళగంగాయినై.

812

ఉ. ఇచ్చటదక్కఁ దక్కునెడ లెవ్వియు నామదికిన్ గుచింపమిం
బొచ్చెము లేక యీతటినిపొంత వనాంతములందఁ జాలఁగ
న్నిచ్చుకు వచ్చుకందువల నిచ్చిపలాక్షీయు నేను నిచ్చుటన్
మచ్చిక మైఁ జరింతుము సమంచితసౌఖ్యవిహారలీలలన్.

813

ప. అని చెప్పి యప్పుద్దవాసినీసహచరం డనుచరసహితుండై యల్లనల్లన ననిముందట
సమదవిలాసభవనం బగుననంబుఁ జొచ్చి యందగ విరులమధుకులంబు పరువంబులై
కదలి తరువం బొడమింతరువుగురువంబునను మురువుఁ జూపుగురుకంబులపొరువులను,
దరుజారుణశ్రీకంబులై నైకంబు లగుకేసరంబులయానీకంబుల నభిలంకవిల్వోకసంబు
లను సుత్రేకంబు నెఱుఁపుఁ శోకంబులజోకలను, వికసనావసరంబుల నలివిసరంబులను
నుసరంబులై రసంబులను మాసరంబు లగుకేసరంబుల నతిభాసురంబు లగుపరిసరీలను
కోపంబుల విరహుల నేపం బురికొనునుమహాపంబు జోడు నాఁకోపంబునను నను
రూపం బగుకలికాకలాపంబున దీపించు నీపంబులసమీపంబులను, వలరాజుకొలుపు
మేడలబాడలలితంబులై ప్రోడలఁ గ్రీడలకేపరించుచు నీడలైత్రీనీడ లగుసారంబు లగు
నమృతపూరంబుల చవి నిరసించునిరాతంబులతోఁగంబు లగునారీశంబులచేపు
లను, నాగలతాయోగంబులఁ బొదలి దశాభోగంబుల పరాగంబు లడగ నుద్వేగంబుల
భోగులను ననురాగంబు లానఁగుపూగంబులదెస భాగంబు లగునుజాతంబు లగుకలికా
జాతంబులను నికేతనంబులై కాముకవాక్రితంబులచేతంబు లుత్కృతికాసమేతంబుగాఁ
జేయు పారిజాతంబుల యీతేలాతలను సరసాలవాతంబులై హరినీలంబులఁ బోలుఫల
జాలంబుల విశాలంబు లగుజంబూసాలంబుల మూలంబులను; వనదీవతోకేకండుకంబు
లనం గేళికండుకంబులపొందున సుగంధక బిందుఫలకంబుల పొందున బొల్పు తిందు
కంబులకండువలను, బసిడిబొమ్మలచెలువంబుగలకొమ్మల కస్తూరిచెమ్మల గలకుచమ్మల
తమ్మలవెనివాసనల తెమ్మలగుఱమ్మల వీఁగుకొమ్మలు గలనిమ్మలయిమ్మలను, శుభాకారం

బులు గలకీరంబులవిహారంబులను నిజా గారంబులగుసహకారంబుల కనతిమారంబులను,
వలపుల పెంటల లయ యలరుతేనియతేట లాని యెలగుతేటిజాటులపాటలంబు లీనమి
సయ్యాటలం గొనియాటలకుం దగి తుంటవిట్టునాటకశాల లన పెకవిహారంబునకుం
బాటలై యభినవాహుప్రభాపాటలంబు లగుపాటలంబులచాటులను, గనకసముజ్జ్వ
లంబు లగుదలంబుల నెసంగి దలంబు లగుపరిమళంబు లగుఫలంబున వనచరకులంబు
నకు బలంబుల నొసంగ కంటకీఫలంబులసవిధంబులను, అంగజానిషంగంబు లన సుగం
గంబు లగుకుసుమకుడుంగంబులఁబరిమళాసుషంగంబులై యతిరాగరసోత్తరంబులు గాఁ
జెలఁగుభృంగంబులకుఁ గ్రీడారంగంబులసంగతి నలికంబులఁ గిలకంబులఁ గలకంబు
కంకుల యలికంబులతేటిసలకంబుల బొల్లయనలకంబులకు నలవడునలరులకులంబు
లగుతిలకంబులకెలఁకులను, విటజనంబులమనంబుల ఘనంబు లగుమానధనంబు లనుదినం
బును గొనబఱచు మరునిపరిజనంబులకు నావటంబు లగువటంబులకుఁగంటలను, జరగు
వలపులఁ దగిలిమిరిగి తిరుగుతెఱవల మొఱంగి సరగున సురిగి యరుగఁ బ్రియులకు వె
రగు లగుసురగుల పొరుగులను, సొంపు దింపక పెఱిగియు విరులపెంపుకలిమి చంపక
మాన దనితలంపక పొలయుమధుపదంపతులకు మనకంకంపంబు లగుచంపకంబుల, శ్రీ
మంతు లనుకళావంతుల వింతలీల లనువలవంతలం దగిలింప వలవంతు లగునింతులచే
బంతులకువంతులు వడిన సేమంతులపొంతలను, సజ్జకంబు లగువలపుల నిజగంబుల
వాసించుచుఁ గ్రాజ్జగురుమిగులు గొజ్జెంగలపజ్జెలను, రతితంత్రవేదులవిశేషంబులకుఁ
బ్రోదులై పులయజామెదు లగువిరవాదులును, విరవాదుల పొదలవీధులఁ జల్లెత్తెమ్మై
దల నల్లనవాడుపూర్ణులఁ దూఁగుతేటి పిల్లలకుఁబల్లవులు కొల్ల లాసఁగుచు నెల్లలకు
నెల్లలవల్లులమొల్లంబు లలర మెలఁగుచు నసమవిలాసాభిరామ యగునారామకు
నారామసీమంతతరుసంతానంబు నంతంతం జూపుచు నయ్యాప్రదేశకంబుల. 814

క. కురువిందరదన తల్పియ . సరవిం దలమ్రొంగుతేటిజవగాలిక ముం
దర విందని పరువందిన . కురువిందలఁ జూపె నొక్కకురు విందఱకున్. 815

క. మా కందము కడు నిదిర . మృగ కందము డాహుఁబోయి మంచీరులకున్
మా కందఁగ వెఱగవిసినమాకందము మగువ మధురమాకంద మిలన్. 816

క. వారము లగునతనుని పరి . వారములకు నెలపు లగుచు వాతెడి సమ్య
గ్వారము వారము దనకై . వారము లొనరింప సింధువారము లతివా. 817

క. దవనము వనలక్ష్మీవిన్ . దవనము సదవనము విరహతాపాంఘలకున్
భువనము లలరఁగ మెలఁగడి . వనమున కపూర్వజన్మభవనము తన్వీ. 818

- క. శుకముఖునిచి గలతపనాం । శుకముల నెఱి మెఱయునంగజానితటభవనాం
 శుకము లన మెఱయునవకిం । శుకములఁ గనుఁగొనుము రాజశుకమ్మదవాణి. 819
- క. కావలిమై మధుకరపుష్ప । కావలి చరియించు నీలతాగ్రంబున నీ
 కావలివిరు లేటికి మనఁకావలిదెస చంపకముల కరుగుద మబలా. 820
- క. కలవాణి ప్రేంఖణము మ్రోఁ । కల వాసంతికలఁ గోయఁగా నిక్కెదు నీ
 కలవాటుగాదు ప్రాఁకం । గలవా చెలువారువానికడకొమ్మలకుఁ. 821
- వ. ఆనుచు నీచందంబులవిహారంబులు డెందంబున కానందంబు నొందింప నయ్యాదీను
 దంపతులు చరియించు సమయంబున. 822
- నీ. పరువైనకంకేళివిరులశాఖలవీలి తొంగెగుపుప్పొడిధూళిఁ దూలఁదోలి
 మాధవీసుమాలి మకరందములుగ్రోలి భ్రమరించుమత్తాలిరవము నేలి
 ప్రియులతో నలికేళిఁ బెనఁగి యింపుల సోలి యలయుపాలము నోలి చెలువఁజాలి
 కొనియాడఁ దగుమేలికొలఁకులపై వ్రాలి వీచిపంక్తులగ్రాలి వేడ్కఁ దేలి
 కలితపరిపాకభరణాలికలముశాలి । కలశసందోహములఁ దూలి గగనసాలి
 మెలఁగె విరహాతురుల పాలి మేటిజాలి । చందనపుగొండఁబుట్టిన చల్లగాలి 823
- ఉ. ఆనును గాలిసోకునఁ బ్రియం బెనఁగె బులకాంకురావశుల్
 మేనుల నుల్లసిల్లుమధుమేదురవంజాలమంజరీచర
 న్మానితచంచరికలలవాకలనాదసవీనగానముల్
 వీనుల విందు నేయ నరవిందనివాసినియుఁ ముకుందదుఁ. 824
- నీ. నిక్కువంబై నిక్కుమమ్మనఁ బ్రియురాండ్ర నిక్కురలకు దాయుజక్కురలను
 నంచితలీలమై నగులు వడియు రాయంచల గ్రీడించు నంచగములఁ
 దమ్ముల నిమ్ములఁ గ్రమ్ముతేసేలు గ్రోలి యుమ్మయుమ్మని మ్రోయుతు మైదలను
 గ్రాలుఁగంటుల నిడువాలకన్నులఁజాలు నేలులీలల వాలువాలుఁగులను
 బలువలపుల నలరుల గెలువఁజాలు । చెలువ మెనఁగినకన్నె చెంగులువవిరుల
 మహితమై పూర్ణిమాచంద్రమండలంబు । కరణిఁ జెన్నారచంద్రపుష్కరిణిఁ గలసి. 825
- క. సారసమంచితకోమల । సారసనానాంకురములు చవిగొను మనుచుఁ
 సారముగా నివారింపెడు । సారసములఁ జూడు చకితసారంగాక్షి. 826
- క. చిత్తములు గలఁగ విరహంబు । మొత్తముల గదల్చి వేయ మొనయ మరుసకుఁ
 గ్రొత్తమ్మ లెనతమ్ముల । నెత్తమ్మలై మెఱయులేటినికరముఁ గంటే. 827

క. తోయజదశలోచన తన | తోయంబులలోనదోయవోయము నెలమిం
గాయము దొలఁపెడి సుకృతని | కాయము నీసరసి సురనికాయము కనుపుకొ. 828

వ. ఆనుచు నెప్పునంబున జలకేళికాతుకంబున నాలీలావతి కేలు కేలం గీలించి యాసరసె
దటియని జొచ్చుసమయంబున. 829

చ. జలనిధికన్యలేగురులు పట్టిదపంక్తులు గ్రామగ్రామములకొ
గలువలు నవ్వుచేరెడిమొగంబును బద్ధము బాహుయుగ్మముకొ.
నలిక పుడూడొడివలు ఘనస్తనకుంభయుగంబుల క్రవా
కలుఁ దనలోన వీడువడి కన్నులపండు వొనర్చెఁ జక్రికికొ. 830

వ. ఆపృథు. 831

నీ. ఉరువడి నెదురీదు నొకవోట వెసఁ గ్రుంకి తలచూప కొక్కింతతద వడింగు
నడుమను మీద వెల్వడు నెటైన మొనసి చీరగ మాటుమొగము నేయు
మేను వంచన దాచి మీదికిఁ బడమెత్తు రాజహంసలతోడ రాయిడించు
సుడివడి కమలముల్ వడిద్రిప్పు బలమున నుదకంబు తనకు రాసుల్లి తిగుచు
దనరుపచ్చాసనఘండై మునియుఁబోలే | నిగుడుజపమున నెక్కుడు నేర్పు మాపు
సురగత్తులడు చంద్రపుష్కరిణీయందు | జలధిసుతఁ గూడి జలకేళి సల్పనపుడు 832

గీ. తడిసి యంటినజిలుఁగులొఁ దగుమమాపు | నిజనితంబంబుపైఁ జూడ్కి నిలుపుచక్రి
నేత్రమున లక్ష్మీ చల్లిననీరధార | యతనిముఖపద్మమున నాశ మనఁగ వెలసె. 833

చ. సురుచిరీల లక్ష్మీ వెసఁ జూచి నభంబున మండలాకృతికొ
దిరుగుమ రాశపంక్తిపయి దృష్టి నిగిడ్చిన సెప్పె ధారణీ
ధరునకు నింపు వెం వెసఁగఁ దద్దయు దేవతనీలదండముకొ
దిరముగ సంఘటించి తగఁ దెచ్చిననల్లనియొల్లెయొ యనకొ. 834

చ. ఉరుతరపద్మనాశముల నొండొరు వ్రేయుచు దాసి వీడ్వడకొ
బారిఁబారి మోములకొ సలిపూరము చిమ్ముచు నీరజంబులకొ
దొరలెడుపుష్పాదుల్ సెనయఁదోయరుహంబులఁ జల్లి నవ్వుచుకొ
హరియును లక్ష్మీయుకొ జలవిహారము సల్పిరి నిండువేడ్కలకొ. 835

క. ఈరీతి లోకగురు లగు | వారిరువురు నందుఁ గొంతవడి సుఖలీలకొ
గూరి పదంపడి సలిలవి | హారముఁ జూలించి వెడలి రాసమయముకొ. 836

- క. ఇందిరకుంతలములతుద | లం వొరగెడిజలకణంబులమరెం భ్రమరీ
బృంద మతిపానవశమున | గ్రండుగ మకరందరసము గ్రక్కెడుమాడ్కిన్. 837
- ఉ. వెన్నెటివేణిఁ గ్రొన్ననల వెంపున సొంపునటించుపాపటం
జిన్ని మెఱుంగుముత్యముల చెన్నున నిద్దపుఁజన్నుదోయివైఁ
బన్ని నపచ్చకప్పరపుబన్న సగఁబులీలఁ జాల మె
పై న్నెఱిఁ దెల్పవీణుజలబిందువు లంబుధిగాజకన్యకున్. 838
- ఉ. అంతనన్నరత్న ఖచితాభరణంబులు నివ్యవాసనా
వంశము లైనపూతలును వాడనిమాల్యములున్ సువర్ణస
త్కాంతిఁ దలిర్చుచేలములు గైకొని యొప్పిరి విష్ణుఁడున్ రమా
కాంతయు నిత్యమంగళజగన్నుతవేషవిశేషలీలన్. 839
- ఉ. ఆత్మజీ నచ్చటం గలమహామును లందఱు గాంచి విస్తయా
యత్తమనస్కులై ప్రమద మారఁగ నొండొరుతోడ సదృశో
దాత్తచరిత్రుఁ డైనయితఁ డారయ నెవ్వఁడో కాక సగ్వలో
కోత్తరుఁ డైనరంగవిభుఁడో మును గాంచి యెఱుంగ మీఘునున్. 840
- క. అని తలపోయఁగ జలజా | సనజననం డచట నాని చక్షురఁ జనియన్
గనకాచలశృంగముగలి | ఘన మగవశ్యతేరువు గలతీగముత్త. 841
- ఉ. ఆమహనీయభూజయున కర్థి నమర్త్యులు సన్ననీంద్రులన్
నేమముతోడ నొప్పెసఁగ నించినపూజలవృత్తిఁ జూచుదున్
దామరసాక్షుఁ డిందిరయుఁ దానును దోఁ జనుదెంచుపూరుష
స్తోమయుఁ దన్న హీరుహయుఁ జొచ్చ మునున్ వెఱంగంది మాడఁగన్. 842
- శ. ఇత్రేణంగున నత్తరురాంబునం దారంగమందిరం డంతగ్రానంబు నొందిన వాడేవునిఁ
గానక పరిజేవనంబు సేయుచు నితాంతసంతప్తమానసుండై కణ్వాండు బహుసత్పు
రంబు లాహారంబు పరిహరించి యన్నెలవుఁ బాయమన్నంత ననంతరంబ యంతరిక్షం
బున నొక్కవాక్యం బిట్లని వినబడియె. 843
- ఉ. మామము గోడనంబు బుధమాన్యచరిత్ర పవిత్రపావనం
లై నుతి కెక్కునీవలదశాహ్వయతీగజలావగాహనం
బూనిన నేడ్కు సేయుజను లొక్కట మిస్కట మైనపాపసం
తానము పొని సొందుదు రుదాసుఖప్రదమత్పదస్థితిన్. 844

వ. విను మఖిలపురుషార్థప్రధానసమగ్ధం బగునీర్థంబునందు ధేనుదానంబు సేయుమాన
వుడు దురితనిరాకరింపబడి విష్ణులోకంబు నొందు నన్నదానం బపవగ్గుసుఖనిదా
నంబు లిలదానం బేకవింశతికులార్థగణంబు సువర్ణదానం బుత్తమవర్ణహత్యానివృత్తి
హేతుభూతంబ యేకరాశ్రోపవాసం బపస్త్యునిరానంబు గావున నీ విచ్చట
మదగ్గునంబు గావించి కంఠమందిరంబున నన్న సందర్శింపు మట్లయిన నక్షుద్రంబు
లగుభద్రంబు లొందెద నని యానతిచ్చి యూహించిన కణ్వం డప్సండరికాక్షు
శాసనంబున బ్రహ్మోపాసనాపగాయణంబుండై చిగకాలంబుండై నని చెప్పి వెండియు
వాల్చిక మునీంద్రుండు భగద్యాజున కిట్లనియె.

845

గీ. ఆనఘ వినుము కేసరావ్యయవిఖ్యాతి | నొనరుత్తీర్ణమచట నొకటి గలదు
కోరి విన్ను బేరుకొన్న విలొకింపఁ | నను దలంగు నఖిలకల్పములు

846

క. నిరుపమనితాంతిమహిమం | బరంగెడితత్తీర్ణమున సమంచితనిష్ఠా
నిరతుఁడు కాశ్యపుఁ డనియెడు | ధరణీసురవరుఁడు మున్ను తపమొనరింపఁ.

847

చ. అరినఁపాలదుగ్ధదనుహగజకేసరి కాకికాపురి

శ్వరుండు సుకీర్తి నాఁ బరంగువాఁ డొక నా డట నేఁగుదెంచి చె
చ్చెర బహురోగపీడలఁ గృశించి నశించెడియాత్మ సేనఁ ద
త్పిఠమపవిత్రతీర్థసవిధంబునఁ గావఁగఁబూని సమృత్తిఁ.

848

క. ఆవిధమునఁ జతురంగబ | లావృతుండై వచ్చి తనకు నభివందనముం
గావించి యున్న యావసు | ధావరుణకు నత్రపస్వి తా నిట్లనియె.

849

ఉ. ఎయ్యడనుండి వచ్చి తిట కెవ్వడ వీపు భవన్త మోరథం
బెయ్యడి చెప్ప మిప్పుడది యిందును నందును బోల దుర్లభం
బెయ్యడియైనఁ గైకొని రయంబున నే నెనరింతు నీపయిఁ
నెయ్యము మించె నాకు ధరణీవర నావుడు నమ్మనీంద్రతో.

850

క. అతనికి నిట్లయఁ గాశీ | పలి యగునుబలాత్తభవుండఁ బరమసుకీర్తిఁ
నుతపుణ్యతీర్థసేవా | వ్రతనిష్ఠానిరతి నిటకు వచ్చితి ననుడు.

851

చ. మునివరుఁ డిట్లయం బరమపుణ్య యెఱుంగుదు మున్ను నేను నీ
జనమని నానృపాలునకు సౌఖ్యమె రాజ్యముతోడొనర్ప కీ
వసుపమనవ్యభోగముల నందఁకి యీగలెఁ గందయూలభో
బనములఁ గుందుతాపసుఖజాడల నొంటిఁ బరింప నేటికె.

852

- చ. అనిన సుకీర్తి యిట్లను నుదాత్తగుణోజ్వల నీయశక్రహం
బునఁ గుశలంబు మాసుబలభూపతికిఁ భవదీయపాదవం
దనమును జేసి యేను గడుధన్యుడ నైతి మదిప్పితంబు త
ల్లను ఫలియించె నీకృపఁ దలంపగఁ జోద్యములెప్పి యాయుడెక. 853
- క. నానాటికి నాసేనలు | నానారోగముల చేత నవని కృశంపం
గా నది మాన్పెనుకొఱకై | యీనదిచేరువకు వారి నెల్లను గొనుచుక. 854
- క. చనుదెంచి మీతపోవన | మున కలజడి యొదవు ననెడుబుద్ధిని బాహ్యం
బున వాని నునిచి వచ్చితి | మునివర నీచరణకమలములు దర్శింపక. 855
- గీ. అనిన నమ్మనీంద్రుఁ డవనీశ నీబుద్ధిబలము నెఱయ నభిలబలములనును
హితముగా నొనర్చి తీ వది కడులెస్స | చెప్ప మింక నేమిసేయవలయు. 856
- చ. అనుటయు సమృద్ధం బాదవ నాన్యపుఁ డిట్లను నీవద్యాచురీ
గనుఁగొనఁ గల్గినప్పడ కలంగె మదియగుబలాను శువ్యధత్
వెనఁగుదురాశఁ గట్టువడి భీకరసంస్కృతి సాగరింబునక
మునిఁగెను నాకు నేది గతి ముందట నట్టిసొంతంబు చెప్పవే. 857
- ప. అనిన నాన్యపోత్తమున కాతపోధనసత్తముం డిట్లనియ. 858
- క. శ్రీవిభుని భక్తవత్సలు | గోవిందుని విశ్వలోకగురు సతిభక్తిక
నేవింపనియాధాత్ములు | భూవరసంసారముక్తి బొందంగలర. 859
- క. కావున నప్పరమేశ్వరుఁ | బావనమతిఁ బూజనేసి పవయము ముక్తిక
శ్రీనితాసంగమసం | భావితనిదవధిక సౌఖ్యపరిణతి నధిపా. 860
- గీ అనినఁ బరమయోగిజనులకునైనను | దలఁపులోన నిలపఁదరము గాని
యట్టిదేవుచంచలాత్ముడ నైననే | గొలుచు టెట్లు భయము గెలుచు టెట్లు. 861
- సీ నావుడు నన్నరవాధుతో సంయమిశ్రేష్ఠుఁ డిట్లను నీవు చెప్పిఁట్ల
యెంతటివారికి నెఱుంగ శక్యము గాక దీపించుబ్రహ్మస్వరూపి యగుచు
వెలసినయమృతావిష్ణుఁ డేకాగ్రభావమునఁ దన్ను భజించువారిఁ బ్రోవ
వలసి సత్క రుణమై వాసుదేవాదికమూర్తులు దాల్చి నుంబుజభవాది
సురలు నరులును సమృద్ధివరులు గొలువఁ | బరఁగుతద్విద్యభవ్యరూపంబులందు
నీనునం బెందు నిశ్చలనియతి నిలిచ | నది భజింపుము సిద్ధిండు నభీమతుములు. 862

వ. ఆదియునుం గాక.

863

గీ. దారుధాతుశిలానిర్మితంబు లైన | యట్టిహరిబింబములను ధరాధిపాధ
'దివ్యదేశంబు లెఱుంగు మద్దేవుఁ డందు | నిత్యసన్నిహితాత్ముఁడై నిలుచుఁగాన. 864

ను. గురులీలక విరజోపకంఠమున వైకుంఠంబునకొ దివ్యభా
సురభోగంబు నిందిరాసహితుఁడై శోభిల్లు నేభంగిఁ దా
హరియాభంగిన తత్కవేరతనయాభ్యంగంబునకొ మంగళా
కరగంగన్మౌళిధామముఖ్యముగ సౌఖ్యశ్రీల జెన్నారెడికొ. 865

క. చను మన్వోటికి ననుటయు | నకుమోద మెలగ్గు నృపతి యమ్మనిపతికికొ.
వినయమున మ్రొక్కి నాతో | ననఘా చనుదేర వలయు నచటికి నీవుకొ. 866

వ. అని ప్రార్థించినయప్పార్థివుపలుకు లాకర్ణించి మేదురప్రభావభాసురుం డగు నమ్మని
జనాగ్రేసరుండు. 867

శా. ఛత్రంబుం జలపూర్ణపాత్రము నుదంచద్వేత్రముం బూని స
చ్చాత్రత్రేణి మఘప్రయోగసరణుల్ చర్చించుచుకొ వోడ రా
గాత్రస్ఫూర్తులు దిక్కులం బడఁగ లంగస్వామి దర్శింప నా
ధాత్రీనాయకుముందటం జనియె నుద్వత్కృతుకోల్లాసియై. 868

క. పటుగతి నమ్మనిపిఱుఁడం | జటులగజద్విరదతులగసంకులసేనా
పటలావృతుఁ డయి చనియెం | బటహర్షకు లెసఁగ భూమిపతియ్యం బ్రీతికొ. 869

వ. ఇతైఱుఁగునఁ జని తిన్నాగ్గంబున నపవద్దనానసమగ్ధం బగుజంబూతీర్థంబు గదిసి రప్పు
డప్పరమతపోధరుండు మహీధవున కిట్లనియె. 870

క. ఈతీర్థము బహుదురత | వ్రాతేతమఃపటలచటులవనజవసహిత
ద్యోతము జంబూకసమా | భ్యాతము శుభసలిలదేవఖాతము భూపా. 871

క. పంబినకాఖాశిఖరక | డంబముచే నంబుధరపథం బొరయుచు లో
కంబులు పొగడఁగ నిట మొక | జంబూతరు వమరు నమరసంపూజితమై. 872

ఉ. దేవవిభుండు మున్ను గడుతెంపున వృత్రునఁ జంపి బ్రహ్మహ
త్యావృజినంబుచే నిజపదస్థితిఁ బాసి విఃప్రశేజుడై
యేవిధ మింక నీదురిత మిగుదు నందుఁ బ్రతప్తచిత్తుడై
వానిరి చిట్టు త్రిమృతీయ వార్ధిపరీతవసుంధరాస్థికి. 873

- క. మిగిలినపాపభయంబునఁ | బొగులును నయ్యుండఁ డెందుఁ బోయినవైకా
జగత్తీక బ్రహ్మహత్యయు | నిగిడెక్ వెనువెంటఁ దోడువీడయుఁ బోవుకా. 874
- వ. అది గనుంగొని తల్లడ మడఁగ బాకశాసకుండు వారిజాసునసమ్ముఖంబున కేగి బ్రహ
మిల్లి తపతెఱంగెల్లఁ జెప్ప నప్పితామహుం డతని కెట్లనియె. 875
- చ. పరము నసంతు నచ్యుత నపారకృపామృతపూరిసింఘ సిం
ధురసరదాక్ బ్రహ్మజనవత్తోజలలోచను నాశ్రయింపు త
త్పరిచితదన్యదేశములు పావనతీర్థములున్ దదీయబం
ధుగశుభ నామకీర్తనము దుస్తగపావనిదాఘ మేఘమున్. 876
- ఛ. అని యుపదేశించిన వాసవుండు వారిజాసునశాసనంబునఁ దీగ్గోషాసనం బొనరించుచు
విచలపుష్కరం బగుపుష్కరంబున నెనిమిదివత్సరంబులు నపారమహిమోదాఁగ బగు
గంగాద్వారంబునఁ బదివత్సరంబు లుపవసించి భవనమాన్య యగుకళిందకన్యాయం
దభిలమునీక్తి ర్నితంబు లగుతీర్థంబు లాడి యగణ్యపుణ్యాలవాలం బగుసాలగ్రామశేలం
బున నారాయణు నాగధించి దురితలతికానినాని యగుకాశీయందుఁ గృత్తివాసు
నుపాసించి సరస్వతీకూలంబున సరస్వతిసమృద్ధునం బొనర్చి యేపగిలెం దనపాపంబు
బాపికొనసూపక యచ్చుహేంద్రుండు చంద్రపుష్కరిణికి వచ్చి యచ్చటం ద్రవ్యా
వింశతివత్సరంబులు గడవెఁ దదనంతరంబ. 877
- జ. జంబూదుంబగబిల్యతీర్థకదలీసావీరభల్లాతకీ
జలబీరామ్రకపీతతిందుకసలేశాశోభితం బ్రహ్మయా
జంబూకావ్యయతీర్థరాజున కాజంభారి యేతెంచి భ
క్తిం బూజించె సరోజలోచనుఁ శ్రీలోకీపాపనిర్మలచరుకా. 878
- క. ఆగతి గొండొక కాలము | సాగఁగ హరిహరయుఁ డొనర్చు సమ్యక్పూజా
యోగంబు కంఠయును నను | గాగంబునఁ బొంది పత్రగఢహమాయుండుకా. 879
- ఁ. తెల్లనితిమ్మరేఖలగతికా జగి మించు వెడందకన్నులకా
జల్లనిసత్కృపారసముఁ జల్లెడుమాపులు లేతనవ్వు గం
జల్లెడు నెమ్మెగంబు వికసిల్లెడునల్లనికల్పపూవుతో
నల్లసమాడు మైపసయు నెప్పి నిజాకృతిఁ జూపి నిల్చినకా. 880
- ఁ. పెన్నిధి గన్న పేదగతిఁ బేర్చినయుంబున నబ్బలారివెఁ
గన్నులవిప్పలెల్ల విరిగఁ దదుదావపుర్విలాసం

- పన్నతఁ జూచి మ్రొక్కి బహుభంగుల సన్నకు లాచరించినఁ
బన్నగతల్పఁ డిట్లును గృహమతి మేఘగభీగభాషలఁ 881
- క. బలశాసన నీ వనిశము । చలివెగుఱుజనలఁ గడుఁ బ్రసన్నుడై వైతిఁ
తెలుఁగ నొకవర మిచ్చెద । వలసినయది వేడు మనిన వానవుఁ డనియెఁ. 882
- గీ. నెంపుఁ యేజంబుఁ బాలివోయి పెద్దకాల । మలయుచున్నాడే నీబ్రహ్మహత్యచేతఁ
గరుణ దలకొన నీపాతకములఁ బాపి । నన్ను గక్షేంపు మేఘుడ నలిననయన. 883
- క. అని విన్నవించుటయు న । ద్దనుజాంతకుఁ డతనిఁ జూచి తడయక నీ వీ
ఘనతీగ్ధజలనిమజ్జన । మొనరింపుము దురితము క్తి సెందెడు దానఁ. 884
- క. వారక భువి నేపారిస । వారిం గ్రుంకిడుదు రెట్టివా రభుచరితల్
వారించి నాకడం జను । వారై పొందుదురు తుని నవారితిసుఖముల్. 885
- ప. అని యానతిచ్చి యాచతుర్భుజుండు నిజధారుంబున కరిగిన సుత్రాముండు నతిపవి
త్రంబు లగున త్తీర్థోదకఁబులఁ గ్రుంకి పాపపంకంబు నవనయించి ననుంచిత తేనోవి
రాజమానుండై శ్రీగంగ ర జచరణరాజీవఁడౌవాళిపదనం బొనరించి తనర్పి నెం
పున నిలింపానీకంబు గొల్వి నాకింబునకుం జని యఖర్వవైభవంబునఁ బూర్వప్రకా
రంబున నుండ నని చెప్పి యక్కాశ్యపమునీంద్రుండు వెండియు నిట్లనియె. 886
- నీ. భూనాథ నీవు నీపుణ్యతీర్థంబున నవగాహనము నేయ నఘము లడఁగు
మన్ను సిద్ధులు మునిముఖులు నివోచి రొగ ద్వేచములఁ దొలంగి
యధ్యాత్మవిద్యాపరాయణులై కాంచి గాత్రాభిలషితంబు లైనగతుల
గాఢ్యవిచ్యుతుఁ డైనరాజు మజ్జన మిందుఁ గాంచి మాఁడులలోకములు నేలఁ
గోరి యీవారిలోపలఁ గ్రుంకువెట్టి । వనిత సత్పుత్రుఁ గను మాఁడునినము లుపవ
సించి త్రిషవణస్నానంబు నేయునతఁడు । సప్తజన్మాఘనితలఁ దత్త్వణమ పొయ్య. 887
- క. నేమమున నిజలంబుల । లో మజ్జన మాడుమనుజులొకమునను నా
నానుయములు నవయుఁ ద్వూ । స్తోమము కిభిఃఖులఁ గాలుచొప్పన ననఘ. 888
- క. కావునఁ బనుపుము నీసై । న్యావలి నీవిమలవారి నవగాహనముం
గావింపఁ దత్ఫలంబున । భూవల్లభ సకలగోగములు పెడఁబాయుఁ. 889
- ప. అని చెప్పినఁ తన బలంబుల నమృతప్రాయంబు లగువల్లోయంబుల నవగాహనంబు నే
యించె నంత నిరంతరవాగ్ధిబాధానిరోధంబుఁ బాసి భాసిల్లిన నల్లంబున సంతసిల్లి

- భూవల్లభుండు కశ్యపసమేతంబుగాఁ గృతస్నానంజై యుచ్చటం గదలి చెచ్చెగ
నామ్రతీగంబునకుం జని యమ్మునికుంజరుననుమతంబున. 890
- క. నేనాసమేతముగ న | మ్మానవపతి తన్నియోగవజ్జన మెలమిం
దా నాచిరించి యఘములు | వో నొక్కనితాంతి తేజమున వెలుగొందెన్. 891
- క. అత్తటి నట విడిసిననృప | సత్తమునే న్యములచేత బాలంగ మెఱసెన్
దత్తికపరిసరము వి | యత్తల ముడుగణముచేత నమరెడుకగణిన్. 892
- క. ఆనెలవున గతకల్పము | లై నెగడినసన్నసింద్రు లాకశ్యపునిం
గానఁ జనుదెంచి సముచిత | నానాభిప్రాయజనము లొనర్చిరి ప్రీతిన్ 893
- చ. అనలసమానతేజః డగవమ్మునిముఖ్యుండు వారిసందఱం
గనుగొని యాదరించి యనఘవ్రతపారిగులారి యీతటం
బనుపమదిన్యగంధరుచిరాక్షతపుష్పసహోపహారమె
పెనపుగఁ దోచె నాకు వినులింపరె యిట్టివిచిత్ర మెంతయున్ 894
- గీ. అనిన నత్తపస్వులందెల్లఁ బెద్దయై | యనుపమానతేజమునఁ దనర్చు
భాగ్యులం డనంగఁ బరగునయమిచంద్రుఁ | డమ్మునీంద్రులొడ ననియె నెలమి. 895
- చ. కల నితిహస మొక్కటని కాశ్యప నీ కెఱిగింతు సంతయాన్
దెలియఁగ మున్ను గజ్జనభేయండు పుష్కరనామభేయండు
జ్వలగణశాలి విప్రకులవర్యుఁ డొకండు సమస్తధారుణీ
తలమునఁ బొల్చుతీగములు తాఁ గనుగొందు జరించు సమ్మతిన్. 896
- క. ఆతఁడు త్రిభువననుత మగు | నీతీగముమహిమ విని నిరీక్షించెడిసం
ప్రీతి న్నియతాహారం | దై తడయక వచ్చునప్ప డమాత్రిగమునన్ 897
- చ. పిడుగులఁ బోలుకోటలును బెల్లునఁ జల్లినవిమ్మలింగముల్
వెడలెడుచూపులున్ నెఱయ విప్పినమోరుచు గ్రాలుజిహ్వయున్
బెడిదపుగర్జితంబు గలపెబ్బులిరూపుపికాచి వచ్చి నై
బడె సతతద్రవర్తితగుభద్రభాసురు నమృహీసురున్ 898
- క. వెక్కసమున నాఘాతకుఁ | జిక్కక విడు విడుపు మనుచుఁ జెచ్చెగ దానిన్
సుక్కుక యదలిచి విప్రొందు | చక్కన విడిపించుకొని పికాచికి ననియెన్. 899
- చ. అతులతపఃప్రభావవిజితాఖిలకల్పనచిత్తు నుత్తమ
వ్రతనిరతాత్ము విప్రకులవర్యుని నన్ను నకారణంబు యీ

- గతి నిటు చంపబూనితిని కట్టపిశాచము దుష్టబుద్ధిచై
యితరునిఁబోలె నీహృదయ మెంతయుఁ గూర్చు వో తలంపఁగన్. 900
- క. సావుడుఁ బిశాచి యిట్లును | నేవెంటం దప్పు లే దొకింతయు నాయం
దీపిధి ననుఁ బుట్టించిన | దైవమునకుఁ దప్పు గాని భగ్నప్రసాదా. 901
- వ. అనిన బ్రాహ్మణుం డిట్లనియె. 902
- గీ. సకలభూతములకు సాక్షియై వర్తించు | దైవమునకు నేమితప్పు చెప్పు
వరుసఁ గీడు మేలు పొరయంగ నిజకృతి | కర్మఫలము తెనకుఁ గర్త గాక. 903
- వ. అనిన నప్పిశాచి యిట్లనియె. 904
- చ. తెలియవు నీవు తత్త్వగణి లెల్లము గాఁగఁ జరచరంబునం
గలిగినయాశ్వరుం డొకఁడ కర్తయు భోక్తయుఁ గాక కల్ల దె
వ్వలనను దద్వియత్త మగువస్తువు గావున మేలు గీడునం
దలొన భూతరాసుల కొనర్పఁగ శక్యమె కర్మతోటిచేక. 905
- గీ. కల్మఫలము లందుకర్తయు భోక్తయు శ్రుతులు చాటు నిశ్వరుండు కర్త
యయ్యెనేని తత్త్వగ్రహణక్తి యతనికి | నొదవు గాన నీరుదుర్మ లుఁకుఁగ. 906
- వ. అనిన నగి యతని కిట్లనియె. 907
- క. అగయ నీవిశ్వమునకుఁ | బ్రేక్షకుఁ డీశ్వరుఁడ తద్వ్యక్తేతం బగుచున్
బూరియునేని చలింపఁగ | నేర దతం డొకఁడ కర్త నిఖిలంబునకున్. 908
- వ. అని యివిధంబున మఱియును గొండ్లొక నేపు వివాదంబు నేసి యమ్మేదిసీసురుం
డిట్లును నిచ్చొటి కనలిదూరంబున నామ్రతీర్థంబు చెలువొందు నందు మహాముని
బృందంబు గ్రంథకొనియుండు వారిముందట మనమందటలు చెప్పి నీవ గెలిచిన
నన్ను భక్షింపు మేన గెలిచిన నన్ను వధియించెద నని ప్రతిప గావించె నదియును
సమ్యక్తించి యట్లాడంబడి తత్తీర్థవాసులసకాశంబునకుం జనిన మానవానగత
యైనపీశాచిం జూచి యచ్చెరువొంది రప్పు డిరువురుఁ దదభివందనం బాచరించి
నిటలతటంబున సంజలిపుటంబులు వొందించి నిలిచి రందు మహీసురుం డిట్లనియె.
- గీ. వినుఁడు సశ్శువులు నాపన్న పం బే నొకధరణీసురుండ నీధాత్రివీఁదఁ
గలపుణ్యతీర్థముల్ క్రమమున నాడుచు నిటకు నేతెంచుచో నిష్పిశాచి
ప్రోవఁ బెద్దులిరూపుతో నుండి పట్టినఁ బట్టిక నే దన్ను బదరుటయును
దప్పు నాయది కాదు దైవయై దనియఁ నా నెుగి శుభాశుభముల నొందుచోట

- పేతు వగుఁ గర్మమంటి నే నిన్విధమున | వరుస నవుఁ గా దనంగ వివాద మొసఁగె
బూని గెల్చివచ్చెనాచే పీనవాచి | చచ్చు ననుచు మాలోన నిశ్చయము చేసి. 910
- క. ఇరువురమును మీసన్నిధి | కరు తెంచిత మిందు యుక్త మగు నిదియని మీ
రరసి తఁగ జెప్పఁ డనుటయు | మరి పలికెఁ బిశాచి మునిసమాజముతోడక. 911
- ఉ. ఏ నొకకర్మయోగమున నిట్టిపిశాచపుజన్మ మొందితికే
గాని యది యబుద్ధిబలకౌరవ మేమియుఁ దప్ప దవిధం
దైనను జాతియుక్త మగునట్టిక్రియాగతి నీతఁ డొంటిమై
రా నిటఁ బట్టితికే జనుపరాజయముల్ వివరింపుఁ డేగ్విడక. 912
- వ. ఆనన నయ్యుభయమతంబులందుఁ బూర్వపక్షసిద్ధాంతంబుల నేగ్గులుప నేగ్గులు
గాకి తిమూఁ వితర్కించు మునులకోలాహలం బగ్గలం బయ్య నయ్యుడ. 913
- నీ. పుండరీకాక్షుఁ డంభోధరశ్యాముఁ డాజానుబాహుండు విశాలవక్షుఁ
డలినీలమణిలమంతలుఁ డంచితస్థితలలితకళీలమండలుఁ డ నేక
హారంబులకంక జాంగదమణిమంద్రికాదిభూషణభూషితం గుఁ డమల
పితంబరుఁ డనల్పబింబఫలాధరుం డశులితచిరమమోహావిలాసుఁ
డనుమతేజోవిరాజితుఁ డఖిలభువన | మోహ మోదాగిజల్యాగమూర్తి యొక్క
పురుషసింహంబు ముగరు న్దురు నిజోప | మాన వేషులు తన్ను సన్నుతి భజింప
- నీ. చెమటచిత్తడి జాల బగినించుమ్మగ నాభిబాట్టుతో నలకలు పూర్ణసేయఁ
దొగలవాలారు తెలికన్న దమ్ముల సుదేయమాపుల వింతసాలపు దేగ
జిగి ధగధగ యను మొగడచన్నులమీఁద జిలుగుపయ్యదకొంగు జీరువార
మతౌలికస్మృతల బురుడించు వెన్నెలకళిగులు చెప్పి టద్దమలుఁ బాలయ
నంచనటనలు పచరించినలసగతులఁ | బసిఁడియందెలు మ్రోయు నివ్వసుధ మెలఁగు
నిందిరాదేని యన నెప్పనింతి యొకతె | యల్లకల్లన తనతోడ నరుగుదేగ. 915
- మ. మునుబ్రూహవనవీధి గోపవనితల్ మోదంబు సుధిల్లఁ గా
వెనువెంటం జనుదేరఁ గేలిగతులకే వేడ్కకే విమోదించుకృ
ష్ణనిచందంబునఁ దద్యసాంతరసదస్త్రోమాభిరామాబ్జసం
జనితామోదసుగంధగంధవహ సంచారానువక్తాత్మకై. 916
- క. ఏలాలవంగలతికా | జాలాలింగితిక దంబసముదయమును మో
హాలామదకలకిన్నగ | బాలాసంగీతకవము ప్రమనం బెసఁగక. 917

- క. లీలాగతి విహరించుచు | నాలాగున నమ్మనీంద్రు లందఱు రొదగా
సోలి వితర్కించురవం | బాలించి తదంతికమున కరుదెంచుటయున్. 918
- చ. టతులితదివ్యతేజః డగునమ్మహితాత్మనిఁ గాంచి సంఘమి
ప్రతతి ముదంబు సంభ్రమము వైకొన దిగ్గన లేచి కోమలా
యతమశబ్దప్రదంబునఁ బ్రియంబున నుంచి సుఖోపకర్తులై
యతనిముఖేందుచంద్రికల నాత్మదృగుత్పలరాజి రాజిలన్. 919
- గీ. అనఁసు నీ వెవ్వ రభి కన్యయునుబోని | యీవధూమణి మఱి యెవ్వ రిట్లు నిన్నుఁ
బోలె నేమిందునీపుణ్యపురుషు లెవ్వ | రిటువ వచ్చినకారణం జేమి యొక్కొ. 920
- చ. అనవును వారితోడ దరహాస మెలర్పంగ నమ్మునుందుఁ డి
ట్లును వినుఁ డీప్రదేశమున నర్థిఁ జరించెడినట్టివాడని
వ్యవహారానేత్ర నాహృదయవల్లభ నే నిట వేటనచ్చి మీ
పెనురొద వార్ధిఘోషమునఁ జేర్చుటయున్ విని యేగుడెంచితిన్. 921
- క. మిముఁ బొందగంటి శుభములు | నమకొనియె మనోధంబు సఫలం బయ్యెన్
సుమహితసాధుసమాగమ | మమితశ్రేయఃపరంపరాపూము గదా. 922
- చ. అనిన గంభీరభావబంధురంబులును మధురంబులు నగుతేదీయవచస్సుధాపాఠోనిధి
వీచులం దేలి యమ్మునివర్యు లాశ్చర్యంబున నప్రతీపలావణ్యరూపతారుణ్యతేజోవిరాజ
మానశుభలక్షణోదారం బగుతదాకారంబు డెడంబుల కమందానందంబు నొందింప
నందంద చూచి తమలో నిట్లనిరి. 923
- మ. దరదిండివరదామధాముఁ డగునీతారుణ్యతేజోధిశం
డరయం బన్నగరాజతల్పుఁ డగు హేమాభాంగి యీశల్లవా
ధరి పద్మాలయ వీరు సిద్ధపురుషుల్ దా నట్లు గావన్న ని
ద్ధర నెవ్వారికిఁ గల్గు నిట్టిభువనోదాత్తప్రభావోన్నతున్. 924
- చ. అని కొనియాడ నమ్మునల కప్పురుపోత్తముఁ డిట్లనుం దపో
ధనవరులార మీర లిటు తర్క మొనర్చుట యేమి కారణం
తెనయ విరోధుల దొఱంగి యేకమనస్కులు గాక మాడి వ
చ్చినకత మేమి నా కెఱుంగఁ జెప్పఁగఁబోలినఁ జెప్పఁ జేర్పడన్. 925
- సీ. అనిన నప్పుండరీకాక్షున కాతపోధనులు వారలవివాదములతెఱుంగ
సకలంబుఁ జెప్పి యాజయపరాజయముల నేమతంబుల నిర్ణయింప లేక

- సందేహమున బొంది చచ్చించుచున్నార మీ ప్రదేశంబున నిట్లు గూడి
యనఘాత్త సకలలోకానన్యసామాన్యభవ్యలక్షణసముదాహితముడవు
ప్రచిమలక్షణమును బుద్ధిబలము నీకు ; నమరు నాకాశముమీద యట్లు గాన
నొందుదలంప నగణ్య మొకింతి లేదు । నీర యర్హుడ వింతయు నిశ్చయింప. 926
- వ. ఆనిన నమ్మనిబృందంబునకు నందకహస్తుం డిట్లనియె. 927
- క. విను విప్రుండును బులియును । వినుతప్రజ్ఞావిశేషవితు లిరువురు ప
త్కి నపల్కులు గా వనఁ గాఁ । జన దఖిలపురాణశాస్త్రసమృత మగుటకొ. 928
- నీ. అఖిలరూపముల గర్వానుభూతిశరీరధారలగా నాది తా సృజించి
నానియం దుండి సర్వప్రపత్తకుఁ డయ్య నప్పయోరుహదళశ్యాముఁ డరయఁ
గర్వప్రసక్తుండు గాక విశ్వమునకు సాక్షియై యేపారి సంతతమును
సచ్చిదానందభాస్వద్యూపియై యొప్పుపరమాత్మ మఱి కర్మబంధుఁ డగుచుఁ
బుణ్యపాపము లొనరించి పూని జీవుఁ । జోలి మేలును గీడును నొందుచుండు
నిట్లు గాకుండ నేనియు నెసఁగు సకల । మైన శాస్త్రంబులకును వైరుధ్యశక్తి. 929
- వ. కావున నీవివాదంబు ప్రాగల్భ్యం బగుట నిక్కం బగుటయు బొక్కనికి జెప్పఁ
జొప్పడ దిష్టికాచియు విప్రుండును సుఖం బగునిశ్చేయసపదంబు మొదెడ గని
చెప్పిన నప్పురమతపోధనసంహారంబు సందేహంబుఁ బాసి యాజగన్నివాసు నందఱ
నన్ని చందంబులఁ గొనియాడి పదంపడి. 930
- ఉ. సమదమార భూసురుఁ బిశాచిని గన్గెని మాప మినిమి
త్తమున నీయుదాత్తగుణధామనిదర్శముకొ సహానులా
పములు గల్గె సందియము మాని సుఖించెడఁ దింక నీశరీ
రమృతకోడ మీరు నమరత్వముఁ జెంది యనేక కాయుల్. 931
- మ. అని సంభావన చేసి రంతఁ బ్రమదం బారంగ న్యూర్విద్వజ్ఞుం
జని త త్తీర్థమునకొ మునిగి మును లాశ్చర్యంబునం బొంది క
న్గెన దివ్యాకృతులం దనన్ దివిజుల్ గొల్వంగ నాకంబుకై
ఘనలేజం జెనఁగంగ నేగిరి మరేఁద్రవ్యోమ మానంబులకొ. 932
- ఉ. అప్పు డంతతత్త్వండు నిజానుచరుల్ గొలువకొ వనంబుగో
నెప్పుటి నట్ల కేలిగతు లింపు చరింప దలంప నాత్మలం

- దప్పనితప్పియోగపరితాపము పైఁపఁగ లేక వారు నా
చొప్పున నేఁగి రచ్చటిఋషుఁడు ప్రమదం బెఁగఁగ సంఘడిక. 938
- క. త్రిలోక వారిచి త్తము । లోలోకింపం దలంచి యవ్వసినములో
నాలోకగోచరుఁడు గా । కాలోకగురుండు చనియె ననుచరయతుండై. 934
- క. ఆమ్మనివరులును ద్రిభువన । సమ్మోహన మగుతదీ యచతు రాకృతి దా
రిప్పులఁ గనుగొనలేమికి । నుష్టులికము నెన్నునముల సుపుటిలంగక. 935
- సీ. రాచిలుకలజోక గంతులు గాఁగఁ జరించులేమావులక్రేవలంఁడు
బరిపరిగతుల పట్టదములు భ్రమరించువువ్వారు నెలదీరపొదలతుల
మఱికోవెలుల పంచమస్మరంబున నింపు పుట్టించుమరుగులసొరుగ లందుఁ
గ నకవపలుసజక్కవకవ లిప్పులఁ గ్రీడించుకొలఁకులకెలఁకులంఁడు
గలఁడు మెలఁగఁడు బలుమఱుఁ బిలిచి పిలిచి । చొలవ కైల్లందుఁ బరికించి చూచిచూచి
యలఁత దలకొన మనముల నలసియలసి । కానలేరైరి యెట్లుంగి గరులనేత్రు. 936
- క. ఆహాచిన్దిద్ర లెఱుఁగక । యాహరిసందర్శ సౌత్సవాపలమతిఁ ద
ద్వాహినిపొంత ననాదృత । దేహవ్యాపారు లగుమఁ ద్రిష్టులుచుండక. 937
- వ. కొండొకకాలంబు చన మెక్కనాడు నభోమండలంబున నొక్కవాక్యం బిట్లని
వినంబడియె. 938
- ఉ. తాపసులార మీకుఁ బరితాపము లేటికి లోకరక్షణ
వ్యాపితబుద్ధి రంగనిలయుంబునఁ బన్నగశాయి వైనల
క్షీపతి నేను సన్నతి భజింపుఁడు నన్నచటక గమస్తపాం
ఘాపకపూర్తి మీ కొదవుఁ జయ్యన నయ్యెడ కేఁగఁడ డండఱుక. 939
- క. అనువాక్యము కల్గినా । యన మగుటయు నన్నునొంద్ర లలిహన్యమునక
జని కాంచి నహవిధంబుల । విమతించిరి రంగధాము విబుధలలాముక. 940
- ఉ. అపర మేశ్వరండును దయామృతపూతరంగితంబు లో
మాపుల సత్తపోధనులఁ జూచి సముజ్వలదంతహక్తికో
ద్దీపితకాంతు లాస్యహిమదీధితిఁ బ్రోవఁ బయోదనిస్వనా
టోపగ భీరభాషలఁ గడుఁ బ్రియ మారఁగ వారి కిట్లుక. 941
- క. భావమున నొందుదలఁపులు । పో విడిచి మదేశబుద్ధి బూసలు ప్రీతిక
గావింపుఁడు నా కినిశము । కైవల్యపదంబు మీకుఁ గలిగెను దానక. 942

- వ. అని యానతిచ్చిన నమందానందంబు నొంది యమ్మునిబృందంబు ముకుందున కిళివంద
నంబు లందంద కాంచించి మరల వచ్చి యచ్చట నిచ్చలు చతుర్భుజానిఁ ద్రికాలంబు
నర్చించుచుండెరి తత్ప్రసవగంధాక్ష తాదు లివియని చెప్పిన సప్తాస్థితీగ్ధంబునఁ బార్శ్వ
పుంగవుండు చతురంగబలసహితుడై యవగాహనం బొనర్చి తనర్చిన శేషోబల
విశేషంబుల రాజిల్లునిజపైన్యసంతానంబుఁ జూచి సంతసిల్లి యాస్యపద్మంబు వికసింపఁ
గాశ్వపమునీంద్రున కిట్లనియె. 943
- క. నీకరుణాలోకనమునఁ | జేకుట సౌఖ్యము మదీయసేవల కెచటక
నా వొనరింపఁగ వలసిన | యాకృత్యము లెవ్వి యనిన నమ్మరి పలికెన్. 944
- క. గోదానంబు వటుంబికి | మోదనమాత్రంబు దివ్యయోగింద్రునటుక
బేదకు భూమి సువర్ణము | నాదీక్షితునకు నృపాల యర్హం బొసంగెన్. 945
- క. దానము సేయఁగ నర్హము | గానఁ బ్రతిగ్రహ మెనర్పఁ గా దట్టియడక
భూనాథున కిటు సేయమి | యానృపుఁ డరుగుక సగాత్రుఁడై దుగ్ధతికెన్. 946
- గీ. భవ్యదేశకాలపాత్రంబు లొడగూడి | నపుడు సేయదాన మక్షయంబు
దాన నడఁగిపోవు దాతకుఁ గోటిబ | వ్రజితంబు లైనయఘము లనఘు. 947
- క. ఈయనినవన్ని నీయం | దీమెడ సమహారియున్న విపు డోధాణీ
నాయక తద్దానము లెడ | సేయక కాకింపు మనినఁ జిత్తం బలకెన్. 948
- సీ. భాసురమణిమయప్రాసాదపంక్తులఁ దరళిపతాకావితానములను
గాంచిన స్తంభసంగతమంటపంబుల పిమలచంద్రోపలవేదికలను
బహువస్తుసంపన్న పణ్యమాగ్ధంబుల మహనీయతోరణమాలికలను
|| ఆన్యతోపమానంబు లగుజలాశయముల రామంబు లైనయా గాఢములను
శాలివనముల సరిసరసాలవితతిఁ | జాల నొప్పారుతోటలఁ జవ్వగములఁ
దవిలి భూలోక సాగమై తనరునగ్ర | హార మొకటిని దనపేర నారించి. 949
- క. అలఘుతపస్సులు నుత్తమ | కులజాలు నాచారపరులు గురుశుశ్రూషా
కలితులు నానాధ్వరక | ర్తులు విద్యావిదులు వైనధాత్రీమరులకెన్. 950
- గీ. మూఁడువేల నేర్చి మొదవుల వారికి వ్రేయునేసి యొసంగి వెలయునత్తు
భూవజాంబవములఁ బాలుపారుకన్యల | వాసదానికాన్వితముగ నిచ్చి. 951
- వ. ఒక్కశుభ మహూర్తంబునఁ గార్తవ్యరోపకరణకన్యంబు లగుహస్త్యంబుల నా
యాప్రదేశంబుల నతిభిజనంబులప మనంబు లలగ నభిమతపదార్థసంపన్నంబు లగున

స్నంబులను శీతలమనసాగప్రముఖనిఖిలముగభిద్రవ్యసంవాసితానేకపానీయపరిపూర్ణ కలశంబులం గలిగి యాహిమకరనికరంబులగుం జొరువయ్యాక మిగుల నిగతాశించుచలి చుండుపలను గల్పించి కల్పిక్తవిధానంబునం బాసంగించి యచ్చటం గదలి ముక్తిసీ ముతిసీసీమృతముక్తాపహృతం బగురంధ్రధామంబున కరిగె నయ్యవసరమున. 952

ఉ. జ్ఞానవిధూతకల్పములు శాశ్వతధగ్నివిధిజ్ఞానచ్యుత
ధ్యానపరగాయణుల్ ఘనదయాకలితుల్ సకలక్రియానుసం
ధానవిశారదుల్ పరహితవ్రతచిత్తులు దాతృదవ్యతే
జోనిధు లార్యసన్నతవిశుద్ధచరిత్రులు తత్పదస్థితుల్. 953

క. తనకు నెదు రరుగుదెంచినఁ ; గని సంధ్రమవినయకాతుకంబులు మది నె
క్కిన మ్రొక్కి విమలమణిగణఁ కనకాదు లుపాయనములుగా నిచ్చి తగ్గె. 954

క. ఆనగపాలుఁడు వారలఁ చే నుచితప్రియవదోవిశేషంబుల న
వ్రానితుఁడై యట కడచి ప్రధానపురోహితసమన్వితముగా నెలమిగె. 955

వ. యిని పురోభాగంబునఁ బరమభాగవతనేత్రం బగుతద్వివ్రన్యగరంబుపట్టునకుఁ జాట్టును
గావలి యైయున్న పన్నగేంద్రుని ఫణామండలంబు పరిపాటిం బాటిల నొరయుమేటి
కొమ్మల నుదారం బగుప్రాకారంబునను నలంకారంబై ధృద్ధగీయమానంబు లగమయూ
ఖప్రతానంబుల నహర్వలకిరణంబులకు నెదుర్పడుమణులు దీపించినం బాలుపుదీపించు
తలాపులం దనరి నిశితమలిశనిపాతింబునకుం దప్పి యొప్పుమేరుపర్వతంబునుంబోలె
సగోన్నతంబై విలాసాంజనరేఖారంజితంబు లగునగరలక్ష్మీకటాక్షంబులచందంబున
బోకానందకారణం బగు కువలయతోరణంబుల నభిరామంబై మలయపవనసంచలితం
బులై యుదంచితంబు లగుకంచనకిరీటిగణగుణాత్కారంబులఁ బతంగతురంగంబుల
కలసి స్థలవల్లనవల్లుశేషావిశేషంబుల నలవరింపంజాలి చాల మాతనంబు లగుకేతనం
బులం బొలిచి మహేంద్రనీలమణికిరీతింబు లగుబాలకాంతరంబుల నిరంతరంబును వె
డలి కడలుకొనుకాలాగరుధూమస్తోమంబు లంబరంబున నంబుదాగమనసముత్కంఠంబు
లైన రుచిరరుచివిజితతాపింఛంబు లగుపింఛంబుల విష్ణియాడఁక్రీడామయూరంబు
లకు నుకరంబు లగుమణిశిఖరంబుల మెఱసి శృంగధ్రశుభ్రచంద్రోపలమలచంద్రశా
లాంతరపరిస్పృశన్నటనవిలాసవిలాసిని చరణచితమణిసూపురం బై నిజవిభవవిజితగోపు
రం బగు గోపురంబుఁ బ్రవేశించి. 956

- క. ప్రతిహారానుమతంబువ | నలిముదమున నాన్పపాలుఁ డతులావగణ
త్రితయును మోలి ప్రవక్షిణ | గలి నవనతపూర్వకంబుగాఁ జొచ్చి యటన్. 957
- గీ. దొరల మంత్రుల మిత్రుల బంధులను గూడి | యుట్పడినట్లులఁ గుముదాదు లైన్తీర్థ
రక్షకులకును మఱి చతుర్ద్రాగపాల | సమిలికిని మ్రొక్కి యభ్యంతరమున కరిగి.
- క. స్రుతకనకకమణసుచమా | ప్రతిమానమనోజ్ఞసీతపరిధాను విభా
జితపాలభానుఁ ద్రిభువన | వితతేంద్రనచిత్రభాను విష్వక్సేనున్. 959
- చ. కనుగొని భక్తిపూర్వకముగా పనయానతుండై తదీయకా
సనమున విష్ణుపాదపద్మసత్తము లాదర మొప్పుఁ దన్నుఁ దో
డ్కొని చనఁజొచ్చె దివ్యమణికుట్టిసకుడ్యక వాటనచిగా
విసతపటంకసంజనితవిస్ఫుటధానుము రంగధానుమున్. 960
- వ. ఇట్లు ప్రవేశించి ముందటఁ గుండచందనచంద్రికాపాండుగం బగుకుండలిరాజవగ్యం
కంబునఁ బవ్వలించి సమంచితమణిఃఖగవిరాజితగజతాచలసంగతిఁ గనపట్టునీల
మేఘంబుచందంబున నందంబై కెందమ్మినిరులసిరుల గయవంపుఁజెన్న నటన నై యొసంగు
కెంబాయలఁ జాల రంజిల్లుదుఁ జక్రచామర తామ్రగుళువలిశపద్మపుష్పచాపకలశాదిరేఖలం
గల తలంబుల మెఱసి మెఱుంగుఁజుక్కులచందంబునకు నూనిపు నెఱపునఖమణిగమఃశీ
యంబులై ననుదమ రేంద్రబృందచుం దాఁచుమాలికాపరిమళపంపరావాసితంబులై వాస
వధనగ్గీలావిలాసంబునకు వాసిమిగిలి వివిధమణిద్యుతిస్మృతికరమంజులంబు లగుమంజీగం
బులఁ బొలుపుమొటి కుకననకాదియెగ్గింద్రధ్రావనగమ్యంబులై రమ్యంబు లగుచరణం
బులును, వృత్తానుపూర్వములు నలూగ్యసౌభాగ్యయోగ్యంబులై నిగనిగ నిగుడుభంగి
నెఱువకొనుచిలుతోడలను, గ్రొత్తమెఱుంగుమొత్తంబులు చిత్తగింపం(?)బొగగల్గిత్తి
నునుఁబను నెసంగునసితకదలికాకాండంబు చనుకారం బగునూగుపును, నవకర్ణికాగ
కుసుమసుచమాపిశేషంబు నభినయించునభివశీతపరిధానపరివృత్తంబై కనత్కనకకెంకిశీ
కలితలలితమేఖిలావలయం బగునీతంబంబును, మిన్నేటిసోటి యగుశేటిసుడివడువున
శోభిల్లునాభిసరోవరంబునఁ దిరం బగువెలిదమ్మఁబోని ముఖసరోజసారభంబు గ్రోలఁ
జాగి తేటితెగ బాగున నభిరామం బగురోమావళిం దనరి,నలిత్రయసుందగంబై కరతలగ్ర
హణసాధ్యం బగుమధ్యంబును, సగసశృంగారలీలావిలాసముల్లాసిని యగువనజవాసి
నికి నప్రయత్నగత్తుదగ్గణం బనఁ బ్రశస్తం బగుకౌస్తుభంబునకు సుచిత్రఫలంబై సంతాన
లతాంతసంతానదంతరితాంతరీయతులసీదశ దామసుభితంబై కుంకుమకర్పూరదగ్ధ

సారసుగంధిగంధసారానులేపితంబై శ్రీవత్సలక్షణోపలక్షితంబు లగువత్సఃపరిణాహం
బును, సుమజ్వలవజ్రకంకిణాంగదభద్రముద్రికాశోభితంబులై కటికిరీట పాశ్చ్యవిన్య
స్తంబు లగుహస్తంబులును, సారానురాగ సాగరకన్యకాకరకంకణపదాంతితంబై జగి
దొలంకుశంఖంబుపాంకంబునకు బింకంబు దలకొలుపుచు నప్రయత్న రత్నైవేయక
బంధుర మగుకంఠంబును, దళితళంబులయ్యుతుకులు గలతళుకులం దాపించినదీ
సిందుకెంపుల యెంపారుమండలంబు లాలయగండమండలంబులును, బరిపక్వబింబ
శోభాసౌభాగ్యంబు నతకరించుమధురాధరంబును, సుధాసంబున బడనుగొని తల
లెత్తుముత్యంపు మొలకలపాలుపున డెలు నెనగుదశనకాంతులు గలసి వెలయు నెలవన్య
వెన్నెలల డెలుపుమిగిలి సతతప్రసన్నతాసదనం బగువదనవింద్రబింబంబును, సుమ
న్మిలితనీలతిలకుసుమసముల్లాసంబు నుల్లసించుచు సురభిచిశ్వాసమాదుతుంబున దిశలు వా
సించు నాసికయును, వాసరావసగసముల్లసితసితారవిందదళపతాలంబులై తొంగిలితె
ప్పలకప్పున నొప్పారి కరుణారసపాత్రంబు లగు నేత్రంబులును, నిజవేషేపమాత్రవిలా
ససంపాదితాశేషనీలింపముగళం బగు నానతభ్రూలతాయుగళంబును, లలితలవణ్య
రసలంబు లన నమరుచెనుటచి త్తడి గరంగుహరినీలగిరిశిఖరంబులుంబోలె బద్ధరాగ
ప్రభాటోపవిశంకటముకుటసంగతం బగును త్రమాంగంబును, గలిగి యంగీకృతభక్తజనా
నుగ్రహంబగు, శ్రీరంగరాజదవ్యుంగళవిగ్రహం బాపాదమస్తకంబును విస్తయస్తి
తనయానారవిందుడై సందర్శించుచు బహునందగుధావీచుల నొలలాడుచు హస్త
గచ్ఛదకంఠం డగుచు సారాజకంఠీవుండు,

961

సీ. బాపురే మృదపాదపల్లవంబులయొప్పు మాయురే యూరులసోయగంబు
భీరే నితంబబింబంబుసౌందర్యంబు మమ్మా కృతావలగ్నముచెలుపు
అందె యొప్పారుయూరులభాగంబు చాగురే బాహులచిక్రందనము
ఔర లేనగవారునాననాబ్జముపొల్పు మోహలోకమంగవ యొజుపుమెజుపు
మేలు మేలకంబుల మెజయకప్పు । ఆహహ ననుపారునొసల దట్టాడుతుకు
లనుచు ద్రిభువనమోహనం బగుతదీయ । మూర్తివైభవ మందంద పొగడి పొగడి.

క. ఆక్కజపుభక్తి జాగిలి । మ్రొక్కి లలాటమున గదియ మోడ్చినచేతుల్
నెక్కిలిపి ప్రమదలహరిం । జొక్కుచు దదైవభివంబు జూచుచుండెన్. 963

క. అప్పుడు కరుణామృతరస । ముప్పొంగుకటాక్షదృష్టి సురీక్షభుని
దప్పక కనుగొని మధుమి । చిప్పిల నానకలలోక సేవితు డనియెన్. 964

గీ. పార్థివోత్తమ నీమహాభావగతులు । సంతతంబును మత్ప్రదాన్యమునంద

యెనుసిగ్గుండుట సత్యంతపితుడ వీవు తలఁపు నీమీఁద నాకును దగిలియుండు. 965

చ. నను మది నిల్చి మున్ను నలిసప్రభవుండు తపంబు నేసినె

మనమున మెచ్చి తప్పియ మొనర్చుట కీగతి గంగమందిరం

బున మణిసత్పజాన్వితసమున్నతపన్నగరాజశయ్యవై

దనరెనునివ్యూర్తి నవతారము సొందితి సత్కృపామలిక. 966

చ. వనజభవుండు భక్తి గొలువం జిరకాలము సత్యలోకము

దొనగ వనించి పుణ్యమహిమొన్నతి నొప్పనయోధ్య కొక్కచో

ప్రసాద జనుదెంచి యందు గుణభూషణులైనభవత్కులీను లె

ల్లను వివిధోపచారగతులక బరిపూజ లొనర్ప నుండితిక 967

ఉ. ఆగతి నందు నాలుగుమహాయుగముల్ చనునంత జాపనీ

క్షాగురుఁ డాశ్రితావనవిశారదుఁ డద్భుతబాహువిక్రమో

ద్యోగుఁడు జానకీద్వగసితోత్పలచంద్రుఁడు రామచంద్రుఁ డా

భాగవతాగ్రగణ్యుఁ డనఁ బ్రస్తుతి కెక్కినదానవేంద్రునిక. 968

క. నిజచరణములసంతత భజనపరాయణునిఁ బరమపావనచరితుక

సుజనప్రియుని విభీషణు । రజనీచరవంశజలధిరాకాచంద్రుక. 969

గీ. ఆదరించి తనకుఁ బ్రాణంబుకంటె విశేష మైనయావిచిత్రభవన

మిచ్చి యనుప నాతఁ డెలమిమై లంకకుఁ జనుచు నిచట నున్న సమయమునను. 970

మ. అమృతప్రాయము లైనతోయముల లోకానందముం జేయునీ

కమనీయాపగ నీతటద్రుమసమగ్రచ్ఛాయలక జాల శీ

తములై మించిననైకతంబులను మోదం బార నీక్షించి ని

త్యము నిచ్చట వనించుకాతుకము డెందంబందు సుధిల్లఁగ. 971

క. అయ్యసుర నాకు నొకగతిఁ । జయ్యన సెడఁబఱచి పంచి సన్నతఫణిరా

ట్టయ్యాతలయన సుఖివై । యియ్యడనున్నాడ లోకహితనిరతమలిక. 972

క. మెచ్చితి నీభక్తికి మది । నిచ్చెద నే వేడు మింక నేవరమైనె

శిచ్చెర నీహనమనఁ గృప । పిచ్చిగిలం బల్కుటయును బ్రీతాత్మండై. 973

చ. మనుజునకేణ్యుఁ డిట్లు రమావంశవకిరీటశోటినూ

తనమణిదీప్తివిస్ఫురితతావకదిన్యపదాంబుజాతమక

గనుగొనునట్టిభాగ్యమునకంటె విశేషవరంబు లెవ్వ నా

జననఫలత్వ మొందె గలువంబు లడంగె గడంగె బుద్ధ్యులుల్.

974

వ. అని పలికి యారాజపంచాననుండు పాంచరాత్రాగమప్రపంచితవిధానంబున సావ
ధానమానసుండై యాభోగితల్పు ననల్పభవ్యదివ్యోపచారంబుల బూజించి పునఃపునః
ప్రణామంబు లాచరించి తస్మభారవిందలావణ్యమధువిలోలంబు లైః నిజలోచనముధు
పంబుల నెట్టకేలకు మగుడఁ దిగిచికొని యనంతవైభవాభిరామం బగునారంగధామం
వెడలి ప్రతిహారపాలకు లగుదివ్యపురుషుల నవ్యమణిభూషణాంబరాదిసమర్పణంబుల
సంతర్పితులఁ గావించి విమతవిమానశ్రేయం డగువివ్వక్సేనుకడ కరిగి సకేనుండై
తదీయపాశ్చభాగంబులఁ గొలిచి గగనమండలంబున నాఖండమని నీలగిరికిఁగఁ
బునుబోలె నుద్దామం బగుతద్ధామంబు వీక్షించి సకలసాధుజనోపాస్యం డగుకశ్యపుఁ
గనుంగొని.

975

క. సన్నతమేచకజలధర । సన్నిభరుచి గలిగి గగనచరపథమున స

ర్వోన్నతమై యొకధామం । బున్నది యది యెట్టి దనుచు నుత్సుక మతిమై.

976

చ. అడిగిన నన్న రేంద్రునకు నమ్మనిపుంగవుఁ డిట్లునుకొ ముదం

బడర ననంతశక్తియుతుండై జగదాత్మకుఁ డైనచక్రి యె

ప్పడు వసియింప ని మృగుదుఁ బొల్చినయిమ్మహనీయధామముం

బుడమి ఫణాగ్రభాగమునఁ బూనినశేషునిగా నెఱుంగుమీ.

977

మ. అతిరమ్యం బగుతల్పుమై సతతలీలావాసమై రత్న సం

గతసింహాసనమై పరిస్ఫురితముక్తాచ్ఛత్రమై సత్ప్రిభా

తతదివ్యాశుగమై మమోహరపదత్రాణంబులై చక్రి నం

చితలీలం భజించి కాదె కనియెక శేషుండు శేషత్వముకొ.

978

గీ. జ్ఞానశక్తిబలామితైశ్వర్యవీర్య । తేజములు వొల్పు నతనికి నైజ మగుచు

బహుగుణానంత్యమునఁ గర్ణభావమునను । వెలయు నాతఁ డనంతాఖ్యఁ గలిగి యధిప.

క. లోకములు జన విలయ । వ్యాకులములు పొందువేళలందును వికృతుల్

వైకొనక శాశ్వతస్థితిఁ । జేకొని యీధామ ముల్లసిల్లుచు నుండుకొ.

980

క. ఇది తచ్చాను నృసోత్తమ । సదమలభకదీయపూర్వజన్మాద్భిత్తమై

యొదవినసుకృతిఫలంబున । విదితంబై నీకు గగనవీధిం దోచెకొ.

981

- క. ఈవిధమునఁ బ్రతియుగమున । భూవల్లభ వర్ణభేదములు వెలుంగొందున్
శ్రీవిభుఁ డీధామము దా । నావేశల నట్టివర్ణమై కానఁబడున్. 982
- క. పెరుగుచుఁ దఱుగుచు నుండును । నరనాయకకాలవశమునన్ దివ్యగుచి
స్ఫురితము సహనమహిమో । తరమును నగునీమ మోక్షధామము ననుభవన్. 983
- సీ. ధరణిశ కలియుగోదయవేశ విపరీతరీతి నిన్నియుఁ బ్రవర్తిల్లుచుండుఁ
గల్గ నిజం బగుఁ గష్టఁడు దుష్టఁడై నెగడు ననిత్యంబు నిత్య మగుచు
హేయ మహేయమై యెసఁగు ననాచార మాచారమై చెల్లు నవవిసురులు
మతి చెడి శూద్రులగతిఁ జరింతురు శూద్రు లావిప్రధర్మంబు లాచరింతు
రాలు మగని విషచు నాచార్యు నిందించు శిష్యుఁ డభిలషేవసేవ్యుఁడైన
హరి భజింప నొల్ల కన్యదైవంబుల నెపుడు కోరి కొల్లు చెల్లవారు. 984
- గీ. జలజనాభున కాధారశక్తి యగుచు । దనరుశేషాఖ్య నొప్పు నీధామ మధిప
తెలియ కెప్పుడు సామాన్యదృష్టిఁ జూచు । వారు పోయరు నిరయనివాసమునకు. 985
- మ. అచ్చుతానందనిధానమై సకలకల్యాణావహంబై రమా
రమణప్రేమనివాసమై మెఱయుశ్రీరంగప్రభావంబు ని
క్కముగా నాత్మనెఱింగి కొల్ప్పుసుజనుల్ కర్మంబులం బాసి ని
ష్క్రమణం శాశ్వతవిష్ణులోకసుఖమున్ బ్రాపింతు రుద్విత్వగా. 986
- క. అని చెప్పిన నాకాశ్యప । మునికరుఁ గొనియాడి రాజముఖ్యుఁడు ప్రసదం
బానరఁగఁ దధామమునకు । వినతుండై యచట బాసి వెలువడి యుడుటన్. 987
- సీ. శిఖరాగ్రగతిహరిప్రఖరాశనిక్రూరనఖరాభిహతనవ్య నాగకులము
శబరీపరిప్రస్థకబరీకలాపవిక్లబరీణఘనఘజంగవ్రజంబు
రహితదోషాటోపమహితరత్నప్రభాపిహితబృందారకబృందసరణి
నితతసానుస్వానసతతనిర్గురజలప్లుతతరుప్రత్యంతభూమికులము
బహుశైలికమయద్వచత్పరిభవరాగ । కల్పితాలీకదివసావగమనికామ
విఫులవార్యాహనందోహవిభవంబు । రుద్రకటకంబు ధరణిధరేంద్ర ముకటి. 988
- క. అన్నెలవుకు దక్షిణమున । విన్నలతో రాయుచుండ పీఠించి సము
త్పన్న కుతూహలమతిమై । సన్నద్ధసమస్తసైన్యసహితుం డగుచున్. 989
- క. ఆరాజేంద్రవరుండు తత్కుఁధరశృంగారాధుఁడై చేరువన్
ధీరోదంచితవారికేకదళీతిల్కామ్రఖర్జూర సౌ

వీంశోక్తవనావలీకలితకావేరీప్రవాహంతర

శ్రీగమ్యం బగురంగమందిరము నర్థిం జేరి సద్భక్తిమై.

990

క. తేనెదృష్టికి నలుదిక్కులఁ | గనఁబడు దేశముల సమితకనకాంబరగో
ధనతత్తు దాసదాసీ | జనముల నర్పించె శేషశాయికి నెలమిన్.

991

క. భూనాయకుఁ డద్రివ్య | స్థానము మఱిఁ బాసి పోవఁ జాలక యుదిటన్
దా నుండఁ దలంచి భూమత | మై నెగడు తదద్రుపశ్చిమాంచితసీమన్.

992

క. సారసగురుదనిలాహత | సారససంవాసితాంబుసారం బగుకా
వేరీతీరంబునఁ దన | పేరుగ నొకపురి రచించె బ్రీతి దర్శిన్.

993

క. ఏపట్టణమృకంఠెను | నాపురవర ముమరు విభ్రమాసలనా
నూపురరసమంజులమణి | గోపురమై విభవవిజితగోపుర మగుచున్.

994

క. నలినజుఁ డనురససిద్ధం | డల వేలుపుఁగొండ శుద్ధహాటికమయమై
వెలుఁగఁ బుట మిడినపరుగునఁ | బొలు పగు నప్పురముకోట భూవిరుతంబై.

995

క. కొమ్మలగెడ మానికపుం | గమ్మలక్రొమ్మెఱుఁగు లడవఁగా నలవేల్పుం
గొమ్మలు మలతురు పుత్తడి | బొమ్మలగతి వేఱ కొటఁ బొగడఁగ నేలా.

996

చ. లలనలకేలిసంభ్రమములం దెగి రాలినహారగత్నముల్
జలధగవేళఁ బెంజనుకులం జని తత్పరిభాతలంబులన్
వెలుఁగఁగఁ గాంచి వానిఁ గడువేడుకతోడుత సంస్తుతించి మే
నొలయఁగఁ బల్కెఱున్ మురియుచుందురు పన్నగరాజకన్యకల్.

997

సీ. తెరల వ్రాసినవ్రాత దీక్షించుపులులకు మనె లోఁగఁ జందురుమచ్చయిట్టి
తూలాడుపడగలతుదలతాఁకున నుల్కి హరితేహయము లుప్పురము దాఁటు
శేఖాకుశులయందుఁ గెండ్లిత్తూఁడులు వింతగా నజానెక్కిరింత నంజ
రమణఁ బెంచినమయారమ్ములు వేలుపుకన్నెలకరతాళగతుల నాడు
ననిన నందుల ననిచెప్ప నమరులైన | సవడిగ్రహరాజమేడలనపరిణలను
మేటితోడవులు నిట్టిటిపాటి వనుచు | జగములోపల మఱి వేఱ పొగడనేల.

998

క. పురసాధశిఖరనికర | స్ఫురదురుమరకతమయూరపుంజములఁ గరా
ధాచింబమధ్యహరిణము | తరుణత్పణభ్రాంతి దవ్వుదవ్వులఁ గముచున్

999

చ. హరిణ మటండ్రు కాదు వటు మందురు భూప్రతిచింబ మండ్రు సా
గరతలపంక మండ్రు శశికం దని యందురు లోసు లందఱున్

సరసిజమైకట నిజంబులు గా వని యప్పురంబు గో

పురశిఖరాలితో మెరయఁ బుట్టినకం దని చెప్పఁబొందగున్. 1000

క. నీలమణిచంద్రకాలా | పాలిక లీలాలోలవాలాలీలా

వాలాపాం గాలినట | తృణాలాభ్రాంతరతటిల్లతాగతిఁ బాలుమన్. 1001

క. నీడలు మణిమురురంబులఁ | జూడరు పట్టణములోనిసుగుణులు సురత

క్రీడాసంభ్రమగళిత | వీడాబ్జముభీకపోలవీధులఁ దక్కున్. 1002

మ. పురిశృంగారవనంబులన్ మెఱయుచున్ బూర్ణేందుబింబానలో

విరులం గొప్పలు దీప్త వేణి యెలమిన్ వేడ్కున్ వెసం గప్పబం

ధుగనీలప్రబలాంధకారము క్రియం దోపం భ్రమం జక్కవల్

విగహార్తిం దురుషిల్లుఁ బట్టవగులన్ శీరాసరశ్చేణులన్. 1003

క. సరసీరుహములు తత్పుర | వరవనితావదనవైభవము గోరి సరో

వరమధ్యమముల నెప్పుడు | చిరలీలం దపము నేయుచెలుపున మెఱయున్. 1004

క. అతనుఁడు సమ్మోహన శర | మతివలకన్దెసల నిలిపి యతులోద్ధాన

ప్రతితుల నప్పురి నెప్పుడు | చతురత రతిఁ గూడి క్రీడ సలుపుచు నుండున్. 1005

ఉ. ఉపరితప్రయాసముల నుబ్బినఘర్జ జ్యోర్మిశీకర

వ్యవసయబుద్ధి నంగనలు వారిరుహోకరవారి నుల్లస

ద్విపులకుచద్యయాలిఖితఁస్సురితాగరుప్రశ్రవల్లికా

స్మృతన మొనర్చి కల్పవము సారభముం గలిగింతు రప్పురిన్. 1006

సీ. మెఱచి పోవనితీవమెఱపులు రితికేలికలికిరాచిలుకలూ పలుకనేర్పు

బంగారుప్రతిమలు ప్రాణంబు లెసఁగినచిత్రరూపంబులు చిత్రభవుని

మోహనాస్త్రంబులు ముదితలై చరియించుచంద్రరేఖలు మహీస్థలి నటించు

కల్పవల్లులు పులకడిగినము తైంపుతిరుమలు శృంగారకళలచెలులు

కన్ను లార్చెడువేలుపుకన్య లొఱపు | డెలుపుమెత్తనిమణిశలాకలు లలాస

సీమ లనఁ గామకేలివిచిత్రగతుల | వాని కెక్కుడు రప్పరివారసతులు. 1007

చ. తనపగవారి లోఁగొనినతప్పనకప్పుర (?) నాథుఁ డావ్యులన్

బెరుపగుకింక సంకలలఁ బెట్టిన భీతిగఁ గన్ననిం గని

కనముల ముట్టి గిట్టెడును గైవడి నెందు నమందబృంహిత

ధ్వనులు దలిగ్న మెప్పుమదవాణముల్ జయకారణంబులై. 1008

చ. వెనఁ గదలించి పే యనిన వేల్మిడిలోనన నిబ్బుఁ గంధరం
బుసుముక బిట్టదల్చినను భోరన సాగరమైన దాఁటు బ
ల్వసమున తాఁగలం దఱమి వాగె వదల్చినఁ జావ్వనం జవం
బెనఁగఁగ గాలి మీఱు భవి నెన్నిక కెక్కినఖర్తలాణముల్.

1009

సీ. సంతతభువనప్రళస్తసంచారులు సత్కులగోత్రవిస్తాఁశీలు
లవనీసతీపరిగ్రహార్థసమర్థులు పరిచగప్రహ్లాదనిరతగుణులు
ప్రకటపదక్రమపాగ్గల్భ్యనిరతులు పరపక్షుండఁప్రాఘతులు
ఖరదూషణక్షయంకరశక్తియుక్తులు కృష్ణవర్మాధికకృత్యపరులు
కలితసర్వజ్ఞఁగ్రహుల్ కలిమలాప | కర్షణోద్గీర్ణ సద్ధర్మకర్తృచరులు
నగుచు శ్రీవిష్ణుమూర్తుల ననుకరించి | వెలయుచుండురు తత్పురివిప్రవరులు.

1010

ఉ. ధీరులు దోషదురులు సుధీజనసంప్రవనీయసద్గణో
దారు లుదారు లాహవజితప్రతివీరు లపూర్వనిత్యశృం
గారులు శూరు లుజ్ఞాతవికారులు వార్తిగభీరు లంగనా
మారులు శక్తినిర్జితవీమారులు రాజసుమారు లప్పరిక్.

1011

క. ధనదులు పుణ్యజనేతులు | ననవరతశివాభినందితాత్ములు నరవా
హనులు నిధిపతు లుదారు ల | య్యును గారు కుబేరు లచట నుండెడు వైశ్యుల్.

సీ. మధుపట్టదంబులమధుపానభూములు రాజకీరంబులచ్చపట్లు
పుంసోక్కిలంబులభోజనశాలలు మలయానిలంబులు మలయానెడలు
నవన యూరంబులనాట్యరంగంబులు మకరకేతనుసభామండపములు
పటః బీజనములవిరులచప్పరములు మధులక్ష్మీనైవధ్యమందిరములు
అలవసంతునిలీలావిహారనీమ | లిట్టలం బగువలపులపుట్టినెండ్లు
చిగపఁక్రాంతపథికసంజీవనములు | పావనము లప్పరంబున బాహ్యానులు.

1013

చ. పరిగతగంధశాలివనపంక్తులు గంధనహానుధూతబం
ధురకణిశంబులై వెలుపు దూకొనఁ జాలు నిజాలవాలసుం
దరవికచారుణోత్పలవితానవప్రమదాలిమాలికా
సురుచిరగీతమాధురికిఁ జొక్కి తలల్ కదలించె నొ యనె.

1014

సీ. పరిపాండుకేసరపరిణామాకేసరప్రసవపరాగంబు కొసరి కొసరి
వర్ణితకాసారవరవీచికాసారశిశిరశీకరములఁ జెలఁగి చెలఁగి

గుణవతీసునసారకుచలిప్రభునసారబహుళసౌరభముల బలసి బలసి
కమనీయమణిబాలఖచితసద్గ్రహబాలమాలికాంతరముల మలసి మలసి
సమదకరికటతటమదసలిలపాన । ముదితకలరవమృదుకరమృదులచలిత
లలితవిపరీతగరుడంచలములఁ బొదలి । మలయపవనుండు పురిలోనఁ గలయఁ బాలయఁ.

వ. మఱియు రిపుహృదయపుటభేదనం బగునప్పటభేదనం బమరావతీపుగంబునుంబోలె
ననిమిషానందకరంబై, యలకాపట్టణంబునుంబోలె ధనదనివాసంబై, మధురాపురంబు
నుంబోలె నుల్లసత్పుండరీకంబై, పుండరీకంబునుంబోలెఁ బురుషోత్తమావాసంబై, పురు
షోత్తమావాసం బయ్యును వీరభద్రవిహారస్థలంబై, వీరభద్రవిహారస్థలం బయ్యును
దక్షయోగమహాత్మ్యవంబై, దక్షయోగమహాత్మ్యవం బయ్యును సర్వమంగళాభిరా
మంబై, యమరు నందుసుందరులనయనంబులయంద శ్రుతిసీమాలంఘ్యమోద్యోగంబును,
పంగులయంద పడహీనతయొక, గరులయంద మదోద్రేకంబును, దరులయంద శాఖాచల
నంబును, బ్రబంధంబులయంద వర్ణబంధంబులును, శుకశారీకాదులయంద పక్షపాతంబు
లును, గోవలంబులయంద భంగంబులును, భృంగంబులయంద మధుపానప్రసంగంబు
లును, వృద్ధదోవారికాదులయంద దండగ్రహణంబులును దక్కఁ దక్కెడల లేక
యొప్పు నందు.

1016

ఉ. భూజనదృక్పక్షోరపరిపూర్ణసుధాంశుఁడు కీర్తిచంద్రికా
రాజితలోకుఁ డానతథరాతలనాధకిరీటరత్ననీ
రాజితపాదపీఠుఁ డరిరాజకులచలప్రజపాణి పం
కేజకులాన్వయాగ్రణి సుకీర్తినరేంద్రుఁడు సప్తదంబునక.

1017

క. హితబంధుమిత్రనేనా । పతిసామంతప్రధానపరివారపురో
హితసహితముగ వసించెను । సతతమహీరాజ్యవిభవసౌఖ్యాన్నిభుతుండై.

1018

గీ. అట్ల వెద్దకాల మం దుండి యాశ్రిత । పారిజాతు సత్కృపాసమేతుఁ
బ్రతిదినంబు గోరి భజియించె శ్రీరంగ । ధామ నింద్రనీలధామధామ.

1019

ఉ. అంత నిజాత్మజాతు దలితారినృపాలుఁ బ్రజానుపాలనా
త్వంతవిచక్షణుక సుగుణధామని సన్నతనాము బంధునా
మంతజనైకసమ్మతిని మంజులమంగళతూగ్యసంగతుల్
రంగుగ మ్రోయఁ బ్రాజ్యనిజరాజ్యపదస్థుని జేసి నెప్పుదిక.

1020

- క. తగు లాండు లేక మఱి యా ; జగతీ నాథుండు విరక్తి సమకొన మదిఁ బ
న్నగతల్లు నిలిపి నియతిం । దగఁ దప మొనరించి తత్పదస్థితి మొదెకొ. 1021
- క. అని ప్రాచేతసుఁ డాదర ; మెనయ భరద్వాజమునికి నెఱింగించినయీ
వినుతేతిహాసపటనం । బున నరుఁగు నుభయలోకములు పెంపొందుకొ. 1022
- వ. అని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివర్ణన కెఱింగించినతెఱంగు. 1023
- శా. చోళీచంచదురోజకుంకుమనవత్తోదస్ఫురద్వత్తు నే
పాళీచారుకపోలచిత్రరచనాపారీణహస్తాబ్జ బం
గాశీకేళీకలాప మత్తకరిశ్మనవ్యపాంచాల పాం
చాలీభావనికాసకృచ్ఛతురవాచామాధురీవైభవా. 1024
- క. కమలాంకకాంతిశోభిత । కమలాకరనిభగభీర కమనీయదర
త్తమలాయతదళలోచన । కమలాకలితాత్మసదవ కమలామదనా. 1025
- మాలిని. దినకరసమతేజా దీనమందారభూజా
వనధినిభగభీరా వర్ణనీయప్రచారా
విన మనయవిశాలా వేదమార్గానుకూలా
జనకువలయసోమా చాగయామాత్యరామా. 1026
- గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భీమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ
గౌరవామాత్యపుత్ర సుకవిజనమిత్ర సుధీవిదేయ భైరవనామధేయ
ప్రణీతం బైనశ్రీరంగమహాత్మ్యం బహుపురాణకథయందుఁ
చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరంగమహత్వము.

సంచమాశ్వాసము.

- క. శ్రీరఘునాయకమృదుపద । వారిరుహభ్రమర బంధువత్సల వంశో
ద్ధాఃణసుమహిత మతివి । స్తారోరగ సాన్వభౌమ చాగయరామా. 1028
- వ. అవధరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితరోమహన్నబం డగురోమహన్నాకుమా
రుండు దిన్వబోధను లగుశౌనకానితపోధనుల కిట్లనియు. 1029
- క. ఈబాడ కలితపుణ్యస । మాజం బగునామ్రతీర్థమహిమ విని భర
ద్వాజాఁడు విపులతపోని । భ్రాజితు వాల్మీకిఁ జూచి పలికెం బ్రీతికె. 1030
- చ. ఇది యొకపాదపంబు గడు నేచినశాఖల నెల్లదిక్కులకై
బాడివి మహాతపస్విజనపూజితమై గిరిబోలె దోచుచు
న్నది విలసత్ప్రసూనభరనవ్యమనోహరదిన్వవాసనా
ముదితమదాలిగాఁగఁ బరిమోహితముగ్ధకురంగబృందమై. 1031
- క. శ్రుతిసుకరంబై మధుర । శ్రుతికలితస్వగవిశేషసుశృక్తంబై
శ్రుతిఘోషము విసంబడె వి । శ్రుతియుగ నచోచ్చట నేమిచోద్యము గలనో. 1032
- క. వినిపింపుము నా కత్తెఱఁ । గని వినయం బెనయఁ దన్ను నడుగ భరద్వా
జాని ననలకల్పతేజానిఁ । గమనాని వాల్మీకమునిశిఖామణి పలికెఁ. 1033
- చ. వినుము కదంబభూజ మది విశ్రుత మయ్యెను దానిపేర న
య్యనుపమతీర్థమందుఁ బ్రియమార నిమజ్జన మాచరించున
జను లఘుముక్తులై పరఁగ శాశ్వతవిష్ణుపదంబునందుఁ బెం
పున వసియింతు రక్కడికిఁ బోదము రమ్మని సమ్మదంబునకె. 1034
- మ. అని రూపంబు ధరించి వచ్చుహరిలిలా ప్తికె దిగంతంబులకై
తనదేహప్రభ లుల్లసిల్లఁగ భరద్వాజాన్వితుండై రయం
బున వాల్మీకమునీశ్వరుం డగుఁగ దత్తుణ్యస్థలావాసన
స్మృతివద్దం బెదు రేఁగుడెంచి పగమామోదంబు సంధిల్లగాకె. 1035

ఉ. దందడి మ్రొక్క నప్పుడు సుధామధుగప్రియవాక్యచాతురిం
గొందఱు బల్లవప్రతిమకోమలపాణిపరిగ్రహంబు
గొందఱి నాదరంబు సమకొల్పులసత్పరిరంభణంబులం
గొందఱు గారవించి మునికుంజరుఁ డందఱు దన్నుఁ గొల్వఁగాక. 1086

ఉ. అంబురునో ప్తబాలకిరణారుణకోమలపల్లవప్రభా
లంబముఁ జుండనానిలచలత్కుమును ప్రబకప్రబుద్ధరో
లంబము నాలవాలపరిలాలితకేలివిలోలమత్తకా
దంబము నగ్రసంక్రితపత్రత్రికుటుంబము నాకదంబముక. 1087

క. డాయఁ జని మ్రొక్కి భక్తిం బాయక పూడించి పరమపావన మగుత
చ్చాయాసంశీతలవిమ | లాయతసికతాతలమున నాసీనుండై. 1088

గీ. ఆరయ నివృత్తయాగచిహ్నంబు లనట | గానంబడిన గౌతూహాలకలితుఁ డగుదు
వారియందు వయస్తపోవైభవముల | నధికుఁ డగుగౌతమునకు నిట్లనియెఁ బ్రీతి. 1089

చ. మునివర యీప్రదేశము సమున్నతయూపవయోహోభితం
బును బరిపూర్ణపాత్రపరిభూషితవేదిరాజితంబునై
కనఁబడుదున్న దేవ్యపరిభామణి సమృద్ధిఁ జేసెనొక్క భూ
విమతమహాధ్వరంబు లలివిశ్రుతదక్షిణ లిచ్చి యిచ్చటక. 1040

క. అనవుడు నాగౌతముఁ డి | ట్లనియెక మిథిలాధినాథుఁ డైనవిదేహుం
డొనరించెఁ బెక్కుయాగము | లనఘమహామునిసమేతుఁ డై యన్వేటక. 1041

ఉ. నావుడు బుట్టచూలి సుజనప్రియు గౌతముఁ జూచి సుస్వగం
బై విసవద్దుచున్నది నిరంతరమై యొకవేదభూష మీ
తావున నిట్టిచిత్ర మెచటక మును నే సొంగక మునీంద్ర నీ
నానిధమెల్ల నాకుఁ దెలియక వినిపింపు నవిస్తంబుగాక. 1042

క. అని యడిగినఁ బ్రాచేతస | మునివరుఁ డిట్లనియె గౌతముఁడు సకలజగ
ద్విమతప్రభావభూసుర | విమము పురావృత్త మొకటి వివపింతుఁ డగక. 1043

క. భూనాథుల తనపంపు సేయఁగ జగత్సార్వప్రతాపోదయ
శ్రీ నొప్పారువిదేహభూమిపతి భూరిద్రవ్యదానంబులక
దీనానాథుల కేతయుం బ్రియము సంధిల్లక బ్రయోగానుసం
ధానప్రాధిమ నీశ్వరానుమతి జన్మం బర్థిఁ గావించఁగాక. 1044

క. ఒక నాటి గాత్రి ఋత్వి | కృత్తికరముఁ బరిచారకులను బహులినమేనక
సకలంబు మఱచి నిద్రా | వికలేంద్రియు లగుమ నున్న వేళెం యెంచక. 1045

చ. అలరగ నొక్కకుర్కుర మనాన్పతభూరికపాట మైనత
త్సలలితయజ్ఞపాటము వెసం జనఁజొచ్చి తదంతరఁబాసం
గలయ మలంగి వేలిమికిఁ గాఁ దగుపాత్రికలందు ముందు వా
రలగడ నుంచినట్టిపువ దాజ్యము నెత్తుడిఁ గ్రోలి వెండియుక. 1046

గీ. ఆదట మంత్రపూత మగుపురోడాశంబు కొంతకొంత మెసవి యంతఁ బోక
తక్కుగలవదాధకతతు లెల్ల మూర్కొని తనిసి వెదలిపోయె దననఁదాన. 1047

క. ఆవేళ వెలిసి ఋత్విజా | లావిధమేమియును నెఱుంగ కివిశిష్టద్ర
వ్యావలిఁ గ్రతువు సమాప్తము | గా వేల్వఁ గడంగుటయును గడుచిత్రముగక. 1048

వ. మంత్రతంత్రంబు లెవ్వియుం దోపకున్న విజ్ఞాపూదయులై ఋత్విజ్ఞనంబు లధ్వర
క్రియాప్రబుద్ధుం డగువృద్ధకశ్యపున కత్తెఱుం గెఱిగించిన నతిండును భయార్తచిత్తుం
డై వారల కిట్లనియె 1049

ఉ. అంచితశేముషీవిధవ మందఱు మెచ్చగ మున్న నే నొన
ర్పించిన యాగముల్ కొలఁది నెట్ల నశక్యము నాకు నిట్టి వొ
క్కించుకయుక బ్రయోగవిధ మిప్పుడు దోప దిదేమి చెప్పు నా
హించిన విస్మృతిం బొరసె నేర్పడ నేర్చిన యన్నివిద్యలుక. 1050

క. అనటయు నట్లు సదస్యులఁ | గనుగొని వా రడుగ బుద్ధి గలిగి ప్రయోగం
బసఁగా నెట్టిది మంత్రము | లన నెయ్యవి నే మెఱుంగ మని రీరీతిక. 1051

క. జనులై ముందఱ దోపక | తిడఁబడ బుడిబుట్లు వోవ ధగణీశ్వరుండు
య్యెడ వారిఁ జూచి మీశీ | చిడిముడిపా చేల వచ్చుఁ జెప్పం డనినక. 1052

ఉ. వారు నతాస్యలై ధరణిపల్లభుఁ జూచి నరంద్ర దీనికిక
గారగమే మెఱుంగ మధికం బగుమే లొడగూడుచోట దు
ర్వారము లై నవిష్ణుములు వచ్చు ననేకము లంచ భూమిలో
వారలు రూఢిగాఁ బలుకువాక్యము దప్పనె వేయునేటికిక. 1053

క. నావుడు భూవిధుఁ డిఁక మన | కేఁది ప్రజ్ఞావిశేష మేపారు ముఖం
భేవెరవున సంపూర్ణం | బై వెలయు నటంచు భిన్నుఁడై చింతింపక. 1054

- సీ. అతని కిట్లనిరి వాచందలు నీరీతి నవనీశ పరితాప మందనేల
యేదేవునిగుఱించి యాయాగమును జేయఁ గైకొంటి వట్టిలోకైక నాథు
నాదివారాయణు నాద్యంతవిరపితు నామ్నయసంవేద్య యజ్ఞపురుషు
దేవదేవుని వాసుదేవుని నధికారు నచ్యుతు నఖిలభూతాంతరస్థు
నాశ్రయింపుము హృద్గతం బైనమోహం । పటలమంతయుఁ బాపు నప్పరమపురుషుఁ
డొదయభానుఁడు దిష్కులఁ బొదివికొనిన । యగధకారంబు విరియించు నవ్యధమున
- ఉ. నావుడు సంతసించి నరనాథుఁడు తానును వారుఁ గూడి స
ద్భావమునకొ బ్రపన్న పరిపాలనలోఁబుఁ గృపాలవాలు రా
జీవదళాత్ము నిల్చి నెఱచింతలఁ గ్రోచి నివాతదేశసం
భావితదీపభాతిఁ జలభావ మొకింతయు లేక యున్నెడకె. 1056
- క. వారక తమతమ పనులకుఁ । జేంక చిత్రించినట్టి చెఱువునఁ జేష్టం
గూరక పలుకం గోరక । యూరక నివ్వెఱఁగు నొంది యుండిరి సభ్యుల్. 1057
- ఉ. అత్తటి నొక్కసంయమి పరాపరతత్త్వవిచారశాలి భా
స్వతులితప్రభానిధి నిజప్రతిగుప్రతిభావిశేషసం
పత్తిఁ దనర్చుకెప్పులు శుభస్థితిఁ గొల్వఁగఁ జొచ్చి వచ్చె ను
ద్యత్తపనీయదీప్తసముదగ్రకవాటయు యజ్ఞవాటయుకె. 1058
- వ. ఇట్లు చనుదెంచి సమంచితధ్యానతత్పరు లగఁబుత్విజ్ఞులను రాజునుం జూచి యిట్లు
నియె. 1059
- శా. వీలా విఘ్నము పొందె నీక్రతువు మీ కిట్లేటి కేతత్క్రియా
జాలం బూరక తక్కి బాలిశులయోజ న్నిల్చి చింతాత్తులై
కాలక్షేప మొనర్చి తారు మొదలం గైకొన్న కార్యంబు ప్ర
జ్ఞాలంకారులు గేలిఁ బుత్తురె వ్యధాధ్యాసంబునకొ బుద్ధియే 1060
- మ. క్రతుకర్మంబు సమాప్తి సేయుఁ డని వల్కల వార లావిప్రు నా
తతజేజోనిధిఁ బ్రీతిఁ గన్గెని మహాత్మా మంత్రభాగంబు మా
మతులం దోపక తత్ప్రయోగనిధిసామధ్యంబునకొ వ్యర్థవి
స్మృతి నొందెం గత మెద్దియో యెఱుంగ మీచిక్కఁలు నెక్కంటకుకె. 1061
- క. అని యీవిధమున వారును । వినయముతోడుతను బల్క విప్రాగ్రణి యా
మునులఁ గనుంగొని జలద । స్తనితగభీరస్వంబు సమకొనఁ బలికెకె 1062

- ఉ. కారణ మెదియే నొకటి గల్గక యీమఖవిఘ్న మొందఁగా
నేరదు గావునక వినుము నిక్కము స్వయయాత్మఁడైన యం
భోరుహ నాథుఁ డిచ్చుచి-తభూరుహమంద నిరంతరంబునుం
గోరి వసించి యున్ని- నెఱుగుక దరితో నివి సర్వవృత్తముక. 1063
- క. పూజించి యడుగుఁ డీతరు | రాజము నిది చెప్ప మిఁకుఁ గ్రతుఁబున్నుం బె
య్యోజ సమకొనిన తెఱుగు ను | ధీజనవరులారా వస్తులించి బడి నేలా. 1064
- ఉ. నావుడు సంతసించి నరనాథుఁడు ఋత్విజాలుక సదస్యులుక
బావనగంధపుష్పఫలపాయసపూపగు డాజ్యముఖ్య నా
నావిధసత్త్వదాగ్ధ కలనంబున నచ్చ లొనర్చి రిమ్ములక
సేవకామితాగ్ధ ఫలసిద్ధ్యనంబును నాకదంబముక. 1065
- ఉ. భాతిఁ నాకు నిప్పు డతిభక్తి నొనర్చిన యగ్నినంబులక
బ్రీతుఁడ నైతి మీవలనఁ బెద్దయు విప్రవరేణ్యులార మీ
కీతటి నిష్ట మైనవర మిచ్చెద వేకుఁడు నావుడు న్ననః
కాతుక మార వారు పులకంబులు నెక్కఁగ నుద్గతాస్యతై 1066
- మ. ఖిలిజాతోత్తమ సర్వలోకపతి లక్ష్మీమానసోల్లాసు నా
శ్రీతమందారు నుదారుఁ గౌస్తుభమణిశ్రీరంజితోఁగ్గు న
చ్యుతునిక భక్తి గుఱించి యీన్నపతి విధ్యుక్తంబు గాఁ జేయున
త్క్రతుగాజంబున కేము ఋత్విజాలమై కర్మం బనష్ఠింపఁగక. 1067
- క. ఏమంత్రము నేతంత్రము | మాసుతులకుఁ దెలివిపడక మాననకార్యం
బేమాయెనె యదిగాక మ | తేమాయెనె మే మెఱుంగ మేకారణమో 1068
- క. ఆవిధము దెలిసి మెఱసిని | మానిన్నదనంబు మాన్చి మంత్రనియోగ
ప్రావీణ్య మొసఁగి పూర్ణము | గావింపుము నీవు మఖ మఖండితకరుణక. 1069
- చ. ఆనవుడు నమ్మహావిటపియందు వసించినరంగధాముఁ డి
ట్లను మునులార మీ రలసి యధ్వరవాటిక నుత్క-వాటబం
ధన మొనరింపఁ గా మఱచి నల్గడలక సుఖ సుప్తులైనవో |
కునకము తన్నఖాలయముఁ జొచ్చి నిజేచ్ఛఁ జరించి యచ్చటక 1070
- క. హోమద్రక్ష్యము లన్నియు | దా మూర్కనిపోయ దానఁ దలఁచిని వేల్పం
గా మొనసినకారణమున | నేమంత్రస్త్పతియు మీకు నెసఁగక తక్కక. 1071

- క. శుచిముద్భ్రావ్యంబుల నతి | శుచియై తద్దీక్షితుఁడు నిత్యశుచు లగుముత్తి
జ్జీ వయంబుఁ గూడి చేసిన | సుచిరక్రతు వొసఁగఁ బ్రయము శుచిపత్తునకుఁ.
- వ. కావున నపవిత్రంబు లగు పాత్రానీకంబు పరిహరించి శుచిద్రవ్యంబుల నవ్యగ్రులై
గూగంబు పరిపూర్ణంబుగా నొనర్పఁడు మీకుం బూర్వప్రకారంబున సర్వమంత్రతం
త్రంబులు ప్రయోగసులభంబులై దీసిం చెడి నీమహిపాలస త్తముండు నుత్తమగతిఁ
బ్రాపింపంగలఁ డని యానతిచ్చినఁ దత్ప్రసాదంబున నభిలషిద్యలు నవగతం బైన
సవనంబు నిర్విఘ్నంబులైన నిర్వర్తింపఁచి యమ్మునిసమాజంబును రాజును బరమానందం
బునం బొందితి మున్ను నిజసమ్మానితుండై యభిరూపంబు నొంది సకాశంబున కేతెంచి
హితోపదేశంబు చేసిన భూసురాగ్రణి యెవ్వండని కుతూహలై యిట్లనిరి. 1073
- మ. పురుష వ్యాఘ్ర భవత్ప్రసాదమున మాబుద్ధుల్ ప్రసన్నంబులై
పరగెం బర్వనడుర్విమోహతములు పాపెక మనోవీధిలో
మరలం దోచె సమస్తవిద్యలును సామాన్యండవే సర్వది
గభిరితస్ఫూర్తిఁ దలిచ్చె నీదుకుభ సాంకత్యభాజాలముల్. 1074
- క. ఎచ్చోట నుండు విచటికిఁ | క్రచ్చుట నరుదెంచినట్టి కత మేమి ముఖం
బచ్చుపడ నిర్వహింపఁగ | విచ్చేసినదొరవొ దివిజనిభుండవొ చెప్పుమా 1075
- వ. అనిన నయ్యత్తమపూరుషుండు మహర్షుల కిట్లనియె. 1076
- క. వసియింతు నెల్ల యెడలను ; వసుధాసురులార నాకు వాలాయంబై
యెసఁగినపని లే దొకటియుఁ | బొసఁగంజేరువయె నాకుఁ బోలినలీలల్. 1077
- మ. వినుతద్రవ్యసమృద్ధి గల్గి త్రిజగద్విఖ్యాతచాత్రులై
చనుమియట్టినురోత్తు లెల్లక్రియలం జాగింప సన్నానర
త్తనుండై మించినయీవిదేహవిభున త్రిం బంతరాయంబు నొం
దినయాచంద మెఱింగి తత్పరసమాప్తిప్రీతి నేతెంచితిక. 1078
- గీ. క్రతువు సంపూర్ణ మయ్యె భూపతికి మీకు | భద్రమయ్యెడు నేను నాభవనమునకుఁ
బోయినచ్చెద ననిన నవ్వరుపసింహుఁ | బాయజాలక యమ్ముని ప్రవరులెల్ల. 1079
- చ. వెనుకొని యేగి రప్ప డరవిందదళాక్షుఁడు వారిసందఱం
దనకరుణావలోక నసుధారసధారలఁ దొప్పదోఁపుయం
దనుభవదవ్యసౌరభకదంబము దిక్కులఁ బర్వ సుర్విఁ బా
దన మగునల్లసచ్చరణవారిరుహంబుల లీల మెట్టుచుక. 1080

సీ. ఆకదంబముఁ జేర నరుడెంచి తనకు నమ్మును లాచరించుపూజనలు స్ర్రి
గైకొని వారితో ఘనతపోధనులార గురుతరం బగువేదభూషణ మొకటి
సకలకాలంబును శ్రవణమంగళముగా నొదవుగా కని వరం బొకటి యొసఁగి
యంతర్హితుం డయ్యె నది యాదిగా మునిసేవ్య మై శ్రుతివాదభవ్య మగుదుఁ
బాలుచు నేతత్ప్రదేశంబు భూరిజన్మ : సంచిసోదగ్రపాపప్రపంచనక్ర
వక్రసంచారిభయదభనప్రభూత । జలధిబృంభితబాడబజ్వలన మనఁగ 1081

ప. అని గౌతమయనివరండు చెప్పినపూర్వతీర్థ ప్రభావంబున కలరుయఁ బరమతత్త్వవివేకి
యగువాల్మీకి యచటఁ గదలి ధరద్వాజసహితుండై మహితతిపోవిరాజమానముననుమా
బపూజితంబును బ్రసిద్ధసిద్ధచాణగీర్వాణసేవితంబును సకలకాలమునుగుఫలధరితి
తరులతాపరివృతంబును గ్రోశమండలవిస్తారంబును నగుబిల్వతీర్థంబునకుం జనియ
నని చెప్పి యప్పాగాశగ్రవర్యండు వెండియు నిట్లనియి. 1082

సీ. ఇంద్రుఁ డేతరువె మున్నేలమి నారాధించి సురరాజ్యవైభవస్ఫురణ దనఁ
మైత్రేయి నాఁగ బ్రాహ్మణి యేమహిజంబు నేవించి యోగసంస్థితి నొందె
వాలఖిల్యాదు లేవంపాదపచ్చాయ నెల్లకాలము నాశ్రయించి యుండు
రజనిర్మితం బైనయాగ వేదిక నేడు సేకాఖిక్రేవ నొప్పెసఁగి వెలయు
విబుధమానందైతేయవితలిలోన । నెవ్వరెవ్వరి కెట్టియభీష్ట మట్టి
వారలెల్లను నేధరణీరుహంబు । కొలిచి వడసిరి తమతమకోర్కు లెలమి 1083

గీ. అట్టిబిల్వంబు పేరఁ బ్రఖ్యాతమైన । యమృతోత్థగ్రాణసామధ్య మెల్ల
వెలుపునితోస మొక్కటి గలను నియము । దానఁ బెడబాయుఁ బటుమరితప్రబంబు

సీ. కలఁడు సోముకు డనఁగా నొక్కరాజ్య వంశదీపమండు దుగ్గారబలుండు
సత్యసంధుండు సర్వశాస్త్రతత్త్వజ్ఞుండు శమదమాన్వితుండు నజ్జనహితుండు
బలధివేష్టితమహీచక్రేశ్వరుండు నిత్యధర్మశీలుండు మహాదానశాలి
సతతయాగక్రియోత్సాహసంపన్నుండు సకలదిగంతప్రాంతకీర్తి
ఘనదయానిధి యాచకకల్పతరువు । భూప్రజాలోకనోతుకపూర్ణానంద్రుఁ
డలిజయోదాగుఁ డభారహోతుడివ్య । చరణరాజీవయుగ సమర్చనపరుండు 1085

క. విగతస్పృహుడై తగ న । జ్ఞాతీ నాయకుండు వప్తిసములు కీర్తుల్
నెగడ ధర యేలి తనమొయి । నెఁడైనజరఁ జూచి యాత్మ నెసఁగినచింతి 1086

మ. బలదాకారము లింద్రజాలముహితౌ సౌదామనీవిభ్రమం
 బులు గంధస్వపుష్కలంబు లంబునిధిసంభూతోర్మికాజాలమౌ
 కలలోరాజ్యము లెండమావులు నటశబ్దోత్తేజీటద్యతుల్
 తలపోయంగ నసారసంస్పృతిసముద్యతౌస్థిఖ్యసంపన్నతల్. 1087

క. అది గాన విపులభోగా | స్పదశాశ్వతిపుణ్యలోకసంవాసము నా
 కొదవెడనట్టి ప్రయత్నము | వదలక కావింపగా నవశ్యము వలయున్. 1088

వ. అని వితర్కించి. 1089

చ. విమలతపఃప్రసిద్ధులును వృద్ధులు శుద్ధులు వీతరాగులున్
 శమదమయుక్తులన్ సకలశాస్త్రవిగ్నిజ్ఞులు నైసదస్విజో
 త్తములను సత్పురోహితవిశాసము నాపుల బంధుమిత్రులన్
 గ్రమమున్ గూర్చి వారి కధికం బగుపూజ లొనర్చి యిట్లనన్. 1090

చ. చదివితి నెల్లవేదములు శాస్త్రములన్ బహుధర్మమర్తముల్
 విదితముగాఁగ వింటి బహువిత్తము లిచ్చితి విప్రకోటికిన్
 సదమలబుద్ధి జేసితి బ్రశస్తమఖంబులు జీరలోకసౌ
 ఖ్యదములుగా కనంబులు జలాశయముల్ కడఁబెక్కినర్చితిన్. 1091

క. సుకృతము లెడపక సేసియుఁ | బ్రకటితసంపదలఁ బెంపు వడసియుఁ గాఁదీ
 పక్షఁ డగుసుతుఁ గనుభాగ్యం | బాకటియ లే దనిన మనుజుఁ డొందునె శుభమున్.

క. మఱపుత్రవంతులకుఁ గల | దరయఁగ సద్గతిసుఖంబు నాపుత్రాణాం
 పంజోకస్థితి యనఁగాఁ | బరఁగెడువాక్యంబు వినమె బహుశాస్త్రములన్. 1092

క. మేఁదినిఁ బరఁగినతాకిక | వైదికధర్మంబు లెఱుఁగువఱతలు గడుమీ
 రేది గతి చెప్పఁ డిఁకఁ బు | త్రోదయలాభోత్సవంబు లొందనినాకున్. 1094

ఉ. నావుడు | వార లమృదుజనాయకుఁ గన్గొని పూర్వజన్మసం
 భావితపాపయుక్తి ననపత్యుడ వైతివి నీవు దీనికిం
 గా నగపేటికిం బటుశిఖావిసరోజ్వలమైనవహ్నిఁ గా
 స్థావరిచోతె గాచు నశుభాతిశయంబులఁ బుణ్యగర్తముల్. 1095

వ. తొల్లి దుందుమారసగఁదిలీపదశరథాదిమేనీశులు హృషీకేశు నారాధించి తత్ప్రి
 సాదంబున నసాధారణబలపరాక్రమసౌభాగ్యవినయవిధేయత్వాదిగుణాణోదారు లగు

- కుమారులు గనిరి నీవును దత్తుకారంబునఁ గారుణ్యసింఘు వగుసింఘరవగదునిం
బూజింపుము రథాంగవాణి భవన్త మోరథంబు సఫలంబు నేయు నెడనేయక తత్ప్రి
తికాం బగునధ్వరంబు గావింపు మనిన సమ్మదం బంది యన్యుహీనయండు. 1096
- క. తనకనుసన్న నృపాలురు । పనినేయు నుదారవిభవపరిణతదివిజాల్
గొనియాడ వేదవిద్యా । ఘను లగుభూసురులఁ గూడి క్రతు వొనరింపకా. 1097
- కా. చండాంశుప్రతిమప్రతీకరుయ లాశాచక్రవాళంబునకా
నిండం బర్వఁ బ్రవాళపాటలజటానీకంబు చూలం గ్రియా
పాండిత్యప్రథమానందయామికదంబం బర్ధి నేవింప మా
కణంఁడేయుం డరుదెంచె దన్న ఖదిదృఙ్మకాకాతుకోల్లాసియై. 1098
- గీ. అమ్మనీంద్రునిఁ గని వివరం బెలర్చి । నెదురు చని మ్రొక్కి శోఙ్గాని యేగుదెంచి
యగ్నిపీఠంబువై నుంచి యభివ్యూహద్య । ముఖ్యసత్కారములు గ్రహంబున నొనర్చి
- క. ఘను లగుతదీయ శిష్యుల । మన మలరంగఁ బూజ చేసి మనుజాధీశుం
డనురాగంబున నమ్ముని । యనుమతి బుద్ధిజాలుఁ దాను నానీనుగ్దై 1100
- క. తేమంబే మిమను శిష్య । స్తోమమునకు నీలిబాధ చొప్పడక తపో
భూమి దలిచుకానె విఘ్నము । లేమియు నైకొనక జరగు నే సత్తపముగ్.
- చ. ఆనవుడు నమ్మనిప్రవరఁ డానృపుతో భవదీయరక్షచేఁ
బనువడు మాకు సర్వమును భద్రము నీవును నీసుహృజ్జనం
బును సుఖ మున్నవారె గుణభూషణ సత్కులలాభకాంక్ష నె
క్కిన నొనరించు నీమఱము శోరి కనుంగొన నిందు వచ్చితికా. 1102
- క. దీన భవదీసి తాధకము । గానేరదు పూర్వజన్మకలుషం బధికం
బై నరఁ డొనరించెడి సుకృ । తానూనఫలాగమంబు నది పెట్టు నృపా. 1103
- మ. ఆలివిభ్యాతములై మహిం బరఁగుపుణ తేత్రతీర్థంబు లం
చితబుద్ధికా భజియింపఁ గర్తములు సంక్షీణత్వముం బొందినకా
వితతంబై భజియించుకార్యములు నిర్విఘ్నంబులౌఁ గావునకా
క్షీలివాణోత్తమ తద్విధం బిల్చి డనుష్ఠేయంబు నీ కెచ్చెయికా. 1104
- క. నావుడు నమ్ముని గనుగొని । భావం బలరంగ నానృపాలుఁడు బ్రజగ
త్సావనచరిత్ర తత్తీ । థావలి నా కలుఁగజెప్ప మని వేడుటయొకా. 1105
- వ. హర్కండేయమునీంద్రుం డన్నరేంద్రున కిట్లనియె. 1106

సీ. వసియించు నెంచేని వైకుంఠనాథుండు సజిరాజభోగతల్పంబునందు
నెంచేని పరమయోగీంద్రు లేప్రాద్దును బాయవందురు పగబ్రహ్మనిగతి
ఓహుభవాద్భిరపాపపటలంబు లెంచేని నిమిషమాత్రంబున సమసిపోవు
మెఱుంగుఁగోఁజల గోడమ్మత్తుదేశతగర్వ మడచితి వెంచేని యద్భుతముగ
నట్టిత్రీగంగమంశలాభ్యంతమున | నభిలలోక్తకపావన మైననుమోముఁ
గరము శోభిల్లుచంద్రపుష్కరణి సుమ్ము | సకలతీగఁగులకు నెల్లఁ జక్రవర్తి. 1107

ప. ఆతీగ్ధంబునకుఁ గ్రమంబున గంధవాహనవర్ణవాహనపురహరపుగందగవైశ్వానరవైవస్వత
పలాశనపాశధాదికాభాగంబుల భజదమరసాధకంబు లగుతీగ్ధంబులు గల వవియును,
గోసగకదంబామ్రబిల్వబంబూపలాకాశ్వత్థపున్నా గావ్యమంబులన నంహోనిరాసంబు
లై భూసిల్లు నందుఁ బున్నా గతీగ్ధంబున బ్రహ్మవర్చసోదారం డగువచ్చునుం డనుబ్రాహ్మ
ణుండు బ్రహ్మజ్ఞాననిరతండై సంసారవిరక్తిం బొంది నిత్యానందంబు నొందె భాగ్య
వతులవిస్తారం డైనతాగతుం డనుతాపసాగ్రణి కేసరతీగ్ధంబునఁ దపంబు నేసి భవపాశం
బులం బాసె జితారవద్గండ్ల వర్గగోత్రజాతుం డైనరుక్మదృష్టిభజదభీష్టఫలకదంబం
బగుకదంబంబు నుపాసించి బ్రహ్మపదప్రాప్తుం డయ్యు నభిలలోకోపాస్యం డగు
కాశ్యపమునీశ్వరుండు విధూతపాపధూమ్రం బగునామ్రంబు నాశ్రయించి యద్భుత
త్వంబు నొందె మఱియ నేను లీతీగ్ధంబుల నిజమనోరథంబు లవిలిథంబులుగాఁ బడసి
గని చెప్పి యామృతండనందనుండు వెండియు నెట్లనియె. 1108

క. శ్రుతిపగ్నమై మహాసు | ప్రతేతిం బావుచు నభీష్టఫలదం బగు నీ
యితిహాస మొకటి చెప్పెద | క్షీణినాయకలిక చిత్తగింపుము ప్రీతిక. 1109

సీ. బయధరుఁ డన నొక్కజననానుకుండు సుధాకరవంశస్యుండు ధరిత్రిగలఁ డతండు
క్రూరుండై భూసురకోటికి నెద్దలు గావించువారు తగ్గాపహాప
పావకజ్వాలలఁ బరితాప్తహృదయులై విడిచి యారాజ్యంబు విడిచి చనిన
శూద్రభూయిష్ఠమై శ్రుతిఘోషరహితమై భయరోగదుర్భిక్షుబహుల మగుదు
నాడునాటికి రాష్ట్రంబు నాశమొంది | కరితురంగమరథధటకాంచినాది
సంపదల సొంపు సకలంబు ముంపుఁ దప్పి | దీనదశ మొందె నజ్ఞగతీవిభండు. 1110

క. వానిసుతతతము నొక్కట | నానామయవీడఁ జాల నవసి కృతాంత
స్థానమున కరిగి రత్తటి | నానరపతి సతులు దాను నడలుచు నుండె. 1111

- క. అంతం బుష్కరిణీతటబాస హరిధ్యానామృతానందిత
స్వాంతుండై వనియించియున్న గురుకొ వాల్మీకి దర్శింప న
త్యంతప్రీతి దలిగ్గు నేంగను భగద్వాజాండు త స్థగిని
కాతుం డున్న పురంబునై నరుగ మార్గం బాట నచ్చోటికికొ. 1112
- గీ. వచ్చి తనకు శిష్యవరుఁ డగుతత్పురో | హితునివలన నమ్మహిత్వంననుఁ
దొడరినట్టికప్పదుద్దశ లన్నియు | విని మనంబులోనఁ గనికొరించి. 1113
- క. తా నట చని నిజగురునకు | నాన్మపువర్తనముఁ జిప్పె ననుకంప మదిం
బూని ముని వానింఁబ్బయు | లో నుండక చనినవిప్రహాకమునెల్లకొ. 1114
- చ. పిలువఁగఁ బంపి వారలకుఁ బ్రీతి దలిగ్వుఁగ నిట్లనెకొ సము
జ్వలమతులార మీ రలిగి వచ్చినయంతటనుండి నైవయికొ
దలకొనినట్టియాపదల దందడిఁ గుండిరి భువ్రజుల్ మహీ
తలపతియుకొ దుగంతపరితాపనిపిడితుఁ డయ్య నెలరయుకొ. 1115
- క. నాలుగుపురుషార్థములను | నాలుగువర్ణములవారి నడవడికిని భు
పాలకుండు కారణము త | న్మూలంబున నెపుడు సర్వముం దలపోయుకొ. 1116
- చ. అలకలు దక్కి నాపలుకు లాదటం బైకొని సత్కృష్టాంగణం
బలవడ నుద్ధరింపుండు మహామహులారా నితాంతిశోకవి
హ్వలుఁ డగు మేదినికుని దుగింతము లైనయుపద్రవంబులకొ
బెలుకుటి నెప్పునఁబు దలపించుచు నున్న మహీప్రభాళికొ. 1117
- వ. అని చెప్పిన నతనివాక్యప్రబోధతులై కోధంబు లుడిగి ప్రసన్నచిత్తులైనభూసురోత్త
ములపశ్చాత్తాపమానసుం డగు మానవేంద్రునిం గలపి వారలఁ దోడ్కొనుచు నత్త
పోధనసత్తమండు నఖిలకామితార్థదాన సమర్థుం బగునిల్వత్తీర్థంబున కరిగె నప్ప
డయ్యడి మన్న మహామునిగణం బతనిరాక గని రాకాసుధాకరోదయంబు నున్నిద్రం
బగుసముద్రంబును బోలె నిబ్బగంబుగా నుబ్బి సమచితసత్కారంబు లాచరించి
సమంచిత సౌన్యస్యప్రియభావణంబులఁ బరితుష్టులై యున్న సమయంబున. 1118
- చ. అనుపమదివ్యసౌభ సమంచితకోమలగంధవాహులొ
మునుకొని వీచె బిల్వతరుమూలమునకొ వగపుష్పపుష్టి భో
రన గురిసెకొ బదంపడి తిరంబున మ్రోసె నశేషవాద్యని
స్వనము లవంతిరంబు వినవచ్చె మ సోహానకృతగానముల్. 1119

క. ఈరీతి నుభయసంధ్యల | నారూఢము లై సమంశాచారము లే
వారఁ గని పుట్టఁ చూలియు | భూరమణిం దెద్దభృతమునఁ బొందుచు నుండెన్.

ఉ. అక్కడి శేఁగుదెంచె సముదంచితదివ్యతనప్రభాతకుల్
దిక్కులఁ బిక్కటిల్ల నతితీవ్రతపోనియమప్రసిద్ధిఁ బెం
వెక్కినశిష్యకోటి తను నెంతయు భక్తి భజింప లోకముల్
మ్రొక్కు సనత్కుమార మునిముఖ్యుఁడు తీర్థనిషేవణారియై. 1121

క. అప్పుడు వల్లీకభవుం దప్పదృజసుతుఁడు దాను నాత్మల మదముం
జప్పిల నాలింగనములు | చూపుడ గావించి యుచితసత్ప్రయనన్.

1122

ప. సుఖాసీనులై యున్నయవసరంబున నవగతమమోగతవికారం దగుసనత్కుమారు
నుపలక్షించి యక్షయజ్ఞానకుతారదారిత సంసారభూజం దగు భరద్వాజం
డిట్లనియె. 1123

ఉ. ఇచ్చటఁ బుష్పవర్షములు నింపెసలారఁగఁ బాడుపాటలున్
మెచ్చులమోయతూర్వములు మేదుగనాదములున్ మనంబులం
జెచ్చెర నదృశ్యం బాదవఁ జేసి మహాత్మ యెఱుంగ మేము ము
న్నిచ్చట నిట్టిచోద్య మిది యెంతయుఁ దేటపడంగఁ జెప్పవే. 1124

సీ. నావుడుఁబరమేష్ఠినందనుం డెలమి నిట్లను భరద్వాజతో ననఘ మున్న
సుత్రామసఖుఁ డైనచిత్రినేనుం డెరుగంధర్వుఁ డతిశుభాకారుఁ డొకఁడు
తరుణీసమేతుఁడై తనుఁ జేరి యనుచరుల్ గొలువంగఁ దా నదీకూలమునను
గెంజ మ్మికొలఁకులఁ గీడాద్రిసానుదేశంబుల దరులనుఁ జలుల యందుఁ
గలయ విహరించి యొకనాడు గగనవీధిఁ | జనుచు శ్రీరంగమందిరచ్ఛాయ దాట
నది గనుంగొని కనలి సప్తార్ణవములు | గడవ వైచిరి తీర్థరక్షకులు వాని. 1125

ప. అత్తెఱుం గెఱింగి తత్సఖుం డైనశతమఖుండు చతుర్ముఖదేశంబున దత్తాపంబుఁ బా
యునుపాయం బాదేశించిన నాగంధర్వుండు సగ్వంసహాచక్రంబున నేము నీశగణ్యంబు
లగునరణ్యంబులు పాపలతాలఁత్రంబు లగుపుణ్యక్షేత్రంబులు ప్రపంచితపురుషార్థకంబు
లగుతీర్థంబులు నుపాసించుచు వచ్చి వచ్చి యఖిలలోకంబులఁ బావనంబు గావించు
ప్రపుల్లపుష్కరామె దపుష్కర యగుపుష్కరణి నవగాహనంబు నేసి శుద్ధమాన
సుండై యతిమధురగానవిద్యావిశేషంబున శేషశాయినిఁబరితోషితుని జేసి తత్ప్రసా
దంబున భువనసంస్థాత్యం బగుగంధర్వాధిపత్యంబుఁ బడసె నది మొదలుగా నతం

దీర్ఘమున సితపక్షపంచమివసంబున సర్వకల్యాణకారణంబు లగునారాయణుల నా
రాధించుచుండు నే డిట్టిదివసం బగుటఁ బూజాసమత్సుకంబున సపరిచ్ఛదఁడై
వచ్చుచిత్రపేక్షకృత్యం బిది యని యెఱింగించినఁ బగమహ్నభరితుండై భరవా
జండు వెండియు నిట్లనియె. 1126

క. సితపక్షపంచమితిథి । నితరము లగునాసరముల సీతీగమునకై
ధృతిఁ జేయవలయు నాద । ప్రతేపూజావిధులఁ జెప్పవలయు మహాత్మా. 1127

చ. అనిన సనత్కుమారుండు ప్రియంబున నాతనితో విహంగవా
హనునకుఁ బ్రీతిగాఁ బ్రతిపదాదిదినంబుల నాచరించుతా
జనబును సువ్రతంబులుఁ బ్రశస్తజపంబులు నాదిగాఁగఁగ
ల్లిననియమంబులెల్ల నెఱింగించుచు నందు యథోక్తమంబునకై. 1128

క. ఏకాదశేంద్రియంబులఁ । బైకొనుపాపములనెల్లఁ బాపుచు ముక్తి
శ్రీకారణ మై వెలసిన । యేకాదశమహిమచంద మిట్లని చెప్పెకై. 1129

సీ. పటుఘోరిపాతకపటలమహారణ్యచటలగముజ్వలజ్వలనకీల
దుర్వాం దారుణదుష్కృతసంఘాతమేఘసంవర్తనమీరణంబు
భూరిభీషణపాపపుంజసముత్తంగభూమిభృన్నిశితదంభోలిధార
దుస్సహదురితసందోహనిరంతరధ్వాంతప్రచండమాగ్రాండపీతి
త్రూరకల్పవక్షుంభికఠీరవంబు । భీకరాఘోషవనమంభీనసంబు
విటిలకిల్పిపాథోధికుంభిసూతి । భాసుగం బైనశ్రీవిష్ణువాసరంబు. 1130

క. నృతినమృతదిననిష్ఠా । శ్రీతులగురుక్మాంగదాంబరీమాదులు స
న్నుతి గనిరి గాదె మను శా । శ్వేతకీర్తులపామభాగవతులందెల్లకై. 1131

చ. అట్టియేకాదశప్రకారం బెట్టిదనిన. 1132

చ. దశమిప్రభాతవేళ నుచితం బగుకాన్యముఁ బూని హనియై
దశనవిశోధనంబు నుచితంబుఁ జేసి కృతావగాహుండై
కుశలమతిం గ్రీయల్ నడపి కొరి హరిం భజించి యొక్కపూ
టశనము తా భుజించి శుచియై వనితాగతిఁ దక్కి వేగినకై. 1133

క. మానమునఁ బుణ్యసలిల । స్నానం బొనరించి సమయసముచితనిత్య
మానక్రియాకలాపము । మానక కావించి నియమమానసుఁ డగుచుకై. 1134

శ్లో. ఏకాదశ్యామహంకించి । దశశ్చైత్రయోత్తమ
భోజ్యేహనిపరైశ్రీమన్ । పాహిమాంశరణాగతం.

1185

వ. ఆని సంకల్పంబు చేసి.

1186

సీ. పరుల నిందింపక పాపండుజనగోష్ఠి నలుపక యన్వతభాషణము లాడ
కాగ్రహింపక శూద్రు నంట కింటనె యుండి లలనతోఁగలయు కన్యలకు
నెగ్గు నేయక దగ్గనశ్రేణిసంగతిఁ బోక క్రయవక్రయాదల కననిపడక
కోయ్యలు మదిఁ బుట్టికుండ నిద్రింపక యనుచితకర్తము లాచరించ
క మలమానసుడై యయ్యతావతార । కథలు నద్భుక్తి వినుచు భాగవతజనుల
సంగడంబునఁ గాలంబు జరుపవలయు । మారిదనంబున నుపవాసి యైయత్తఁడు. 1187

వ. ఇట్లు పవనించి సమంచితగోమయోపలిప్తంబును ననేకవృన్దియనుమంగళరంగవల్లికా
భాసురంబును వివిధవిధిత్రవితానాభిరామంబును బ్రవాళారణిపిప్పలతోఁజాలంకృ
తంబును బరిణధవిశుద్ధఫలపరప్రసవమంజరీమంజులంబును గంధతైలప్రదీపితదీపరా
జితంబును నగుపూజామండపంబున సమంచితాసనాసీనుడై నలినమణిప్రభావం
బం బగునంబరంబు లావీతాంబరంబు సమర్పించి దగ్గుసారకర్పూరకలితగంధ
సారకలితకర్దమం బాజనాగ్గనున కలఁది యనల్పమణికల్పితంబు లగునాకల్పంబు
లాఘణితల్పనకుఁ దొడివి మరకతశ్యామాభిరామకోమలకులసీదళదామంబు లావై
కుండధాముకంఠంబున నునిచి కించిద్వికసితముమళవతుళపున్నాగకేశసరమాలతీనవమాలి
కారచికిమాలిక లావనమాలికిం దీప్తిమి ప్రభూతపరిమళమిళితదిశాంగంబు గుదశాం
గధూపంబు లాదశావతారన కొసంగి సారఘ్నసారశకలసముద్దీపితంబు లగుదీపంబు
లాజగత్ప్రదీపునకు నివాళించి హయ్యంగవీనపరిపక్వంబుల నారూపంబు లగునపూపం
బులను మధురగుణసంపన్నంబు లగుపాయసాన్నంబుల నమృతకరకశామోదనంబు
లగుశాల్మ్యదనంబులను మరిచశర్కరాసంప్రత్తితంబులై రుచిరపరిపాకంబు లగు
శాకంబులను సరసరసాలవాలంబు లగుఫలజాలంబులను గృతసుధాపరితోషంబు
లగుపానీయ విశేషంబులను నతివృద్ధ్యంబు లగునైవేద్యంబు లావేదవేద్యనకు నివే
దించి యప్పండరీకాత్మనకుఁ బ్రదక్షిణప్రణామంబు లాచరించి హువిధస్తోత్రపాఠా
బులఁ బాటల నాటల వేగునంతకు జాగరంబు నేసి మఱువాడు కృతస్నానండ్రి కాల్య
కరణీయంబులు దీర్చి యయ్యతారాధనానతఁడంబున గురువందనం బాచరించి శ్రీమ
ద్దస్తాక్షరానుసంధాననిష్ఠగర్విష్ఠ లగుభాగవతశ్రేష్ఠుల నభీష్టమృష్టాన్నాహారంబులఁ బరి

తుష్టి నొందించి వారికందఱును జందనమాల్యాంబరాభరణాదు లాదరంబునఁ దనకుఁ
గలకొలంది నిచ్చి నిజబంధుమిత్రసమేతంబుగాఁ బారణ యొనర్చి పునరోభజనదివాళ
యనస్త్రిసంగమాదుల జరిగించక వ్రతసమాప్తి సేయునతండు సప్తగోత్రంబుల నుద్ధరించి
యక్షయానందపదం బగువైష్ణవసదనంబునొందు. 1138

గీ. విష్ణునానగమున వినుము కళామాత్ర | మైనదశమి గలసెనేని వలవ
దుపవసింప దాన నెదవుఫలం బగ్నిఁ | ద్యూము గాలినట్ల శ్రుంగిపోవు. 1139

ఉ. కావున నట్టివాసము గల్గిన నాతిథి మాని బారసిం
బావనబుద్ధి మీరు నుపవాసము జాగరణంబు దీర్చి యా
వేవిన బారణంబు కడువేడుకఁ జేసినధన్యుఁ డొందు నా
నానిధయజ్ఞ దానకరణంబునఁ జేకఱుపుణ్యసంపదల్. 1140

చ. ఋతువులలో వసంతము మహీధరసంతతిలో సువర్ణప
ర్వతము గ్రహంబులందు దినరాజు తరంగిణిలందు గంగ గో
వితులులలో మరుత్సర్పి వేల్పులలో హరిఁ బోలె నుత్తమ
వ్రతములలోన ఒక్రధగ వాఙ్ముసువ్రత మొప్పు నెంతయెఱ్ఱ. 1141

సీ. ఖలుఁడు స్వామిద్రోపి గరిదుఁ డనాచారి పరిదూషకుఁడు సురపానగ్రుండు
గ్రహదాహకుఁడు గత్యగహితుఁ డన్యాంగ నానస్తుండు శీవహింసాపరుండు
గురుతల్పగుండు కృతఘ్నుండు బ్రాహ్మణదేషి పశుఘాతకుఁడు సాధుబాధకుండు
వ్రతవిహీనుండు సువర్ణస్తేయదుష్ప్రతిహరజీవనుండు దుష్టాన్నభోజి
వేదనిందకుండు నానిగాఁ గలపాప | శీలురెల్ల నితరచింత లుడిఁగి
హరిదినంబువ్రతము జరిపి శుద్ధాత్ములై | పడియఁ గాంతు రమృతపదము తుదను. 1142

క. మును దేవవ్రతు డనఁగాఁ | జనుభూసురుఁ డొకఁడు మోగిజనసేవితమై
తనరెడిపుష్కరతీర్థం | బునఁ జిరకాలము వసించి పూతాత్మకంబై. 1143

గీ. లీలఁ జూచిమాడలేనిసంపద సుఖ | స్ఫురణఁ దలచి విషయనిరతిఁ గుంది
ప్రకటితేజుఁ డగుపరాశరకఘ్న మై | త్రేయమునివరణ్యా దాయ నరిగి. 1144

చ. వినయవినయ్రుద్రై మొగము వెల్పులఁ బాఱఁగ నున్నయాతనిం
గనుగాని యమ్మనీశ్వరుండు కారణ మెయ్యది నీవు దీవతకై
బొనుపడి యిట్లు డయ్యటకు భూసురసత్తమ నానుఁ జెప్ప నీ
మనసుకళంప సర్వమును మాన్పెద నావుండు నాతఁ డిట్లునుకై. 1145

- చ. తొడలినశోక మోహములత్రొక్కడులం బడి చెక్కి పైపయిం
బొడముమహోపతాములఁ బొక్కడుప్రాణులసాటుఁ జూచి తా
సేదరుమనున్నయగ్భకభియాకులతక్ష గృశియించు నన్న ని
ట్లుడుగఁగ నేల నిప్పుడు మహత్మ్య సమస్తము నీ వెఱిగియున్. 1146
- క. భీరమతి నెచటి కరిగిన ; వారలు మఱిమాతృగృహములకు రా
రారూఢముగా మోహం । బేరీలిని బాయ నాకు నెఱిగింపు తగ్గన్. 1147
- చ. అనిన మైత్రేయుం డిట్లనియె. 1148
- నీ. నిత్యుఁ డక్షురఁ డాత్మనిశ్చలుఁ డవి రి సచ్చిదానందభాస్వత్స్వరూపీ
తతగుణాత్మకము నిత్యము సర్వకారణమును భూతికారణమును దనర్చి
పరఁగు నీరంటిలోపలితాగత్యుంబు ననసి చూచిన మహదంతరంబు
ప్రకటితేజస్తమఃపటలంబునకుఁబోలె జగగు వీనికిఁ బరస్పరవిరోధ
మమల మగునాత్మప్రకృతిసంగమముఁ జేసి । కర్తవతుఁడై స్వతంత్రుఁడు గాక పొందు
నమర దేహోపలందు దుఃఖమును సుఖము । గానఁ గర్మక్షయమునేత కార్య మింఖు.
- చ. శమమును దేహశోపణము శౌచము నింద్రియనిగ్రహంబు ని
గ్మమతయు నన్న హీననియమంబును మానము వేదశాస్త్రపా
రమును విరక్తియుం గడుదృఢం బగుసత్యమునుం దపస్వరూ
పము లని చెప్పమండుదురు పల్కలు ధర్మ రహస్యకోశదుల్. 1150
- క. అట్టితప మనులఁత్రము । గట్టిగఁ జేపట్టి కర్మ మనులతలమొదల్
ముట్టఁ దనుచునునకుఁజే । పట్టఁగఁబోలదె విముక్తి భవబంధములన్. 1151
- క. కావున సుపవాసవ్రత । పావనతీర్థావగాహపరిణతమతివై
నీవు చరింపుము నావుడు । దేవవ్రతు డత్తప్రస్థితిలకున నియెన్. 1152
- క. ఏనెల యేదినసంబున । నేనేమముతోడ మనజుఁ డేదేవునకున్
గా నుపవసంపడగు నీ । వానతియీవలయు నాకు నత్తెఱఁ గల్గెన్. 1153
- చ. అని మైత్రేయుఁ డా ధాత్రిసుర సత్తమునకు వ్రతోత్తమంబు హరినాసరోపనాసవి
ధివిదితంబుగా నిప్పుడు నీకుఁ జెప్పినతెఱంగునఁ జెప్పిన నసారాతరంగితాంతరంగం
డై యమ్మునిపుంగవు వీడ్కొని దేవవ్రతుండు తవ్వ్రితాచరణంబున సుదర్శనపాణిం
బ్రీతునిం జేసి పరమయోగీంద్రగమ్యంబును సహస్రకిరణసహస్రప్రభారవ్యంబును
నగువిష్ణులోకంబున ననేకకల్పంబులు సుఖంబుండె నని సనత్కుమారుండు వెండి
యు నిట్లనియె. 1154

- చ. ఖశలుఁ డనంగ నొక్కన్వపకుంజరుఁడొప్పసుఁ డ్రుమంబీ
శశధరకుందకందుకవిశారదశాఁదచఁద్రచంద్రికా
ఁశదఁశ్రోపిశాలుఁ డరవిందహితాన్వయదీపకుండు దో
ర్ణితకృపానిర్దలితస్థౌఁశాత్రవవీరుఁ డుగ్వన్. 1155
- ఉ. ఆతఁడు ద్వాదశీవ్రతసూయఁడై కమలాక్షుఁ గొస్తుభి
ద్యోతితమక్షు నిండుమదితో భజియించుచు నొక్కనాఁడు సు
జాతకుతూహలఁబున నిజప్రియబాంధవుఁ డైనభానును
త్సూరిఁ గనుంగొనం జనియె నుందగ హేమఁ థాధిరూఢుఁ డై 1156
- క. సమనర్తియు నాన్వపవరుఁ | బ్రమదంబునఁ గొంగిలించి బహుమానము గా
రమణీయరత్నమయవీ | తమునం జేసేతఁ దిగిచి డగ్గర నుంచెఁ. 1157
- క. ఆతఁడే దత్తనుఖయున | యాతనలకుఁ దిగువ విహ్వలాత్మగుడై త
ద్దూతలచేత దృఢగవా | ఘోతంబుల నొరయ నారకప్రకగములన్. 1158
- క. గనుగొని భయంబు మనమునఁ | బెనఁగొన నంగములు వడకఁ బెగ్గిలి దీనా
ననుఁడై తపించి సింహా | సవవిమలియు నొంది యరుగుజననాయకునిన్. 1159
- చ. కనుగొని కాలుఁ డిట్లను | డగన్నతేఘఁబ్రచేత్ర నేడు నీ
మనమున నిట్టిభీతి పొడమం గత మెద్దియె కాక విస్మృతిం
దనుకుట కేమి కాగణము తప్పక చెప్పుచు నాకు నావుడున్.
వినయవిఘ్నఁ డైనపృథివీపతి యాతనితోడ నిట్లనున్. 1160
- క. నానావిధబాధలచే | మేనులు తుత్తుమరు గాఁగ మిగిలినవగఁ
మానక వాపోయెడినీ | ప్రాణల వీక్షించి భయము నందితి ననియెన్. 1161
- క. ఆనరపతి కిట్లునురవి | నూనఁడు భూనాథ వింత చోద్యంబులు నీ
చేనెటింగితి మిట్టిది గల | దే నియతిః కేన లంఘ్యతే యన విసమే. 1162
- క. దురితాత్ములకును నిర్మల | చరితులకును విపులదుఃఖసౌఖ్యము లొందఁ
బరమేష్టికల్పితము లగు | నరికస్వర్గములు నూతనములా తలఁపెన్. 1163
- క. మును చేసినదురితంబుల | కనురూపము లైనతీవ్రయాతనలఁ గడుక
వనరుచు మొఱు లిడువారలఁ ; గనుగొని నీ కేల భీతిఁ గంపింప నృసా. 1164
- ఉ. నావుడు నిట్లునున్ మనుజనాయకుఁ డాసమనర్తితోడ నా
నావిధ తీవ్రబాధల ననారతిముం బరితాప మంది వా

పోవుదు నున్నవారు తమపూర్వభవంబున నెట్టిసాపముల్

వావిరిఁ జేసివారో బలవత్సవయవ్యసనాతిసత్తులై.

1165

నీ. ఆనతి యి మ్మన్న సమస్తీనాథుతో ననియె వైవస్వతుం డనఘ వినుము

గురుల దేవతల భూసురులను నిందించుదుష్టాత్ములును మహాదురితమతులు

సాచారిహీనులు సతినీర్దయాత్ములఁ గ్రాహకత్తులఁ గృతఘ్నులును ఖలులు

బరసతీపచకుంభ పరిరంభనిరతులు విష్ణుమంగళకథావిముఖులు

వైనపాపాత్తులు వీర లబ్ధు గాన | వెప్పుచున్నారు నరకాగ్నివిప్రులశిఖలఁ

గరుణ భావించి నామను గాచి పంప | రాదు విధికల్మితము నిరాకరించి.

1166

వ. అనినకృతాంతునకు నమస్తీకాంతుఁ డిట్లనియె.

1167

గీ. సకలజంతుసమితిసుకృతదుష్కృతములు | నీ వెఱుంగుడేని నేమెనర్చు

నట్టిపుణ్య మెదియైనను గల్గిన | నంతవట్టు నాకు నానతియు.

1168

చ. అనుడుఁ బరేతనాథుఁ డహ్నిమాంకులలోద్భవుఁ డైనయవ్యభుం

గనుంగొని నీచరిత్రము జగన్నుతిమంతము సర్వలోకపా

వనభవదీయకీర్తిసుగవాహిని నీవు సమస్తపుణ్యవ

ర్తనులకు నెల్ల మేటివి కరస్థము లారయఁ బుణ్యలోకముల్.

1169

చ. బ్రతములలోఁ బ్రశస్తము భవంబుగ మానవనాథ వ్యాదశీ

త్ర మది నీవు నిష్ఠ నొకవత్సర మర్ధిఁ జరించినాడ వ్రా

జిత తగునమృతాత్మమునఁజేసి భవదృవసంచితాఘసం

తతి లయ మొండె దత్ఫలమితం బదియెంతని చెప్పవచ్చునే.

1170

చ. అనిన నృపాలుఁ డిట్లనియె నర్కజ యీనరకాగ్నులందు వే

దనఁ బడువీర లిందఱు ముదంబున సద్గతి కేఁగునట్లుగా

నెనయ మదియపుణ్యమును నిచ్చెద నేనొకకొంత నీవు చె

ప్పినగతి నంతవట్టు వినిపింపుము నావుడు ధర్మఁ డిట్లనె.

1171

ఉ. భానుమలావతంస యొకపారణ నీ వుపవాస ముండఁ గా

వైనఫలంబు వీరికి దయామతి నిచ్చినఁ దీవ్రయాతనల్

మాని ప్రమాదసంభరితమానసులై మఱి నీవు గన్లెనం

గా నమరేంద్రలోకముకుఁ గ్రందుగ నేఁగెద రిప్పు డందఱుక.

1172

వ. అనిన హర్షించి యారాజునీవరేణ్యం డగణ్యం బగునేక వ్యాదశీత్రపుణ్యఫలం బాని

రయనివాసుల కొనఁగినతోత్యుణంబ.

1173

౯. చంచత్కంకణముల్ చెలంగ సురయోమౌత్తముల్ లీలమై

కుంచెల్ వేయఁగ సిద్ధచారణవయల్ గొల్వంగ దివ్యప్రభూ

తాంచత్కంచనకింకిణీగణవిమానారూఢులై తేజముల్

మించబోయిరి నారకుల్ త్రిదివకీలౌలచేతస్కులై.

1174

౧౦. అప్పడమి తేనికారుణ్యభావబునకు భావం బలర నతని సంభావించి యూవైవస్వతుం

డిట్లనియె.

1175

౧౧. కంటె నరేశ దైవతశిఖానుజిమై నిజభక్తకోటి న

ఘ్రింటినిదానమై త్రిజగదీశ్వరుఁ డైనసరోజనాథు లా

నంటినభక్తి గొల్చినసమంచితపుణ్యఫలంబుపెంపు ని

ష్కంటిక మోక్షమాగ్ధ మని చాటుఁ గదా హరిసేవ జేదముల్.

1176

౧౨. వెణువకు భవతాపములకుఁ బజువకు పరదైవతముల భజియింపఁగ వా

చణువకును భోగవితతికిఁ బజువకు హరి నీవు వేయిమూటలు నేలా.

1177

౧౩. అని హితోపదేశ మొనరించి సఖ్యంబు పలయ నాదరించి వీడుకొల్పు

మగిడి వచ్చి కుశలమండలాధీశుండు పనిజపురంబునందు నెమ్మి నుండె.

1178

౧౪. అతిభక్తి హరిదినత్రయ మాచరించిన దురితముల్ దవ్వులఁ దూలిపోవు

సకలపుణ్యంబులు సమమూరు నాయువు పెంపొందు నెలమి సంపదలు మిగుల

విజయంబు సిద్ధించు విద్యలు చేహరు నైశ్వర్య మంతంత కతిశయిల్లు

సంతాన మందుఁ దేజము మీఱు నారోగ్య మెసఁగఁ గీర్తలు దిశఁతెల్ల నిండు

నమరులకు నైనదుర్లభ మగుచువెలయు పట్టివైష్ణవకులమునఁ బుట్టఁగలుగు

విమలవైరాగ్య మంతయు విస్తరిల్ల నొనర నమృతపదమున నుండుఁ దుదని.

1179

౧౫. అని చెప్పిన సనత్కుమారుండు సగరుం డగుభరద్వాజుచేతఁ బూజితుండై యథేచ్ఛం

జనియె జనుధరధంధీశుండును బ్రాచేతనప్రబోధితుండై తద్వ్రతం బాచరించిన

సకలవిషయ్యుక్తుండును బరిపూర్ణమనోఃకుండును నై విగతోపద్రవంబును వితత

భద్రంబును నగునిజచక్రం బవక్రవిక్రమంబున బరిపాలింపుచు బలపరాక్రమోదారు

లగుకుమారుల నూర్వరం బడసి తత్పుత్రిపాత్రసమేతంబుగాఁ బెద్దకాలంబు సంతా

నానందభరితుండై యుండి యొక్క నాడు.

1180

౧౬. అరులస్యంధనగంధవారణతురంగానీకముల్ సత్సురో

సేతసామంతసుతా ప్రవర్ణము ప్రియం బేపాఁగ దస్లెల్పిరా

విత్తైశ్వర్యసమేతమై నిగడ నర్వినాథుఁ డేఁగెన్ విరా
జితరంగేశపదారవిందయుగళీసేవాసముల్లాసిమై.

1181

క. ఈజాడ నరిగి త్రిభువన | పూజిత మగుబిల్వతీర్థమున నెలమి భర
ద్వాజాడిశిష్యయుతుఁడై | రాజిల్లెడుఘనతపోభిగతు వాత్మికెన్.

1182

చ. కని వినయంబు సంభ్రమముఁ గౌతుకమున్ మది నెక్కొనంగ మ్రొ
క్కినఁ గడు గారవించి మునికేసరి యవ్వసుధాతలేశునిం
దనుఁ గదియంగ నుంచి యుచితం బగుపూజ లొనర్చి నేమమే
మనుజవరేణ్య నీసును గుమారులకున్ సుహృదా ప్రకోటికెన్.

1183

వ. అని శుశలప్రశ్నంబు గావించె నప్ప డాపార్థివోత్తమండు.

1184

సీ. కమనీయతీర్థావ గాహనూత్సాహులై సంతసపడమహాసంయములును
నదమలభూయహచ్చాయల హరికథల్ రాణింపఁ జెప్పపారాణిమలును
సలలితనైకతస్థలముల హరిపూజ గావించుపరమభాగవతకరులు
స్ఫుటికోపలములందుఁ బ్రణవమంత్రాభ్యాసంతచిత్తు లగుపరివ్రాజకులును
భయదదుగ్భవఘననిదాఘప్రతప్త | జంతుచాతకజలధరసమయ మగుచు
నఖిలలోకైకపావనమై తనర్పు | బిల్వతీర్థంబుఁ జూచి సంప్రీతి నొంది.

1185

శా. స్నానం బం దోసరించి నిత్యవిధు లోజం దీర్చి యచ్చటికి స
న్మానిశ్రేణికి భక్తి మ్రొక్కి పిదపన్ వారందఱుం దోడ రా
భూనాథుం డటఁ బోయి కాంచె మణివిన్నూగనన్దహగోపురా
గ్రాహనధ్వజతుంగమున్ గుహరమాయాభంగమున్ రంగమున్.

1186

చ. కనుగొని డాసి యచ్చట నకలృచబుద్ధులు నిత్యసిద్ధులన్
జననతసౌమ్యమూర్తులును నన్మణిభూషణనవ్యమాల్యచం
దనఘనతాభిరాములును దామరసాత్మసమచక్షక్రియా
జనితసముత్సుకాత్ములును శాంతులనై విలసిల్లుపుణ్యలక్.

1187

గీ. రత్నభూషణాంబరమ్ములు ప్రత్యగ్ర | భూరివస్తుతరులఁ బూజసేసి
వందనం బొనర్చి వారిసంగతి రంగ | మందిరంబుఁ జొచ్చె మనుజవిభుండు.

1188

శా. నీవించెన్ జగదేక బంధుఁ గరుణాసీంధున్ సమున్మిద్రరా
జీవాత్మున్ గమలాఘనస్తనయుగక్రిఖండసంవాసిత

- శ్రీవత్సానికితవత్తు నీలమణిసున్నీధాంగు గంగేశ్వరున్
భావాతీతు మహానుభావు ఫణిరాట్నగ్రంథసంశోభితున్. 1189
- గీ. పిదప నశ్చేవుపరిచారబృందమునకుఁ | గొలఁది యిడరానిభసమును వెలయునుసంగి
యతులవిజ్ఞానసంపన్ను లైనయట్టి | సుయ మ్మింద్రులు దాను నాచక్కి వెడిలి.
- మ. ధరణీనాథుఁడు గాంచె దప్తకనకోద్యత్పత్తు శుంగునివా
కరబింబస్ఫురితాస్య దీప్రనఖసంఘాతున్ బృహద్వక్షు భా
సురు నాత్మప్రమదప్రభూతు విహగస్తోమావృతున్ నిన్ను గాం
తరచంచక్కులి నాసనస్థుని శకుంతశ్రేష్ఠు దా నెక్కిగున్. 1191
- క. కమలాత్మ రంగ నాయక | కమలావల్లభ సమస్తకార్య పురుషో
త్తమ యనుచు మాటిమాటికిఁ | బ్రదుదాశ్రువు లుప్పతిల్లఁ బలి కడువానిన్. 1192
- క. కని విస్తయంబు మనమున | దనుకం గనుకొప్ప లిడక తనుఁ జూచునృపా
లునితోడఁ బక్షి పుంగవుఁ | డనియన్ భువ మై గభీగ ముగువాక్యములన్. 1193
- గీ. ఎవ్వఁ డవు నీవు నీవలం బెద్ది నీకు | బనసుఁ డెవ్వఁడు బహునైననమితితోడ
నిటకు వచ్చినకారణం బేసి చెప్ప | మనిన నాఖగముఖ్యున కనియ నృపతి. 1194
- ఉత్సాహ. ఆనఘ సోమవంశతిలకుఁ డైనతీర్థధరునినం
దనుడ జయధరుం డనంగఁ దనరువాడ లోకహం
వనవిచిత్రమహిమ గలుగువాడ నెసంగుపుష్కరం
బువకుఁ డీర్ఘమాడ వచ్చి భోగి రాజులన్నిన్. 1195
- క. శ్రీరంగభ ద్రుఁ గరుణాం | భోగిని భజించి మిగిలె పోవుచు నిచటన్
బారబ్ధకర్మఫలమున | భూరిజ్ఞానానధి నిన్నుఁ బొడగనఁ గంటిన్. 1196
- ఉ. వారనిదప్పిఁ దట్టువడువానికిఁ చెల్లనినీరు నాకటం
గూలి కృశించుదీనునకుఁ గోరినయన్నముఁ బాలలేమిచే
నారట మందుపేదకుఁ మహానిధియున్ సమకూరినట్టి వి
ద్యాగతి నున్న నాకొదవె దావకసంగతి పక్షి పుంగవా. 1197
- క. వితతధవాసలకీలా | ప్రతితి ననారతముఁ బాలఁ బరితప్తుడ నే
కృతిమాలి యున్న నా కే | గతి నిత్యసుఖావహంబు గలుగు మహాత్మా. 1198
- మ. అనినఁ దద్వచనంబులకు సంతసించి శకుంతవల్లభుం డిట్లనియె. 1199
- గీ. మున్ను మునులు యోగముఖ్యులు నిగమాల్లి | తలఁపుఁ గవ్యములను దఱచిఁ తఱచి
తనరఁ దెచ్చినట్టితత్త్వామృతంబు నీ | కే నుపన్యసించు మానవేంద్ర. 1200

- చ. అవిరళకగ్నసాశనిదయంబులచే బ్రతిబద్ధుడై భవా
గ్నవమున మున్ముదుకొ భయము నందెడుకష్టపుజేహికికొ న్నప
ప్రసనముకుండపాదయుగంకజనంస్తరణంబు దక్క నె
య్యవియు సముద్ధరింప నసమగ్రము లన్ని దురుప్త లేటికికొ. 1201
- క. కనుమూసి తెఱచినంతన | మనుకొని కాలంబు భూతముల ప్రాణంబుల్
గొనుఁ గాన మోక్షముత్తుం | బనఘా తడఁకుక యెనన్ప నగుఁ బ్రాజ్ఞులకుకొ. 1202
- క. క్రీడాతుండే పిన్నట | నాఁడెఱుంగడు యావనంబునం గాముకుండే
యాదాకొను ముదిరు నామరు | వీడలఁ బడి చిక్కి మొఱులువెట్టుచు నుండుకొ. 1203
- ప. కావున. 1204
- క. త్రాగునడి యింద్రియంబులు | పోడిమి చెడిపోనినాఁడు పుణ్యమునేయకొ
లేడేని వాని కొదవునె | మూఁడేండ్లకు లేనిబుద్ధి ముప్పునియేండ్లకొ. 1205
- క. ఒక్కెడ నఖిలజగంబుల | నొక్కెడను విరక్తి నునిచి యొగిఁ దులదూఁగకొ
మిక్కిలి శక్తివిరప్తండ | తక్కుక ములు నూపె నన్ముతంబుగ నధిపా. 1206
- క. కలితసరసాన్నలనా | కలనాదని నూదమధుఁ గానంబులవై
పలుడెనలఁ బాటుమనసుకుఁ | గలగునె వై రాగ్య మెంతకాలముకైనకొ 1207
- క. పుట్టును శావును వేస నివి | కట్టిడివై రాగ్యమునకుఁ గనుమటువై యి
ట్టిట్టు పలింపనిసుఖముల | పట్టడపఁగఁజాలఁ దీరకభజనంబు నృపా 1208
- మ. నరనాథోత్తమ పుణ్యతీర్థములలోనం బెద్ద యాచర్రపు
ష్కరిణీతీర్థము దివ్యదేశముల శస్త్రం బైనశ్రీరంగ మా
హరికికొ నిత్యనివాసమై యునికి నట్లొటకొ బ్రయం బాఁ నీ
సరిదభ్యున్మునకొ వసించితి మనస్తాపాపమోదార్థి నై 1209
- క. సకలకలికాలకల్మష | నికరనిరాకరణమహిమ నెగడి మునీంద్ర
ప్రకటిత మగునిహాసం | బొకటి గలదు చిత్తగింపు ముర్వీనాథా. 1210
- సీ. మును ప్రభాకరుఁ డనుమని గర్దగోత్రసంజాతుండు గలఁడు ప్రశాంతుచిత్తు
డవిరతబ్రహ్మచర్యాన్వితుఁడును సుప్రతిభావిశేషసంపన్నుఁ డతఁడు
పలుతపశ్శక్తిమై పరమాయు వేపారఁ బడిసి విశ్వంభరాభారమెల్లఁ
గలయఁ జరించుచుఁ గలకాలమెల్లను విమతవేదాభ్యాస మొనఁగ జేసి
పాతమొప్పు దానిఁ బరిచింప శక్తుండు | నాకవిపులపాకకలితుఁ డగుచు
చిన్నఁ బోయి యాత్మఁ జింతించి తపమున | నిజమనారథంబు నెఱపఁ బూని 1211

- క. నాలుగుదేసల సుదగ్ర | జ్వాలాభీలంబు లైనవహ్నులనడుమక
గాలియ తన కశనము గాఁ | గ్రోలుచు బనియేండ్లు నడచెఁ గొంచక మతియుకా. 1212
- క. కొంచెపుటూర్పును బుచ్చుక | పంచాబ్జంబులు చరించి పాదాంగుష్ఠం
పీంచుక ధరవై నూడి య | చంచలుడై తపము మూడుసమములు సలిపెకా. 1213
- ఉ. ఆమెడ వేదముల్ కడుభయంబున బొందుదుఁ బెక్కువిఘ్నముల్
సాక్షక చేసినం బగలఁ బాగక వాడిఁ దృణీకరించి య
స్యామతయోగశక్తి న్నృదమంబుఁ దిరంబుగఁ జేసిన చిత్రయా
పోయనగా శిలాప్రతిమయో యన నుండె నతండు ధీగతకా. 1214
- ఉ. వానిమహాతపోజనితవహ్ని భయంకరలీలఁ బేర్చి ది
గ్బాసభముకా సముజ్వలితభూరితరార్చులఁ గాల్పఁ జొచ్చినకా
మానసముల్ గలంగి శతమన్యుని నున్నిడికొంచుఁ బద్మజం
గానఁగ నేగి నిర్జరనికాయము లోలిఁ గృతప్రణామలై 1215
- త. అవధరింపుము లోక నాథ ప్రభాకరుండను భూసుర
ప్రవరుఁ డిప్పు డొకండు తీవ్రతపం బొనర్చుచునున్నవా
డవినిశం బగుతత్తపఃప్రభవాగ్నికీలలవేడిమికా
భువనముల్ పరితాపవేదనఁ బొంది యున్నచి గావునకా. 1216
- క. ఏపగిదివైన నెక నీ | యాపద మారింపు మనుమఁ బ్రాధికంచినవా
ణీపతివారుచు దానుచు | నాపరమతపస్వికడను నరుడెంచి తగకా. 1217
- క. భూదేశసులోత్తమ నీ | మేదురతపమునకుఁ బాల మచ్చితి నిడె నీ
కేది ప్రియ మడుగు మనుటయు | నాదివిజ్రేష్టాశోడ నతఁ డిట్లనియకా. 1218
- క. ఎవపక వేదము లన్నియుఁ | గడిముట్టం బమవుకాంక్షఁ గమలాశనయా
బెడిద మగుతపము నేయం | గడఁగితి నటువంటివనము గరుడింపు తగకా. 1219
- వ. అనినఁ బరమేష్ఠి భూసురశ్రేష్ఠున కిట్లనియి. 1220
- చ. అతులతపంబు భూతనివహంబున కుద్బటఘోషపాతక
ప్రతతి నడంపఁగాఁ దగు నుపాయ మభీష్టఫలప్రదాయకం
బలిశయసౌఖ్యమాల మటు లౌటఁ జిరాయువు భూరిశక్తియుకా
వితతపోబలంబునన విశ్వపితామహ నామఁ గల్గెడికా. 1221
- చ. అనిన విరించి యిట్లును మహాద్భుత మైనభవత్తపంబు పెం
పున సులభంబులైనవి సమున్నతకావ్యత పుణ్యలోకముల్

- జననత నీష నం దమిత సౌఖ్యము లొందుదు నుందుగాక యీ
యనువున నందరానిఫల మందఁగఁజేతులు చాచు నేటికిన్. 1222
- వ. ఆనిన నతం డిట్లనియె. 1223
- క. మది కింపు గానిమాటలు | పదివేలును జెప్పనేల భాషాధిప యిం
పాదవెడి నాదివిభాధిప | పదమైనను నొల్ల వేషపాఠముదక్కన్. 1224
- వ. ఆనిన నామాటలు సమ్మతింపక భారతీకాంతు డంతస్థితుం డయ్యె నాప్రభాకరుం
డును దృఢనిశ్చయందై వెండియు నతిఘోరతపంబు గావింప నిలింపబోధితుండై
చతుర్ముఖుండు మఱియు రెండువరుసల నాతపోధనసత్త్వముపాలికిం జనువెంచి యతని
పూనిక వదలింప లేక నిజలోకంబున కరిగె నంత. 1225
- క. పాదం బొక్కటి నేల నూది శుచియై పంచాగ్ని మధ్యస్థితుం
డై దృష్టుల్ దివి జేర్చి యమ్మునివరుం డస్వీకృతాహరుడై
వేదాత్మున్ విధివిష్ణుశంకరమయన్ విశ్వేశు సఃపూజ్య న
య్యాదిత్యున్ మది నిల్పి చేపెం దప మత్యంతస్థిరస్వాతుండై 1226
- చ. అరుదుగఁ దత్తపంబుమహిమాతిశయంబున కిచ్చ మెచ్చి బం
ధురమణిభూషణప్రతితోఁ బరితప్తసువ్ణవర్ణవి
స్ఫురణ దలిర్ప మేనిజిగిపా త్రొనగూడి ప్రవాళపాటలాం
బగళసుమానులేపనవిభాసురుం డై యతఁ డున్నచోటికిన్. 1227
- సీ. తొవలవాకట్టు చందురుఁగోడిపెన్నున్ దితమ్ములవిందు వేదముఁబ్రోవు
వెన్నెలపులుగులవెఱగొంగ జక్కవకవలమోహపుమందు కైటభారి
టడికిన్న పచ్చనిగుఱ్ఱాలధీరుండు మూఁడుమూర్తులట్టి వేడివేల్పు
కైవ్యముగఁ ద్రొవ గ్రహములమొగదంబు మునిమిడిచీకటి మాకవిప్పు
జనులమొఱ్ఱులంటి లేజములనెలపు | వరుసఁబఁడ్రెండు నాముల్ పరఁగుమేటి
గగనరత్నంబు బ్రతిభవనకర్త సాక్షి | భానుఁ డేతెంచె దేదీప్యమానుఁ డగుదు 1228
- గీ. అత్రైఱంగున నరుదెంచినట్టిగోక | బాంధవునిఁ జూచి నిజనుఁపద్ద మలర
ధరణిఁ బాఁగిలి మ్రొక్కి హస్తములు మొగిచి | యాప్రభాకరుం డిట్లని యభిమతిం చె.
లయ. జను జను సకలదివిజయముకుటఘటితమణివయరుచిరపదయుగళయకలపద్మ
ద్వయనిబిడతరతిమిరులయకరణచణహరితహయవినుతసుజనభవభయశమననానా
మయవిపినదహనభణిశయనవర చరణవృత్తనియమమునినుతనిగమయఁగ సరసిజాతి
ప్రియదుర్గితహరనిరతిశయఘహిమవిరతధరయవిహగ విభవమలయవనది నేళా.

- క. శ్రీకరములు సుమహితశో | భాకరములు భవోదోపహరజగుతుధా
శీకరము లబ్జబాంధవ | నీకరములు దనుజకుముడినీభీకరములీ. 1231
- క. అని వినులించి ప్రభాకరుఁ | గనుగొని రవి నీతిపంః గడు మెచ్చితి నీ
మనమున కెట్టి యభీష్టం | బనఘా వినిపింపు మనిన నతి డిట్లనియెన్. 1232
- ఉ. పారిము నందఁ గా నిగమపాత మొనర్పగఁ బూని యీగతిన్
ఘోరతపంబు నేసి కనుగొంటిని వేదమహాత్ము భక్తముం
దారుఁ ద్రిపూర్తికైక్తియుతు దారుణదుర్భక్తవైరి నిన్ను నా
కోరిక జాగు నేయు కొడఁగూడఁగఁ జేయుము సత్కృపామతిన్. 1233
- వ. అనిన ప్రభాకరునకు విభాకరుం డిట్లని మె. 1234
- క. పునుపునిపునుపాగ్ధంబుల | నరికట్టు ననేకధధవాజిశబ్దరిశో
త్తరముల వినాశ మొందగఁ | బరిపూర్ణము గా నభీష్టఫలసంసిద్ధి. 1235
- క. కాపునఁ బాపతయ మగు | నావెర వెఱిఁగింతు నీమ నజ్ఞోదాని
త్యావాసమై త్రిలోకీ | సావన మగుగంగ ధామపరసగఘామిన్. 1236
- వ. సకలతీర్థతమం బగుపుష్కరిణీతీర్థంబు గల దవటికిఁ జని తపంగు గావింపు మానె
పంబున నశేషదోషఘ్నంబు లగుఁ గాపునం దత్సంకల్పంబు ఫలియించు నింక నొక్క
విశేషంబు వినుము. 1237
- సీ. కలఁడు సునేత్రవిఖ్యాతుఁ డప్పట నొక్క పక్షిఁడ్రుం డశఁడు దపంగు పేర్చి
నజునిచే వేదంబు లన్నియుఁ నుదయట్టి నెఱుంగునట్లుగ వగం బెలమి వడసి
యభిల విద్యద్వానియై నిగ్రుజ్ఞానపరుఁ డయి భోగైకనిగతుఁ డగుదు
నాత్మసమానసాచారిసంపన్ను లగు విహంగములు తిన్నర్థిఁ గొల్వ
గంగ నాధునివ్యయంగళఃగ్రహ | ధ్యానసౌఖ్యలీలఁ బూనిపెద్ద
గాలమెనఁగిపొల్పుకా వేరెతుటయున | నొక్కదినముఁ బూజువన్న వాడు. 1238
- క. నీ వచ్చటికిఁ దడయక చని | యావిద్యత్ప్రవరుచిత్త మలగఁ భక్తిన్
నేవించి యడుగు మెఱుంగుము | గావలసినవెల్ల నతిఁడు క్రమమునఁ దెలుపున్. 1239
- గీ. అనిన నాతాపసోత్తముఁ డబ్బమిత్ర | యతులితజ్ఞాననిధి యైనయమృతహోత్రుఁ
డేయితమునఁ దా నొందె నీభగత్వ | మానలి మృన్న సతని కిట్లనియె నినుండు. 1240
- క. ఖగవిహగప్రయభాక్తు | లొగిఁ బూని మహాత్ము లుండు రొక్కొకయెడలన్
జగయన దమతమతలఁపు | నిగిడినసంప్రీతి నదియె నెవము దలంపన్. 1241

- మ. క్షీతివై జిక్కితకాఖ్యకద్విజాఁడు లక్ష్మీనాయకుఁ మున్నుఁ
 న్మృతి నత్యుగ్రతపంబు నెంపునఁ బ్రసన్న స్వాంతుఁ గావింప నా
 శ్రీతరమౌముణి మైనయవిభుఁ డతిప్రీతిం దదీయాంతికా
 గతుఁడై వేఁడు వరంబు నీ వనిన నుద్గాఢప్రమోదాత్ముఁడై. 1242
- క. ధగ జాగి మొక్కి భక్తిఁ | గరములు ముకుళించి నుడుటఁ గదియించి శ్రుతి
 స్ఫురితిము లగునూక్తంబులఁ | బరువడి వినుతించి విన్నపం బొనరించెఁ. 1243
- క. వారిజదళలోఁన నేఁ | బారము నొందంగ వేసపతనము నేయం
 గోరెద నవ్వర మొసఁగుము | కారుణ్యము నివ్వటిల్లఁగా నిపు డనినఁ. 1244
- ఉ. శ్రీతరుణీవిభుం డతనిచిత్తవిశుద్ధికి నెమ్మనంబునం
 బ్రీతి దలర్చ భూసువచరణ్య శ్రుతుల్ గలయంతవట్టుఁ బ్ర
 ఖ్యాతముగాఁగ నీ వెఱుఁగునట్లుగ నిచ్చితి నస్తద్దంఘ్రిసం
 జాతనిబద్ధశక్తిని నజస్రము నీమదిఁ బాయుటం డెడికె. 1245
- మ. క్షీతిదేవోత్తమ నేయు మింకొకటి భక్తిఁ సర్వవిద్యాధిదే
 వత సంభోయహగర్భదేవిఁ ద్రిజగద్వంద్యుఁ శరచ్చంద్రకాం
 చితపద్మోజ్వల స్థిభారతిఁ దగఁ నేవింప నీ కాసర
 స్వప్తి యిచ్చుఁ నిగమాదివిద్యలు సమస్తంబుఁ బ్రసన్నాత్మయై. 1246
- వ. అని యానతిచ్చి యమృతం దంతహితం దయ్యె నమృత గ్రజమ్మండును సమగ్రం
 బగుపూజావిశేషంబుల దేవి నారాధించి యిట్లని ప్రస్తుతించె. 1247
- గద్యము. శ్రీమదఖిలభువనచరాచరప్రచురరచనామనోహరచతురాననమానసమానసాం
 తర్నిరంతరక్షేపీలలోలమరాళబాలికా మనల్పకల్నప్రసూనాకల్పితమాలికామ
 రాళవిహారమణీరమణీయమణికంకణఘృణఘృణారావముఖరకరతామరసచా
 మగసమంచితాచంచలచంచలచందరీకనీలాలకాంతకాంతాంసేవాయత్తదిక్పా
 లకాంతా మద్భూమిశశాంకానాంకారధిఃకారపటునిటలతలతిలకాయమానతృప్తి
 యున్నేతాం కరకలితలలితాక్షసూత్రా మసమశరశరాశనవిలాసాపహసనభాసు
 రానతధృలతాఽబ్రహ్మరణాంతసీమా మగణ్యలావణ్యసరోవరవిహారహారశు
 బ్దాయమానకర్ణాంతిప్రశాంతిలోచనాం కృతకృపణకృపాంససేచనాం మదీ
 య్య నికినీతాగ్రలంబమానమీమబిందుసుందరలిలకుసుమసముల్లాసమాత్మికనా
 సిహృద్భాగితాం మోగిజనశాంతస్వాంతసంవాసితా మిందుకాంతదగ్గుణవిదగ్ధ

స్థిగ్రకపోలపాలికాభర్జన విక్రీణవాలుకాసక్తముక్తాఫలకాంతాగలితమందస్తిత
సాంద్రచంద్రకాసదనవదనచంద్రమండలా మమలప్రకర్షాగమండలా మధరీ
కృతానేకమణిభంగమంగళసుఖమా విశేషాధాబింబా మఖిలజగదంబా మలి
విమలకంబుప్రతిబింబశోభాబంధుబంధుకంధరాం వివిధవిలాసమధరా మా
యాభాబాప్రవాళలలితపారిజాతలతాగర్వనిర్వాపణక్రియాచతుగచతుర్వాహం
భజమానదానవారిసమూహా మ్రభ్రముకరికుంభశుంభత్కూటపాటివాభిమంగ
ప్రసంగసముత్పన్నాగారసతరంగిణీగణాంగమిథునాయత పృథుస్తవన్య
స్తకాంచనవిపంచికాపంచమ స్వగసుధారసాస్వాదనాదం మేదురామోదజని
తిరోమాంచకంబుకితకోమలాంగం నిగమనసంచారసాగంగీమమర్త్యసరిదా
వర్తనవృత్తప్రవర్తకంభీగవాభిసహూతమాలలతాయతశ్యామసాధ్యమధ్యభా
గాం మహాభాగా మధ్యుషితనిశితపయోరహభోగపరాగానురాగానూదితస
దవదళిమదనతీచినీలనీలమణిఘృణీసారసదళ నానితంబబింబాం హృద్యాధరవి
ద్యాధరమానినీజేగీయమానగుణకదంబా మంబుదానసానసమయసముదితసం
పూర్ణపూర్ణిమాచంద్రచంద్రకాపటలామహాలదుహాలాంతరతగత్ప్రభాగంభ గం
భాస్తంభశోభావిజృంభణస్తంభ మోద్భవగర్భనీయోగుయ్యుగళాం విమోచితసం
సారనిగళా మృజురచితకాహళోదాగచారుతాసముల్లంఘనజంఘాలజంఘావి
లాసా మఖిలసుమనోమ సోనివాసా ముదయదహిమకరకరనికరదగరహతరత
రుణసగసిరుహవిలసన పరిహాసనపరికరణపరిణతజతుంగళ లితమృదువదయంగళ
యంగ పదననతచతుగళుచరయవతివిసగలనదలిక తల్లిలికమృగ మదజలకణజనితి
కళింకశంకాకర నఖశశంకాభిరామా మసమానభాగ్యసీమా మవిగళతగళ
తారకాత్రిపుత్రముక్తాఫలహరకేయూరివలయభద్రముద్రికామంజుమండ ప్రము
ఖనవ్యాభరణకరణస్ఫురణ పరిణాహదేదీప్యమానదివ్యదేహం కమలభవద
నగేహా మీహానురూపమాప్రదానకరుణారసతరంగితాపాంగవిలోకాం పరి
పాలితశకలలోకా మిందుకుండచందనమందారకబ్బందారకవాహినీనీహర
హాగహరహీరాదిసమస్తగౌరవస్తుతివైకల్యకరకల్యాణకల్యాణునాపఘనసీకాం
తివిశదవశదీకృతదశశివకాశాం విముక్తభక్తమోహపాశా మారూఢవే
దాంగాద్యశేషవిద్యావిశేషపరిపదున్మీలితవిశ్వదృశ్యప్రపంచవైభవాం దూరీ
కృతభవా మభిధానభేదాపాదితానేకదేవతాశక్తిభావానుభావైకభాస్వరూ
పాం కలకంఠకలాపా మభినవశరదనేహారంభవిద్రంభవిజృంభమాణోపిణి

క మూర్తిని నిర్ధారమున మృగధ్వజావనోద్భూత బహులహారీ ఘమఘమధ్వాన
సంరంభ సాహిత్య సుకవి శుకనిక రఫలభరిత మధుగమాకంద జాఘాం శేఖరీకృతశీ
తాంశురేఖా మమిత సౌభాగ్య సారదాం శారదాం మన్తపే మన్తపే 1248

వ. అని సన్నుతింది. 1249

గీ. మా కై కాత్మనూత్రమాణిక్యవల్లకీ | కలితపాణిః బద్ధగర్భరాణి
వాక్యం బజ్జీః పరసీలవేణికా | కలితయైవవాణి గారవించి. 1250

క. తడయక ప్రత్యక్షులై | యదుగుమ మున్నుని నాతఁ డామ్మయంబుల్
గడమట్టి నెఱుంగవై ఛిరి | గడనొత్తంగ నొసంగ మనినఁ గరుణ దలింపుక. 1251

వ. ఆవాద్యేవి భూదేవున కిట్లనియె. 1252

క. నామందట విహరించెడి | నీమహితపతగచతుష్క మిప్పు డుమిసినయా
యామిషము నమలు మిక నీ | యామిషమున నొదవు నీన నభిమతసిద్ధుల్. 1253

చ. అనుటయు నట్లకా కని రయంబునఁ దానును బక్షిరూప మిం
పెనయ భరించి తిత్పలల మించుకయేనియుఁ జిక్కనీక చ
క్కున భుజించియున్న నధికం బగుశాఖలగల్లువేదముల్
తనమదిఁ బ్రస్ఫురింప వసుధామరముఖ్యుఁడు నాటినుండియు 1254

క. ఆవిహగవిమలరూపము | తా వదలకయున్న వాఁడు తత్సన్నిధికిఁ
నీవరుగు మనిన నాభూ | దేవుఁడు వెండియును దిగ్గదీధితితోడక. 1255

క. ఆవిహగము లెవ్వియు శుచి | భావుం డగుఁడ్రుఁ డెట్లు పతనోచ్ఛిష్టం
బేవలనను శంకింపక | తా వేడ్క భుజించె ననుచుఁ దపసుఁడు పలికెక. 1256

చ. వెలసినతద్విహంగములు వేదము లాపలలంబు సగ్వది
ద్యలు నొక్కటైన ముగ్ధపతగ వలి కామిషవాంఛ యెంతయుక
గలుగుటఁజేసి యమ్మనిశిఖామణియుక వలనొప్పు బక్షిరూ
పలర భరించె నంచుఁ దెలియక వినిపించి దినేశుఁ డేగినక. 1257

వ. ఆప్రభాకరుండును బ్రభాకరోపదిష్టక్రమంబున సునేత్రుండును బత్రవ్రవరుం డున్న
యచ్చటికిం జని యభివందనంబుచేసి నిజవృత్తాంతం బంతయు నెఱింగించిన నాదరించి
యిట్లనియె. 1258

శా. ఆరాధింపుము నీవు సన్నతిఁ ద్రిలోకాధార నారాయణుక
గారుణ్యాంబుధి నిందిరాకుచతటికస్తూరికాసౌగభ

- శ్రీగమ్యారుభుజాంతరంతు నిగవశ్రేణీసదాసన్నతుక్
శ్రీరంగేశునిఁ బీతవస్తు విలసజ్జిమూతసంకాశునిక్. 1259
- క. ఆనలి నాక్షుండు వరదం । డై నిలచినఁ బడయరానియవియును గలవే
వానియటచేతిలోనివి । వో నలినజరుద్రపదసుఖోన్నతులైల్లక్. 1260
- చ. అని యెఱిగించినం బ్రచుదమారఁ బ్రభాకరుఁ డేకచిత్తుడై
యనుపమలీల నంబుజదళాక్షు గుఱించి త్రిలోకసేవ్యమై
యొనరించుద్రపుష్కరిణియొద్ద సుగల్ వెఱుఁ గంది కన్యైగక్
ఘనతప హృదరించిన మనంబున నాహరి మెచ్చి చెచ్చెగక్. 1261
- సీ. కలువపుష్పముచాయ గమకించు మెయిమించు పసిడినిగ్గుల సెరపట్టుపట్టు
విరిదమైరేఖలసిరి మీఱుకనుఁదీరు భవపరితాపంబుఁ బాపుగూపు
నిలవఁ దీర్చినఫాలఫలకంబుతిలకంబు చిఱునవ్వువెన్నెలచిలువ తరుగు
కల్పమంజరులచేఁ గడునొప్పనునుగొప్ప సాంపాయనుగమునై కెంపుసాంపు
బామర్రాండలింబంబు ప్రభుడంబు । నంబగంబున నెఱుపుచక్రంబునొఱుపు
గలిగి జగదేకల్యాణలలితమూర్తి । వెలయ నమ్మనియెదుర నావిగ్భవించె. 1262
- చ. అతఁడు నభూఃపూర్వ మగునప్పుడ మేళుని దివ్యవిగ్రహం
బతులితభక్తిఁ జూచి వివయంబును హర్షము సుఁభ్రమంబు న
ద్యుతమును సంతరంగమునఁ దొట్టుకొనక్ మహిఁ బాఁగి మ్రొక్కి యూ
ర్జితబహువేదనూక్తములచే వినుతించె ననేకభంగులక్. 1263
- క. అప్పుడు మది గృప చిహ్నుల । నప్పు మేశ్వరుండు శ్రీతుండై భవదిప్తుం
భిష్టుడు ఫలింపఁ జేసెద । చెప్పము నీ వనిన నతఁడు చిత్తం బలరక్. 1264
- గీ. కదియఁమోడ్చినచేతులు నుయటఁ చెర్చి । పంకజోదర నావిన్నపంబు వినుమ
యెల్లజేదంబులను బార మెల్లఁ జదువ । నోవువిజ్ఞానశక్తి నా కొనఁగవలయు. 1265
- చ. ఆనుటయు నవ్వగం బొసఁగి యాతని కిట్లును బుండరీకలో
చనుండు గణింప నెవ్వరికి శక్యముగాని శ్రుతుల్ పతింప నే
యనువునఁ దీరుఁ గొంచు మగునాయువునుం గలయట్టిదహికిక్
నిను మటు గాక పాపములు వీడినఁగాని ఫలింపజేమియుక్. 1266
- క. కావున బహుజన్మాత్మర్షి । మై వెనుకం దగులుదారుజాఘప్రతతిం
బోవ నడిచి చెప్పం బయి । మై విశ్రుతి కెక్కు నమ్మహార్థిమునక్. 1267

క. ఈలీల నతఁడు ధరణీ । పాలన మొనరించి రాజ్యపదమునఁ దనయుం

జాలించి యితరుసుఖములఁ । దేలియుం దప మాచరించి త్రిదివము కేఁగెన్. 1276

ప. అని చెప్పి మార్కండేయుం డన్న రేంద్రున కిట్లనియె.

1277

చ. జనవర నీవు సోమకులసంజనితుం డనివాన్వ్యక్త్యస

ద్విగయవివేక బాహుబలవిక్రమశాలివి భూప్రజానుగం

జనచతురుండ వ ట్లగుటఁ జాల గృతార్థుడ వయ్య భక్తి నె

క్కొనఁ జని వంద్రపుష్కరిణిఁ గ్రుం కిడి యచ్చటివిప్రకోటికిన్.

1278

చ. ధనకనకాదినస్తువులు దాన మొనర్పుము దానఁ జేసి చ

య్యనఁ బెడఁబాయు నీయఘము లన్నియు నంత ననంతకీర్తియున్

ఘనతర రాజ్యవైభవసుఖంబుఁ బవిత్రచరిత్రు లైననం

దనుయ ననాయుత్యము ఘనం బగు నాయువు నీటఁ గల్గెడిన్.

1279

ప. అని యుపదేశించి యారాజచేతఁ బూజితుండై నిజాశ్రమంబునకుం జనియె సోమ
కుండును బ్రహ్మప్రమానముండై తదుపదిష్ట ప్రకారంబున కశత్రుమిత్రాప్తభంధుసమే
తంబుగాఁ బుష్కరిణీతీర్థంబున కరిగి కృతస్నానండ్లె యచ్చట హిరణ్యదినానా
విధదానంబుల విప్రులనతితృప్తులఁ గావించి నిత్యమంగ శాభిరామం బగుక్రీడంగధామం
బునకుఁ బోయి తదభ్యంతంబున.

1280

సి. పుండరీకాక్షుఁ బ్రస్ఫురితకొస్తుభవతు నాజానుబాహు నీలాభ్రదేహు

మకరకుండలకర్ణ మహితకృసామ్రాట్ల నవవీతకాశేయు నతవిధేయు

లక్ష్మీసముల్లాస లలితకోమలహాసు నానాబధాకల్ప నాగతల్పు

బహువేదసంవేద్య భవమహామయవైద్యు వంతులనీదాము మగలలాముఁ

గలితశృంగారుఁ ద్రిగుణవికారదూరు । శోభనాకారు భవనసంస్తుత విపాకు

యోగిహృద్యేయు నిజభక్తిభాగధేయు । సకలఫలదాయి శ్రీరంగశాయిఁ గనియె. 1281

క. ధృఢ జాగి మ్రొక్కి రత్నా । భరణసువర్ణంబరాదిబహువస్తుతరుణ్

పరువడిఁ గానుక లిడి సు । స్థిరమతితత్త్వాజనంబుఁ పేసినపిదపన్.

1282

చ. అవిరళవిష్ణుచింతనపరాయణులై యచటన్ వసించుభా

గవతనరేణ్యులన్ బరమగాత్రులఁ జూతు గదయ్య యంచు ద

త్వరమపవిత్రు లొమునులఁ గల్గులు సువ్రతశిష్టచారులన్

వివిధవిశేషసత్కృతుల వేమణుఁ బ్రితులఁజేసి సన్నతిన్.

1283

వ. ఆస్పాధివోత్తముండు కృతాధుండై మరలి తరలపతాకాభిశోభితాభిరామాతపత్ర
భాసుగంబును సముల్లసితపల్లవతోరణాలంకృతంబును బ్రాలంబితప్రసూనదామాభి
రామంబును సరసశృంగారపురాంగనాకీర్ణసువర్ణసౌధవీధివిరాజితంబును నీరాజన
క్రియాసంక్రమసముల్లాసవిలాసిని చగణమంజీరశంజితమంజులంబును వివిధమంగళవా
ద్యహృద్యంబును బ్రతిహారసంఖ్యప్రదేశనియంత్రితసముత్తుంగమదముదితమధుకర
గుంకార్కముఖరితగోపురంబును నగునిజపురంబు ప్రవేశించి సమంచిత సామ్రాజ్య
భోగంబు లను భవించుచు జతురుదధిపలయవలయుతవసుమతీభాగం బనురాంబునఁ
బాలించుచుండె నప్పడు.

1284

ఉ. ఆతనిరాజ్య మొప్పె నిగమాంతజానపదప్రకీర్ణమై
యాతతివేదశాస్త్రపఠనాగవశోభితమై యుపద్రవ
వ్రాతవిదూగమై సకలవస్తువిశేషసమృద్ధిమంతమై
వీతకళంకమై సతతవిష్ణుమహోత్సవమృదేశమై.

1285

క. శ్రీగంగానుచరితామృత | సారంబై బహుపురాణసమృతమై సం
సారాబ్ధితారకం బగు | శ్రీరంగక్షేత్ర మొప్పె సిరి వెంపాకణ్.

1286

నీ. గ్రహాకాలంబునఁ గపిలాసవాసంబు నవనీసురల కిచ్చినట్టిఫలము
భూరియాగములు సంపూర్ణదక్షిణ లిచ్చి కావించునట్టిసత్కర్మగరిమ
పసిడిపుష్పముల సదృశక్రిసాలగ్రామపూజనం బానరించుప్రాయమహిమ
సంతతిజపతపస్సాన్వితాయ నౌపాసనువ్రతంబుల వద్యసుకృతచయము
ననయంతయు సత్పాత్రమైనయతని | కొనఁగ నెనఁగెడి పుణ్యధర్మోన్నతియును
గలుగుశ్రీరంగమాహాత్మ్య మెలమి జడవు | నలఘుమతులకు వినువిమలాత్మలకును.

క. ఈయాభ్యాసరతికొ సచి | రాయపు నారోగ్యమును గులాభ్యన్నతియొక

శ్రీయు బహుపుత్రలాభము | బాయనిసౌఖ్యములు విష్ణుభక్తియుఁ గలుగున్. 1288

చ. అని మును లంచితంబుగను నందఱు సమృద్ధమార నాగదం
తునకుఁ బరాశరప్రియసుతుం డెఱిఁగించిన యీకథాంశ మిం
నెనయఁ దెనుంగుబాస రచియించితి నాయువు శ్రీయుఁ గీర్తియొక
ఘనవిజయంబు నీ కెపుడు గల్గఁగఁ బాగయమంత్రిరాఘవా.

1289

నక్రబంధము.

శా. నవ్యశ్రీకపరాతిభైవచరన్నాకిద్రుమావణా-బా

గభవ్యారంభకఘస్మృక్తస్తవశుచిస్వాంతప్రపూర్ణప్రభా
భవ్యాంగప్రసవాంకవాసవతతః ప్రాయఃఖ్యసందేయభా
భావ్యాభీకసురాదిశోభభవశోభాగ్భద్రభాస్వన్నిభా.

1290

నాగబంధము.

చ. పరగుణాత్మవిశ్రుతసువర్ణవతంసనబాలనగ్నగ

స్ఫురితమరాశశ్రీగురువదోవశచిత్తవిలాసవాసవా
వగజనమాంగవైరికరివారిధినిలధీమంచిసో
త్తిగనశుభానుగక్తతతత్త్వగచాగయమత్రిగంధువా

1291

గోమూత్రికాబంధము.

క. హరిపదసగనిజనుగుకర | ముఖిదసితమూర్తిగోమభోగసుగంధా

కరిగదసుగతుజవిగుకర | శగదదసితతీర్థధామచాగయరామా.

1292

మాలిని. కనులనయనసేవాకాతుకాధీనభావా

విమతభయదశోపావీలిహోత్రప్రతాసా
సుమహితభుజసారా సుందరీమానవోగా
సమగవగళురామా చాగయామాత్యరామా

1293

గద్యము.

ఇది శ్రీమద్భక్తిమరాంబావగప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతశౌగంధశౌగంధామాత్య

పుత్ర సుధీవిధేయ భైరవనామధేయ ప్రణీతం ప్రసన్న శ్రీరంగ

మహాత్మ్యం బహుపురాణకథామందు సర్వంగము

బంచమాశ్వాసము.

“వి స్త్వ త క వు లు. ”

ఈ పేర నతిమనోహరము లగు ప్రాచీనకావ్యములు మా శక్తి
గొలది దిద్ది కవిచరిత్రాదివిషయములఁ జేర్చి ముద్రించుచున్నారము.
ప్రస్తుత వెలకు సిద్ధముగా నుండుకృతు లే వనఁగాః—

1. క్రీడాభిరామము. శ్రీనాథకవివिरచితము. (వెలకు లభింపదు.)
2. కుమారసంభవము - పూర్వభాగము. } 1—0—0
నన్నెచోడదేవకృతము. }
3. సీతీశాస్త్రముక్తావళి - భద్రభూపాలరచితము. 0—5—0
4. పరతత్త్వరసాయనము - ఫణిభట్టప్రణీతము. 0—12—0
5. ప్రబంధమణిభూషణము - సంగ్రాధితము. 0—12—0
6. త్రిపురాంతకోదాహరణము - తిప్పరాజుప్రణీతము. 0—3—0
7. అనర్ఘ రాఘవము - తిమ్మభూపాలరచితము. 1—0—0
8. శ్రీరంగమహాత్మ్యము - భైరవకవిప్రణీతము. 1—0—0
9. ఉదయనోదయము. (అచ్చులోనున్నది.)
10. ఐరావతచరిత్రము ”
11. డిండిమప్రహసనము. ”
12. రఘునాథరామాయణము. ”
13. సాంబోపఖ్యానము. ”
14. ముద్రామాత్యము - షేషేంద్రరచితము. ”

మా - రామకృష్ణకవి.

వనపర్తి జానంపేటపాస్టు.

